

Praktisk Swahili-Dansk

Kortfattet ordbog med grammatikforklaringer

Morten Munk Jakobsen

Praktisk Swahili-Dansk

Kortfattet ordbog med grammatikforklaringer

Praktisk Swahili-Dansk

Kortfattet ordbog med grammatikforklaringer

Af Morten Munk Jakobsen

Hillerød 2003

First edition
December 2003

© 2003 Morten Munk Jakobsen

Praktisk Swahili-Dansk downloaded from www.kiswahili.dk

Indholdsfortegnelse

Indholdsfortegnelse	side	5 - 7
Forord		9 - 10
Kort		11 - 12
Indledning (introduktion til swahili):		
Hilsen og henvendelse		13 - 16
Swahili udtale		17
Stavelser og tryk		17
Vokalers udtale		17
Konsonanters udtale		18
Simpel ”sætningsdannelse” med udsagnsord		18
Tidsbestemmelse		18 - 19
Subjektpræfiks		19 - 21
Objektpræfiks		21 - 22
Personlige stedord		22
Simpel nutid		23
Spørgsmål og spørgeord		23 - 24
Navneord: Indledning		25
M WA klassen		26 - 27
M MI klassen		28 - 29
JI MA klassen		30 - 31
KI VI klassen		32 - 33
N klassen		34 - 36
U klassen		37 - 39
KU Klassen		40 - 41
Mahali klassen (PA, KU, MU)		42 - 43

Tillægsord & biord	44
Tillægsord	44 - 46
Biord	46 - 47
Forholdsord	47
Udsagnsordsformer	
Navnemåde (Infinitiv)	48
Bydemåde (Imperativ)	48 - 49
Passiv (-wa)	49 - 50
Applikativ (-ia/-ea/-lia/-lea)	51
Kausativ (-sha/-za)	52
Kausativ applikativ (-shia/-zia)	52 - 53
Reciprokke form (-ana)	53
Relativformen (som/der) (amba-)	53 - 56
Når, da (-po-)	56
Hvor (-po/-ko/-mo)	56 - 57
Der er – (pana-/kuna/-mna)	57
-ki/-sipo/-ka- formerne	58 - 59
-nge/-ngali- formerne	59 - 60
Hu- formen	60
At være (-kuwa)	60 - 62
At have (-na)	62
At give (-pa)	63
At gøre og omgøre	63
Mere om -me- formen (førnutidsformen)	63 - 64
Andre former	
Påpegende stedord	65
Ejefald	66
Katika	66
Vilevile/pia	66

Sammenligninger (komparation)	67
Fyndord/eftertryk	67
Mere om 'na' (og/med/hos/af)	67 - 68
Små og store ting	69 - 70
Tid	71 - 73
Tal	74 - 76
Simpelt skriftsprog	77
Opførel/kulturforskelle	78
Tegn og forkortelser til ordbog, swahili-dansk	79 - 80
Ordbog, swahili-dansk	81- 191

Forord

Swahili eller Kiswahili som det hedder på swahili, er det mest udbredte afrikanske sprog i Afrika. Det skønnes at over 60 millioner mennesker taler og forstår swahili, og tallet kan meget vel være endnu højere.

Udbredelsen af swahili er koncentreret omkring Tanzania (inkl. Zanzibar), Kenya, Uganda, Comorerne og grænseegnene i de lande som støder op til dem. På grund af Tanzanias støtte til uafhængighedsbevægelserne i Zimbabwe og Sydafrika kan man også af og til støde på folk herfra, som taler swahili.

Historisk set var swahili et handelssprog på den østafrikanske kyst, fra Mocambique i syd til Somalia i nord. De første arabiske besøgende kaldte området for "sawahil" som betyder "kysten". Kolonisatorer, slavehandlere og missionærer brugte swahili som kontaktsprog for deres indtrængen i det centrale Afrika. På grund af dets slægtskab med andre bantusprog, var det anvendeligt ved kontakten til folk her.

Den største betydning for swahilis fortsatte udbredelse var udviklingen i Tanzania. Efter Tanzanias (Tanganyikas) uafhængighed i 1961, blev swahili gjort til både nationalt og officielt sprog i landet. Det var landets første præsident Julius K. Nyerere's forsøg på at samle mere end 120 forskellige stammer med hver deres lokale sprog, i en national enhed. Sammen med andre tiltag har dette medvirket til en fælles nationalfølelse og fredelig sameksistens til dato i Tanzania. I praksis betyder det at i landsbyer i selv de fjerneste afkroge af landet undervises der i swahili i skolerne, og al officiel kommunikation ned til laveste niveau foregår på swahili. Folk kan derfor uden nævneværdige problemer optage arbejde og hverv langt fra deres hjemegn. I de mange familier hvor forældrene kommer fra forskellige stammer bruges swahili som fællessprog og børnene har derfor swahili som førstesprog. I Dar es Salaam og andre store byer har millioner af opvoksede børn og unge ligeledes swahili som deres førstesprog. En udvikling der vil accelerere i fremtiden.

Også i Kenya blev swahili nationalt sprog efter uafhængigheden. Officiel embedsførelse og undervisning foregik og foregår dog på engelsk. Swahili anvendes derfor stadig mest i kystområderne og i de større byer.

Swahili tilhører familien af bantusprog. En gruppe af hundreder beslægtede stammesprog som geografisk strækker sig fra Sydafrika helt til det sydlige Cameroun i Vestafrika. Mere end 220 millioner mennesker i Afrika menes at tilhøre den etniske gruppe af bantuer, og tale et sprog hørende til bantufamilien. Det mest karakteristiske træk i slægtskabet mellem disse sprog er kongruensprincippet (lydoverenstemmelse), hvor navneordets begyndelseslyd/stavelse styrer de efterfølgende ord med præfikser og lyde. Et andet fællestræk er de sammenhængende udsagnsordsudtryk som udover selve udsagnsordsroden indeholder en tidsmarkør (tidsinfiks) og forskellige former for stedord.

Swahili har optaget låneord fra en mængde andre sprog. Flest fra arabisk og persisk, men også fra indiske dialekter, portugisisk, tysk og engelsk. Der har gennem tiden været strid om hvorvidt swahili er et afrikansk sprog eller en afart af arabisk. De første nedskrevne swahili beretninger var skrevet med arabiske skrifttegn. Sammen med de mange låneord fra arabisk og persisk, gav dette næring til forvirringen. Analyser har dog vist at swahili har bantusprogenes grundliggende karakteristika (se ovenstående). Ydermere har optælling bestemt at omkring 80% ordene i swahili er af bantu oprindelse, 12% fra arabisk/persisk og resten fra andre sprog.

På grund af swahilis store udbredelse forekommer flere forskellige dialekter. F.eks. Kiunguja på Zanzibar, Kiamu på Lamu, Kimvita fra Mombasa og Kingazija på Comorerne. Man vil generelt opleve at i Kenya er swahili ofte meget direkte og kortfattet, mens det i Tanzania stadig er høfligt og gennemført. Tæt på kysten anvendes mange arabiske låneord, hvorimod sproget i indlandet er mere "banturiseret". "Standard swahili" som det beskrives i mange ord- og lærebøger, er baseret på Zanzibar dialekten Kiunguja.

Det er forholdsvis nemt at tilegne sig et brugbart swahili. Hvis man derimod ønsker fuldt ud at kontrollere alle navneordklasser med alle deres overensstemmelser, er det straks sværere. Danskere har generelt nemt ved at fange rytmen i swahili med tryk på næstsidsste stavelse, alle ord ender på en vokal, ordstilling etc. Der hvor vi ofte falder igennem er vores flade udtale af a og ikke skelnen mellem s og z.

Bogen henvender sig til almindelige mennesker uden andre forudsætninger for sprog, end hvad man kan erindre fra sin tid i grundskolen. Derfor titlen "Praktisk Swahili-Dansk". Den gør ikke krav på at indeholde samtlige udtalte og skrevne ord på swahili, men et udvalg af ord som ofte indgår i sproget som det tales i begyndelsen af det enogtyvende århundrede.

Introduktionsafsnittet er lagt an således at en person der endnu ikke kender til swahili, vil kunne lære sig de grundlæggende principper. Mere øvede personer kan genopfriske avancerede former f.eks. ”hvordan var det nu lige det var med ’HU formen’ eller ’Relativformen’?”.

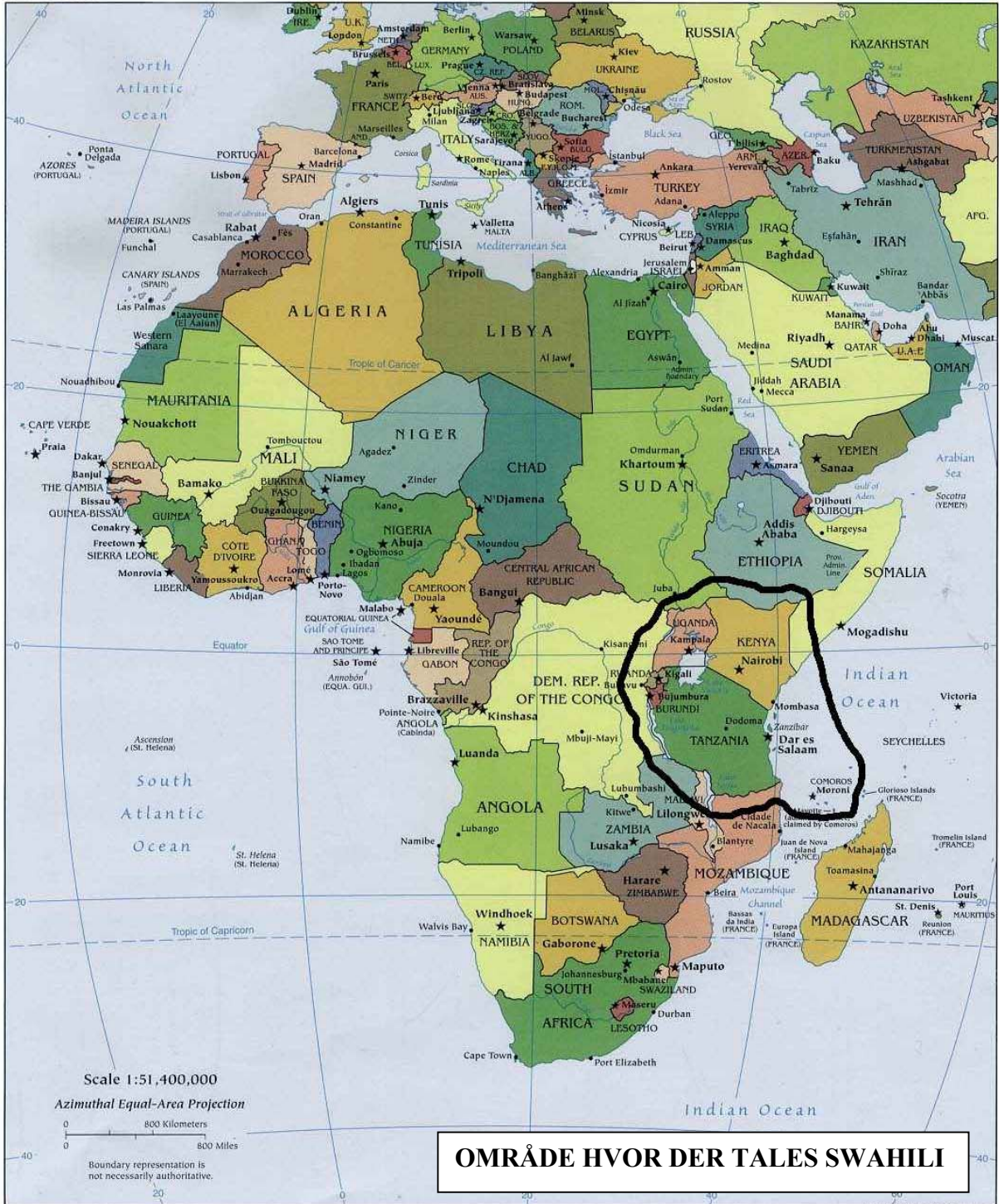
Bogen er skrevet specielt med henblik på danskere der vil lære swahili. Men det er forfatterens håb at også swahilitalende vil kunne bruge specielt det kommende afsnit Dansk-Swahili (er endnu ikke færdiggjort) og dele af introduktionen, i deres bestræbelser på at lære sig dansk.

Forfatteren til denne kortfattede ordbog er ikke sprogekspert, men lægmand med stor interesse for swahili og Afrika. Bogen skal derfor opfattes som forfatterens personlige bidrag til samspillet mellem swahili og dansk.

En stor tak til Pili for hendes åbenhjertige svar på mine mange spørgsmål.

Hillerød, april 2003.

AFRICA

802832A1 (R02109) 10-01

Indledning

HILSEN OG HENVENDELSE

Noget af det første man bør tilegne sig når man vil lære at tale swahili, er hilsnerne. Det er meget mere udbredt at hilse på swahili end på dansk, og det er vigtigt at kunne hilse hvis man ønsker at fremstå som en ”ordentlig” person. Hvis man f. eks. henvender sig til en ekspedient i en butik, spørger man ikke bare: ’har I mælk?’. Man hilser først: ’goddag, hvordan går det i dag?’, og herefter spørger man om mælken.

Det gælder generelt at man altid svarer positivt på en hilsen, også selvom man har svære problemer. Så kan man herefter fortælle om sine problemer.

Det er ligeledes vigtigt at man lærer sig hvilke hilsener der passende i hvilke situationer, og til hvilke personer.

’Jambo’ hilsener

’**Jambo**’ (ental) og ’**mambo**’ (flertal) kan oversættes med ’problemer, sager eller emner’, men det engelske ’matters’ er nok bedre dækkende.

Man kan anvende ’**jambo?**’ for ’hej/goddag’ og svaret er ’**jambo**’, det er dog mest udbredt i turistområder. Det er mere korrekt at spørge (til en enkelt person): ’**hujambo?** (huna jambo?) = har du ingen problem(er)/hvordan har du det?’. Svaret er: ’**sijambo** (sina jambo = jeg har ingen problem(er)/jeg har det godt’. Nedenstående er oversættelserne tilnærmet de hilsener der ligner mest på dansk.

<u>hilsen</u>		<u>sva</u>	
hujambo?	= hvordan har du det?	sijambo!	= jeg har det fint!
hajambo?	= hvordan har hun/han det?	hajambo!	= hun/han har det fint!
hamjambo?	= hvordan har I det?	hatujambo!	= vi har det fint!
hawajambo?	= hvordan har de det?	hawajambo!	= de har det fint!

F. eks:

watoto hawajambo? = hvordan har børnene det? **hawajambo!** = de har det godt!

mke wako hajambo? = hvordan har din kone det? **hajambo!** = hun har det fint!

’**Mambo?**’ eller ’**vipi mambo?**’ hilsenen er slang og bliver mest brugt af unge mennesker eller i lidt løsslupne situationer. Det kan nok bedst oversættes med ’problemer?/hvordan kører det?/hvad sker der?’. Op gennem halvfemserne under de store AIDS kampagner var standardsvaret på ’**mambo?**’ altid: ’**mambo kwa soksi!** = besværligheder med ”sokker!” (slang for kondomer).

mambo?	= hvordan kører det?	safi!	= rent!/godt! (clean!)
vipi mambo?	= hvad sker der?	mambo poa!	= afslappet!/køligt! (cool!)
mambo?	= hvordan kører det?	waa!	= fint!/fedt!
vipi mambo?	= hvordan kører det?	kama kazi!	= som fast arbejde!

'Habari' hilsener

'Habari' betyder nyhed(er) eller information(er). Så 'habari za leo?' ville ordret kunne oversættes som 'hvad/hvordan er nyhederne/informationerne for/om i dag?'. I virkelighedens verden er 'hvordan går det i dag?' nok mere rammende. Man kan vælge at sige 'habari ya - = nyheden - ' eller 'habari za - = nyhederne - '. Svaret er altid 'nzuri = godt'. Nedenstående er oversættelserne tilnærmet de hilsener der ligner mest på dansk.

<u>hilsen</u>		<u>svar</u>	
habari ya asubuhi?	= hvordan går det til morgen?	nzuri!	= godt!
habari gani?	= hvordan går det?	nzuri!	= godt!
habari za kazi?	= hvordan går det med arbejdet?	nzuri sana!	= meget godt!
habari ya shule?	= hvordan går det i skolen?	nzuri!	= godt!
habari za nyumbani?	= hvordan går det derhjemme?	nzuri tu!	= kun godt!
habari yako?	= hvordan går det med dig?	nzuri!	= godt!
habari za jioni?	= hvordan går det til aften?	nzuri!	= godt!
habari gani?	= noget nyt?	nzuri tu!	= kun godt!

'Shikamoo' hilsenen

'Shikamoo!' er en meget vigtig hilsen. Den stammer fra arabisk og betyder noget i retning af at bøje sig for en andens fødder. Svaret er 'Marahaba!' = jeg er beæret!. Den bruges af børn til voksne/ældre, af voksne til ældre og til alle som har en "senior" position i forhold til den hilsende. Det forventes den "yngre" person starter først med at hilse på den ældre, uden at skulle have et hint først.

Et barn møder en ældre nabo på vejen:

(barn) **Shikamoo mzee!** (nabo) **-Marahaba! hujambo?** (barn) **- sijambo!**

Andre hilsener

<u>hilsen</u>		<u>svar</u>	
salaam/salamu	= hilsener	salaam/salamu	= hilsener
salaam alaiko	=	alaiko mwislamu	=
sabalkheri	= goddag	sabalkheri	= goddag

Andre henvendelser

ndio	= ja
ee/ehee	= ja, det er rigtigt
hapana	= nej
asante	= tak (ellers tak)
hapana asante	= nej tak
karibu	= velkommen (karibuni til flere personer)
kwa heri	= farvel (kwa herini til flere personer)
alamsiki	= farvel
tutaonana	= på gensyn/vi ses
tutaonana baadaye	= vi ses senere
hodi!	= er der nogen hjemme! (svarer til at banke på)
safari njeme	= god tur/rejse
naondoka sasa	= jeg går nu
unaomba nini?	= hvad vil du gerne have/hvad ønsker du? (mest Tanzania)
naomba soda (tafadhali)	= jeg vil gerne bede om en sodavand (please) (mest Tanzania)
unataka nini?	= hvad vil du have? (mest Kenya)
nataka soda	= jeg vil have en sodavand (mest Kenya)
bei gani?	= hvad er prisen
shilingi ngapi	= hvad koster det? (hvor mange shillings?)
bei yake ni 1500 Tsh	= prisen er 1500 Tsh (dens pris er 1500 Tsh)
haya!	= godt, OK, du får ret (tegn til opbrud/afbrydelse)
basi!	= slut!/stop!, OK
unaitwa nani?	= hvad hedder du?/hvad bliver du kaldt
naitwa Martin	= jeg hedder Martin/jeg bliver kaldt Martin
jina lako ni nani?	= hvad er dit navn?
jina langu ni Søren	= mit navn er Søren
una miaka mingapi?	= hvor mange år er du?
nina miaka thelathini	= jeg er tredivede år

una umri gani? = hvilken alder har du?/hvor gammel er du?

nina miaka ishirini = jeg er tyve år

SWAHILI UDTALE

Swahili er nemt at udtale, og det udtales som det skrives. Alle ord ender på en vokal. Selv navne- og låneord bliver ofte tilføjet et en vokal i enden. F.eks. 'Lars' bliver til 'Lasi' og det engelske ord for sokker, 'socks' bliver til 'soksi'. Man fanger hurtigt "rytmen" i swahili. En rytme der specielt er bestemt af at *trykket ligger på næstsidste stavelse*.

Stavelser og tryk

Kun med meget få undtagelser udtales alle ord med tryk på næstsidste stavelse. I de følgende eksempler er stavelsen der skal lægges tryk på, fremhævet.

Eksempler på tostavelsesord: **KU**la, **SO**ma, **RU**ka, **ON**a.

Eksempler på trestavelsesord: Ki**FAR**u, Ha**TAR**i, Da**RAS**a.

Eksempler på udtryk: Ni/li/ku/si**KI**a, A/ta/wa/kari**BI**sha.

En stavelse behøver ikke at indeholde både en konsonant og en vokal, sådan som de fleste danske stavelser. En stavelse kan være en enkelt vokal som i eksemplet **Ona**. To samstående vokaler tilhører i princippet to forskellige stavelser. Konsonanterne M og N i begyndelsen af et ord og foran en anden konsonant, udgør også selvstændige stavelser.

Eksempler på to samstående vokaler: Ba**AD**a ya, Baba**IS**ha, Gom**BE**a.

Eksempler på M og N: M**GE**ni, M**GONJ**wa, N**GO**ja, N**GAZ**i.

Vokalers udtale

- a** udtales som 'aah' når lægen vil kigge os i halsen. Ikke som det danske flade a. F.eks. 'a**sante**'.
- e** udtales som dansk 'æ', som i æble. (Eller som dansk e i Elsebeth) F.eks. 'ch**e**ka'.
- i** udtales som det danske 'i', som i is. F.eks. 'k**i**dole'.
- o** udtales som det danske 'o' i onsdag. F.eks. 'k**o**fia'.
- u** udtales som det danske 'u' i uge. Ikke som i sum, hvor u'et nærmest lyder som å. F.eks. 't**u**mbo'.

(y er en konsonant på swahili)

Anvendes to ens samstående vokaler, udtales de oftest som een lang vokal f.eks. 'k**aa**', 'j**uu** ya', 'ch**oo**'. De er dog, som nævnt ovenfor, grammatisk set at betragte som to selvstændige stavelser, og udtales som sådan i nogle ord, som f.eks. i 'ma**AN**a', 'msa**AD**a', 'ma**AL**um'.

Er de to vokaler forskellige, udtales de som tilhørende to separate stavelser. F.eks. 'ba**RU**a', 'ge**U**ka', 'ta**IF**a'.

a/ta/wa/karibisha han/hun vil invitere jer	hatari fare	maana mening, forstås som
asante tak	juu ya på toppen af	ngazi trappe, stige
babaisha forvirre	kaa at sidde	ngoja vent
barua brev	kidole finger	ni/li/ku/sikia jeg hørte dig
baada ya bagefter	kifaru næsehorn	ona se
cheka grine	kofia hat	ruka hoppe, flyve
choo toilet	kula at spise	soma læse
darasa klasseværelse	mgeni gæst, fremmed	taifa fædreland, nation
geuka vende	mgonjwa en syg, patient	tumbo mave
gombea konkurrere	msaada en tjeneste	
	maalum speciel, vigtig	

Konsonanternes udtale

b	som dansk 'b' i <u>bl</u> æk. F.eks. ' betri '.	ng	som dansk 'ng' i <u>kon</u> ge. F.eks. ' ngombe '.
ch	som engelsk 'ch' i <u>ch</u> eck. F.eks. ' chakula '.	ny	som dansk 'nj' i <u>nj</u> aa. F.eks. ' nyama '.
d	som dansk 'd' i <u>du</u> kke. F.eks. ' duka '.	p	som dansk 'p' i <u>pas</u> på. F.eks. ' pazia '.
dh	som engelsk 'th' i <u>th</u> e. F.eks. ' dhahabu '.	r	som engelsk 'r' i <u>re</u> port. F.eks. ' rahisi '.
f	som dansk 'f' i <u>f</u> isk. F.eks. ' furaha '.	s	som dansk 's' i <u>st</u> å. F.eks. ' safi '.
g	som dansk 'g' i <u>g</u> od. F.eks. ' giza '.	sh	som engelsk 'sh' i <u>sh</u> ot. F.eks. ' shaba '.
gh	som dansk 'ge' i <u>ka</u> ge. F.eks. ' ghafila '.	t	som engelsk 't' i <u>te</u> a. F.eks. ' tega '.
h	som dansk 'h' i <u>h</u> alv. F.eks. ' hamna '.	th	som engelsk 'th' i <u>th</u> ink. F.eks. ' thubutu '.
j	som engelsk 'j' i <u>J</u> ohn. F.eks. ' jengo '.	v	som dansk 'hv' i <u>h</u> vis. F.eks. ' yua '.
k	som dansk 'k' i <u>k</u> ile. F.eks. ' kiti '.	w	som engelsk 'w' i <u>w</u> orld. F.eks. ' wapi '.
l	som dansk 'l' i <u>l</u> ang. F.eks. ' luga '.	y	som dansk 'j' i <u>J</u> ens. F.eks. ' yaani '.
m	som dansk 'm' i <u>m</u> and. F.eks. ' mkono '.	z	som engelsk 'z' i <u>z</u> oo. F.eks. ' zamani '.
n	som dansk 'n' i <u>n</u> ej. F.eks. ' nanasi '.		

SIMPEL "SÆTNINGSDANNELSE" MED UDSAGNSORD

Swahili udsagnsord anvendes meget i samskrevne udsagnsordsudtryk som faktisk er en lille "sætning" i sig selv. F.eks.: '**alikia** = han/hun løb'.

Hvor:

a	= han/hun.	(præfiksstedord kaldet ' <i>subjektpræfiks</i> ' (subjekt = grundled)).
li	= tidsmarkør (tidsinfiks) som angiver i hvilken tid der tales. Her ' li ' som angiver datid.	
kimia	= løbe.	(udsagnsordsrod).

Disse begreber er yderligere forklaret nedenstående.

Tidsbestemmelse

På dansk er det udsagnsordet der i en sætning angiver i hvilken tid vi taler, nutid, datid osv. F.eks. jeg går, jeg gik.

På swahili forbliver selve udsagnsordsroden den samme uanset i hvilken tid der tales. Man har derimod en *tidsmarkør* (tidsinfiks) der angiver i hvilken tid man udtrykker sig. Man anvender i hovedsagen de 4 tider: Datid, før nutid, nutid og fremtid.

I bekræftende fald er tidsmarkørerne :	li = datid
	me = før nutid
	na = nutid
	ta = fremtid.

F.eks. 'Jeg byggede': '**ni-li-jenga**', hvor: ni = jeg, li = tidsmarkør datid, jenga = bygge.

udtrykt i de 4 tider:

jeg byggede	= ni- li -jenga	På skriftform: nilijenga	(datid)
jeg har bygget	= ni- me -jenga	" nimejenga	(før nutid)
jeg bygger	= ni- na -jenga	" ninajenga	(nutid)
jeg vil bygge.	= ni- ta -jenga	" nitajenga	(fremtid)

I nægtende fald er tidsmarkørerne: **li** (datid) ændres til **ku**
me (førnutid) ændres til **ja**
na (nutid) forsvinder og sidste vokal i udsagnsordet ændres til et 'i' (dog med undtagelser for udsagnsord der ender på 'e' og 'u', som beholder disse)
ta (fremtid) forbliver **ta**

udtrykt i de 4 tider: ('Jeg' = 'ni', ændres til 'si')

jeg byggede ikke	=	si- ku -jenga	På skriftform: sikujenga	(datid)
jeg har ikke bygget	=	si- ja -jenga	” sijajenga	(før nutid)
jeg bygger ikke	=	si-jengi	” sijengi	(nutid)
jeg vil ikke bygge	=	si- ta -jenga	” sitajenga	(fremtid)

Subjektpræfiks

Subjektpræfiks (subjekt = grundled) er præfiksstedord for mennesker, dyr eller ting, der indsættes lige før tidsmarkøren. (Jeg, du, hun, de, den, det osv.). Disse stedord kan ikke stå alene. De anvendes altid som forklaret i dette afsnit, sammen med en tidsmarkør og et udsagnsord. Personlige stedord som kan stå alene, er beskrevet i afsnittet 'Personlige stedord'.

Subjektpræfiks, bekræftende (mennesker og dyr)

(OBS! På swahili benævnes dyr som mennesker med 'hun, han, hende og ham', ikke med 'den/det')

ental	ni = jeg	flertal	tu = vi
	u = du		m = I
	a = han/hun		wa = de

f.eks.:

jeg bygger	=	ni -na-jenga	på skriftform: ninajenga
du bygger	=	u -na-jenga	” unajenga
han/hun bygger	=	a -na-jenga	” anajenga
vi bygger	=	tu -na-jenga	” tunajenga
I bygger	=	m -na-jenga	” mnajenga
de bygger	=	wa -na-jenga	” wanajenga

Subjektpræfiks, nægtende (mennesker og dyr)

ental	ni = jeg, ændres til si	flertal	tu = vi, ændres til hatu
	u = du, ændres til hu		m = I, ændres til ham
	a = han/hun, ændres til ha		wa = de, ændres til hawa

f.eks.:

jeg bygger ikke	=	si -jengi	på skriftform: sijengi
du bygger ikke	=	hu -jengi	” hujengi
han/hun bygger ikke	=	ha -jengi	” hajengi
vi bygger ikke	=	hatu -jengi	” hatujengi
I bygger ikke	=	ham -jengi	” hamjengi
de bygger ikke	=	hawa -jengi	” hawajengi

Ved at kombinere subjektpræfiks med en tidsmarkør og et udsagnsord, kan man nemt danne simple udtryk.

<u>Bekræftende:</u>	Subjektpræfiks	Tidsmarkør	Udsagnsord
	ni	3 li	jenga = bygge
	2 u	1 me	kula = spise
	a	2 na	tembea = gå
	3 tu	ta	cheza = lege/spille
	m		2 kimbria = løbe
	1 wa		1 andika = skrive
			soma = læse
			vaa = tage på
			3 shinda = vinde
			angelia = se/kigge

1. Wameandika = De har skrevet ...
2. Unakimbria = Du løber
3. Tulishinda = Vi vandt!

<u>Nægtende:</u>	Subjektpræfiks	Tidsmarkør	Udsagnsord
	si	3 ku	jenga
	2 hu	1 ja	kula
	ha	2 -	tembea
	3 hatu	ta	cheza
	ham		2 kimbria
	1 hawa		1 andika
			soma
			vaa
			3 shinda
			angelia

1. Hawajaandika = De har ikke skrevet ...
2. Hukimbii = Du løber ikke
3. Hatukushinda = Vi vandt ikke!

Subjektpræfiks (ting, planter osv.)

Der er selvfølgelig også subjektpræfiks for ting, planter osv. Da disse er mange og forskellige efter i hvilken navneordsklasse der tales, nævnes kun nogle få eksempler her. De fremgår yderligere af beskrivelserne i afsnittet 'Navneord'.

Bekræftende:

Tidsmarkørerne er som de for mennesker og dyr i bekræftende fald.

stolen den er brast sammen	=	kiti ki -mevunjika	På skriftform: kiti kimevunjika
din bil den kører hurtigt	=	gari yako i -nakimbria	” gari yako inakimbria
vandet det koger	=	maji ya -nachemka	” maji yanachemka
butikken den var åben	=	duka li -likuwa wazi	” duka lilikuwa wazi

Nægtende:

Tidsmarkørerne er som de for mennesker og dyr i nægtende fald, og der tilføjes et nægtende 'ha' foran subjektpræfikset. I nutid forsvinder tidsmarkøren og sidste vokal i udsagnsordet ændres til 'i'. (Undtagen hvis udsagnsordet ender på 'e' eller 'u', så bibeholdes disse).

stolen den er ikke brast sammen	=	kiti haki -javunjika	På skriftform: kiti hakijavunjika
din bil den kører ikke hurtigt	=	gari yako hai -kimbii	” gari yako haikimbii
vandet det koger ikke	=	maji haya -chemki	” maji hayachemki
butikken den var ikke åben	=	duka hali -kuwa wazi	” duka halikuwa wazi

Objektpræfiks

Objektpræfiks er infiksstedord som indsættes i udsagnsordsudtryk lige før udsagnsordet. (Objekt = genstandsled). F.eks. 'nina**kisoma** = jeg læser *den*' (bogen). 'Nina**mwona** = Jeg ser *ham*' (Per). Objektpræfiks er ens i bekræftende- og nægtende fald.

Objektpræfiks (mennesker og dyr)

ental	-ni-	= mig
	-ku-	= dig
	-m-	= ham/hende (foran konsonanter)
	-mw-	= ham/hende (foran vokaler)
flertal	-tu-	= os
	-wa-	= jer
	-wa-	= dem
speciel	-ji-	= "selv" (både ental og flertal), f.eks. ninajiona = jeg ser mig selv.

Eksempler:

de har set mig	=	wame- ni -ona	på skriftform: wameniona
jeg ser dig	=	nina- ku -ona	” ninakuona
jeg så ham/hende	=	nili- mw -ona	” nilimwona
jeg vandt over hende/ham	=	nili- m -shinda	” nilimshinda
han/hun så os	=	ali- tu -ona	” alituona
vi ser jer	=	tuna- wa -ona	” tunawaona
ser du dem ?	=	una- wa -ona?	“ unawaona?
jeg føler mig kold (fryser)	=	nina- ji -sikia baridi	” ninajisikia baridi
de uddanner sig selv	=	wana- ji -somesha	” wanajisomesha

Objektpræfiks (ting, planter osv.)

Der er selvfølgelig også objektpræfiks for ting, planter osv. Da disse er mange og forskellige efter i hvilken navneordsklasse der tales, nævnes kun nogle få eksempler her. De fremgår yderligere af beskrivelserne i afsnittet 'Navneord'.

jeg har ikke læst den bog	=	sija- ki -soma kitabu kile	på skriftform: sijakisoma kitabu kile
har du set (den) min butik?	=	ume- li -ona duka langu?	” umeliona duka langu?
har han fældet (dem) træerne?	=	ame- i -kata miti?	” ameikata miti?
hældte hun det ud, vandet?	=	ali- ya -mwaga maji?	” aliyamwaga maji?

Personlige stedord

De personlige stedord som kan stå alene er:

	ental	flertal
1. person	mimi = jeg/mig	sisi = vi/os
2. person	wewe = du/dig	ninyi = I/er
3. person	yeye = hun/han/hende/ham	wao = de/dem

Når de står alene optræder de ofte sammen med 'ni = er', eller 'si/siyo = er ikke' 'mimi ni = jeg er, sisi ni = vi er, mimi si = jeg er ikke, sisi si = vi er ikke'.

Det sker dog at 'ni' udelades f.eks. '**mimi ni mjongonjwa** = jeg er syg' udtrykkes ofte som '**mimi mgonjwa**', men betyder stadig 'jeg er syg'.

Stedordene bruges også ved spørgsmål og svar f.eks. '**nani? - mimi?** = hvem? - mig?'

Man kan ikke bruge '**mimi kimbia**' for 'jeg løber'. Det vil betyde noget i retning af 'mig løbe'. Her skal man i stedet anvende et subjektpræfiks med en tidsmarkør, som tidligere beskrevet, og sige '**ninakimbia** = jeg løber'. Man kan derimod kombinere de to former, og sige '**mimi ninakimbia**' som ligeledes betyder 'jeg løber' eller 'mig, jeg løber'.

Eksempler:

mimi ni Karsten	=	<i>jeg</i> er Karsten
yeye ni mrefu	=	<i>han/hun</i> er høj
wao ni wengi	=	<i>de</i> er mange
sisi siyo wengi	=	<i>vi</i> er ikke mange
wewe si mrefu	=	<i>du</i> er ikke høj

Note:

'ni = er' har på swahili også betydningen 'det er'. F.eks. '**ni mimi** = det er mig' eller '**ni ninyi** = det er jer'.

Simpel nutid

Som svar på spørgsmål eller som konstateringer, anvendes ofte en simpel nutidsform.

I stedet for at sige 'ninasoma' for 'jeg læser' som beskrevet ovenfor, bruges 'nasoma = jeg læser'.

ental	nasoma	= jeg læser	flertal	twasoma	= vi læser
	wasoma	= du læser		mwasoma	= I læser
	asoma	= han/hun læser		wasoma	= de læser

F.eks.: 'Mke wangu unafanya nini? - **Napika** chakula! = Min kone, hvad laver du? - Jeg laver mad!'

Note:

Disse former er ikke almindelige i alle områder der tales swahili. I nogle områder er det kun første person, ental: 'na-' som almindeligvis anvendes.

Spørgsmål og spørgeord

På swahili er der i princippet ingen forskel på konstateringer og spørgsmål. Når man spørger hæver man blot stemmelejet i slutningen af sætningen. F.eks.:

umenenepa!	= du er blevet tykkere!	(konstatering)
umenenepa?	= er du blevet tykkere?	(spørgsmål)

Der er dog et enkelt ord 'je' som kan indsættes så der ikke er tvivl om det er et spørgsmål. F.eks.:

je, umenepa?	= er du blevet tykkere?
je, mtaenda?	= tager I afsted?

(Note: 'vipi' kan til dels anvendes på samme måde som 'je').

Hvis 'je' sættes bag udsagnsordet får sætningen en betydning af 'hvad?/hvordan?/hvordan er det gået til?'. F.eks.:

umenenepaje?	= hvordan er du blevet så tyk?
ilikuwaje?	= hvordan var det?
uliendaje?	= hvordan kom du afsted? (hvilket transportmiddel?)
walijuaje?	= hvordan vidste de det?
amepataje?	= hvordan har hun/han fået det/den?
unasemaje?	= hvad siger du (til det)?
nijibuje?	= hvad skal jeg svare?
tufanyeje?	= hvad skal vi gøre?

Spørgestedord

Som på dansk er der på swahili en hel del spørgestedord. F.eks.:

wapi?	= hvor?	anatoka wapi?	= hvor kommer han/hun fra?
nini?	= hvad?	anasema nini?	= hvad siger hun/han?
ngapi?	= hvor mange?	kuna ngapi?	= hvor mange er der?
vipi?	= (hvordan?/hvad så?)	vipi?	= hvordan?
nani?	= hvem?	huyu ni nani?	= hvem er han/hun?
yupi?	= hvem af dem?		
-pi?	= hvilken/hvilket? (ipi?, kipi?, vipi?, yapi? etc. afhængig af navneordsklassen der tales i)		
gani?	= hvilken/hvilket?	gari gani?	= hvilken bil?
lini?	= hvornår?	watakuja lini?	= hvornår kommer de?
kwa nini?	= hvorfor?	kwa nini haji?	= hvorfor kommer han/hun ikke?
namna gani?	= hvilken måde?	niwaeleze namna gani?	= hvordan skal jeg forklare dem det?
mbona?	= hvorfor?/hvordan kan det være?	mbona watoto wanapigana?	= hvorfor slås børnene?

Note: hvis man ønsker at sige: 'hvordan gik det?' kan man IKKE bruge: '~~ilienda vipi?~~', men '**iliendaje?**'.
'**Vipi?**' bruges alene, som f.eks.: '**fanya hivi** = gør sådan her'. '**Vipi?** = hvordan?'.

NAVNEORD

Swahili navneord er inddelt i 15 grupper, kaldt ”klasser”. Dette er et system som generelt anvendes til at beskrive bantusprog, hvoraf swahili altså er et.

Navneordets begyndelsesstavelse eller begyndelseslyd, er bestemmende for hvilken klasse det tilhører. Det gør det muligt (for at forenkles det lidt), blot ved at høre navneordet, at bestemme hvilke ord der skal anvendes for ’en’, ’et’, ’den’, ’det’ eller ’de’. Dette er ulig dansk, hvor man når man f.eks. hører navneordet ’bord’, ikke ved om det hedder ’det bord’ eller ’den bord’. Det skal man lære udenad. Til gengæld er der mange flere navneordsklasser at styr på, på swahili.

Navneordet er bestemmende for opbygningen af de efterfølgende ord i sætningen. Udsagnsordets subjektpræfiks/objektpræfiks, tillægsord, ejefald osv., får navneordsklassens klasselyde (kongruens), eller tilføres navneordsklassens præfiks, så ordet kommer i overensstemmelse navneordet. Når et nyt navneord dukker op, er det bestemmende for den videre opbygning af sætningen osv. osv.

F.eks.sætningerne:

’**Viti** vyako vyote ni vizuri. Vinapendeza kweli = alle dine stole er gode. De er virkelig pæne’.

og

’**Miti** yako yote ni mizuri. Inapendeza kweli = alle dine træer er gode (står godt). De er virkelig pæne’.

Hvor:

’**viti** = stole’ (klasse 8) og ’**miti** = træer’ (klasse 4) er navneordene der styrer de efterfølgende ord.

’-ako = dine’. Fra ’**viti**’ får det klasselyden ’vy’ og fra ’**miti**’ får det klasselyden ’y’.

’-ote = alle’. Fra ’**viti**’ får det klasselyden ’vy’ og fra ’**miti**’ får det klasselyden ’y’.

’-zuri = gode’. Fra ’**viti**’ får det klassepræfikset ’vi’ og fra ’**miti**’ får det klassepræfikset ’mi’.

’-napendeza = de er pæne’. Udsagnsordets subjektpræfiks får fra ’**viti**’ klasselyden ’vi’ og fra ’**miti**’ får det klasselyden ’i’.

De 15 navneordsklasser

Navneordsklasse	Klassepræfiks	Klasselyde	Bemærkninger
1. ental M	m, (mu), mw	a, yu, w-	
2. flertal WA	wa, w	wa, w-	
3. ental M	m, mw	u, w-	
4. flertal MI	mi	i, y-	
5. ental JI	ji, j	li, l-	
6. flertal MA	ma	ya, y-	
7. ental KI	ki, ch	ki, ch-	
8. flertal VI	vi, vy	vi, vy-	
9. ental N	n, ny	i, y-	Navneordene er ens i ental og flertal
10. flertal	n, ny	zi, z-	
11. ental U (flertal som 6)	u, w	u, w	De fleste navneord er ental, men enkelte følger flertalsformerne fra klasserne 6 og 10
(flertal som 10)	ma	ya, y	
	n, ny	zi, z-	
15. ental KU	ku	ku, kw-	Navneord opbygget af udsagnsord i navnemåde
16. ental PA	pa	pa, p-	Eneste navneord er mahali/pahali men klassen styrer al omtale af steder/lokaliteter
17. ental KU	ku	ku, kw-	
18. ental MU	mu	m, mu, mw-	

M WA klassen (klasse 1 & 2) (I ordbogen er navneordene fra denne klasse betegnet (N WA))

M WA klassen er klasse 1 & 2 i classesystemet. Den indeholder navneord der betegner mennesker. I ental begynder ordene med 'm' eller 'mw', og i flertal ændres dette til 'wa'.

Eksempler på navneord fra M WA klassen:

mtu	= menneske/person	watu	= mennesker/personer
mfanyakazi	= medarbejder	wafanyakazi	= medarbejdere
mwanafunzi	= elev	wanafunzi	= elever
mwaliimu	= lærer	waliimu	= lærere
mwanamke	= kvinde	wanawake	= kvinder

OBS! Flere navneord fra N klassen (klasse 9 & 10) betegner ligeledes mennesker og også dyr, og tager de grammatiske overensstemmelser fra denne klasse, M WA klassen. F.eks. 'ndugu = slægtninge'. Dette er yderligere forklaret i beskrivelsen af N klassen.

Her følger de grammatiske overensstemmelser for M WA klassen:

Den/det/de osv.

navneords- klasse	eks.	*(tæt på) denne/dette disse/ dem/de her	*(før omtalt) den/det dem/ de der	*(langt væk) den/det dem/ de der	af/fra/ om/for	alle	ethvert enhver	som/der
1. ental m/mw	mtu	huyu	huyo	yule	wa		yeyote	ambaye
2. flertal wa	watu	hawa	hao	wale	wa	wote	wowote	ambao

Eksempel:

'Mtu **huyu** ambaye ni msaidizi **wa wale** wafanyakazi **wote wa** hospitalini, anatoka Mwanza'.

'Denne person som er assistent for alle de medarbejdere på hospitalet, han/hun kommer fra Mwanza'.

Min/din/hans/hendes osv. (Ejefald)

navneords- klasse	eks.	min/mit mine	din/dit dine	hans/hendes	vores	jeres	deres
1. ental m/mw	mtoto	wangu	wako	wake	wetu	wenu	wao
2. flertal wa	watoto	wangu	wako	wake	wetu	wenu	wao

Eksempel:

'Mtoto **wangu** Safina anacheza na watoto **wake** Ali na Zuhura'.

'Mit barn Safina hun leger med hans/hendes børn, Ali og Zuhura'.

*Dækker ligeledes den danske akkusativform 'ham, hende og dem'.

Præfiks for tillægsord (eksempler)

(M WA klassen fortsat)

(OBS! Ikke alle tillægsord har præfiks. Se afsnittet 'Tillægsord & biord').

I ental har tillægsord der begynder med en konsonant præfikset 'm'. Tillægsord der begynder med en vokal får præfikset 'mw'. I flertal får tillægsord der begynder med en konsonant præfikset 'wa'. Tillægsord der i flertal begynder med en vokal får præfikset 'w'.

	<u>navneords-</u> <u>klasse</u>	<u>eks.</u>	<u>god</u> (kons)	<u>nogen/nogle</u> <u>anden/andre</u> (vokal)	<u>en/to</u>
1. ental	m/mw	mtu	mzuri	mwingine	mmoja
2. flertal	wa	watu	wazuri	wengine	wawili

Eksempel:

'Watu **wengi wanene** ni **wazuri**, lakini **wengine** sio **wazuri sana**'

'Mange tykke mennesker er rare, men nogle er ikke så rare endda'

Subjektpræfiks/objektpræfiks for udsagnsord

		<u>subjektpræfiks</u>		<u>objektpræfiks</u>	
		(bekræft)	(nægt)		
1. ental	jeg	ni-	si-	mig	-ni-
	du	u-	hu-	dig	-ku-
	han/hun	a-	ha-	ham/hende	-m- (foran konsonanter)
				ham/hende	-mw- (foran vokaler)
				"selv"	-ji-
2. flertal	vi	tu-	hatu-	os	-tu-
	I	m-	ham-	jer	-wa-
	de	wa-	hawa-	dem	-wa-

For eksempler se afsnittene 'subjektpræfiks' og 'objektpræfiks' under 'Simpel "sætningsdannelse" med udsagnsord'.

M MI klassen (klasse 3 & 4) (*I ordbogen er navneordene fra denne klasse betegnet (N MI)*)

M MI klassen er klasse 3 & 4 i classesystemet. Den indeholder navneord der betegner ting, træer, kropsdele og andet. I ental begynder ordene med 'm' eller 'mw', og i flertal ændres dette til 'mi'.

Eksempler på navneord fra M MI klassen:

mti	= træ	miti	= træer
mlango	= dør	milango	= døre
mwili	= krop,	miili	= kroppe
mkono	= hånd/arm	mikono	= hænder/arme
mguu	= ben	miguu	= flere ben
mwezi	= måned	miezi	= måneder
mji	= by	miji	= byer

Her følger de grammatiske overensstemmelser for M MI klassen:

Den/det/de osv.

navneords- klasse	eks.	(tæt på) denne/dette disse/ dem/de her	(før omtalt) den/det dem/ de der	(langt væk) den/det dem/ de der	af/fra/ om/for	hele alle	ethvert enhver	som/der
3. ental m/mw	mti	huu	huo	ule	wa	wote	wowote	ambao
4. flertal mi	miti	hii	hiyo	ile	ya	yote	yoyote	ambayo

Eksempel:

'Mlango **huu** ambao ni **wa** bei poa ni mzuri kuliko milango **yoyote** ya ugharama sokoni'.

'Denne dør som er billig, er bedre end enhver dyr(e) dør(e) på markedet'.

Min/din/hans/hendes osv. (Ejefald)

navneords- klasse	eks.	min/mit mine	din/dit dine	hans/hendes	vores	jeres	deres
3. ental m/mw	mji	wangu	wako	wake	wetu	wenu	wao
4. flertal mi	miji	yangu	yako	yake	yetu	yenu	yao

Eksempel:

'Mikono yangu iliumia sana, sawa na mguu wake Malaika'.

'Mine hænder gjorde meget ondt, ligesom (hendes) Malaikas ben'.

Præfiks for tillægsord (eksempler)

(M MI klassen fortsat)

(OBS! Ikke alle tillægsord har præfiks. Se afsnittet 'Tillægsord & biord').

I ental har tillægsord der begynder med en konsonant præfikset 'm'. Tillægsord der begynder med en vokal får præfikset 'mw'. I flertal får tillægsord der begynder med en konsonant præfikset 'mi'. Tillægsord der i flertal begynder med en vokal får præfikset 'm'.

navneords- klasse	eks.	god (kons)	nogen/nogle anden/andre (vokal)	en/to
3. ental	m/mw	mti	mzuri	mwoja
4. flertal	mi	miti	mizuri	miwili

Eksempel:

'Miti **mingi** katika hii ni **mizuri**, **miwili** ni **mirefu**, lakini **mwoja** si **mrefu sana**'.

'Mange træer blandt disse er flotte, to er høje, men et er ikke så højt'.

Subjektpræfiks/objektpræfiks for udsagnsord

Subjektpræfiks får i nægtende fald tilføjet et 'ha'.

Objektpræfiks er de samme som subjektpræfiks i bekræftende fald, uanset om det bruges nægtende eller bekræftende. For yderligere uddybning, se i øvrigt afsnittene 'Subjektpræfiks' og 'Objektpræfiks'.

		subjektpræfiks		objektpræfiks	
		(bekræft)	(nægt)		
ental	den/det	u-	hau-	den/det	-u-
flertal	de	i-	hai-	dem	-i-

Eksempel:

'Mguu wako **umvimba sana**, **haujapona bado?**'. 'Kweli! Sijauona mwenyewe. Labda **haukupona bado**'.

'Dit ben er meget hævet, er det ikke rask endnu?'. 'Virkelig! Det har jeg ikke selv set. Måske er det ikke rask endnu'.

JI MA klassen (klasse 5 & 6) (I ordbogen er navneordene fra denne klasse betegnet (N MA))

JI MA klassen er klasse 5 & 6 i klassesystemet. Den indeholder navneord der betegner ting fra naturen, flydende materialer og andet. I ental har mange af ordene ingen bestemt begyndelseslyd/præfiks. En del af ordene begynder dog med 'ji'. Deraf kommer også navnet for klassen, JI MA. I flertal ændres 'ji' til 'ma' og for ord der ikke begynder med 'ji' tilføres ordet simpelthen et 'ma' foran.

Eksempler på navneord fra JI MA klassen:

shamba	= mark	mashamba	= marker
jiwe	= sten	mawe	= flere sten
yai	= æg	mayai	= flere æg
jino	= tand	meno	= tænder. (ma-ino)
ua	= blomst	maua	= blomster
duka	= butik	maduka	= butikker

Nogle ord fra klassen findes kun i deres flertalsform. Dette modsvarer stort set tilsvarende ord på dansk.

maji = vand, **maziwa** = mælk, **mafuta** = olie

Her følger de grammatiske overensstemmelser for JI MA klassen:

Den/det/de osv.

navneords- klasse	eks.	(tæt på)	(før omtalt)	(langt væk)	af/fra/ om/for	hele alle	ethvert enhver	som/der
		denne/dette disse/ dem/de her	den/det dem/ de der	den/det dem/ de der				
5. ental	jiwe	hili	hilo	lile	la	lote	lolote	ambalo
6. flertal ma	mawe	haya	hayo	yale	ya	yote	yoyote	ambayo

Eksempel:

'Duka **hilo** ambalo ni la mbao, ni baya kuliko maduka yote ya matofali'.

'Denne butik som er af træ, er dårligere end alle butikker af mursten'.

Min/din/hans/hendes osv. (Ejefald)

navneords- klasse	eks.	min/mit mine	din/dit dine	hans/hendes	vores	jeres	deres
5. ental	yai	langu	lako	lake	letu	lenu	lao
6. flertal ma	mayai	yangu	yako	yake	yetu	yenu	yao

Eksempel:

'Mayai yangu yamewiva, lake Pili ni bichi'.

'Mine æg er færdige, Pilis (hendes) er rå'.

Præfiks for tillægsord (eksempler)

(JI MA klassen fortsat)

(OBS! Ikke alle tillægsord har præfiks. Se afsnittet 'Tillægsord & biord').

I ental har tillægsord der begynder med en konsonant **intet** præfiks. Tillægsord der begynder med en vokal får præfikset 'j'. I flertal får tillægsord der begynder med en konsonant præfikset '**ma**'. Tillægsord der i flertal begynder med en vokal får præfikset '**m**'.

<u>navneords-</u> <u>klasse</u>	<u>eks.</u>	<u>god</u> (kons)	<u>nogen/nogle</u> <u>anden/andre</u> (vokal)	<u>en/to</u>
5. ental	ua	-zuri	jengine	-moja
6. flertal ma	maua	mazuri	<u>m</u> engine	mawili

Eksempel:

'Maua **m**engi katika shamba hili, ni **mazuri**, lakina yale kule ni **mabaya**'. Hili -zuri ni lako lakini!

'Mange blomster på denne mark er flotte, med dem derovre er grimme'. Men den pæne her er din!

Subjektpræfiks/objektpræfiks for udsagnsord

Subjektpræfiks får i nægtende fald tilføjet et '**ha**'.

Objektpræfiks er de samme som subjektpræfiks i bekræftende fald, uanset om det bruges nægtende eller bekræftende. For yderligere uddybning, se i øvrigt afsnittene 'Subjektpræfiks' og 'Objektpræfiks'.

		<u>subjektpræfiks</u>		<u>objektpræfiks</u>	
		(bekræft)	(nægt)		
ental	den/det	li-	hali-	den/det	-li-
flertal	de	ya-	haya-	dem	-ya-

Eksempel:

'Daudi, Jino lako **limekuwa** jeuzi. Unay**a**chekeki meno yako vizuri kwenye kioo kila siku?'.

'Daudi, din tand er blevet sort. Tjekker du dine tænder hver dag i spejlet?'.

KI VI klassen (klasse 7 & 8) (I ordbogen er navneordene fra denne klasse betegnet (N VI), (N VY) & (N KI))

KI VI klassen er klasse 7 & 8 i classesystemet. Den indeholder navneord der i hovedsagen betegner ting, men også andet som f.eks. sprog. I ental begynder ordene med 'ki' eller 'ch', og i flertal ændres 'ki' til 'vi' og 'ch' til 'vy'. Nogle ord fra klassen har ingen flertalsform.

Eksempler på navneord fra KI VI klassen:

kitu	= en ting	vitu	= flere ting
kijiko	= ske	vijiko	= skeer
kitanda	= seng	vitanda	= senge
kidanish	= dansk	-	
chumba	= værelse	vyumba	= værelser
choo	= toilet	vyoo	= toiletter
Chakula	= mad	vyakula	= mad

Her følger de grammatiske overensstemmelser for KI VI klassen:

Den/det/de osv.

navneords- klasse	eks.	(tæt på) denne/dette disse/ dem/de her	(før omtalt) den/det dem/ de der	(langt væk) den/det dem/ de der	af/fra/ om/for	hele alle	ethvert enhver	som/der
7. ental ki/ch	kitu	hiki	hicho	kile	cha	chote	chochote	ambacho
8. flertal mi/vy	vitu	hivi	hivyo	vile	vya	vyote	vyovyote	ambavyo

Eksempel:

'Kiti **hiki** **ambacho** ni **cha** zamani kina rangi nzuri kuliko **vile** viti **vyote** vipya **vya** madukani'.

'Denne stol som er gammel har flottere maling end alle de der nye stole fra butikkerne'.

Min/din/hans/hendes osv. (Ejefald)

navneords- klasse	eks.	min/mit mine	din/dit dine	hans/hendes	vores	jeres	deres
7. ental ki/ch	kijiko	changu	chako	chake	chetu	chenu	chao
8. flertal vi/vy	vijiko	vyangu	vyako	vyake	vyetu	vyenu	vyao

Eksempel:

'Chumba **changu** ni kikubwa lakini viti **vyao** ni lazima ni wa rudshie'.

'Mit værelse er stort men jeg er nødt til at give dem deres stole tilbage'.

Præfiks for tillægsord (eksempler)

(KI VI klassen fortsat)

(OBS! Ikke alle tillægsord har præfiks. Se afsnittet 'Tillægsord & biord').

I ental har tillægsord der begynder med en konsonant præfikset 'ki'. Tillægsord der begynder med en vokal får præfikset 'ch'. I flertal får tillægsord der begynder med en konsonant præfikset 'vi'. Tillægsord der i flertal begynder med en vokal får præfikset 'vy'. Der forekommer undtagelser fra disse regler. F.eks. '-**ingine**' som ifølge reglen skulle tilføres 'ch' i ental og 'vy' i flertal, får i praksis præfikserne 'ki' og 'vi'. '**kingine**' og '**vingine**'.

navneords-	eks.	god	rød	en/to
klasse		(kons)	(vokal)	
7. ental	ki/ch	kiti	chekundu	kimoja
8. flertal	vi/vy	viti	vyekundu	viwili

Eksempel:

'Vijiko **vingi** katika hivi ni **vizuri**. Kile kimoja lakini sio **kizuri** sana'.

'Mange skeer blandt disse er pæne. Den ene der er dog ikke så pæn'.

Subjektpræfiks/objektpræfiks for udsagnsord

Subjektpræfiks får i nægtende fald tilføjet et '**ha**'.

Objektpræfiks er de samme som subjektpræfiks i bekræftende fald, uanset om det bruges nægtende eller bekræftende. For yderligere uddybning, se i øvrigt afsnittene 'Subjektpræfiks' og 'Objektpræfiks'.

		subjektpræfiks		objektpræfiks	
		(bekræft)	(nægt)		
ental	den/det	ki-	haki-	den/det	-ki-
flertal	de	vi-	havi-	dem	-vi-

Eksempel:

'Chumba chako **kimependeza** kweli Majidi. Unakisafisha kila siku?'

'Dit værelse er virkelig flot Majidi. Gør du det rent hver dag?'

N klassen (klasse 9 & 10) (*I ordbogen er navneordene fra denne klasse i entalsform, og betegnet (N)*)

N klassen er klasse 9 & 10 i klassesystemet. Klassen indeholder navneord der ikke kun har 'n' som begyndelseslyd, men mange forskellige. Den bliver også kaldt "dumping" klassen fordi nye ord og låneord fra andre sprog oftest bliver placeret i denne klasse. Ydermere vil de fleste som endnu ikke behersker de mange navneordsklasser i swahili, anvende reglerne fra denne klasse, når de taler.

I denne klasse er der også mange navneord der betegner dyr og mennesker og disse anvendes med de grammatiske overensstemmelser fra M WA klassen (klasse 1 & 2).

Det helt specielle ved N klassen er at navneordene er ens i ental og flertal.

Eksempler på navneord fra N klassen der betegner ting:

nyumba	= hus/hjem	nyumba	= huse/hjem
ndizi	= banan	ndizi	= bananer
ngazi	= stige	ngazi	= stiger
taulo	= håndklæde	taulo	= håndklæder
redio	= radio	redio	= radioer
picha	= billede	picha	= billeder
mboga	= grøntsag	mboga	= grønsager
mvua	= regn	mvua	= regn

Eksempler på navneord fra N klassen der betegner mennesker og dyr, og som tager de grammatiske overensstemmelser fra M WA klassen. Der er dog nogle som i ejefald beholder enkelte af N klassens klasselyde. Dette uddybet i skemaet 'min, din, hans, hendes osv.' nedenstående.

ndege	= fugl	ndege	= fugle.
ngombe	= ko	ngombe	= køer.
mbu	= en myg	mbu	= flere myg.
mbwa	= hund	mbwa	= hunde.
tembo	= elefant	tembo	= elefanter.
ndugu	= slægtning	ndugu	= slægtninge.
kaka	= bror	kaka	= brødre
dada	= søster	dada	= søstre
mama	= mor	mama	= mødre.

Her følger de grammatiske overensstemmelser for N klassen:

Den/det/de osv. (For ting). (For mennesker og dyr se under M WA klassen).

			(tæt på)	(før omtalt)	(langt væk)				
navneords-	eks.	denne/dette	den/det	den/det	af/fra/	hele	ethvert	som/der	
klasse		disse/	dem/	dem/	om/for	alle	enhver		
		dem/de her	de der	de der					
9. ental	n	ndizi	hii	hiyo	ile	ya	yote	yoyote	ambayo
10. flertal	n	ndizi	hizi	hizo	zile	za	zote	zozote	ambazo

Eksempel:

'Picha **hizi** ambazo ni za rangi ni nzuri kuliko **ile** ambayo ni ya neuzi/neupe'.

'Disse billeder som er med farver er bedre end det der som er sort/hvid'.

	navneords- klasse	eks.	min/mit mine	din/dit dine	hans/hendes	vores	jeres	deres
9. ental	n	taulo	yangu	yako	yake	yetu	yenu	yao
10. flertal	n	taulo	zangu	zako	zake	zetu	zenu	zao

Eksempel:

'Taulo yangu kubwa. **Zako** ndogo'.

'Mit håndklæde er stort. Dine er små'.

Min/din/hans/hendes osv. (Ejefald) (For mennesker og dyr).

Som nævnt ovenfor tager navneord fra denne klasse der betegner mennesker og dyr, de grammatiske overensstemmelser fra M WA klassen. MEN, der er altså undtagelser.

Når det gælder ejefald, altså min, din, hans osv., tager ord der betegner mennesker, overensstemmelserne fra N klassen i både ental og flertal. Ord der betegner dyr, tager i ental overensstemmelserne fra M WA klassen, og i flertal overensstemmelserne fra N klassen. F.eks. 'ndugu yangu(N)/ndugu zangu(N) og mbwa wangu(M WA)/mbwa zangu(N)'.

	navneords- klasse	eks.	min/mit mine	din/dit dine	hans/hendes	vores	jeres	deres
9. ental	n	ndugu	yangu	yako	yake	yetu	yenu	yao
10. flertal	n	ndugu	zangu	zako	zake	zetu	zenu	zao

Eksempel:

'Kaka yangu alioa mwaka jana, lakini dada **zake** Ali hawakuolewa bado'.

'Min bror blev gift sidste år, men Alis søstre er endnu ikke giftet'.

Præfiks for tillægsord (eksempler for ting). (For mennesker og dyr se under M WA klassen).
(OBS! Ikke alle tillægsord har præfiks. Se afsnittet 'Tillægsord & biord').

I ental og flertal har nogle tillægsord der begynder med en konsonant præfikset 'n'. Disse er '**ndogo**, **ngumu**, **njema**, **nzima** og **nzuri**'. Resten har ingen præfiks f.eks. '**baya**'. Tillægsord der begynder med en vokal får i både ental og flertal præfikset '**ny**'.

	navneords- klasse	eks.	god (kons)	nogen/nogle anden/andre (vokal)	en/to
9. ental	n	nyumba	nzuri	nyingine	-moja
10. flertal	n	nyumba	nzuri	nyingine	-mbili

Eksempel:

'nyumba **nyingine** katika hizi ni **nzuri**, mbili ni -refu, lakini -moja sio -refu sana'.

'Mange huse blandt disse er flotte, to er høje, men et er ikke så højt'.

Subjektpræfiks/objektpræfiks for udsagnsord (For ting)
(For mennesker og dyr se under M WA klassen).

(N klassen fortsat)

Subjektpræfiks får i nægtende fald tilføjet et 'ha'.

Objektpræfiks er de samme som subjektpræfiks i bekræftende fald, uanset om det bruges nægtende eller bekræftende. For yderligere uddybning, se i øvrigt afsnittene 'Subjektpræfiks' og 'Objektpræfiks'.

		subjektpræfiks		objektpræfiks	
		(bekræft)	(nægt)		
ental	den/det	i-	hai-	den/det	-i-
flertal	de	zi-	hazi-	dem	-zi-

Eksempel:

'Ndizi zile zimewiva. Naomba unazipeleka nyumbani'.

'De der bananer er modne. Jeg vil gerne have du bringer dem hjem'.

U klassen (klasse 11) (I ordbogen er navneordene fra denne klasse betegnet (N U))

U klassen er klasse 11 i klassesystemet. Den indeholder navneord der for de flestes vedkommende er abstrakte og betegner begreber. I ental begynder navneordene med 'u' (foran de fleste vokaler med 'w'). De fleste har ingen flertalsform. De der har, tager flertalsformen fra N klassen eller MA klassen.

Eksempler på navneord fra U klassen, der er formet af tillægsord, udsagnsord og andre navneord ved at give dem et 'u' præfiks ('w' foran de fleste vokaler), således at de bliver abstrakte navneord. Disse har ingen flertalsform:

usalama	= fred/sikkerhed	ufundi	= håndværk
ubaya	= dårlighed	udaktari	= lægegerning
uzee	= alderdom	uchoyo	= griskhed
ukweli	= sandhed	uchokozi	= provokation
ukubwa	= størrelse/storhed	ufugaji	= kvægdrift/dyrehold
udogo	= lidenhed	uhai	= vigør/aktivitet
uenezi	= udbredelse	ukaguzi	= inspektion/undersøgelse
wepezi	= behændighed	werevu	= listighed

Andre eksempler uden flertalsform, som betegner en samling af mindre enheder:

unga	= mel	wali	= kogt ris
uji	= vælling	ugali	= grød
udongo	= jord	uvumba	= røgelse

Eksempler på navneord fra U klassen, som tager deres flertalsform og flertalsforms overensstemmelser fra MA klassen:

ugomvi	= ballade/konflikt	magomvi	= ballade/konflikter
ugonjwa	= sygdom	magonjwa	= sygdomme
umbo	= form/opbygning	maumbo	= form/opbygning
utumbo	= indvolde/tarm	matumbo	= indvolde/tarme
ute	= spyt/slim	mate	= spyt/slim

Eksempler på navneord fra U klassen, som tager deres flertalsform og flertalsforms overensstemmelser fra N klassen. 'n' kan kun erstatte 'u' foran ord der begynder med 'd, g, j, y og z'. Foran vokaler sættes 'ny'. Dersom ordet kun har en stavelse efter 'u' sættes 'ny' foran hele ordet. Hvis ordet begynder med 'b' eller 'w' sættes sædvanligvis henholdsvis 'm' og 'mb' foran (få ord). Ved begyndelsesbogstaverne 'l' og 'r' sættes 'nd' foran (få ord). Ved andre begyndelsesbogstaver forsvinder 'n' blot væk.

udevu	= skæghår	ndevu	= skæg
uyoga	= svamp	nyoga	= svampe
wembe	= barberblad	nyembe	= barberblade
wimbo	= sang	nyimbo	= sange
uti	= træstamme	nyuti	= træstammer
uma	= gaffe,	nyuma	= gaffler
ubao	= bræt	mbao	= brædder
uwingo	= himmel	bingo	= himler
ulimi	= tunge	ndimi	= tunger
ukuta	= væg	kuta	= vægge
ufunguo	= nøgle	funguo	= nøgler

Her følger de grammatiske overensstemmelser for U klassen:

(U klassen fortsat)

Den/det/de osv.

navneords- klasse	eks.	(tæt på) denne/dette disse/ dem/de her	(før omtalt) den/det dem/ de der	(langt væk) den/det dem/ de der	af/fra/ om/for	hele alle	ethvert enhver	som/der
11. ental u	uzee	huu	huo	ule	wa	wote	wowote	ambao
10. flertal n	nyimbo	hizi	hizo	zile	za	zote	zozote	ambazo
6. flertal ma	mate	haya	hayo	yale	ya	yote	yoyote	ambayo

Eksempel:

'Kuta **hizi** ambazo ni za nje ni baridi lakini ukuta **ule** ambao ni **wa** ndani ni moto'.

'Disse vægge som er ydervægge er kolde, men den der væg som er indervæg er varm'.

Min/din/hans/hendes osv. (Ejefald)

navneords- klasse	eks.	min/mit mine	din/dit dine	hans/hendes	vores	jeres	deres
11. ental u	uzee	wangu	wako	wake	wetu	wenu	wao
10. flertal n	nyimbo	zangu	zako	zake	zetu	zenu	zao
6. flertal ma	mate	yangu	yako	yake	yetu	yenu	yao

Eksempel:

'Wimbo **wao** shuleni unasikika sana, lakini nyimbo zao kanisani hazisikiki'.

Deres sang i skolen er meget god, men deres sange i kirken er ikke gode'.

Præfiks for tillægsord (eksempler)

(OBS! Ikke alle tillægsord har præfiks. Se afsnittet 'Tillægsord & biord').

I ental har tillægsord der begynder med en konsonant præfikset '**m**'. Tillægsord der begynder med en vokal får præfikset '**mw**'. For navneord der tager flertalsformen fra N klassen har nogle tillægsord der begynder med en konsonant præfikset '**n**'. Disse er '**ndogo, ngumu, njema, nzima** og **nzuri**'. Resten har ingen præfiks f.eks '**baya**'. Tillægsord der begynder med en vokal får præfikset '**ny**'. For navneord der tager flertalsformen fra MA klassen, får tillægsord der begynder med en konsonant præfikset '**ma**'. Begynder de med en vokal får de præfikset '**m**'.

navneords- klasse	eks.	god (kons)	nogen/nogle anden/andre (vokal)	en/to
11. ental u	uzee	mzuri	mwingine	mmoja
10. flertal n	nyimbo	nzuri	nyingine	-mbili
6. flertal ma	mate	mazuri	mengine	mawili

Eksempel:

'Uzee wangu naomba utakuwa **mzuri**'.

'Jeg ønsker min alderdom bliver god'.

Subjektpræfiks får i nægtende fald tilføjet et 'ha'.

Objektpræfiks er de samme som subjektpræfiks i bekræftende fald, uanset om det bruges nægtende eller bekræftende. For yderligere uddybning, se i øvrigt afsnittene 'Subjektpræfiks' og 'Objektpræfiks'.

		subjektpræfiks		objektpræfiks	
		(bekræft)	(nægt)		
ental	den/det	u-	hau-	den/det	-u-
flertal n	de/dem	zi-	hazi-	dem	-zi-
flertal ma	de/dem	ya-	haya-	dem	-ya-

Eksempel:

'Uyoga huu **ha**upendezi sana lakini zile **zi**napendeza kweli'.

'Denne svamp er ikke så flot, men de der er virkelig pæne'.

KU klassen (klasse 15) (*I ordbogen er navneordene fra denne klasse betegnet (N KU)*)

KU klassen er klasse 15 i classesystemet. Den indeholder udsagnsord i navnemåde (infinitiv), som anvendes som navneord. (På dansk er det navnemåde når udsagnsordet har den form så man kan sætte 'at' foran. F.eks. 'at cykle'. På swahili er 'at' = 'ku'). Alle udsagnsord i navnemåde kan på swahili anvendes som navneord. F.eks. 'kucheza kwa mtoto ni kuzuri = barnets leg er god'. Formen minder om den engelske 'ing' form. På engelsk kunne sætningen oversættes som 'the playing of the child is good'. Der skelnes ikke mellem ental og flertal i denne klasse.

Her følger de grammatiske overensstemmelser for KU klassen:

Den/det/de osv.

navneords- klasse	eks.	(tæt på) denne/dette disse/ dem/de her	(før omtalt) den/det dem/ de der	(langt væk) den/det dem/ de der	af/fra/ om/for	hele/ alle	ethvert enhver	som/der
15. ku	kucheza	huku	huko	kule	kwa	kote	kokote	ambako

Eksempel:

'Kucheza **huko** ambako ni **kwa** hatari, sitaki mnakucheza tena'.

'Den leg som er farlig, vil jeg ikke have at I leger igen'.

Min/din/hans/hendes osv. (Ejefald)

navneords- klasse	eks.	min/mit mine	din/dit dine	hans/hendes	vores	jeres	deres
15. ku	kucheza	kwangu	kwako	kwake	kwetu	kwenu	kwao

Eksempel:

'Kulala **kwao** kunaleta usalama hapa'.

'Deres søvn giver fred og ro her'.

Præfiks for tillægsord (eksempler)

(OBS! Ikke alle tillægsord har præfiks. Se afsnittet 'Tillægsord & biord').

Tillægsord der begynder med en konsonant får præfikset '**ku**'. Tillægsord der begynder med en vokal får præfikset '**kw**'.

navneords- klasse	eks.	god (kons)	god (vokal)	en/to
15. ku	kucheza	kuzuri	kwema	kumoja

Eksempel:

'Kucheza kwa watoto ni **kuzuri**'.

'Børnenes leg er god'.

Subjektpræfiks får i nægtende fald tilføjet et 'ha'.

Objektpræfiks er de samme som subjektpræfiks i bekræftende fald, uanset om det bruges nægtende eller bekræftende. For yderligere uddybning, se i øvrigt afsnittene 'Subjektpræfiks' og 'Objektpræfiks'.

subjektpræfiks			objektpræfiks	
	(bekræft)	(nægt)		
den/det	ku-	haku-	den/det	-ku-

Eksempel:

'kulala **ku**napendeza sana'.

'Det er skønt at sove'.

Mahali klassen PA, KU & MU (klasse 16, 17 & 18) (I ordbogen betegnet (N Mahali))

Mahali klassen er klasse 16, 17 og 18 i classesystemet. 'Mahali' betyder 'sted', og denne klasse opstiller reglerne for omtalen af steder/lokaliteter og anvendelsen af forholdsord/stedsbiord. Det eneste navneord i klassen er 'mahali/(mahala/pahali/pahala)'.

Ved at tilføje et 'ni' til andre navneord får de en slags forholdsords/biordsagtig betydning, og tager dermed også overensstemmelserne fra klassen her. (Se i øvrigt afsnittet 'Tillægsord & biord').

F.eks.: **mlangoni** = i døren **nyumbani** = der hjemme/i huset **mezani** = på bordet

PA klassen (klasse 16) betegner et bestemt defineret sted eller et sted tæt på/ikke så langt væk, f.eks.: 'mlangoni pana mtu = i døren er en person'. Og: 'pale pana mahali pazuri = der (ikke så langt væk) er der et godt sted'.

KU klassen (klasse 17) betegner et ikke bestemt defineret sted eller et sted langt væk, f.eks.: 'mjini kuna watu = i byen er der mennesker'. Og: 'kule kuna mahali kuzuri = der (langt væk) er der et godt sted'.

MU klassen (klasse 18) betegner en placering inde i noget f.eks.: 'katika boksi muna vibiriti = i æsken er der tændstikker'. Og: 'mule ndani muna mahali mzuri = der indeni er der et godt sted'.

Det talte sprog kan dog variere en del og det er f.eks. ikke ualmindeligt at sige: 'mlangoni kuna mtu'. (Se i øvrigt afsnittet 'Pana, kuna og mna').

Her følger de grammatiske overensstemmelser for Mahali klassen:

Den/det/de osv.

	navneords- klasse	eks.	(tæt på) denne/dette disse/ dem/de her	(før omtalt) den/det dem/ de der	(langt væk) den/det dem/ de der	af/fra/ om/for	hele/ alle	ethvert enhver	som/der
16.	pa	mahali	hapa	hapo	pale	pa	pote	popote	ambapo
17.	ku	mahali	huku	huko	kule	kwa	kote	kokote	ambako
18.	mu	mahali	humu	humo	m(u)le	mwa	mwote	momote	ambamo

Her/der osv.

	navneords- klasse	eks.	(tæt på) her	(før omtalt) der	(langt væk) der	af/fra/ om/for	hele alle	ethvert enhver	som/der/ hvor
16.	pa	mlangoni	hapa	hapo	pale	pa	pote	popote	ambapo
17.	ku	mjini	huku	huko	kule	kwa	kote	kokote	ambako
18.	mu	ndani	humu	humo	m(u)le	mwa	mwote	momote	ambamo

Eksempel:

'Yumo ndani **humo ambamo** mna giza'.

'Han/hun er derinde hvor der er mørkt'.

	navneords- klasse	eks.	min/mit mine	din/dit dine	hans/hendes	vores	jeres	deres
16.	pa	mahali	pangu	pako	pake	petu	penu	pao
17.	ku	mahali	kwangu	kwako	kwake	kwetu	kwenu	kwao
18.	mu	mahali	mwangu	mwako	mwake	mwetu	mwenu	mwao

Eksempel:

'Mahali hapa ni **pake**'.

'Dette er hans/hendes sted'.

Præfiks for tillægsord (eksempler)

(OBS! Ikke alle tillægsord har præfiks. Se afsnittet 'Tillægsord & biord').

	navneords- klasse	eks.	god (kons)	nogen/nogle anden/andre (vokal)	en
16.	pa	mahali	pazuri	pengine	pamoja
17.	ku	mahali	kuzuri	kwingine	kumoja
18.	mu	mahali	mzuri	mwingine	mmoja

Eksempel:

'Mahali **pengine** ni **pazuri**'.

'Nogle steder er gode nok'.

Subjektpræfiks/objektpræfiks for udsagnsord

Subjektpræfiks får i nægtende fald tilføjet et '**ha**'.

Objektpræfiks er de samme som subjektpræfiks i bekræftende fald, uanset om det bruges nægtende eller bekræftende. For yderligere uddybning, se i øvrigt afsnittene 'Subjektpræfiks' og 'Objektpræfiks'.

		subjektpræfiks			objektpræfiks
		(bekræft)	(nægt)		
16.		pa-	hapa-		-pa-
17.	den/det	ku-	haku-	den/det	-ku-
18.		m(u)-	ham(u)-		-m(u)-

Eksempel:

'Mahali kwake baba yako kule Arusha **kunapendeza sana**'.

'Din fars sted oppe i Arusha er meget flot'.

3. *De opbyggede*, som opbygges af et navne- eller biord med et '-a' foran, der tager klasselyd efter det foranstående navneord. ('-a' kan her bedst oversættes med det engelske 'of')

F.eks. **mkono wa kulia** = højre hånd (kulia = højre, er både et navne- og biord)

kiti cha zamani = en gammel stol (zamani = alder/tidligere er både navne- og biord)

Farver

Forskellen på tillægsordene kommer til udtryk i udtalen af farverne.

'-ekundu = rød', '-eusi = sort' og '-eupe = hvid' er alle af den førstnævnte type

farverne 'buluu = blå', 'njano = gul', og 'kijani = grøn' er alle navne- eller biord, og opbygges som tillægsord som beskrevet under sidstnævnte type

F.eks. 'gari ya buluu = en blå bil, chumba cha njano = et gult værelse, mti wa kijani = et grønt træ'

Ordstilling

Sætninger opbygges med navneordet først og tillægsordet bagefter.

paka mweusi = kat sort (Altså ikke 'sort kat' som på dansk)

Der er dog en undtagelse.

'kila = hver/enhver' som altid kommer først. '**Kila mtu** = enhver person'.

Tillægsordet kan også være adskilt fra navneordet der styrer det, og komme til sidst i en sætning.

teksi tuliipanda juzi ilikuwa nzuri kweli = *taxaen* vi kørte med i forgårs var virkelig *flot*

Dersom to tillægsord følger et navneord, er rækkefølgen bestemmende for hvilket der har størst betydning.

'viti vingi vizuri' og 'viti vizuri vingi = mange gode stole'

Det første udtryk lægger vægt på stolene er gode mere end de er mange, hvorimod det sidste lægger vægt på de er mange. Altså, det sidstnævnte tillægsord er det der lægges vægt på.

Hvis der ikke skal lægges vægt på noget specielt, og det ene af to tillægsord er numerisk, kommer det sidst.

watoto wadogo watatu = tre små børn

Hvis et af to tillægsord er i ejefald, sættes det først.

watoto wangu wadogo = mine små børn

Når et af to tillægsord kommer sidst i en sætning, kan man have brug for et bindeord. Her anvendes oftest 'tena = foruden/ydermere'.

miti yako mizuri, **tena** mirefu = dine træer er flotte *og også* høje

OBS! Anvendelsen af tillægsord i forbindelse med de enkelte navneordsklasser, er beskrevet under hver navneordsklasse i afsnittet 'Navneord'.

Biord

I dette afsnit er beskrevet ord som fungerer som biord, altså beskriver udsagnsordets handling.

Nogle biord består af en tillægsordsstamme med biordspræfiks 'ki-' eller 'vi-'.

	<u>Tillægsord</u>	<u>Biord</u>
F.eks.	-zuri = god/godt	vizuri = godt
	-dogo = lille	kidogo = lidt
	mtoto wako anatembea vizuri	= dit barn går <i>godt</i>
	nipe tu kidogo	= jeg vil kun have <i>lidt</i>
	anaendelea vibaya shuleni	= det går <i>ikke godt</i> for ham/hende i skolen

En anden type biord med 'ki-' biordspræfiks betyder 'agtigt/-mæssigt' eller 'som/ligesom'.

F.eks.	simama kiaskari!	= stå <i>ret!</i> (soldateragtigt)
	kiumri Mudi ni mkubwa	= <i>aldersmæssigt</i> er Mudi den største

Uafhængige biord.

F.eks.	hivi = sådan her	haraka = hurtigt
	labda = måske	polepole = langsomt

Andre biord opbygges med **kwa** + navneord/tillægsord. ('Kwa' kan bedst sammenlignes med det engelske 'of').

F.eks.	kwa bahati = heldigvis,	kwa heshima = på anstændig vis
--------	--------------------------------	---------------------------------------

Stedsbiord (her, der) opbygges med **pa**, **ku** og **mu**. (Se afsnittet 'Navneord, Mahali klassen')

F.eks.	hapa = her	pale = der (ikke så langt væk)
	humu = her (inde i)	kule = der (langt væk)
	huku = her	huko = der (langt væk)

Andre stedsbiord beskriver en lokalisering. Hvis de er efterfulgt af et 'ya + navneord', gør de det ud for forholdsord (præpositioner).

	<u>Biord</u>		<u>Forholdsord</u> (præpositioner)
F.eks.	chini = under		chini ya meza = under bordet
	juu = oppe/over		juu ya kabati = oppe på skabet
	mbele = foran		mbele ya nyumba = foran huset
	nyuma = bag		nyuma ya gari = bag(ved) bilen
	kwenye = på		kwenye kiti = på stolen ('ya' er indeholdt i ordet)

Navneord tilføjet et 'ni', får en forholdsords/biordsagtig betydning (Se ligeledes afsnittet 'Navneord, Mahali klassen').

F.eks.	nyumbani = derhjemme/i huset	kazini = på arbejdet
	hospitalini = på hospitalet	mezani = på bordet

Yderligere forklaring:

Hvis man f.eks. har et ord som 'kiafrika', kan det være både et navneord (stort begyndelsesbogstav), et biord og et tillægsord.

Kiafrika (navneord) betyder 'afrikansk' (sprog).

F.eks. **anaongea vizuri Kiafrika** = han/hun taler et godt afrikansk

-a kiafrika (tillægsord, opbygget) beskriver et navneord.

F.eks. **ngoma ya kiafrika** = afrikansk dans

Kiafrika (biord) beskriver et udsagnsord.

F.eks. **anacheza kiafrika** = han/hun danser på en afrikansk måde (danser afrikansk)

UDSAGNSORDSFORMER (Verber) (Se i øvrigt afsnittet 'Simpel 'sætningsdannelse' med udsagnsord')

Navnemåde (Infinitiv) (*I ordbogen betegnet (U)*)

Udsagnsord i navnemåde er almindeligvis den form som anvendes i ordbøger. I denne ordbog (Swahili/Dansk afsnittet) er andre former dog også medtaget.

Navnemåde er den form af et udsagnsord hvor man kan sætte 'at' foran. 'at spise, at løbe' osv. På swahili er 'at = **ku**'. På skriftform samskrives det med udsagnsordet. F.eks.:

kukimbia = at løbe **kuona** = at se **kucheka** = at grine
kula = at spise **kufa** = at dø **kuja** = at komme **kucha** = at gry

Flerstavelsesudsagnsord mister '**ku-**' i udsagnsordsudtryk, både i bekræftende og nægtende fald. F.eks.:

anacheka = hun/han griner

Enkeltstavelsesudsagnsord beholder '**ku-**' i bekræftende fald, men mister det i nægtende fald undtagen i fremtidsform. F.eks.:

wanakula = de spiser **hawali** = de spiser ikke fremtid: **hawatakula** = de kommer ikke til at spise

Den *nægtende* form af navnemåde dannes med '**kutoa-**' = at fjerne/mangle/savne'.

kutoa kukimbia = ikke at løbe (Ofte anvendes '**kutokukimbia** eller **kutokimbia**')

Bydemåde (Imperativ)

Bydemåde anvendes til at give ordrer eller anvisninger, og ligesom på dansk gøres det ved at bruge den korteste form af udsagnsordet. F.eks.:

soma! = læs! **imba!** = syng! **nenda!** = gå! **andika!** = skriv!

I bekræftende fald beholder enkeltstavelsesudsagnsord '**ku-**' = at' i deres korteste form. F.eks.:

kula! = spis! **kufa!** = dø! **kunywa!** = drik!

Note!: '**kuja**' = at komme', ændres til '**njoo!**' både i bydemåde og høflig bydemåde (se nedenstående). I Kenya bruges det dog at sige '**kuja!**' = kom!', men det ville blive betragtet som ekstremt uhøfligt i Tanzania/Zanzibar.

Hvis der gives ordrer/anvisninger til mere end en person, tilføjes et '**-ni**' til udsagnsordet. (Fra '**ninyi**' = I'). Dersom udsagnsordet ender på et '**-a**' (hvad de fleste gør) ændres dette til et '**-e**' før '**-ni**' tilføjes. F.eks.:

someni! = læs! **imbeni!** = syng **nendeni!** = gå! **kuleni!** = spis!

Høflig bydemåde

Almindeligvis anvendes en høflig bydemåde der fremkommer ved at lade udsagnsordene ende på '-e'. F.eks.:

nende dukani	(nenda)	= gå til butikken (købmanden)
msome kwa kesho	(soma)	= læs til i morgen (til flere personer)
lete chakula	(leta)	= kom med maden
tukimbie sasa!	(kimbia)	= vi må løbe nu!

Nægtelser af bydemåde

Der indsættes et nægtende '-si-' i udtrykket. Udsagnsordets endelse ændres til '-e', for at tage brodden af de meget kraftige udtryk 'Usi-!, Asi-!' osv.

Nisosome? = Skal jeg ikke læse?	Tusosome! = Vi skal ikke læse!
Usosome! = Du skal ikke læse!	Msosome! = I skal ikke læse!
Asosome! = Han/Hun skal ikke læse!	Wasosome! = De skal ikke læse!

Enkeltstavelsesudsagnsord mister deres 'ku- = at' i nægtende fald af bydemåde. F.eks.:

Usile! = Spis ikke! (kula)	Asife! = Han/hun må ikke dø! (kufa)
-----------------------------------	--

Passiv

-wa formen (I ordbogen betegnet 'være/blive' før oversættelsen af udsagnsordet og (U) efter)

På dansk dannes *blive passiv* ved at lade udsagnsordet ende på '-t' og tilføje hjælpeudsagnsordet 'blive'. F.eks. 'blive hentet'. På swahili dannes passiv ved at lade udsagnsordet ende på '-wa'. F.eks. 'chukuliwa = være/blive hentet' og 'itwa = være/blive kaldt på'. 'At = ku' kan sættes direkte foran, 'kuchukuliwa = at være/blive hentet'.

Eksempler med udsagnsord der ender på '-a'. For disse gælder '-a' erstattes med '-wa':

(sikia = høre)	amesikiwa mahakamani?	= er han/hun blevet <i>hørt</i> i retten?
(bana = klemme)	inabanwa kweli!	= den/det bliver virkelig <i>klemt</i> !
(cheka = grine)	alichekwa shuleni?	= blev hun/han <i>grinet af</i> i skolen?
(choma = grille)	nyama inachomwa sasa?	= bliver kødet <i>grillet</i> nu?

Eksempler med udsagnsord der ender på '-aa', '-oa' og '-ua'. Før '-wa' indsættes '-li-' eller '-le-' (-liwa/-lewa):

(toa = fjerne)	lilitolewa jana	= den/det blev <i>fjernet</i> i går
(zaa = føde)	Suzana amezaliwa Aga Khan?	= er Suzana blevet <i>født</i> på Aga Khan?
(nunua = købe)	ngombe huyu hajanunuliwa?	= er den her ko ikke blevet <i>købt</i> ?

Eksempler med udsagnsord af arabisk oprindelse der ender på '-e, -i og -u'. Disse får en endelse med '-iwa' eller '-ewa'.

(jibu = svare)	wameshajibiwa	= de er allerede blevet <i>svaret</i>
(kubali = være enig)	ajenda hai(ku)kubaliwa?	= blev dagsordenen ikke <i>vedtaget</i> ?
(semehe = tilgive)	Tatu ameshasemehewa	= Tatu er blevet <i>tilgivet</i>

Dersom udsagnsord af arabisk oprindelse ender på '-au' tilføjes endelsen '-liwa'

(sahau = glemme)	mambo haya yanasahauliwa	= sådanne ting bliver <i>glemt</i>
------------------	---------------------------------	------------------------------------

-ka formen (Statisk) (*I ordbogen betegnet 'blive' før oversættelsen af udsagnsordet og (U) efter*)

I tilknytning til passiv er en anden form som ligeledes udtrykker en tilstand/kommende tilstand, '-ka' formen. De to former kan adskilles som illustreret ved følgende eksempler. De anvendes dog en smule forskelligt ved forskellige udsagnsord og overlapper hinanden ved andre. Ved nogle udsagnsord anvendes kun den ene form.

(-wa)	gari imeharibiwa na wahuni	= bilen den er blevet <i>ødelagt</i> af bøller
(-ka)	gari imeharibika	= bilen den er <i>ødelagt/gået i stykker</i>
(-wa)	Masimo amechafuliwa na mbwa	= Masimo han er blevet <i>svinet til</i> af en hund
(-ka)	Masimo amechafuka	= Masimo han er <i>svinet til/beskidt</i>

'-ka' formen har flere betydninger. Ved nogle udsagnsord kan den også opfattes som dansk *s-passiv*, altså 'læses, hentes' osv. Den har ligeledes en tillægsords/potentiell betydning som f.eks. 'bøjelig/kan bøjes'.

	<u>statisk</u>	<u>potentiell</u>
kitabu kinasomeka	= bogen den bliver <i>læst/læses</i>	bogen den er <i>læselig/kan læses</i>
nguo inaloweka	= tøjet det bliver <i>lagt i blød/iblødsættes</i>	tøjet det kan <i>iblødsættes</i>
tawi halipindiki	= grenen den bliver ikke <i>bøjet/bøjes</i> ikke	grenen den er ikke <i>bøjelig/kan ikke bøjes</i>
kabati lilihamishika	= skabet det blev <i>flyttet/flyttedes</i>	skabet det var <i>flytbart/kunne flyttes</i>
kamusi inatumika	= ordbogen bliver <i>brugt/bruges</i>	ordbogen er <i>anvendelig/kan anvendes</i>

Som nævnt ovenfor kan '-wa' formen og '-ka' formen overlappe hinanden. Ved nogle udsagnsord vil man opleve at det er '-wa' formen der vælges til at udtrykke den potentielle form., f.eks. '**nguo hizi zinakauswa?** = kan tøjet her tørres? (tørretumbles)'. Et andet eksempel er '**matunda haya yanaliwa?** = er disse frugter spiselige?'

Et udsagnsord som '**oa** = gifte/tage til ægte' anvender altid den passive form om kvinden, '**olewa** = blive giftet (bort)'. Manden han '**oa** = gifter/tager til ægte'. (Det er dog acceptabelt at sige '**oana** = gifte sig med hinanden').

Som det fremgår af eksemplerne, følger passivformen af udsagnsordene i benægtende fald, de generelle regler for udsagnsord, som beskrevet i afsnittet 'Simpel "sætningsdannelse" med udsagnsord'.

Applikativ 'ia/-ea/-lia/-lea' (Hvor formen er medtaget i ordbogen er den betegnet (U))

For at kunne sige 'skrive til, læse for, købe til' osv. må man på swahili ændre endelserne af udsagnsordene til '-ia' eller '-ea':

andika	skrive	andikia	skrive <i>til</i>
soma	læse	somea	læse <i>for</i>
pata	få	patia	skaffe <i>til</i>
fika	ankomme	fikia	ankomme <i>til/nå frem til</i>
jibu	svare	jibia	svare <i>nogen</i>
chungu	vogte	chungia	vogte <i>over/for</i>

f.eks.: **unaweza kuniletea chai?** = vil du bringe/hente mig en kop te?

Hvis udsagnsordet ender på to vokaler indsættes et '-i-' før '-ia/-ea' for at gøre udtalen nemmere (-lia/-lea):

zaa	føde	zalia	føde for/på/i
lia	græde	lilia	græde over
toa	fjerne	tolea	fjerne for
chukua	tage/hente	chukulia	tage/hente til

Formen har for nogle udsagnsord bestemte betydninger. F.eks.:

hama	flytte (fra)	hamia	flytte til
kimbia	løbe (fra)	kimbilia	løbe til
nuka	lugte grimt	nukia	lugte/dufte godt

Når man ønsker at beskrive formålet med en ting, anvendes formen ligeledes.

begi la kubebea vitabu	= en taske til at <i>bære</i> bøger <i>i</i>
kalamu ya kufanyia homework	= en kuglepen til at <i>lave</i> lektier <i>med</i>
kiti cha kukalia mtoto	= en stol som barnet kan <i>sidde på</i>

Når *passiv* (se ovenstående) dannes af *applikativ*, skifter fokus fra en genstand (objekt) til en anden. '-i-' eller '-e-' indsættes før '-wa'.

(alm. passiv)	ngombe waliibwa	= køerne blev stjålet
(applikativ passiv)	ngombe waliibiwa majani	= køerne blev frastjålet deres græs
(alm. passiv)	nyumba inajengwa	= huset bliver bygget
(applikativ passiv)	mama anajengewa nyumba	= mor, bliver bygget et hus

I nægtende fald følger *applikativ* de generelle regler for udsagnsord, som beskrevet i afsnittet 'Simpel "sætningsdannelse" med udsagnsord'.

Kausativ '-sha/-za' (Hvor formen er medtaget i ordbogen er den betegnet (U))

Formålet med den kausative form er at *iværksætte* en handling. Udsagnsordenes endelser ændres enten til '-sha', '-isha' og '-esha' eller '-za', '-iza' og '-eza'.

andika	skrive	andikisha	indskrive/tilmelde
soma	læse	somesha	uddanne/tage i skole/sørge for en persons uddannelse
pata	få	patisha	forårsage/bevirke
fika	ankomme	fikisha	få til at nå frem
achia	lade være	achisha	afvænne
aina	type/slags	ainisha	sortere/klassificere
cheka	grine	chekesha	være til grin/forårsage morskab
uma	gøre ondt	umiza	forårsage smerte
penda	lide/elske	pendeza	være pæn/flot
jaa	være fuld	jaza	påfylde
bembea	gynge/vugge	bembeza	trøste
bonyea	synke sammen	bonyeza	trykke på
chapua	løbe hurtigt	chapuza	accelerere
kataa	nægte	kataza	forbyde

f.eks.: **Mariam alipendeza kweli jana** = Mariam var virkelig flot i går

Passiv (se ovenstående) dannes af *kausativ* ved at '-w-' indsættes før sidste '-a' i endelsen.

(kausativ passiv)	andikishwa	være/blive indskrevet/tilmeldt
(kausativ passiv)	someshwa	være/blive uddannet af nogen
(kausativ passiv)	jazwa	være/blive påfyldt
(kausativ passiv)	bembelezwa	være/blive trøstet

I nægtende fald følger *kausativ* de generelle regler for udsagnsord, som beskrevet i afsnittet 'Simpel "sætningsdannelse" med udsagnsord'.

Kausativ applikativ

En kombination af de to former *kausativ* og *applikativ* forekommer ofte. Det er dog ikke alle udsagnsord hvor formen giver mening. Endelserne bliver oftest '-shia' eller '-zia'. F.eks.:

unaweza kunihamishia kabati langu?	= vil du flytte mit skab for mig?
nijazie tangi langu juu	= fyld min tank deroppe, for mig ('-e' pga. høflig bydemåde)
alinigeuzia samaki kwenye kikaango	= han/hun vendte fisken på panden, for mig
wanakuainishia nguo	= de sorterer tøjet for dig

Passiv dannes af *kausativ applikativ* ved at '-w-' indsættes før sidste '-a' i endelsen så den bliver til '-iwa'.

(kausativ applikativ passiv)	andikishiwa	være/blive tilmeldt/indskrevet for
(kausativ applikativ passiv)	jaziwa	være/blive påfyldt for
(kausativ applikativ passiv)	ainishiwa	være/blive sorteret for
(kausativ applikativ passiv)	bembeleziwa	være/blive trøstet for

NB!

Da de forskellige passivformer kan være svære at adskille fra hinanden, gives her nogle eksempler.

(alm. passiv)	barua iliandikwa	= brevet blev skrevet
(applikativ passiv)	Per ameandikiwa barua	= der er blevet skrevet et brev til Per
(kausativ passiv)	Majuma ameandikishwa shuleni	= Majuma er blevet indmeldt i skolen
(kausativ applikativ passiv)	umeshaandikishiwa mtoto wako shuleni	= dit barn er blevet indmeldt i skolen, for dig

Reciprokke form '-ana-' (Hvor formen er medtaget i ordbogen er den betegnet (U))

Denne form beskriver en gensidig handling eller noget som gøres sammen med hinanden. Den ender altid på '-ana'. Hvis udsagnsordet ender på '-a' tilføjes '-na'. Hvis det ender på '-e, -i eller -u', vil endelsen være '-eana eller -iana'.

andikia	skrive til	andikiana	skrive til hinanden
jua	kende	juana	kende hinanden
gawa	dele	gawana	dele med hinanden
penda	lide/elske	pendana	lide/elske hinanden
piga	slå	pigana	slås med hinanden
ona	se	onana	se hinanden/mødes
jibu	svare	jibiana	svare hinanden
semehe	tilgive	semeheana	tilgive hinanden

f.eks.: **ulionananaye Henrik mjini jana?** = mødtes du med Henrik i byen i går?

I enkelte tilfælde tilføjes formen til '-ka' formen (*passiv/statiske*) og får i disse tilfælde '-ka' formens potentielle betydning. (Se afsnittet Passiv, '-ka' formen).

pata	få	patikana	være til at få
weza	kan	wezekana	være muligt
ona	se	onekana	være synlig/blive set
julia	spørge	julikana	være indlysende

Relativformen (Som & der)

De relative stedord (som, der) er på swahili ofte indsat i et udsagnsordsudtryk som et infiksstedord. Denne udsagnsordsform kaldes *relativformen*. F.eks.:

mtoto alikimbia	= barnet løb
mtoto aliyekimbia	= barnet <i>som</i> løb (relativform)

Hvis det samme skulle udtrykkes med "rigtige" relative stedord:

mtoto ambaye alikimbia	= barnet <i>som</i> løb (med relative stedord '-amba-')
-------------------------------	---

De relative infiksstedord tager lyd efter den navneordsklasse der tales i.

I tabellen til højre ses navneordsklassernes relative stedord **'ambayo, ambalo, ambacho'** osv.

Fjernes **'amba-'** står infiksstedordene tilbage.

Disse er fremhævede.

De anvendes kun sammen med tiderne **'-li-, -na- og -ta-'**, (datid, nutid og fremtid). Førnutidsformen **'-me-'**, erstattes af **'-li-'** formen. Sammen med fremtidsformen anvendes **'-taka-'** i stedet for **'-ta-'**. (Fremgår af følgende eksempler).

navneordsklasse	som/der/(hvem/hvis)
1. ental M	ambaye
2. flertal WA	ambao
3. ental M	ambao
4. flertal MI	ambayo
5. ental JI	ambalo
6. flertal MA	ambayo
7. ental KI	ambacho
8. flertal VI	ambavyo
9. ental N	ambayo
10. flertal	ambazo
11. ental U (flertal som 6) (flertal som 10)	ambao ambayo ambazo
15. ental KU	ambako
16. ental PA	ambapo
17. ental KU	ambako
18. ental MU	ambamo

chukua matunda yaliyoiva	= tag frugterne <i>som</i> er (blevet) modne	(klasse 6)
naomba nyumba iliyomalizika	= jeg vil have et hus <i>der</i> er blevet færdigt	(klasse 9)
inua kiti kilichodondoka!	= rejs stolen <i>som der</i> væltede!	(klasse 7)
angalia nyembe zinazokuwa kali!	= pas på barberblade <i>der</i> er skarpe!	(klasse 11)
vijana watakaopata elimu	= unge <i>der</i> vil få en uddannelse	(klasse 2)
yule uliyesafiri naye	= hende/ham <i>som</i> du rejste sammen med	(klasse 1)

Der er kun en form af nægtelser i relativ formen. Den anvendes for alle tider, datid, førnutid, nutid og fremtid, så *tidsmarkøren* udelades. Et nægtende **'-si-'** indsættes mellem *subjektpræfiks* og det relative infiks.

watoto wale wasiokula, simameni!	= de børn <i>som ikke</i> spiser, rejs jer op!
kiti kile kisichopakiwa rangi -	= den stol <i>som ikke</i> blev malet -
maduka hayo yasiyokuwa wazi -	= de butikker <i>som ikke</i> er åbne -
nyimbo zisizoimbiwa jana -	= de sange <i>der ikke</i> blev sunget i går -

Hvis der i sætningen også indgår et *objektpræfiks* (Se afsnittet 'Objektpræfiks') indsættes det, både i bekræftende - og nægtende fald (som altid), lige før udsagnsordet. F.eks.:

gari iliyowachukua watoto	= bilen <i>som</i> hentede (<i>dem</i>) børnene
vitanda waliovilalia	= sengene (<i>dem</i>) <i>som</i> de sov i
ugonjwa usiotupata	= sygdommen <i>som</i> ikke fik <i>os</i>
miti isiyowatosha kwa urefu -	= træerne <i>som</i> ikke er høje nok for <i>jer</i> -

naomba nyumba ambayo imemalizika	= jeg vil have et hus <i>der</i> er blevet færdigt	(klasse 9)
inua kiti ambacho kilidondoka!	= rejs stolen <i>som der</i> væltede!	(klasse 7)
angalia nyembe ambazo zinakuwa kali!	= pas på barberblade <i>der</i> er skarpe!	(klasse 11)
vijana ambao watapata elimu	= unge <i>der</i> vil få en uddannelse	(klasse 2)
ongea na yule ambaye baba yake yupo	= tal med ham/hende <i>hvis</i> far er her	(klasse 1)
yule ambaye ulisafiri naye	= hende/ham <i>som</i> du rejste sammen med	(klasse 1)

'-vyo-' formen. Ligesom 'vi-' klasselyden for klasse 8 bruges til danne biord som 'vibaya = dårligt' og 'vizuri = godt' (se afsnittet 'Tillægsord og biord'), anvendes '-vyo-' som er infiksstedordet for klasse 8, ligeledes til at udtrykke "månér/måde". Her får det betydningerne 'som, ligesom, hvad, på den måde, således etc.'. Ofte anvendes det i sammenhæng med 'kama = ligesom' og 'jinsi = måden'.

fanya unavyotaka!	= gør <i>som/hvad</i> du vill!
utalala jinsi utakavyotandika	= "man ligger <i>som</i> man reder"
wanafunzi walifanya walivyoweza	= eleverne gjorde <i>hvad</i> de var <i>i stand</i> til
kama Rais alisema itakavyotokea	= <i>ligesom</i> præsidenten sagde det ville ske
nionavyo mimi, hawatakuja leo	= <i>som</i> jeg ser det, kommer de ikke i dag (generelle form)

'Når' og 'da'

For at udtrykke 'når' eller 'da' i et udsagnsordsudtryk indsættes '-po-' mellem *tidsmarkøren* og udsagnsordet. (Se afsnittet 'Simpel "sætningsdannelse" med udsagnsord'). Ved fremtidsformen '-ta-' indsættes dog '-kapo-'. Formen anvendes ikke sammen med førnutidsformen '-me-'.

nilipoenda shule	= <i>da</i> jeg gik i skole
atakapokua	= <i>når</i> han/hun bliver stor
wanapoogelea	= <i>når</i> de svømmer
ninapokuwa kazini	= <i>når</i> jeg er på arbejde

'Hvor' (Lokativ)

For at udtrykke 'hvor' (ikke spørgende) i et udsagnsordsudtryk indsættes '-po-', '-ko-' eller '-mo-' mellem *tidsmarkøren* og udsagnsordet. Disse udtrykker henholdsvis, et bestemt defineret sted, et ikke bestemt defineret sted og en placering inde i noget. (Dette følger principperne i Mahaliklassen PA, KU & MU, klasse 16, 17 og 18). (Se afsnittet 'Navneord').

hakumbuki alipoiweka	= hun/han kan ikke huske <i>hvor</i> hun/han lagde den
hawakumbuki walimoingia	= de kan ikke huske <i>hvor</i> de kom ind

hujui walikokwenda?	= ved du ikke <i>hvor</i> de er gået hen?
njoo uone tunapokaa!	= kom og se <i>hvor</i> vi bor!

Pana, kuna og mna (Der er -)

For at sige 'der er' på swahili anvendes '**pana**', '**kuna**' og '**mna**'. Disse udtrykker henholdsvis, et bestemt defineret sted, et ikke bestemt defineret sted og en placering inde i noget. (Dette følger principperne i Mahaliklassen PA, KU & MU, klasse 16, 17 og 18). (Se afsnittet 'Navneord'). Man kan komme ud for at '**mna**' udtales som '**muna**'.

pana mawaa kwenye shati	= <i>der er</i> pletter på skjorten
kuna samaki baharini	= <i>der er</i> fisk i havet
mna hela mfukoni	= <i>der er</i> penge i lommen

Det er dog blevet mere og mere almindeligt at anvende '**kuna**' som generelt udtryk for 'der er'. Det ville således ikke være ualmindeligt at høre '**kuna mawaa kwenye shati**'.

Nægtelser af formerne, 'der er *ikke/ingen*', er '**hapana**, **hakuna** og **hamna**'. Et benægtende '**ha-**' er sat foran. Vi kender vel snart alle udtrykket '**hakuna matata!** = der er ingen problemer!'.

hapana mtu bafuni	= der er <i>ingen</i> (person) på badeværelset (' hakuna ' kan også bruges)
hakuna magari mjini leo	= der er <i>ingen</i> biler i byen i dag
hamna chakula kwenye friji	= der er <i>ingen</i> mad i køleskabet

NB!

'**hapana**' er også det generelle ord for 'nej'. '**Naweza kwenda mjini? - Hapana!** = må jeg tage til byen? - *Nej!*'.

Når formerne anvendes i andre tider end nutid f.eks. 'der var, der er blevet, der vil, og der var ikke, der er ikke blevet, og der vil ikke', indsættes hjælpeudsagnsordet '**-kuwa-** = at være'.

patakuwa na watu baadaye	= der <i>vil</i> komme folk til senere hen
kulikuwa magiri mengi zamani	= der <i>var</i> mange biler førhen
mlikuwa na vibiriti vingi kabla	= der <i>var</i> mange tændstikker (i) før
pamekuwa pachafu shuleni	= der <i>er blevet</i> beskidt på skolen
hapajawa pachafu	= der <i>er ikke blevet</i> beskidt (' kuwa ' mister ' ku ' i nægtende form)
hakuwa kuchafu	= der <i>var ikke</i> beskidt (' kuwa ' mister ' ku ' i nægtende form)
hamutakuwa safi	= der <i>vil ikke blive</i> rent (derinde)

KI, SIPO og KA formerne

'-ki-', '-sipo-' og '-ka-' indsættes på *tidsmarkørens* plads (mellem *subjektpræfikset* og udsagnsordet) i et udsagnsordsudtryk. (Se afsnittet 'Simpel "sætningsdannelse" med udsagnsord').

'-ki-' har betydningen 'hvis/dersom', med en snert af 'når'. (bindeordet 'hvis', ikke spørgende)

nikienda dukani	= hvis/(når) jeg går i butikken
wakija waambie warudi	= hvis/(når) de kommer fortæl dem de skal tage tilbage
akirudi mpe chakula	= hvis/(når) hun/han kommer tilbage så giv hende/ham noget mad
nitakuambia niki mwona	= jeg skal fortælle dig <i>hvis</i> jeg ser ham/hende

Et andet ord for 'hvis' er bindeordet '**kama**'. Det kan anvendes for sig selv eller sammen med **KI** formen.

kama ninaenda dukani	= <i>hvis</i> jeg går i butikken
kama nikienda dukani	= <i>hvis</i> jeg går i butikken (med eftertryk på <i>hvis</i>)

Dersom formen kommer efter et andet udsagnsord, får det en betydning der minder om den engelske '-ing' form.

walipita wakūmba	= de kom forbi, syngende (singing)
nilisikia akisema	= jeg hørte ham/hende sige (saying)

SIPO er **KI** formens nægtende modpart og betyder 'hvis ikke/dersom – ikke'.

usipofanya haraka	= <i>hvis ikke</i> du skynder dig
wasipokuja	= <i>hvis ikke</i> de kommer
matunda yasipoiva	= <i>hvis</i> frugterne <i>ikke</i> bliver modne
usipowaka	= <i>hvis ikke</i> det tænder

KA formen anvendes meget ved fortællinger, hvor en handling eller tilstand følger efter en anden. Den indsættes som nævnt ovenfor på *tidsmarkørens* plads, men anvendes ofte sammen med datidsformen (**-li-**). Den kan dog også anvendes i andre tider. Den har ingen selvstændig nægtende form.

tulienda dukani nikanunua basikeli	= vi gik i butikken, jeg købte en cykel
malkia akaangalia kioo akauliza -	= dronningen så i spejlet, hun spurgte -

Nogle gange anvendes **KA** formen som udtryk for 'så at'.

shika hii nikaenda chooni	= hold den her <i>så at</i> jeg kan gå på toilettet
maliza homework ukacheza	= gør dine lektier færdige <i>så at</i> du kan lege

Formen er også medvirkende til at udtrykke 'så der ikke sker det/så ikke at'.

angalia Safina asije akadondoka = pas på Safina *så ikke* hun falder

acha kuvuta sigara usije ukafa = hold op med at ryge *så* du *ikke* dør

KA formen bruges også i *bydemåde* (imperativ).

kamwite Mudi, tunakula! = kald på Mudi, vi spiser!

katupe uchafu! = gå ud med skraldeposen!

NB!

Som det fremgår af ovenstående beholder enstavelsesord ikke 'ku-' = at' i **KI** og **KA** formerne, men gør det i **SIPO** formen. F.eks. 'kuja = at komme': 'akija = hvis han/hun kommer'. 'akaja = han/hun kom'. 'asipokuja = hvis hun/han ikke kommer'.

NGE og NGALI formerne

Formerne udtrykker noget ønskeligt afhængig af en betingelse. '-nge-', og '-ngali-' indsættes på *tidsmarkørens* plads (mellem *subjektpræfikset* og *udsagnsordet*) i et *udsagnsordsudtryk*.

NGE formen anvendes ved henvisning til nutids- og fremtidsform og **NGALI** formen bruges ved henvisning til datid. I praksis er grænsen dog mere flydende og man vil opleve at folk anvender '-nge-' hvor den korrekte form ville være '-ngali-'. Specielt ved erstatning for '-me/ja-' formen (før nutidsformen), anvendes ofte '-nge-'.

NGE formen udtrykker noget betinget ønskeligt i nutid eller fremtid.

ningeweza ningenunua gari = *hvis* jeg var i stand til det *ville* jeg købe en bil

angekubali boss wangu ningeenda Arusha = *hvis* min chef gav mig lov *ville* jeg tage til Arusha

watoto wangukuwa wakubwa tungehama = *hvis* børnene var store *ville* vi flytte

zingeiva ndizi ningewapikia = *hvis* bananerne var modne *ville* jeg lave mad til jer

NGALI formen anvendes ved noget som er passeret og som ikke kan gøres om.

ningaliendelea kujielemisha - = *hvis* jeg *havde* forsat med at uddanne mig -

wangalikimbia wangaliwahi! = *hvis* de *havde* løbet *havde* de nået det!

zingalipata mbolea zingalisitawi = *hvis* de *havde* fået gødning *ville* de have trivedes

angalikubali kuhamishwa tu = *hvis* bare han/hun var gået med til at blive forflyttet

Nægtelser af **NGE** og **NGALI** formerne fås ved at indføre et nægtende '-si-' mellem *subjektpræfikset* og '-nge-/ngali-'.

tusingepata mvua mahindi yangekufa = *havde* vi *ikke* fået noget regn *ville* majsens være gået til

asingepanda mti angeliwa	= <i>havde</i> han/hun <i>ikke</i> kravlet op i et træ var han/hun blevet ædt
wasingali nisaidia -	= <i>hvis ikke</i> de <i>havde</i> hjulpet mig -
ubao huu usingali katika -	= <i>var</i> denne planke <i>ikke</i> knækket -

Man kan også anvende *subjektpræfiks* nægtelserne (se afsnittet 'Simpel "sætningsdannelse" med udsagnsord') sammen med **NGE** og **NGALI** formerne.

hangaliandika	= <i>havde</i> hun/han <i>ikke</i> skrevet	(asingaliandika)
chakula hakingetosha	= der <i>havde</i> ikke været nok mad	(chakula kisingetosha)
hawangeshiba	= var de <i>ikke</i> blevet mætte	(wasingeshiba)
haingevunjika	= var den <i>ikke</i> gået i stykker	(isingevunjika)

HU formen

HU formen anvendes om almindeligt forekommende hændelser eller tilstande. '**hu-**' sættes blot foran udsagnsordsstammen, uden hensyn til tider eller personer. Ved enkeltstavelsesudsagnsord er det ikke nødvendigt at bibeholde '**-ku-** = at'.

simba huisha porini	= løven lever i bushen
garimoshi hupita kila siku	= toget kører forbi hver dag
binadamu hula nyama	= mennesket spiser kød
huwa naogelea	= der sker at jeg går i vandet

Formen kan også anvendes sammen med passiv.

watoto huogeshwa na wazazi wao kila asubuhi	= børn bliver vasket af deres forældre hver morgen
--	--

At være (kuwa)

Udsagnsordet '**wa** = være' anvendes ofte som hjælpeudsagnsord og behandles derfor særskilt her. Da det er et enkeltstavelsesudsagnsord beholder det i bekræftende fald '**ku** = at' og bliver '**kuwa**'. I nægtende fald mistes '**ku**', med undtagelse af nægtende fald, fremtid. (Se afsnittet '**Navnemåde**').

Som det ses i afsnittet '**Pana, kuna og muna**' bruges det bl.a. som hjælpeudsagnsord for andre udsagnsord i andre tider end nutid. Andre eksempler kan ses i afsnittene: '**Når og Da**' og '**At have**'.

Her følger en opstilling med eksempler fra de forskellige tider:

datid, bekræftende:	alikuwa mtundu	= han/hun var uartig
datid, nægtende:	hakuwa mtundu	= han/hun var ikke uartig (mister ' ku ')
førutid, bekræftende:	wamekuwa wagonjwa	= de er blevet syge

førnutid, nægtende:	hawajawa wagonjwa	= de er ikke blevet syge (mister 'ku')
nutid, bekræftende:	ninakuwa mkali	= jeg er/bliver gal
nutid, nægtende:	siwi mkali	= jeg er/bliver ikke gal (mister 'ku')
fremtid, bekræftende:	tutakuwa nyumbani	= vi vil være hjemme
fremtid, nægtende:	hatutakuwa nyumbani	= vi vil ikke være hjemme

Eksempler på andre former hvor 'kuwa' anvendes:

'ki', bekræftende	nikiwa mjini	= hvis jeg er i byen (mister 'ku')
'sipo', nægtende	nisipokuwa mjini	= hvis ikke jeg er i byen
'nge', bekræftende	angekuwa mrefu	= hvis hun/han var høj
'nge', nægtende	asingekuwa mrefu	= hvis hun/han ikke havde været høj
'ka'	wakawa wezi	= de viste sig at være tyve
	niwe na nguvu	= må jeg få styrke (mister 'ku')
	nisiwe na mikosi	= må jeg være foruden uheld (mister 'ku')

'Ndi-' formen (Emfatisk form, fra udsagnsordet 'kuwa = at være')

'Ndi-' formen bruges til at udtrykke: 'det er mig, det er ikke ham, det er den osv.', ofte som en bekræftelse eller benægtelse. Anvendes de personlige stedord, udelades den sidste stavelse i disse.

ndimi = det er jeg/mig	ndisi = det er vi/os
ndiwe = det er du/dig	ndinyi = det er I/er
ndiye = det er han/hun/ham/hende	ndio = det er de/dem

Når det drejer sig om ting, anvendes som sidste stavelse de relative infiksstedord (se afsnittet 'Relativformen'), f.eks.:

ndicho kitanda	= (jo) det er den seng
ndizo soda	= det er de sodavand

Nægtelser af formen erstatter 'ndi-' med 'si-'.

simi = det er ikke jeg/mig	sis = det er ikke vi/os
siwe = det er ikke du/dig	sinyi = det er ikke I/er
siye = det er ikke han/hun/ham/hende	sio = det er ikke de/dem

Eksempler på nægtelser med andre navneordsklasser (ting):

sicho hicho kilima = det er ikke den bakke

sio unga ule = det er ikke den mel

ja og nej

De generelle udtryk for samtykke og benægtelse er **'ndivyo'** = det er rigtigt' og **'sivyo'** = det er ikke rigtigt'. For 'ja' og 'nej' anvendes almindeligvis **'ndiyo'** og **'siyo'** (hapana). Men da disse i virkeligheden også har betydningen 'det er rigtigt/det er ikke rigtigt', giver det af og til misforståelser mellem afrikanere og europæere, når der stilles negative spørgsmål. F.eks.:

hujamaliza juu? ndiyo! = er du *ikke* blevet færdig foroven? det er rigtigt! (jeg er ikke blevet færdig)

At have (-na)

På swahili er der ikke et udsagnsord der direkte gør det ud for 'at have'. Betydningen er mere 'at være hos/med/ved', og her anvendes artiklen **'-na'**.

Den skal ikke forveksles nutids tidsmarkøren **'-na-'** der jo altid står mellem et *subjektpræfiks* og en udsagnsordsrod i et samskrevet udsagnsordsudtryk f.eks.: **'ninakimbia'** = jeg løber'.

'At have' **'-na'** står i nutid kun samskrevet med et *subjektpræfiks* og så efterfulgt af et navneord f.eks.: **'nina gari'** = jeg har (en) bil' eller **'sina gari'** = jeg har ikke (en) bil'.

I nutid kan **'-na'**, som det ses af ovenstående eksempler, godt forstås direkte som 'have', men så snart der tales i andre tider og former må man anvende hjælpeudsagnsordet **'kuwa'** = at være'. Se følgende eksempler:

ulikuwa na gari? = havde du bil?

atakapokuwa na baisikeli = når han bliver med (får) cykel

nikiwa na matunda, kula tu! = hvis jeg har/får frugt, så spis bare!

tungekuwa na joshu = vi skulle have en kvægdip

Hvis man vil gøre sætningen bestemt sættes en relativ partikel efter **'-na'**. Disse er de samme som kan ses i afsnittet 'Relativformen'. Vi tager nogle af de samme eksempler som før:

ulikuwa nayo gari? = havde du bilen?

atakapokuwa nayo baisikeli = når han bliver med (får) cyklen

nikiwa nayo matunda, kula tu! = hvis jeg har/får frugten så spis bare!

bado tungekuwa nalo joshu = vi skulle stadig have kvægdippen

ulikuwa navyo vidonge jana = du havde tabletterne i går

Nogle gange er den relative partikel både i udsagnsordsudtrykket og efter '-na', men det ændrer ikke betydningen:

uliyokuwa nayo gari?	= havde du bilen?
ulivyokuwa navyo vidonge jana	= du havde tableterne i går

At give (-pa)

Udsagnsordet for 'give' er '-pa'. Det er en smule anderledes end andre udsagnsord ved at det altid anvendes sammen med mindst ét objekt (genstandsled), fordi meningen med ordet relaterer til to objekter. I praksis betyder det at det ikke optræder i typisk navnemåde 'at give' på swahili, med et 'ku' foran '-pa'. Se nedenstående eksempler:

niliomba kumpa fundi hela	= jeg ville give håndværkeren penge
anakupa chakula sasa	= han/hun giver dig mad nu ('ku' er ikke 'at', men objektpræfiks for 'dig')
alipewa chakula saa saba	= hun/han fik (blev givet) mad klokken et (passiv)
nipe vitu vyangu	= giv mig mine ting (høflig bydemåde)

At gøre og omgøre

Ved at ændre endelsen af et udsagnsord til '-ua' kan man på swahili vende meningen med ordet og få den modsatte betydning. (Det er selvfølgelig ikke alle udsagnsord der har en modsat betydning). F.eks.:

anika	hænge tøj til tørre	anua	tage tøj ind
bandika	påklistre/sætte på	bandua	tage/trække af
fuma	flette	fumua	optrevle/udrede
fumba	lukke	fumbua	lukke op
funga	lukke/fastgøre	fungua	lukke op/løsne
funika	tildække	funua	afdække
inama	bukke sig	inua	tage noget op (inuka = rejse sig)
kunja	folde	kunjua	udfolde
tega	sætte en fælde	tegua	lade slippe
vaa	tage (tøj) på	vua	tage (tøj) af
ziba	tætne	zibua	åbne

Endelsen '-oa' og til dels også '-ua' betyder ofte at noget fjernes. Det er ikke alle ord der har entydig "positiv" betydning også. F.eks.:

choma	isætte	bagua	udvælge/sortere
		bomoa	nedrive
		chomoa	trække ud
		dokoa	brække/bide et stykke af
		dopoa	gennembore/hulle
		koboa	fjerne avner
		kongoa	løsrive/trække op
		nyoa	barbere/klippe

Mere om '-me' formen (Førnutidsformen)

Visse udsagnsordsudtryk hvor vi på dansk og andre sprog ville have holdt udsagnsordene i nutid, bruger på swahili førnutidsformen i stedet. Det gøres for at understrege at det er en tilstand der ér opnået. F.eks.: 'han/hun sover' kunne man godt tro skulle oversættes som: '**analala**', med nutids tidsmarkøren '**-na-**',. Men det skal være '**amelala**' = hun/han sover (er blevet/kommet i sovende tilstand)', med førnutids tidsmarkøren '**-me-**'. Se følgende eksempler:

imejaa	= den er fuld
amekufa	= han/hun/den er død
amefariki	= hun/han er bortgået (død)
umeshiba	= er du mæt?
wamelewa	= de er fulde (alkohol)
nimepona	= jeg er (blevet) rask
amechoka	= han/hun er træt
imekauka	= den/det er (blevet) tør
amesimama	= hun/han står (op)
amekaa	= han/hun sidder (ned)
ameamka	= han/hun er stået op

De fleste udsagnsord holdt i *statisk form* med '**-ka**' endelse (se afsnittet 'Passiv') anvendes også med '**-me**' førnutidsform. F.eks.:

imeharibika	= den/det er gået i stykker
imevunjika	= den/det er brækket
imechafuka	= den/det er (blevet) beskidt
imekatika	= den/det er knækket

Ofte anvendes sammen med '**-me-**' formen '**-sha-**' eller '**-isha-**' (kwisha) som betyder 'allerede' eller 'er sket'. F.eks.:

wameshalewa	= de er allerede fulde
imeishaharibika	= den/det er allerede gået i stykker (som forventet)
ameshalala	= han/hun sover (allerede/som forventet)

Påpegende stedord (Den, det osv.)

(De påpegende stedord kan ligeledes findes under de enkelte navneordsklasser i afsnittet 'Navneord').

De påpegende stedord, er på dansk 'denne, dette, disse og de her' for ting/levende væsener tæt på og 'den, det, de der' for ting/levende væsener længere væk. 'Denne og den' anvendes med navneord af fælleskøn og 'dette og det' med navneord af intetkøn. 'Disse og de' sammen med navneord i flertal.

På swahili bestemmes påpegende stedord ligeledes af navneordsklassen og af afstand.

Tæt på:	Kl.	1. mtu huyu	7. kiti hiki	15. kulala huku
		2. watu hawa	8. viti hivi	
		3. mti huu	9. ndizi hii	16. mahali hapa
		4. miti hii	10. ndizi hizi	17. mahali huku
		5. ua hili	11. unga huu	18. mahali humu
		6. maua haya	flt. som 6 mate haya	
			flt. som 10 nyoga hizi	

De påpegende stedord for ting der langt væk dannes af stavelsen '-le' + udsagnsordenes subjektpræfiks, fra den navneordsklasse man taler i. F.eks.: '**watu wale**'. Der er dog den undtagelse at i ental i M WA klassen anvendes '**yu-**' i stedet for '**a-**', '**mtu yule**'. Hvis det skal understreges at noget virkeligt er langt væk trækkes sidste vokal ud og tonelejet hæves: '**waleee!**', '**kuleee!**' etc.

Langt væk:	1.	mtu yule	7. kiti kile	15. kulala kule
		watu wale	8. viti vile	
		3. mti ule	9. ndizi ile	16. mahali pale
		4. miti ile	10. ndizi zile	17. mahali kule
		5. ua lile	11. unga ule	18. mahali m(u)le
		6. maua yale	flt. som 6 mate yale	
			flt. som 10 nyoga zile	

En tredje form bruges når der henvises til noget som allerede er nævnt.

Før omtalt:	1.	mtu huyo	7. kiti hicho	15. kulala huko
		watu hao	8. viti hivyo	
		3. mti huo	9. ndizi hiyo	16. mahali hapo
		4. miti hiyo	10. ndizi hizo	17. mahali huko
		5. ua hilo	11. unga huo	18. mahali humo
		6. maua hayo	flt. som 6 mate hayo	
			flt. som 10 nyoga hizo	

Det påpegende stedord kan også stilles foran navneordet '**huyu mtu**' etc. Det er en form som bliver mere og mere almindelig, men man bør tilstræbe ordstillingen med navneordet først og det påpegende stedord efterfølgende.

Vedr. mennesker og dyr, klasse 1 & 2, bør det bemærkes at stedordene ligeledes dækker den danske akkusativform 'ham, hende og dem'. F.eks. '**ni huyu hapa** = det er ham her (denne person)'.

Ejefald

Ejefald tager lyd efter den navneordsklasse der tales i. Nedenfor ses et skema med de forskellige ord uden klasselyde, og efterfølgende nogle eksempler med klasselyde. I afsnittet 'Navneord' kan man i skemaerne under de enkelte navneordsklasser finde ejefald inklusive deres klasselyde.

Ejefald for ting 'dens og dets' er de samme som 'hans/hendes'. For flertal er de samme som 'deres'.

	min/mit mine	din/dit dine	hans/hendes dens/dets	vores	jeres	deres
ent.	-angu	-ako	-ake	-etu	-enu	-ao
flt.	-angu	-ako	-ake	-etu	-enu	-ao

(klasse 7) **kiti changu ni kile** = min stol er den der

(klasse 6) **machungwa yako yale** = de der er dine appelsiner

(klasse 3) **mguu wake meza** = bordets ben

Katika

'**Katika**' betyder grundlæggende 'inde i'. Men som det fremgår af følgende eksempler har det også betydningen 'på, midt i eller blandt'.

kuna viberiti katika boksi = der er tændstikker i æsken

walikuwa watu kumi katika gari ile = de var 10 personer inde i den bil

zilikwa katika meza = de var på bordet

katika sisi wanne moja ni wa kike = blandt os fire er en af hunkøn

nilikuwa katika kuongea kwenye simu = jeg var midt i at tale i telefon

Vilevile og pia

For at udtrykke 'også' eller 'ligeledes' bruges '**vilevile**' eller '**pia**'. Betydningen er her stort set ens og de kan bruges vilkårligt. Der kan dog være forskel på hvor i sætningen det er mest passende at sætte ordet.

'**Vilevile**' har som '**hivihivi**' ligeledes betydningen 'på samme måde/ligesådan'.

pia wewe/wewe pia umenenepa = du har også taget på

wewe vilevile umenenepa = du har også taget på

alikuja vilevile = hun/han kom også (ligesådan)

umechelewa pia? = er du også kommet for sent?

Sammenligninger (Komparation)

På swahili gradbøjes tillægsordene ikke som på dansk, f.eks. 'mere/mest, flere/flest, større/størst osv.'. I stedet anvendes ord som gør det ud for 'end', men som bogstaveligt betyder noget andet. F.eks. '**kuliko**' = hvor der er, '**kushinda**' = at vinde over/besejre, '**kupita**' = at passere, '**kuzidi**' = at forøge'. De kan stort set anvendes vilkårligt. Med undtagelse af '**kuliko**' kan et *objektpræfiks* indsættes i udtrykket, f.eks. '**kumshinda**'.

Suzana ni mrefu kuliko Safina	= Suzana er højere end Safina
lakini Safina ni mrefu kumshinda Olivia	= men Safina er højere end Olivia

Ønsker man at betegne 'mest, flest osv.' (superlativer) gøres det ved at sige 'mere/flere end alle'.

Mudi ni mwepesi kuwapita wote darasani	= Mudi er den hurtigste i klassen
hiki kiti ni chekundu kuzidi viti vyote	= denne stol rødest af alle stolene

Fyndord/eftertryk

Der er på swahili en række fyndord som anvendes til at fremhæve et udsagn. Nogle af disse er '**mno**, **kabisa**, **saidi** og **haswa**'.

tabia yako ilikuwa mbaya! tena mno!	= din opførsel var dårlig! ydermere rigtig dårlig!
alisema kweli? – Kabisa!	= sagde hun/han virkelig det? – Helt sikkert!
unanidai elfu moja? – Hapana saidi!	= skylder jeg dig et tusinde? – Nej mere!
napenda 4 WD. Haswa Landcruiser!	= jeg elsker firehjulstrækkere. Især Landcruisere!

Mere om 'na' (Og/med/hos/af)

'na' vil ved oversættelse til dansk have flere betydninger, f.eks. 'og, med, hos, af'. På swahili har det blot betydningen 'association'.

eksempler med betydningen 'og':

nipe soksi na suruali	= giv mig sokkerne <i>og</i> bukserne
kachukue maziwa na sukari	= hent mælken <i>og</i> sukkeret

eksempler med betydningen 'med':

ataenda na sisi (nasi)	= hun/han tager <i>med</i> os
unaweza kuja na yeye (naye)	= du kan godt komme <i>med</i> ham/hende

eksempler med betydningen 'hos':

aliishi na bibi yake

= hun/han boede/levede *hos* sin bedstemor

utabaki hapo na dada yako!

= du bliver her *hos* din søster!

eksempler med betydningen 'af':

unaitwa na mwalimu

= du bliver kaldt på *af* læreren

mahindi yaliliwa na tembo

= majsen den blev ædt *af* elefanter

Små og store ting (Diminutiver og forstørrelser)

Ønsker man at understrege at noget er småt, placerer man det i KI VI klassen med et 'ki-' (ental) eller 'vi-' (flertal) præfiks (selvom et ordet tilhører en anden navneordsklasse). Hvis det skal understreges at det er noget stort placeres det i JI MA klassen uden et præfiks eller med et 'ji-' i ental, og et 'ma-' i flertal. F.eks.:

ndege = fugl, bliver til: **kidege** = lille fugl, **videge** = små fugle
dege = stor fugl **madege** = store fugle

Diminutiver

For at få et navneord ind i KI VI klassen ændres dets præfiks til 'ki-' eller 'vi-', eller hvis navneordet ikke har noget præfiks tilføjes de blot ordet. F.eks.:

boksi = kasse **kiboksi** = lille æske **viboksi** = små æsker
mlima = bjerg **kilima** = bakke **vilima** = bakker

Hvis ordet allerede tilhører KI VI klassen, eller hvis det udover sit præfiks kun har én stavelse, eller hvis det begynder med en vokal, indsættes et '-ji-' efter 'ki-'. F.eks.:

kitab = bog **kijitabu** = lille bog
mji = by **kijiji** = landsby
mt = flod **kijito** = vandløb
mwiko = grydeske **kijiko** = ske (**kijiko kidogo** = teske)

Formen anvendes ligeledes når der er tale om en fysisk reduktion (handikap). F.eks.:

kipofu = en blind person **kilema** = en handikappet person
kiziwi = en døv person **kiwete** = en lam person

Diminutiver tager overensstemmelserne fra KI VI klassen, undtagen når det drejer sig om mennesker og dyr. Disse beholder overensstemmelserne fra M WA klassen, dog med undtagelse af at man virkelig ønsker at understrege lidenheden. F.eks.:

kiboksi kizuri cha hela = en god lille æske til penge (tager overensstemmelserne fra KI VI klassen)
vilema watatu walikuja = der kom tre handikappede personer (beholder overensstemmelserne fra M WA klassen)
kitoto cha mama = mors lille barn (tager overensstemmelserne fra KI VI klassen, selvom det drejer sig om mennesker)

Et andet diminutiv som ofte anvendes placeres ikke i KI VI klassen, men får derimod præfikset 'ka-':

katoto kadogo kazuri! = en lillebitte sød baby! (anvendes ofte om babyer)

Forstørrelser

For at få et navneord ind i JI MA klassen, fjernes i ental dets præfiks eller hvis det begynder med en vokal eller er et enstavelsesord, indsættes 'ji-' eller 'j-' som præfiks. I flertal ændres dets præfiks til 'ma-'. F.eks.:

kikapu	= kurv	kapu	= stor kurv	makapu	= store kurve
mdudu	= insekt	dudu	= kæmpe insekt	madudu	= kæmpe insekter
mtu	= person	jitu	= en kæmpe	majitu	= flere kæmper
nyoka	= slange	joka	= stor slange	majoka	= store slanger
nyumba	= hus	jumba	= stort hus	majumba	= store huse

Forstørrelser tager overensstemmelserne fra JI MA klassen. Når det drejer sig om mennesker og dyr kan både overensstemmelserne fra M WA klassen og JI MA klassen anvendes. Ønsker man virkelig at understrege at det drejer sig om noget rigtig stort bruges overensstemmelserne fra JI MA klassen. F.eks.:

joka kubwa	= en kæmpe slange (tager overensstemmelserne fra JI MA klassen, selvom det drejer sig om et dyr. Kunne også have været: joka mkubwa)
majumba makubwa	= nogle kæmpe huse (tager overensstemmelserne fra JI MA klassen)

TID

År

år = mwaka	flere år = miaka	
i år = mwaka huu	sidste år = mwaka jana	næste år = mwaka kesho
hvert år = kila mwaka	i 1987 = mwaka elfu moja mia tisa themanini na saba	
årti = mlongo	århundrede = karne	

Måneder

måned = mwezi	flere måneder = miezi	
denne måned = mwezi huu	sidste måned = mwezi uliopita	næste måned = mwezi ujao

januar	mwezi wa kwanza/Januari	juli	mwezi wa saba/Julai
februar	mwezi wa pili/Februari	august	mwezi wa nane/Agosti
marts	mwezi wa tatu/Machi	september	mwezi wa tisa/Septemba
april	mwezi wa nne/Aprili	oktober	mwezi wa kumi/Oktoba
maj	mwezi wa tano/Mei	november	mwezi wa kumi na moja/Novemba
juni	mwezi wa sita/Juni	december	mwezi wa kumi na mbili/Desemba

Uger & ugedage

uge = wiki/juma	flere uger = wiki/majuma	
denne uge = wiki hii	sidste uge = wiki iliyopita	næste uge = wiki ijayo

På swahili er ugedagene nummererede. To dage har dog deciderede arabiske navne, 'Ijumaa = fredag' som er den muhamedanske helligdag i ugen, og 'Alhamisi = torsdag' som på arabisk betyder 'den femte'. Den ligger dog ikke som den femte dag i swahiliugen, der starter med lørdag.

lørdag = Jumamosi (første dag)	tirsdag = Jumanne (fjerde dag)
søndag = Jumapili (anden dag)	onsdag = Jumatano (femte dag)
mandag = Jumatatu (tredje dag)	torsdag = Alhamisi
	fredag = Ijumaa

dag = **siku**

i dag = **leo**

i morgen = **kesho**

i overmorgen = **kesho kutwa**

efter fire dage = **baada ya siku nne**

alle dage = **siku zote**

hvor mange dage? = **siku ngapi?**

tidlig morgen = **alfajiri/asubuhi sana**

middagstid = **adhuhuri/katikati**

aften = **jioni**

midnat = **usiku wa manane**

sidste nat = **usiku wa kuamkia leo**

flere dage = **siku**

i går = **jana**

i forgårs = **juzi**

for flere dage siden = **juzi juzi**

hvilken dag? = **siku gani?**

nu om dage = **siku hizi**

hele dagen = **siku nzima/mchana kutwa**

morgen/formiddag = **asubuhi**

eftermiddag = **mchana/alasiri**

nat = **usiku**

hele natten = **usiku kucha/usiku mzima**

torsdag nat = **usiku wa kuamkia Ijumaa**

Dato

dato = **terehe**

hvilken dato er det i dag? = **leo terehe ngapi?/leo terehe gani?**

i dag er det den tredje i juni to tusind og to (03/06/2002) = **leo terehe tatu mwezi wa sita elfu mbili na mbili**

Klokken

Swahilidøgnet er opdelt i to gange 12 timer. Dagens første time er fra 6 til 7 om morgenen. Klokken 7 kaldes derfor 'saa moja = klokken et'. Klokken 8 hedder 'saa mbili = klokken to' osv., indtil klokken 6 om aftenen, som hedder 'saa kumi na mbili = klokken tolv'. Her startes så forfra med den næste 12 timers cyklus.

Folk stiller dog almindeligvis ikke deres ur efter dette, men efter 'English time'. Man følger så den lille visers retning bagud tværs over urskiven, til det modstående tal. Når uret viser klokken 2 siger man således 'saa nane = klokken otte', når uret viser klokken 10 siger man 'saa nne = klokken fire' osv.

time = **saa**

minut = **dakika**

sekund = **sekunde/nukta**

klokken ti præcis = **saa nne kamili**

klokken halv tre = **saa nane na nusu**

kvarter over fem = **saa kumi na moja na robo**

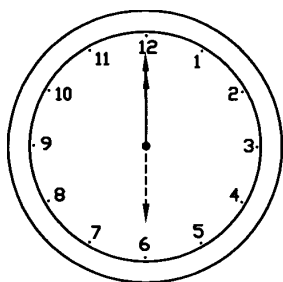
kvarter i elleve = **saa tano kasa robo/saa tano kasoro**

ti minutter over tre = **saa tisa na dakika kumi**

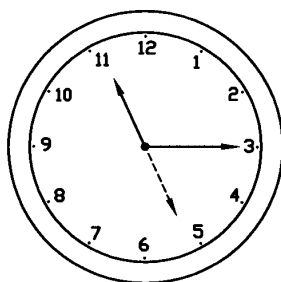
ti minutter i tre = **saa tisa kasoro dakika kumi**

hvad er klokken? = **saa ngapi?**

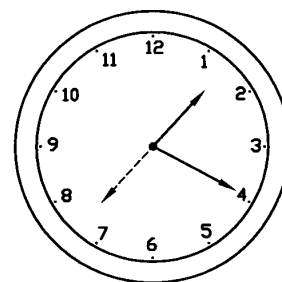
hvor mange timer brugte du? = **ulitumia masaa mangapi?**

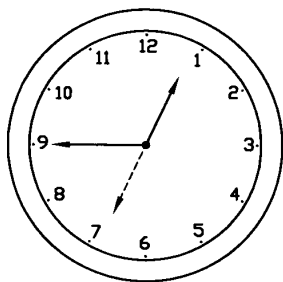
Saa sita kamili
Tolv præcis

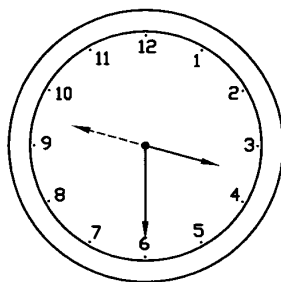
Saa tano na robo
Kvarter over elleve

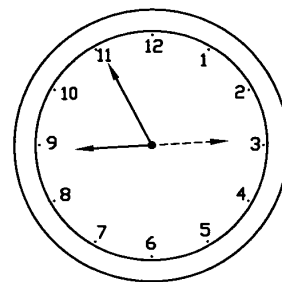
Saa saba na dakika ishirini
Tyve minutter over et

Saa saba kasoro
Kvarter i et

Saa tisa na nusu
Halv fire

Saa tatu kasoro dakika tano
Fem minutter i ni

TAL

Udtalen af talrækken på swahili er meget lig den arabiske. Der er dog forskelle i bl.a. ordstillingen, hvor man på arabisk som på dansk siger 'tre og tyve', siger man på swahili 'tyve og tre = **ishirini na tatu**'. Ordstillingen er med navneordet først og tallet efter, f.eks.: '8 biler = **gari 8** (nane)'.

Swahili talrækken

1	moja	en	11	kumi na moja	elve
2	mbili	to	12	kumi na mbili	tolv
3	tatu	tre	13	kumi na tatu	tretten
4	nne	fire	14	kumi na nne	fjorten
5	tano	fem	15	kumi na tano	femten
6	sita	seks	16	kumi na sita	seksten
7	saba	syv	17	kumi na saba	sytten
8	nane	otte	18	kumi na nane	atten
9	tisa	ni	19	kumi na tisa	nitten
10	kumi	ti			

20	ishirini	tyve	60	sitini	tres
24	ishirini na nne	fireogtyve	63	sitini na tatu	treogtres
27	ishirini na saba	syvogtyve	70	sabini	halvfjerds
30	thelathini	tredive	77	sabini na saba	syvoghalvfjerds
33	thelthini na tatu	treogtredive	80	themanini	firs
40	arobaini	fyrre	89	themanini na tisa	niogfirs
45	arobaini na tano	femogfyrre	90	tisini	halvfems
50	hamsini	halvtreds	96	tisini na sita	seksoghalvfems
58	hamsini na nane	otteoghalvtreds			

100	mia moja	et hundrede
103	mia moja na tatu	et hundrede og tre
150	mia moja (na) hamsini	et hundrede og halvtreds
154	mia moja (na) hamsini na nne	et hundrede fireoghalvtreds
300	mia tatu	tre hundrede
360	mia tatu (na) sitini	tre hundrede og tres
367	mia tatu (na) sitini na saba	tre hundrede og syvogtres
1000	elfu moja	et tusind
1004	elfu moja na nne	et tusind og fire
1038	elfu moja (na) thelathini na nane	et tusind og otteogtredive

3000	elfu tatu	tre tusinde
6798	elfu sita mia saba (na) tisini na nane	seks tusinde syv hundrede og otteoghalvfems
10.000	elfu kumi	ti tusinde

100.000	laki moja	et hundredetusinde
300.000	laki tatu	tre hundredetusinde
346.921	laki tatu (na) (elfu) arobaini na sita (na) mia tisa (na) ishirini na moja	tre hundrede seksogfyrretusinde ni hundrede enogtyve

1.000.000	milioni moja	en million
2.347.836	milioni mbili laki tatu (elfu) arobaini na saba mia nane thelathini na sita	to millioner tre hundrede syvogfyrre tusinde otte hundrede seksogtredive

Når tallene anvendes som tillægsord tager tallene 1, 2, 3, 4, 5, og 8 præfiks fra det foranstående navneord. Tallene 6, 7 og 9 er arabiske og tager derfor ikke præfiks fra navneordene. (Se i øvrigt afsnittet 'Tillægsord og biord').

1 –moja	f.eks. kiti kimoja	= en stol
2 –wili	f.eks. watu ishirini na wawili	= toogtyve personer
3 –tatu	f.eks. maduka matatu	= tre butikker
4 –nne	f.eks. miti kumi na minne	= fjorten træer
5 –tano	f.eks. watoto watano	= fem børn
8 –nane	f.eks. vijiko vinane	= otte skeer

Ordenstal

Ordenstal (første, anden osv.) er opbygget med '-a' som tager lyd efter det foranstående navneord. ('-a' kan bedst kan sammenlignes med det engelske 'of'). Tallene er de samme som i talrækken, på nær 'første' og 'anden'.

første = -a kwanza	f.eks. mtoto wa kwanza	= første barn	(bemærk <u>ikke</u> '-a moja')
anden = -a pili	f.eks. ghorofa ya pili	= 'anden sal/etage	(bemærk <u>ikke</u> '-a mbili/wili')
tredje = -a tatu	f.eks. darasa la tatu	= tredje klasse	
sjette = -a sita	f.eks. mlango wa sita kulia	= sjette dør til højre	
osv.			

Brøker

1/2	nusu	en halv	1/4	robo	en kvart
1/3	theluthi	en tredjedel	1/8	thumuni	en ottendedel
3/4	robo tatu	tre fjerdedele (kasa robo kan også anvendes, men betyder 'minus en kvart').			

Man kan også opbygge brøker med 'sehemu = part/del' eller 'kwa = af'

1/6	sehemu ya sita	en sjattedel	3/9	sehemu tatu za tisa	tre niendedele
3/7	tatu kwa saba	tre syvendedele	5/8	tano kwa nane	fem ottendedele

Procent

Procent hedder på swahili 'asilimia' eller 'kwa mia'. Begge betyder 1/100.

7%	asilimia saba eller saba kwa mia	syv procent
56%	asilimia hamsini na sita eller hamsini na sita kwa mia	seksoghalvtreds procent

De fire regningsarter

$3 + 4 = 7$ **tatu jumlisha na nne ni saba** eller **tatu na nne ni saba** tre plus fire er lig syv

$7 - 2 = 5$ **saba toa mbili ni tano** syv minus to er lig fem

$3 \times 2 = 6$ **tatu mara mbili ni sita** tre gange to er lig seks

$6/2 = 3$ **sita gawa na mbili ni tatu** seks divideret/delt med to er lig tre

Hvor mange?

Til at spørge 'hvor mange?' anvendes '-**ngapi?**' der som variabelt tillægsord tager præfiks fra det foranstående navneord.

una watoto **w**angapi? Nina watoto wanne = Hvor mange børn har du? Jeg har fire børn

kuna miti **m**ingapi? Kuna miti kumi na mitano = Hvor mange træer er der? Der er femten træer

Hvor ofte?

Til at spørge 'hvor mange gange?' anvendes '**mara ngapi?**'

umeenda Kenya **m**ara ngapi? Nimeenda **m**ara tatu = Hvor mange gange har du været i Kenya? Jeg har været der tre gange

alijaribu **m**ara ngapi? Alijaribu **m**ara kumi = Hvor mange gange prøvede han/hun? Han/hun prøvede ti gange

Simpelt skriftsprog

Swahili skrives som det udtales og udtales som det skrives.

Alle ord ender på en vokal. (Med meget få undtagelser, f.eks. '**kalab** = rabies').

Man anvender aldrig to ens konsonanter sammen. (Dobbelt konsonanter). (Med få undtagelser som mest er arabiske ord, f.eks. '**Allah**, **Ally**, **wallah** o.a.').

Udsagnsordsudtryk samskrives, f.eks. '**anakimbia** = hun/han løber'

Hvor '**ku** = at' anvendes sammen med et udsagnsord, samskrives de. F.eks. '**kukimbia** = at løbe'. Det gælder også selvom der indsættes et *objektpræfiks* mellem 'ku' og udsagnsordsroden, f.eks. '**kuwasikia** = at høre dem'.

At have '**-na**' samskrives med *subjektpræfiks* og har mellemrum til efterfølgende navneord, f.eks. '**nina gari** = jeg har bil'.

Opførsel og manerer

Dette afsnit er et forsøg på at give læseren et indblik i hvor afrikanske manerer adskiller eller er lig de danske. Man skal altid være varsom med at gøre sig klog på andre kulturer, og afsnittet er derfor afgrænset til enkle praktiske råd. Det skal understreges at vi taler om et geografisk meget stort område, så skik og brug varierer selvfølgelig.

Spisesituationer

Når man er ved eller skal til at spise, bør man altid sige '**karibu chakula** = du er velkommen til at spise med' til alle der er i rummet eller i nærheden. Uanset om det er en håndværker der lige er ved at ordne noget eller en hushjælp der kommer hver dag. Ikke at de så altid vil spise med, for de vil ofte takke nej, men det er overmåde uhøfligt at spise foran andre mennesker uden at byde dem velkommen. Mange afrikanere er fra barnsben opdraget til at dele alle fødevarer med hinanden.

Hvis man er inviteret til at spise med hos en afrikansk familie, stikker man ikke næsen ned i gryden og siger 'umm! – det dufter godt'. Det giver associationer om at man ønsker at tjekke om der er noget fordækt ved maden.

I samme forbindelse kan nævnes at man altid åbner en sodavand eller øl på bordet foran den gæst der skal drikke den. Dette vil man ligeledes opleve på restauranter og alle andre serveringsteder. I Danmark er det jo meget almindeligt at værten åbner øllerne ude i køkkenet. Man serverer ligeledes ikke noget andet for gæsten end man drikker/spiser selv. Det skal i så fald udtrykkeligt være fremgået af den forudgående konversation.

Man spiser altid med højre hånd ligesom man generelt altid giver og modtager ting fra andre med højre hånd. Hvis man ønsker at være ekstra høflig bruger man begge hænder, ofte med venstre hånd på højre hånds håndled.

Modsat i Danmark, er det altid værten/familiens overhoved og ikke gæsten, der starter med at øse op og spise. Det gælder uanset om man spiser af hver sin tallerken eller man spiser fra samme skål.

Man rækker ikke over på den modsatte side for at nappe det største stykke kød. Ligesom vi Danmark ikke rækker tværs over for at få den største hakkebøf. Man tager den nærmeste.

I landområder anses det ikke for uhøfligt at bøvs under eller efter maden.

Andre situationer

Fløjt eller pift aldrig efter folk. Det er kun noget man gør til hunde.

Hvis man ønsker at gøre tegn til en person om at komme nærmere, gøres det med håndfladen nedad ligesom når vi vinker. Det er fornærmende at kalde folk til sig med en enkelt pegefinger, som vi af og til gør det i Danmark.

At prutte er uhøfligt på samme måde som i Danmark. Det er noget man gør alene/afsides.

Man bør undgå at afgive sugelyde gennem læberne, da det er et udtryk for mishag (ofte med andre personer). (Medmindre det er hvad man ønsker at give udtryk for).

Når man kommer til en andens hus banker man på ved at sige/råbe: '**Hodi!**'. Man går ikke ind før der er svaret: '**karibu!** = velkommen' eller '**Karibuni!**' til flere personer. Man bør generelt først henvende sig til den af ægtefællerne der er af samme køn som en selv. Også hvis det er den anden man i virkeligheden skal tale med.

Ved sygdom, ulykker eller dødsfald udtrykker man sin medfølelse ved: '**pole!**' eller '**poleni!**' til flere personer.

Det anses som borgerligt ombud at deltage i begravelser og efterfølgende '**kilio!**', hvor man våger hos de efterladte i flere dage. Hvis man som dansker kun arbejder i Østafrika en kort årrække og den bortgåede ikke er en nær slægtning, vil et kortere besøg dog være acceptabelt. Men jo længere man deltager jo større respekt har man vist den afdøde. Allerbedst er det at overnatte sammen med de efterladte/sørgende.

Tegn og forkortelser til ordbogen Swahili-Dansk

~	gentag hovedord
/	samme betydning eller betydningen gælder for samtlige ord
*	mest anvendt
-	sæt klassens klasselyd/præfiks (lydkongruens) foran
>	se
(U)	udsagnsord (verbum). Sæt 'ku' (at) foran
(T)	tillægsord (adjektiv)
(N WA)	navneord (substantiv) tilhører M/WA klassen (klasse 1, 2). Flertalsformen har præfikset WA
(N MI)	navneord (substantiv) tilhører M/MI klassen (klasse 3, 4). Flertalsformen har præfikset MI
(N MA)	navneord (substantiv) tilhører JI/MA klassen (klasse 5, 6). Flertalsformen har præfikset MA
(N VY)	navneord (substantiv) tilhører KI/VI klassen (klasse 7, 8). Flertalsformen har præfikset VY
(N VI)	navneord (substantiv) tilhører KI/VI klassen (klasse 7, 8). Flertalsformen har præfikset VI
(N KI)	navneord (substantiv) tilhører KI/VI klassen (klasse 7, 8). Ordet findes kun i entalsform
(N)	navneord (substantiv) tilhører N klassen (klasse 9, 10). Flertalsformen er den samme som entalsformen
(N U)	navneord (substantiv) tilhører U klassen (klasse 11). Ordet findes kun i entalsform. Hvis ordet har en flertalsform er denne skrevet efterfølgende. F.eks. (N U, flt nyuga)
(N KU)	navneord som er navnemåde (infinitiv) af udsagnsord. De har præfikset KU (at) og anvendes som navneord. Disse tilhører klasse 15. Der skelnes ikke mellem ental og flertal
(N Mahali)	navneord (substantiv) tilhører Mahali klassen. (klasse 16, 17, 18) De eneste navneord i klassen er mahali/mahala/pahali/pahala. Al omtale af steder tager dog overensstemmelserne fra denne klasse. (Se i øvrigt afsnittet 'Navneord')
(N)+(N MA)	navneord (substantiv) kan tage flertalsform fra både N klassen og MA klassen
(klasse 7)	ordet har taget overensstemmelserne fra navneordsklasse 7 (eksempel)
(T, klasse 2)	ordet er et tillægsord som har taget præfiks fra navneordsklasse 2 (eksempel)

(flt)	ordet er i flertal
(flt*)	ordet findes kun i flertal
(ent)	ordet er i ental
(vulg)	vulgært
(bot)	indenfor botanikken
(gram)	indenfor grammatik
(mat)	indenfor matematikken

A

- abadan/abadani** aldrig
abee?/bee? ja? hvad er der?
 svar på kald, anvendes kun af piger/kvinder
 tilsvarende ord for drenge/mænd se 'naam'
- abiri** at rejse som passager (U)
abiria passager (N)+(N MA)
abjadi alfabet (N)
abudu dyrke, tilbede (gud) (U)
abudiwa være/blive tilbedt (U)
acha!/wacha! hold op!, stop det!
 ~ kazi ile, kvit det job
 ~ we!, hold da helt op (til børn)
acha + et udsagnsord med e i enden
 lade/tillade
 ~ aje, lad hende/ham komme
 ~ nilale, lad mig sove
- achama** måbe, tabe underkæben (U)
achama gabe op (f.eks. hos tandlægen) (U)
achana skilles, gå fra hinanden (U)
 ~ naye, lad ham/hende være,
 hold dig væk fra ham/hende
- achari*/achali** chutney (N)
achia lade være, lade gå (U)
 niachie, lad mig være, lad mig gå
- achilia** tilgive, forlade, ignorere (U)
achilio tilgivelse (N)
achisha blive af med, afvænne (U)
 ~ mfanyakazi, fyre en medarbejder
 ~ mtoto maziwa, afvænne et barn
- achwa** være/blive gået fra, skilt, blive ladt tilbage (U)
ada afgift, told (N)
 ~ ya shule, skolepenge
- adabu** høflighed, opførsel, manerer (N)
 shika ~, pas på din opførsel
 tia ~, lære nogen bedre manerer, straffe
- adesi** linse (N)
adha en plage (N)
adhabu straf (N)
adhama hæder, værdighed, storhed (N)
adhana kald til bøn (N)
 piga ~, kalde til bøn
adhini kalde til bøn (U)
adhibika blive straffet (U)
adhibisha straffe (U)
adhibiwa være/blive straffet (U)
adhibu straffe, dømme (U)
adhimisha fejre/hædre nogen/noget (U)
adhimisho fejring, begivenhed (N MA)
adhimishwa være/blive fejret, hædret (U)
adhimu fornem, majestætisk (T)
adhimu hædre, fejre (U)
adhini kalde til bøn (U)
adhiri/aziri fornede, skamme på (U)
adhirika blive gjort til skamme (U)
- adhirisha** bringe skam (U)
adhuhuri middagstid (ca. kl 12-14) (N)
adibisha*/adibu opdrage, opfostre (U)
adili etik, moral, retfærdighed (N MA)
adili være retfærdig, ærlig (U)
adilifu oprigtig, hæderlig, retfærdig (T)
adilisha reformere nogen moralsk, (U)
 opstille grænser
adimika være sjældent, i lille udbud (U)
adimu sjælden(t) (T)
adui fjende (N)+(N MA)
afa ulykke, modgang (N MA)
afadhali det var bedre, at foretrække
afande sir!, sergent! (N MA)
 høflig tiltale til militær og politi med rang af
 sergent og derunder
- afiki** være enig (U)
afikiana blive enige, komme overens (U)
afikiano enighed, overenskomst (N)
afikiwa være/blive overens (U)
afisa/ofisa embedsmand, tjenestemand, (N MA)
 officer
- afkani** sinke (N)
Afrika Afrika (N)
 ~ ya kusini, sydlige Afrika, Sydafrika
 ~ ya kaskasini, Nordafrika
 ~ ya mashariki, Østafrika
 ~ ya magharibi, Vestafrika
 ~ ya kati, Centralafrika
- afriti** slyngel, ond ånd, djævel (N)
afu/afua 1. blive rask, 2. befri, 3. forsvare (U)
afya sundhed, helse (N)
afya! prosit!
 kwa afya, skål! (for sundheden!)
- afyuni** opium, dope (N)
aga tage afsked (U)
agana 1. tage afsked med hinanden (U)
 2. komme overens
- agano** overenskomst, pagt, sluterklæring (N MA)
 ~ jipya, Det Ny Testamente
 ~ ya kale, Det Gamle Testamente
- aghalabu** som regel, sædvanligvis
agiza bestille, anvise (U)
agizia bestille for en anden/andre (U)
agizo bestilling, anvisning (N MA)
agiziwa bestilt for/til, anvist til at gøre for (U)
 ameshaagiziwa, der er blevet bestilt til hende/ham
- agizwa** være/blive bestilt, anvist (U)
 chakula kimeagizwa, maden er bestilt
- Agosti** august (N)
agua forudsige, spå (U)
agua behandle en sygdom (U)
ahadi løfte (N)
ahera liv efter dette, Paradis (N)
aheri grænse, begrænsning, ende (N)

ahidi - ambaa

ahidi love (nogen noget) (U)
ahidiana love hinanden noget (U)
ahidiwa være/blive lovet (U)
ahirisha udskyde (U)
ahirishwa være/blive udskudt (U)
ahueni bedring (N)
aibika blive gjort til skam (U)
aibisha bringe skam (U)
aibu skam (N)
ni aibu!, det er skamfuldt!/flov!
tia ~, bringe skam
aidha foruden, ydermere
aidini jod (N)
aila familie (N)
aili beskyldt (U)
ailiwa være/blive beskyldt (U)
aina slags, type (N)
aina gani? hvilken slags?
ainika blive sorteret, specificeret, klassificeret (U)
ainisha sortere, specificere, klassificere (U)
ainisho sortiment (N)
ajabia blive forundret (U)
ajabu mærkeligt, forunderligt (N MA)
ajali ulykke (N)
ajari 1. svindler, snyder, (N)
2. appetitvækker, chutney
ajenda agenda (N)
ajili årsag, grund (N)
kwa ~ gani?, af hvilken årsag?, på grund af hvad?
ajira ansættelse (N)
ajiri ansætte (U)
ajirisha ansætte nogen (U)
ajiriwa være/blive ansat (U)
ajizi sløvhed, træghed, slaphed (N)
ajizi sløv, dorsk, træg (T)
ajuza meget gammel kvinde (N MA)
Aka!/haka! Nix!, Nej aldrig!
aka bygge, opføre (U)
akali få (i antal) (N)
~ ya watu, en håndfuld mennesker
-ake hendes/hans/dets/dens
kazi yake, hendes/hans/dens arbejde
kiti chake, hans/hendes stol
watoto wake, hans/hendes børn
duka lake, hendes/hans butik
akiba opsparing (N)
ku weka ~, spare op, sætte til side
akida tjenestemand, formand i kolonitiden (N MA)
akika ceremoni for navngivning af børn (N)
eller ved barnebegravelse (Muslimsk)
akiki ceremoniel slagtning i forbindelse (N)
med akika
akili klogskab, intelligens (N)
akina/kina/wakina en homogen gruppe
~ Mudi, Mudi og dem
~ mama, kvinderne/mødrene
akisi reflektere (U)
-a akisi reflekterende (T)

akisiwa være/blive reflekteret (U)
-ako din
gari yako, din bil
duka lako, din butik
ukali wako, din arrigskab
kisu chako, din kniv
akraba nær slægtning (N)
akrabu viser på ur (N)
ala instrument (musik, værktøj) (N)
Alaa! huu!, hvad! (overasket!)
alama et mærke, et symbol, et ar, et skrifttegn (N)
~ ndogo, kommategn
~ ya kituo (nukta), punktum
~ ya kushangaa, udråbstegn
~ ya kutaja, situationstegn
~ ya kuuliza, spørgsmålstegn
~ ya kugawa, divisionstegn
~ ya kujumlisha, plustegn
~ ya kutoa, minustegn
~ ya kuzidisha, gangetegn
~ ya usawa, lighedstegn
alamisha symbolisere (U)
alamsiki farvel
alasiri eftermiddag (ca. kl 15-17) (N)
alfabeti alfabet (N)
alfajiri tidlig morgen (ca. kl 4-6) (N)
Al-haji Pilgrim (til Mekka) (N)+(N MA)
Alhamdulillah! Gud være priset!/lovet!
Alhamisi torsdag (N)
alika invitere, sammenkalde (U)
alika knipse, knække (U)
alikwa være/blive inviteret, blive knækket (U)
aliye (a/li/ye) hun/han som er
aliyekuwa (a/li/ye/kuwa) hun/han som var
alizeti solsikke (N)
mafuta ya alizeti, solsikkeolie
Allah Gud (N)
almari kommode (N)
almaria broderi (N)
almasi diamant (N)
almuradi derfor!, bestemt!
ama eller
ama ama enten eller
ama kweli det er sandt
ama sivyo?/ama siyo? eller hvad?
amali gerning, profession (N)
amana indskud, pant, sikkerhed (N)
amani fred (N)
amara presserende opgave, assistance (N)
amari ankerkæde (N)
amba sladre om (U)
amba- som
abaye ni mtoto wangu, som er mit barn
duka lile ambalo limefunguliwa juzi, den butik som
blev åbnet i forgårs
kile kiti ambacho kiliharibika, den stol som gik i
stykker
ambaa undvige, smyg (U)

slang: skride
ambako hvor (sted) (ikke spørgende)
 ambako kuna maji, hvor der er vand
ambao som
ambapo hvor (sted), når (ikke spørgende)
ambari rav (N)
ambata hænge, klynge, klæbe (U)
ambatana hænge sammen (gruppe), (U)
 klæbe til hinanden
ambatisha sammenføje (U)
ambaye som
 mtu ~ anakula, en person som spiser
ambia fortælle, meddele (U)
ambiana fortælle hinanden (U)
ambilika blive fortalt (U)
 haambiliki, det kan du ikke fortælle ham/hende
ambiwa være/blive fortalt (U)
ambo lim, klister (N MA)
ambua skrælle af, skalle (U)
ambuka 1. blive løst, revet af, (U)
 2. være løseligt, til at rive af
ambukiza smitte (U)
ambukizo infektion (N MA)
ambulia få fra (U)
ami*/amu farbror (N)
amia holde fugle væk fra afgrøder (U)
amilisha aktivere (U)
Amin Amen (mest anvendt af kristne)
Amina Amen (mest anvendt af muslimer)
amini tro, tro på, stole på (U)
 huamini nimefikia miaka 30?, tror du ikke på
 at jeg fylder 30 år?
aminiana stole på hinanden (U)
 wanaaminiana, de stoler på hinanden
-aminifu pålidelig, hæderlig (T)
 yule teksi dereva ni mwaminifu kweli, den
 taxachauffør er virkelig pålidelig
aminika være pålidelig, hæderlig (U)
aminisha overbevise, forsikre (U)
amiri starte (U)
amiri/amiri jeshi officer, øverstbefalende (N MA)
amka! vågn op!, stå op!
amkia*/amkua hilse, hilse på (U)
amkiana hilse på hinanden (U)
amri ordre, befaling, kommando (N)
 Amri Kumi za Mungo, De Ti Bud
amrisha beordre, befale, kommandere (U)
amriwa være/blive beordret, befalet (U)
amsha vække (U)
 mwamshe Mudi!, væk Mudi! (bemærk a bliver til e
 ved høflig bydemåde, se introduktionen)
amu/ami* farbror (N)
amua beslutte, bestemme, afgøre (U)
amuliwa være/blive besluttet, bestemt, afgjort (U)
amuru beordre, befale, styre (U)
amwa die (U)
ana (a/na) hun/han har (U)
-anana mild, blød, behagelig (T)

ana kwa ana! ansigt til ansigt!
anasa luksus, fornøjelse (N)
andaa forberede, arrangere, dække op (U)
 andaa meza, dække bord
 jiandaa, forberede sig selv
andalia forberede for, gøre klar til (U)
andaliwa være/blive forberedt for, gjort klar til (U)
andama følge efter, efterfølge (U)
 mwezi umeandama, det er nymåne
andamana demonstrere, følges ad i flok (U)
andamano demonstration, procesion, serie, (N MA)
 række
andamwa være/blive forfulgt, jagtet, sladret om (U)
andazi friturestegt kage (N MA)
andika skrive (U)
andika forberede, arrangere (U)
andikia skrive til, skrive for (U)
andikiana skrive til hinanden (U)
andikisha tilmelde, indskrive (U)
andikishwa være/blive tilmeldt, indskrevet (U)
andiko skrift (N MA)
andikwa være/blive skrevet (U)
andikwa være/blive forberedt, arrangeret (U)
anga himlen, ydre rum (N)
angahewa atmosfæren (N)
angalau*/walau/angao i det mindste
angali (a/ngali) han/hun er stadig
angalia kigge, se, passe på, Pas på! (U)
 ananiangalia, hun ser/kigger på mig
angamia forgå, forsvinde, mislykkes (U)
-angalifu opmærksom, hensynsfuld (T)
angamiza ødelægge, såre (U)
angao > angalau
-angavu (glas)klar (T)
 macho mangavu, klare øjne
 sauti angavu, klar stemme
angaza skinne, lyse op (U)
 mwezi unaangaza, månen skinner/lyser op
angazia skinne på, oplyse (U)
angika hænge op (U)
-angu min
 kiti changu, min stol
 mtoto wangu, mit barn
 duka langu, min butik
angua slå ned, tage ned, bryde ned (U)
angua bryde ud i (U)
 angua kicheko, bryde ud i latter
 angua kilio, bryde ud i gråd
anguka vælte, falde, gå ned (U)
angukia vælte ind i, falde på (U)
anguko fald, ruin (N MA)
anguliwa være/blive udklækket, udruget (U)
angusha vælte noget/nogen, bryde noget ned (U)
angusha skuffe (U)
 umeniangusha!, du skuffer mig!
angushwa være/blive væltet (i samme betydninger (U)
 som på dansk)
angwa ekko (N)

ania/ - azimiwa

- ania/wania** tilsigte, agte, planlægge (U)
anika hænge/lægge til tørre (U)
anikwa være/blive lagt til tørre (U)
ankra en faktura, regning (N)
anti kvinde, kæreste (eng.: auntie) (N MA)
we anti! angelia biashara yangu, du (kvinde)! se
hvad jeg sælger
anua tage (vasketøjet) ind (U)
anuka klare op (vejret) (U)
anuwai forskellige (T)
anwani adresse (N)
anza begynde, starte (U)
anzia begynde, starte (U)
anzilishi kilden, begyndelsen (N)
anzisha indvie, grunde, starte op (U)
anzishwa/anzwa være/blive startet, begyndt (U)
-ao deres
chakula chao, deres mad
duka lao, deres butik
mtoto wao, deres barn
apa sværge (U)
apia sværge på (U)
apisha lade nogen forsværge (U)
apiza forbande (U)
apizo forbandelse (N MA)
apizwa være/blive forbandet (U)
Aprili april (N)
arabuni forskud, depositum, garanti (N)
Arabuni/Uarabuni Arabien (N)
ardhi stykke land/jord, matrikel (N)
ardhiali ansøgning (N)
ari iver, dedikation, pligttroskab (N)
aridhi katalogisere (U)
aridhiwa være/blive katalogiseret (U)
arifiwa være/blive informeret (U)
arifu informere, underrette (U)
arijojo letsindig, skødesløs, ude af kontrol
arobaini fyrre (40)
arusi/harusi bryllup (N)
bibi ~, bruden
bwana ~, brudgommen
asa rådgive, advare, forbyde (U)
asaa hvis kun, måske hvis
asadi frygtløs/modig person, løve (N)
asali honning (N)
asante*/ahsante tak
asante sana, mange tak
asanteni, tak, til flere personer
ashekali bedring, fremgang (N)
asherati en ægteskabsbryder, en utugt (N)
ashiki længsel, attrå (tryk på A/shi/ki) (N)
ashiki begære (U)
ashiki fan, entusiast (N MA)
ashiria pege ud, give signal (U)
ashirio et eksempel, forbillede (N MA)
asi nægte, gøre oprør, forræde (U)
asidi/tindikali syre (N)
asije i tilfælde af (anvendes i **ka** formen,
se introduktionen)
asije akageuka, i tilfælde af hun/han skifter mening
asilani absolut ikke, aldrig
asili original, udspring, oprindelse (N)
asilia ægte, original, naturlig (T)
asilika blive grundlagt, udspringe fra (U)
asilikumi decimal, 1/10 (N)
asilimia procent, 1/100 (N)
asilisha adoptere, tilslutte sig (U)
asisi etablere, grundlægge (U)
asiye (a/si/ye) han/hun som ikke
askari politimand, soldat, vagtmand (N)
askofu biskop (N MA)
asmini jasmin
astafurulahi må Gud tilgive mig
asteaste roligt
asubuhi morgen, formiddag (N)
asusa appetitvækker med drink (N)
atamia ruge (U)
atamiza udruge (U)
athari indflydelse, effekt, (N)
mærke, rift, hudafskrabning
athiri øve indflydelse, skade, ødelægge (U)
athirikia øve indflydelse på nogen/noget, skade (U)
nogen/noget
ati!/*eti! hvad!, ikke også?, nemlig!, hallo!
atika udplante, omplante (U)
atilasi satin (N)
atomi/atomu atom (N)
atua kløve, splitte (U)
atuka blive kløvet, splittet (U)
au eller
wewe au mimi, du eller jeg
aua opmåle, inspicere, syne (U)
aua/eua holde sig inde efter (U)
barsel/under menstruation
aula vigtigere, bedre (T)
auni hjælp, assistance (N)
auni hjælpe, assistere (U)
aushi livstid (N)
-a aushi langtids holdbar, stærk (T)
avya spille, formøble (U)
awali begyndelsen (N)
awamu en fase (N)
awamu ya kwanza, første fase
awapo (a/wa/po) når han/hun er
awaye yote (a/wa/ye) hvem hun/han så end er
aya et vers, et afsnit i Koranen (N)
ayari snyder, bedrager (N MA)
azali evig (T)
azima låne (U)
azima amulet, magi, andragende (N)
azimia låne til, låne af (U)
azimia/azimu have besluttet, have til hensigt (U)
azimio hensigt, beslutning, erklæring (N MA)
Azimio la Arusha, Arusha deklARATIONEN
azimiwa være/blive lånt (U)
azimiwa være/blive besluttet (U)

azimu > azimia (U)
aziri/adhiri nedgøre, sladre om, (U)
 skamme offentligt
azizi udmærket, sjældent, værdsat (T)
azma hensigt (N)

B

baa/balaaa katastrofe, ulykke, forbandelse (N MA)
baa bar (N MA)
baada ya efter
 ~ kazi, efter arbejde(t)
 ~ mimi/yangu, efter mig
baadaye senere, siden hen
baadhi nogen af, nogle af, del af (N)
baba far (N)+(N MA)
babako/baba yako din far
bab'angu/baba yangu min far
baba mdogo fars yngre bror, onkel
baba mkubwa fars ældre bror, onkel
Baba Mtakatifu Paven (N)
baba wa kambo stedfar
babadua vanskabe, misdanne, vride, ødelægge (U)
babadulika blive vanskabt, misdannet (U)
babaiika plapre nervøst, skvadre, fumle forvirret (U)
babaiko usikkerhed, tøven, ubeslutsomhed (N MA)
babaisha forfjamske/forvirre nogen/noget (U)
babaishwa være/blive forvirret, forstyrret, bragt (U)
 ud af ligevægt
babasida ætse (U)
babata banke, slå forsigtigt (U)
babe en gigantisk person, udsmyder, (N MA)
 bokser/vægtløfter
babewana hornugle, dårligt varsel (N)
babu bedstefar, forfader, patriark (N)+(N MA)
 babu zetu, vores forfædre
 mababu, forfædre
babua skrælle, støde, rive (U)
babuka blive skrabet, skrællet, stødt (U)
 være fuld af blærer/vabler
badala substitut, surrogat, erstatning (N)
badala ya i stedet for, erstatning for
 badala yangu/badala ya mimi, i stedet for mig
badhiri misbruge, tildele sig uretmæssigt (U)
badhirifu ekstravagant, ødsel (T)
badili ændre, forandre, forbytte, forveksle (U)
badilifu skiftende, ubeständig, foranderlig (T)
badilika blive ændret/forandret (U)
badiliko en ændring, forandring (N MA)
badilisha ændre, bytte, veksle, skifte (U)
 ume~ matairi?, har du skiftet dæk?
badilishana bytte med hinanden, udveksle (U)
badilishia veksle for, bytte for, udskifte for (U)
 umem~ matairi?, har du skiftet dæk for hende/ham?
badilishwa være/blive ændret, byttet, vekslet, (U)

skiftet
bado ikke endnu, stadig(væk)
 ~ med et benægtende udtryk, ikke endnu
 ~ med et bekræftende udtryk, stadig(væk)
 ~ sijamalisza, jeg er ikke færdig endnu
 ~ nipo, jeg er her stadig
bafe puffadder/viper (slange) (N)
bafta tyndt bomuldsstof (N)
bafu baderum, brusekabine (N)
bagua udskille, adskille, diskriminere (U)
baguliwa være/blive udskilt, adskilt, diskrimineret (U)
bahameli fløjle (N)
bahari hav, ocean (N)
Bahari ya Hindi Det Indiske Ocean (N)
baharia/mwanamaji sømand (N MA)
bahasha konvolut, bundt, pakke (N)
bahashishi/bakshishi* tip, erkendtlighed (N)
bahati held (N)
 nina ~, jeg er heldig
 sina ~, jeg er uheldig
 ~ nzuri, heldigt
 ~ mbaya, uheldigt
bahati nasibu lotteri, gambling (N)
bahati ya mtende fantastisk held
bahatika være heldig (U)
bahatisha tage en chance, løbe en risiko, gamble (U)
bahili gnier (N)+(N MA)
baibui/buibui 1. kvindes klædedragt m. slør (N)
 (muslimer), 2. edderkop
baina ya mellem, imellem
baini indse, genkende, skelne (U)
bainifu klar, tydelig, åbenbar, indlysende (T)
bainika blive klart, tydeligt, indlysende (U)
bainisha afklare, skelne (U)
baisikeli cykel (N)
baiti hus (N)
bajeti budget (N)
bajia bønne/hirsebolle (N)
baka plet, modernmærke, fregne (N MA)
baka voldtage, forulempe (U)
baki tiloversblevne, indestående, balance (N MA)
baki blive tilbage, være tilovers (U)
 inabaki nini?, hvad er der tilovers?
bakia blive tilbage for/til/med (U)
bakiza lade tilbage, have i behold (U)
bakora stok, bat (N)+(N MA)
bakshishi tip, erkendtlighed (N)
bakteria bakterie (N)
bakuli skål, fad (N)+(N MA)
bakunja sinke, tåbe (N)
bakwa være/blive voldtaget, forulempet (U)
balaa/baa katastrofe, ulykke, forbandelse (N)
balbu elpære (N)
baleghe/balehe* blive kønsmoden, komme i (U)
 puberteten
balehe en ung i puberteten (N)
bali derimod, snarere, hellere, men
balozi ambassadør, konsul, repræsentant, (N MA)

balungi - beba

- ti-celleleder (tz)
balungi grapefrugt (N MA)
bamba forhindre, holde fast, arrestere, (U)
beslaglægge
bamba plade (metal, beton osv.) (N MA)
bambika iblødsætte, dyppe (U)
bambo et scoop (N)
bambwa være/blive forhindret, arresteret (U)
bamia okra (ladies fingers) (N MA)
bamiza smække, prygle (U)
bamvua springflod (N)
bana klemme, presse, holde ved (U)
banana at være klemt sammen, presset sammen (U)
banda hytte, bod, overdækket pavillon (N MA)
bandama & wengu, milt (N)
bandani betyder 'i hytten', men som begreb er det det sted som piger bliver undervist, evt. omskåret, ved første menstruation
bandari havn (N)
bandi en række af hæftesting (N MA)
bandia efterligning, forfalskning (N)
mtoto wa ~, dukke
bandika sætte fast, klæbe fast, sætte op (U)
bandikiza tilføje (U)
bandu flis/spån af træ (N)
bandua rive løs, tage ned, tage af (U)
banduka blive afmonteret, taget af, løsnet (U)
banduru & ngama, lastrum
bangi hash, pot (N)
bangili armbånd (N)
bango kortbord, skærm (N MA)
bangua pille frugt, knække nødder (U)
banguliwa være/blive pillet, knækket (U)
bania holde fast ved, presse (U)
baniani>banyani (N)
banika grille, riste, sætte på spid (U)
banikwa være/blive grillet, ristet, sat på spid (U)
banja knække, brække, bryde (U)
bano skruetvinge (N MA)
banyani/baniani Hindu forretningsmand (N)
banwa blive klemt, presset, begrænset (U)
banza gemme, trykke sig ned/ind imod (U)
banzi træsplint, flis, stegespid (N MA)
bao 1. bræt(spil), 2. point, mål (N MA)
bapa bred flad overflade, knivsblad (N MA)
bapa la kisu, knivsblad
bara kontinent, fastland, indland (N)+(N MA)
bara la Tanzania, Tanzanias indland, i modsætning til Zanzibar og Pwani (kystområdet). I politik også anvendt om Tanganyika dvs. hovedlandet uden Zanzibar
Bara Arabu arabiske fastland, Arabien (N)
Bara Hindi indiske fastland, Indien (N)
barabara vej, gade (N)+(N MA)
~ kuu, hovedvej
barábara perfekt, fejlfri, ordentlig (T)
baradhuli tåbe, dåre, ignorant (N MA)
barafu is, frost, sne (N)
barafuto gletscher (N)
baragumu kohorn brugt som blæseinstrument (N)
baraka velsignelse, fremgang (N)
barakala indyndelse, smigr (N MA)
baraste en god vej > Zanzibar (N)
baraza 1. veranda, (N)+(N MA)
2. forsamling, råd, nævn, ret
Baraza la Mawaziri ministerråd, regering (N)
Baraza la Usalama Sikkerhedsrådet (FN) (N)
bari undgå, komme af vejen (U)
baridi kold, koldt (T)
baridi blæst, vind (N)
baridi/kimvuli skygge (N)
tukae kwenye baridi, lad os sidde i skyggen
baridi yabisi reumatisme (N)
bariki velsigne (U)
barikia skænke velsignelse (U)
barikiwa være/blive velsignet, konfirmeret (U)
barizi holde reception, give audiens, (U)
være tilstede ved møde
barua brev (N)
barubaru en knægt (N)
baruti krudt, fyrværkeri (N)
barutikali dynamit (N)
basha bøsse (homoseksuel) (N MA)
bashasha*/bashashi levende, sprudlede, jovial (T)
bashiri spå, forudsige (U)
bashiria spå for, forudsige for (U)
basi! slut!, så er det nok!, det rækker!
bastola pistol (N MA)
bata and (N MA)
bata bukini gås (N MA)
bata mzinga kalkun (N MA)
bati tynd jernplade, bølgeblisks plade, (N MA)
andre former for plader/tagplader, tin
batili/batilisha ophæve, annullere, (U)
erklære ikke gældende
batili/batilifu ugyldig, værdiløs (T)
batilika blive annulleret, ophævet (U)
batiza døbe (U)
batizwa være/blive døbt (U)
bato plet, mærke (på huden), ringorm (N MA)
batobato 1. ar, mærke, stribe, (N MA)
2. åben plads, fladt område, dansegulv
bavu ribben, side (N MA)
mabavu, vold, slåskamp
bawa en vinge (N MA)
bawaba hængsel (N)
bawabu dørmænd (N MA)
bawasiri & mjiko, hæmorrhoider
baya det onde selv (N MA)
-baya dårligt, ondt, grimt
mtu mbaya, en dårlig/ond person
kiti kibaya, en dårlig stol
bayana sikkerhed, klarhed (N)
bayana klar, tydelig (T)
bazazi snyder, svindler (N MA)
beba bære, transportere (U)

- bebea** bære/transportere for en anden (U)
beberu buk, imperialist, stærk personlighed (N MA)
bebsha hjælpe løfte en last (U)
bedui beduin, nomade (N MA)
bee! > abee!
bega skulder (N MA)
begi taske, håndtaske (N MA)
behewa togkupé, indre gårdsplads (N MA)
bei pris (N)
 bei gani?, hvad er prisen?
beji skilt, emblem (N)
bekua afværge, parere, returnere en pasning (U)
beleshi spade, skovl (N)
belti kilrem
bemba/bembe forføre, lokke, forlede (U)
bembea gynges (N)
bembea at gynges (U)
bembeleza trøste, overtale, lokke (U)
 mbebeleze mtoto, trøst barnet
bemenda have sex før barn er afvænnet bryst (U)
benchi bænk (N)
bendera flag, fane, banner (N)
bendi band, orkester (N)
benibeni skævt, på sned
benki bank (N)+(N MA)
Benki Kuu nationalbank (N)
Benki ya Dunia Verdensbanken (N)
benua skyde frem, stikke ud/frem (U)
benuka blive fremskudt (U)
bepari kapitalist (N MA)
berenge togvogn (N MA)
besera ramme til myggenet (N)
betabeta vride, slingre (U)
beti vers, strofer (N)
betri batteri (N)
betua hælde, løfte (U)
 ~ mabega, trække på skulderene
betuo bapa et skråt plan (N)
beua foragte, forsmå, ringeagte (U)
beua bøvse (U)
beza foragte, håne (U)
bi > bibi, fru, frøken
bi > binti, frøken, datter
bia øl (N)
bia samarbejde, partnerskab (N)
biarusi/bibi arusi bruden (N)
biashara forretning, handel (N)
 ~ ndogondogo, småhandel
 ~ ya jumla, en gros handel
 ~ ya rejareja, detailhandel
bibi bedstemor (N)
bibi fru (N)+(N MA)
 mabibi na mabwana, mine damer og herre
bibi arusi/biarusi bruden
bibishoo sjal til nyfødt barn (N)
Biblia Biblen (N)
bibo cashew frugt (N MA)
 cashew nød se 'korosho'
- bichi** umoden, rå (T)
 matunda mabichi, umodne frugter
bidaa nyskabelse, nytænkning (N)
bidaisha skabe, opfinde (U)
bidhaa varer, gods (N)
bidu være nødvendigt, tvungen til, obligatorisk (U)
 inabidi tuende hospitalini!, vi er nødt til at tage på
 hospitalet!
bidii indsats, anstrengelse, energi (N)
 anabidii, hun/han gør en indsats
bighairi ya uanset
bikari passer (N)
biki (Bic) kuglepen (N)
bikira en jomfru (N MA)
 bikira Maria, jomfru Maria
bikiri at bryde en mødom, (U)
 berøve nogens uskyld
bikiriwa miste sin mødom/uskyld (U)
bikizee meget gammel dame (N)
bila uden
bila nul (i spil) (N)
biladi/biladia* en by (N)
bilashi forgæves, helt gratis
bilauri drikkeglas (N)
bilangani ægplantens frugt (N MA)
bilula (vand)hane (N)
bima forsikring (N)
 Ushirika la Bima, forsikringsselskab
bimbirika bluse/flamme op (U)
bin søn af
binadamu menneske (søn af Adam) (N)
binafsi privat, personlig(t) (T)
 mimi ~ , jeg personlig
binamu fætter, kusine (på fars side) (N)
bindo knude på kangaen (kvinders klæde) (N MA)
 med penge i
bingwa vinder, stjerne, ekspert (N MA)
bingwa dygtig, begavet (T)
bini efterligne, forfalske (U)
binti datter, frøken (N)
binua/benua* skyde frem, stikke ud/frem (U)
binya/finya/minya presse, knibe, klemme (U)
binzari/bizari karry, krydderi (N)
biologia biologi (N)
biriani risret med krydret kød (N)
birika keddel (N MA)
biringani aubergineplante (N MA)
bisha modsætte sig, være på tværs (U)
bishana være uenige (U)
bishaushi sergent (N)
bisha hodi banke på (U)
-bishi besværlig, gnaven (T)
bisi ristet majs, popkorn (N)
bisibisi/bisbisi skruetrækker (N)
biskuti kiks, småkage (N)
bismillahi i Guds navn
bitana tyndt silkeagtigt materiale (N)
biti/binti datter, frøken (N)

-bivu - burashi/brashi

- bivu** moden (T)
biwi stak af strå/affald (N MA)
bizari > binzari (N)
bizimu spænde, broche (N)
B.K. Baada ya Kristu, efter Kristi
blangeti/blanketi tæppe (N MA)
blausi bluse (N)
bobea/topea fordybe sig (U)
boboka udspy nonsens, være indiskret (U)
boda kostskole elev (N)+(N MA)
bodi bestyrelse, råd, nævn (N)
bofu ballon, blære (N MA)
bofulo brød (N)
bofya føle forsigtigt (U)
boga marv, græskar (N MA)
bogi gods togvogn (N MA)
bohari stormagasinet, varelager (N MA)
bohari kuu butikker i centrum (N MA)
boharia lagerforvalter (N MA)
bohora indisk muslimsk sekt (N MA)
boi tjener, stikirenddreng (boy) (N MA)
 anvendes ikke mere! kun som advarsel:
 usifikiri mimi ni boi wako!, du skal ikke tro at jeg
 er din tjener!
boka indsætte (U)
bokoboko 1. grød af hvede, ris og kød (N)
 2. banansort
bokoka løsne, rive af (U)
boksi boks (N)
bolti bolt (N)
boma rådhus, kommunalgård, boplads, (N MA)
 kreaturindhegning
 wameoana Bomani, de er blevet gift på rådhuset
bomba rør, slange (N MA)
 nende bombani, gå hen til vandhanen/pumpen
bomoa rive ned, tage ned, ødelægge (U)
bomoka blive revet ned, ødelagt, afmonteret (U)
bomoko nedrivning (N MA)
bomolewa være/blive revet ned, afmonteret, (U)
 ødelagt
bomu bombe (N MA)
bonasi bonus (N)
bonda slå, nokke (U)
bonde dal, lavere ligende område, (N MA)
 slugt
 kuna majani huko bondeni, der er græs der nede
Bonde la Ufa Rift Valley
bondia bokser (N MA)
bondo dårligt tilberedt ris, majs (N MA)
bonge klump, luns (N MA)
bongo klogskab, intelligens (N MA)
 (ubongo, hjerne)
bonyea synke sammen, være blød (U)
bonyeka blive trykket ind, være indsunken (U)
bonyeza presse, trykke (U)
bopa blive blød, synke ind (U)
bopo hak, sænkning, fordybning (N MA)
bora bedst, bedre end, god (T)
bora det ville være bedst hvis
boresha højne standarden, kvaliteten (U)
boriti bjælke, søjle, strø (N MA)
boronga fuske, gøre arbejdet dårligt (U)
borongo fusk, dårligt udført arbejde (N MA)
-bovu i stykker, rådden, dårlig, amoralsk (T)
boya bøje, flåde (N MA)
bozi sløv, dum person (N MA)
brashi/burashi børste (N)
breki bremse (N)
 kanyaka ~, træd på bremsen
 piga ~!, brems!
bua strå, stilk (N MA)
buba framboesia (tropisk lidelse) (N)
bubu stum person (N MA)
bubu kiziwi døvtum person
bubu uden, fri for (T)
 chai ~, sukkerfri te
 taxi ~, uregistreret taxa
bubuja strømme over (U)
bubujika bruse frem, boble over (U)
bubujiko frembrusende (N MA)
buburushana slås, bryde (U)
budi udvej, alternativ (N)
buga jage, samle (U)
bughudha overgreb, kværlant, kritiker (N)
bughudha ya jinsia seksuelt overgreb (N)
bughudhi begribe sig på, genere (U)
bugia sluge sin mad (U)
buhari wa afya frisk som en fisk
buhuri lægende dampe af urteafkog (N)
buibui edderkop (N)
buibui/baibui kvinders klædedragt (N)+(N MA)
 med slør (muslimer)
Bukini Madagaskar
bukta shorts (N)
buku stor rotte (N MA)
bukua afsløre, opdage (U)
buli tepotte, kedel (N MA)
buluu blå, blåt (N)
bumba klump, sværm (N MA)
 ~ la nyuki, bisværm
bumbuaza forbløffe, lamslå (U)
bumbuazi forbløffelse, forbavselse (N)
bunda bundt, pakke, balle (N MA)
bundi ugle (N)
 regnet som bringende dårligt varsel
bunduki gevær, riffel (N)
Bunge parlament
bungu borende insekt (N MA)
bungua bore/æde sig ind i (U)
bunguliwa være/blive ormædt (U)
buni kaffebønne (N)
buni opfinde, finde på, komponere (U)
buniwa være/blive opfundet, komponeret (U)
buraha fred og stilhed (N)
burahi hvile i stilhed (U)
burashi/brashi børste (N)

- bure** 1. gratis, fri (T)
2. forgæves, uden grund
- buriani** afsked, farvel (N)
- burudani** rekreation (N)
- burudika** blive opfrisket, afkølet (U)
- burudisha** opfriske, afkøle, slappe af (U)
- burudisho** forfriskning, afslapning (N MA)
- buruga** røre, vende, blande (U)
- burugika** blive vendt, blandet (U)
- buruhani** en guds gave/styrke (N)
- burura** trække, slæbe (U)
- buruta** trække med (U)
- burutwa** være/blive trukket, slæbt (U)
- busara** klogskab, visdom (N)
- busati** måtte, tæppe (N)+(N MA)
- busha** vandbrok, hævelse i pungen (N)
- bushti/bushuti** slag, kappe, kåbe (N)
- bustani** have, park (N)
- busu** kys (N MA)
- busu** kysse (U)
- butaa/butwaa** forvirring (N)
- buti** støvle (N MA)
- butu** sløv, uskarp (T)
- butua** amputere, afskære (U)
- buu** larve, maddike (N MA)
- buye** ugenomsigtig (T)
- buyu** frugt af baobabtræ (N MA)
mbuyu, baobabtræ (N MI)
- bwaga** slå ned, kaste ned, spille (U)
- bwagiza** sætte ned, sætte fra sig (U)
- bwakia/bwia** slænge mad i munden (U)
- bwalo** spisesal (N MA)
- bwana** mand, kæreste, Hr., Sir (N MA)
betegnelse for en person af hankøn
- Bwana** Gud, Jesus
- bwanyenye** borgerskab, bureaukrat (N MA)
- bwawa** vandhul, dam, sump (N MA)
- bwege** tåbe, blåøjet person (N MA)
- bweha/mbweha** sjakal (N)
- bweka** at gø (U)
- bwekea** gø af (U)
- bweni** sovesal, herberg (N)
- bwerere** > bure (T)
- bweta** lille boks, æske (N)
- bwete** inaktiv (T)
- bwia** > bwakia (U)
- C**
- CCM Chama Cha Mapinduzi, Revolutionspartiet
regeringsparti i Tanzania siden uafhængigheden
- cha** af, for (klasse 7)
chama cha serikali, regeringsparti
chakula cha mchana, frokost
- cha/kucha** gry (U)
- kumekucha, morgengry
- cha** ære, hædre, indgyde ærefrygt (U)
- chabanga** klargøre rismark (U)
- chacha** 1. gære, blive surt, blive dårligt, (U)
2. storme, ophidse
- chachácha** cha cha cha (N)
- chachafya** opildne, ophidse, besvære (U)
- chachamaa** stå fast, være bestemt (U)
- chachari** forlegenhed, sindsbevægelse, (N MA)
affekt, uro, stædighed
- chacharika** gestikulere, hævde, påstå (U)
- chachawa** hoppe, være glad (U)
- chache** få (i antal) (T)
watu wachache, få menesker
- chachia** være svært, kompliceret, forbandet (U)
- chachisha** være årsag til ophidselse, vrede (U)
- chachishwa** 1. være/blive provokeret til (U)
ophidselse/vrede, 2. gæret/hævet
- chachu** gær (N)
- chachu** syrlig(t) (T)
- chachua** 1. udfordre, provokere (U)
2. få til at gære/hæve
- chachuka** blive gæret, surt (U)
- chafu** 1. beskidt, 2. uren, uanstændig (T)
- chafua** svine til, snavse (i alle betydninger) (U)
- chafuka** være svinet til, snavset (U)
(i alle betydninger)
- chafuko** uanstændighed, uorden (N MA)
- chafulia** svine andre til (i alle betydninger) (U)
- chafuliwa** være/blive svinet/snavset til (U)
(i alle betydninger)
- chafuo/mbung'o** tsetseflue (N)
- chafya** et nys (N)
piga chafya, nyse
- chaga** 1. være fremherskende, gængs, genoptage, (U)
starte
- chaga** sengebrædder (N MA)
- chagiza** hævde, være ihærdig, til besvær (U)
- chagizo** ihærdighed, gene, irritation, plage (N)
- chagua** vælge (U)
- chaguliwa** være/blive valgt (U)
- chaguo** valg (N MA)
~ ni lako, valget er dit
- chai** te (N)
kunywa chai, morgenmad (drikke te)
chai maharage, åben minibus (te & bønner)
"chai", penge under bordet, bestikkelse
- chaji** en (elektrisk) ladning (N)
~ chanya, positivt tal/udtryk
~ hasi, negativt tal/udtryk
- chaji** 1. lade/oplade, (U)
2. fastsætte en pris
- chajisha** lade/oplade noget (U)
- chajiwa** være/blive ladet/opladet (U)
- chajua** aflade (U)
- chakaa** være slidt, udslidt, gammelt (U)
- chakacha** 1. knuse, mase, presse, (U)
2. knitre, knase, knurre, risle,

chakafu/chakavu - chapisha

3. kvindedans på Zanzibar

chakafu/chakavu udslidt, gammel, udtjent (T)
chakaramu sær, aparte, fremmedartet (T)
chakari usædvanlig, overordentlig, umådeholden (T)
amelewa ~, han/hun er overordentlig fuld
chakari bøddel (N)
chakarisha 1. knuse, mase noget, (U)
2. få noget til at knitre/pusle (skræmme)
chakaza forårsage forværring, ødelægge, (U)
i sport: gennemtæve
chakazwa være/blive i dårlig stand, (U)
i sport: blive gennemtævet
chake hans/hendes (klasse 7)
kiti ~, hans stol
chaki kridt (N)
chako din (klasse 7)
kiti ~, din stol
chakua rense (U)
~ meno, stange tænder
chakula mad (N VY)
~ cha mchana, frokost
~ cha jioni, aftensmad
chakula bora ernæringsrigtig mad
Chakula cha Bwana Nadveren
chakula kikuu basis føde
chakura skrabe, søge (U)
chale snit der efterlader mærke, tatovering (N)
nogle stammer har traditionelle ar/tatoveringer i hoved eller på krop. Andre ar kommer fra besøg hos medicinmænd som laver små snit med barberblade og kommer ”noget” i såret
chale søpindsvin (N)
chale en person der bager ”rævekager” (N MA)
chali på ryggen
kulala ~, at ligge/sove på ryggen
chama parti, forening, organisation (N VY)
Chama Cha Mapinduzi > CCM
chamba 1. vaske sig bagi eller sine kønsorganer, (U)
2. overfuse/svine til
chamba hornhinde (N VY)
chambana overfuse/svine hinanden til (U)
chambi mavekontakt under dans (N)
chambo madding, agn (N VY)
chambua forberede, analysere, bedømme, (U)
kritisere
chambuliwa være/blive analyseret, bedømt (U)
chamburo pladetang (N)
chamchanga ryle, klire (N)
chamchela hvirvelvind, cyklon (N)
chamka komme igen, vende tilbage (U)
chashakinywa morgenmad (N VY)
chana 1. at rede (hår), (U)
2. rive/flå i stykker
chanda finger, tå (N VY)
chanda blad fra kokospalme (N MA)
chandalua myggenet (N VY)
chane/kichane* bundt, klase, klynge (N)
changa 1. samle ind, dele udgifter, bidrage, (U)

2. blande (kort)

-changa ung, umoden, uudviklet (T)
mtoto mchanga, nyfødt barn
chang'aa hjemmebrændt spiritus (N)
changamana blive mikset/blandet sammen (U)
changamano blanding, sammenblanding (N MA)
changamano union, forbindelse (N MA)
changamano kompleks (T)
-changamfu frisk, munter, glad (T)
changamka være frisk, munter, glad, social (U)
changamko underholdning (N MA)
changamoto udfordring, appel (N)
changamsha opmuntre, tilskynde, fornøje (U)
changana analysere, kritisere, adskille, løse op (U)
changanya blande, kombinere (U)
changanyikiwa være/blive forvirret, (U)
forkludret, rådvild, mistydet
changanyiko blanding, sammenblanding (N MA)
changarawe grus, ral (N)
changia bidrage til, indsamle til (U)
changishwa være/blive påbudt at bidrage (U)
changywa være/blive bidraget, indsamlet (U)
chango bidrag (N)
chango 1. tyndtarm, 2. indvoldsorm (N MI)
chango krog, knage (N VY)
chango la uzazi æggeleder (N KI)
changu min (klasse 7)
kidole changu, min finger
changu snapper (fisk) (N)
changua dele, adskille, afmontere (U)
changuka opløse, nedbryde, sonderdele (U)
chanika være revet i stykker, flået, bristet (U)
chanikiwiti bladgrønt (N)
chanisi en slags kortspil (N)
chanja skære op, vaccinere (U)
chanja rist, tørrestativ (N)
chanjo vaccination, vaccinations ar (N MA)
chano træfad, træbrik, palet, pudsebræt (N VY)
chanua 1. blomstre, springe ud, (U)
2. rede ud
chanuo kam (N)
chanya positiv(t) (T)
chanyata 1. skære ud, skære i skiver, (U)
2. tørre forsigtigt
chanzo udspring, kilde, grunden til, (N VY)
fundamentet for
chao deres (klasse 7)
chapa 1. stempel, varemærke, (N)
2. udskrift, udgivelse, tryk, indtryk
chapa 1. slå, støde, smække, (U)
2. printe, trykke, gøre indtryk
~ kazi, arbejde hårdt
~ kibao, slå et slag
~ kitabu, udgive en bog
~ viboko, piske
~ miguu, trampe/stampe
chapati pandekage (N)
chapisha udskrive, printe, trykke, udgive (U)

- chapishwa** være/blive trykt, udgivet, printet (U)
chapua løbe hurtigt, skynde på, afvige (U)
 ~ miguu!, skynd dig!
chapchap!*/chapuchapu! hurtigt!, skynd dig!
chapchap!*/chapuchapu hurtig(t), kvik(t) (T)
chapukia være velsmagende (U)
chapuza accelerere (U)
chapwa være/blive slået, trykt, printet (U)
chapwa fortyndet, fad, flad, fløv, smagløs (T)
charanga salsa dans/musik (N)
charaza slå/vinde, gøre noget med stor energi (U)
charuka begynde på en ny, bryde ud, (U)
 gå bersærk, rase
chati tabel (N)
chatini chutney (N)
chatu kvælerslange, python (N)
chatua have hurtig sex (slang) (U)
chavua/chavusha bestøve (U)
chavuo pollen (N)
chawa lus (N)
chaza østers (N)
che ”mpaka che” indtil morgenstund, hele natten
chea det gryr/går op for
checha 1. skære/dele i små stykker/skiver, (U)
 2. modsige, dementere, kritisere
cheche 1. gnister, stråle, (N)
 2. lille stykke/skive
chechemea halte (U)
chechemua stimulere (U)
chchuka blive surt (U)
check-bob ung bølle (N)
chega/nyoa klippe, barbære (U)
chege våd, fugtig, slatten (T)
chei chei! hallo! (børn)
cheka grine, (håne) (U)
 wanamcheka, de griner af ham/hende
chekecha at si, sigte (U)
chekechea vuggestue (N)
chekecheke si, sigte, net (N)
chekecho si, sigte (N)
chekelea le, klukke (U)
chekesha være skæg, underholde, til grin (U)
cheki tjekke (U)
cheko latter (N)+(N MA)
chekwa være/blive grinet af (U)
chekiwa være/blive tjekket (U)
chelea frygte, bekymre sig (U)
chelebuni kaffebær (N)
chelema svampet, vandet (T)
cheleo 1. forsinkelse, udskydelse, henstand, (N MA)
 2. frygt, ærefrygt, hellig rædsel
chelewa komme for sent (U)
 umechelewa, du kommer for sent
chelewesha forsinke, forhale (U)
cheleza losse, aflæsse (U)
chelezo flåde, fartøj, bøj (N VY)
chema det gode, gode ting (N VY)
chembe krummer, korn, gryn, partikler (N)
chembe pilespids (N VY)
chembe cha moyo solar plexus
chembechembe celle (N)
chembehai blodlegemer (N)
 ~ weupe, hvide blodlegemer
 ~ wekundu, røde blodlegemer
chembeu mejsel (N)
chembeuzi kromosomer (N)
chemchem kilde (vand) (N)
chemka at koge (i alle betydninger) (U)
chemni glas på petroleumslampe (N)
chemsha at koge noget (U)
chemua nyse (U)
chenene fårekilling (N)
cheneo 1. område, udstrakt flade, (N VY)
 2. målebånd, tommestok
chenga undvige, sidesteppe, finte (U)
 piga ~ , dribble
chenga beskære, trimme (U)
chengachenga krummer (N)
chengeu lampeskærm (N)
chengewa være/blive beskåret, trimmet (U)
chenji småpenge (N)
chenu jeres (klasse 7)
chenye med/som har (klasse 7)
 kiti kile chenye miguu mitatu, den stol med tre ben
chenyewe (det/den) selv (klasse 7)
 kiti chenyewe hakina miguu, stolen selv har ingen ben
chenza mandarin, klementin (N MA)
cheo rang, titel, position, status (N VY)
chepe tølper, uopdragen person (N MA)
chepe/koleo* skovl, spade (N MA)
 (mest brugt af Makonde folket)
chepe grov, rå, uopdragen (T)
chepechepe opblødt, fugtig, blød, klæg (T)
chepua afvige, specialisere (U)
chepuzi afvigende (T)
cherehani symaskine (N VY)
cherehe slibesten (N)
cherehe slibe (U)
chetezo røgelseskar (N VY)
cheti attest, certifikat (N VY)
chetu vores (klasse 7)
cheua gylpe, få et surt opstød, tygge drøv (U)
cheupe hvid (klasse 7)
cheusi sort (klasse 7)
chewa stor torsk (N)
cheza 1. lege, spille, danse, (U)
 2. være løs, ryste, rasle
 ~ dansi, danse moderne
 ~ ngoma, danse traditionelle danse
chezea lege med, spille med, lave skæg med, (U)
 gøre grin med
chezesha sætte i spil, vrikke, ryste (U)
chezwa/chezewa være/blive spillet, leget med (U)

chibuku - choza

- chibuku** majsbyrg (N)
chicha 1. bundfald, (N MA)
2. reven kokosnød (efter olien er presset ud)
chifu høvding (N MA)
chikichi palmeolie nød (N MA)
chiku kiwifrugt (N MA)
chimba 1. grave, udgrave (U)
2. også brugt som slang:
nachimba, jeg skrider
chimba! mwone yule!, grav dig ned!, se hende der!
chimbua grave op/ned/for (U)
chimbika blive gravet (U)
chimbo grusgrav, udgravning, grube (N)+(N MA)
chimbua grave ud, grave frem, forske, undersøge (U)
chimbuko udspring, kilde, herkomst (N MA)
chimvi dyr eller menneske som bringer (N MA)
uheld, medicinmand
china tøve, dvæle, gå død, stalle (U)
chini nede, nedenunder, på gulvet, på jorden
chini ya under
~ ya blanketi, under tæppet
chinja slagte (U)
chinjana slagte hinanden (U)
chinusi > chunusi (N)
chinyango kødbid (N)
chipsi pomfritter, franske kartofler (N)
chipua gro, spire, skyde, vokse (U)
chipukizi skud (planter) (N MA)
chiriku finke, spurv (N)
chiririka glide, sive, flyde, strømme (U)
chirizi dragt (N)
chirizika sive, pible, dryppe (U)
chirwa/unyafuzi protein underskud (N)
chizi*/jibini ost (N)
chizi sær, skør, underlig (T)
choa udslæt, ringorm (N)
chocha stikke, støde, prikke (U)
chochea agitere, anstifte, anspore, vække, (U)
tilskynde
chochewa være/blive vækket, ansporet, ophidset, (U)
drevet, foranlediget
chocheza modarbejde, modvirke, pirre, (U)
irritere
chochote noget, alt, hvad som helst (klasse 7)
chogoe kroget stav til frugtplukning, (N VY)
golfkølle
choka være træ (U)
nimechoka, jeg er træ
chokaa kalk, mørtel, hvidtekalk, calcium (N)
choksha/chosha være trættende, udmattende, (U)
kedeligt
chokoa plukke ud, stange, rode op i (U)
~ meno, stange tænder
chokochoko fortræd, problemer, provokation (N)
chokonoo håne, spotte, chikanere (U)
chokora køkkendreng (N MA)
chokoza provokere, drille, irritere (U)
-chokozi provokerende, irriterende (T)
choma brænde, grille, riste, ætse (U)
~ nyama, grille kød
choma stikke, gennembore (U)
~ kisu, stikke med kniv
chombo båd, fartøj (N VY)
chombo værktøj, redskab, instrument (N VY)
~ cha serikali, statens ejendom
chomea 1. svejse, (U)
2. svejse for, brænde for, grille for
chomeka blive brændt, svejst, stukket (U)
chomeka sætte i, tilslutte, stikke (U)
~ umeme, sæt strømmen til/stikket i
chomekea sætte i, stikke i (U)
~ shati, stik skjorten i bukserne
chomoa 1. trække ud, trække tilbage, inddrage, (U)
snuppe, 2. låne
chomolea snuppe fra, tage fra (U)
chomoza 1. stige, stå op, hæve, lette, (U)
2. komme frem, bryde frem, avancere
chomwa/chomewa være/blive brændt, grillet, (U)
stukket, svejst
chondo kurv vævet af sisal fibre (N VY)
chonga 1. udskære, forme, hugge, hakke, mejsle, (U)
snitte, stemme, 2. hvæsse, skærpe
chonganisha se sit snit (U)
chonge hjørnetand, kanintand (N VY)
chongea sladre om, angive, undsige, forråde (U)
chongelea bagtale nogen, puste til ilden (U)
chongo enøjet (N)
anachongo, hun/han er enøjet
chongoa skærpe, skære ned, beskære (U)
chongoka blive skarp, hvas, tydelig (U)
chonjo gene, ulempe, ulejlighed, provokation (N)
chonyota føles hudløs, svide, brænde (U)
choo toilet, afføring (N VY)
kuna choo pale, der er et toilet der
nende chooni, gå ud på toiletet
chopi haltende, mangelfuld, skæv
chopoa trække ud/frem, snuppe (U)
chopoka blive snuppet fra, glide ud af hånden, (U)
slide sig løs
chora tegne, designe, male (U)
choroa oryxantilope (N)
choroko små grønne ærter (N)
chosha være udmattende, trættende, kedelig (U)
choshwa na være/blive syg og træt af (U)
chota øse op, tage/hente op (U)
~ maji, hente vand
chotara blandet race, halvblod (N MA)
chotara blandet, krydset (race) (T)
chote alt, alle, hele (klasse 7)
chotea tage/hente for, øse op for (U)
naomba unanichotea maji, vær sød at hente vand til
mig
choto lille smule, skefuld (N MA)
chovya dyppe, sænke ned i (U)
choyo tarvelig, ussel, nærig (T)
choza udskille, afsondre (U)

chozi tåre (N MA)
lia machozi, stortude

chozi/kichozi solfugl (N)

chua 1. gnide, gnutte, skure, massere, (U)
2. ærgre, skurre, irritere

chuana konkurrere med, stille op til (U)
styrkeprøve/kampvalg

chubua støde/skrabe huden (U)

chubuka være stødt/skrabet (U)

chubuo hudafskrabning, hudløst sted (N MA)

chubwi bly, blylod, lodline, sænk (N)

chuchu brystvorte, sut (N)

chuchumaa sidde på hug (U)

chuchumia stå på tå, strække sig op til (U)

chuguu myretue, termitbo (N)

chui leopard (N)

chuja filtrere, rense, lække (U)

chujio si, filter (N)

chujo aflejring, bundfald, (N)
det som er siet fra

chujua udlude, udvaske, blege (U)

chujuka 1. være/blive bleg, (U)
2. karakterløs, intetsigende

chuki had, afsky (N)
heri nyuki kuliko chuki, en bi er bedre end (skjult) had

chukia hade, afsky, være utilfreds med (U)

chukiana hade hinanden (U)

chukiwa være/blive hadet, afskyet (U)

chukiza være frastødende, hadet, (U)
vække forargelse

chukizo afsky, pestilens (N MA)

chukizwa være/blive hadet, afskyet (U)

chuku 1. sugekop, 2. overdrivelse, fiktion (N)

chukua 1. tage, hente, holde, bære, (U)
2. bære væk, stjæle,
3. indeholde, rumme

chukuana støtte/holde hinanden (U)

chukulia hente til, tage/bære for nogen (U)

chukuliwa 1. være/blive båret/taget/stjålet,
2. blive betragtet som
~ hatua, blive retsforfulgt

chukuzana skiftes til at bære (U)

chuma jern, metal (N VY)

chuma cha pua/chuma pua stål (N VY)

chuma stærk, solid (T)

chuma plukke, samle (U)

chumba værelse, kammer (N VY)
~ cha kulala, soveværelse
~ cha kulia, spisestue

chumbia være/blive forlovet med en pige (U)

chumbisha forlove (U)

chumbiwa være/blive forlovet med en mand (U)

chumia kijungu meko leve fra hånden til munden

chumo indkomst, indtægt (N MA)

chumvi salt (N)
saltet (T)

chumvichumvi granulat, saltlignende (N)

chuna flå, afbarke (U)

chunga vogte geder/kreaturer (U)

chunga sigte mel (U)

chungia vogte over, pleje/passe for (U)

chungu lerpotte, lerkar (N VY)

chungu bunker af, dynger af
-**chungu** bitter, sur, gnaven (T)

chungu almindelig myre (N)

chungua undersøge, granske (U)

chungulia iagttage, holde øje med, kigge efter, (U)
spionere

chunguza undersøge, inspicere (U)

chungwa være/blive vogtet, plejet (U)

chungwa appelsin (N MA)

chunjua vorte (N)

chunua skrabe huden (U)

chunusi filipens, bums (N)

chunusi/chinusi havånd der forårsager
svømmere drukner, krampe

chou træningscenter, læreanstalt (N VY)

Chou cha Ualimu seminarium, lærerhøjskole (N VY)

Chou cha Ufindi fagskole, teknisk skole (N VY)

Chou cha Ushirika kooperativ læreanstalt (N VY)

chou kikuu universitet (N VY)

chupa flaske, termokande (N)

chupa livmoder (N)

chupa hoppe, slå på, komme hurtigt frem, (U)
være for kort (tøj)

chupi trusser, underbukser (N)

chupia hoppe/slå/slaske på, støde (U)

chupio 1. hårspænde, 2. tang (N)

chura frø/tudse (N VY)

churupuka løbe væk, flygte (U)

churura droppe, fortone sig, (U)
svinde bort, sive

chururu læk (N)

churusi mejsel, stemmejern (N VY)

churuzika sive bort, blive udmagret (U)

chusa harpun (N VY)

chusha ophidse, irritere, provokere (U)

chutama sidde på hug (U)

chuuza bedrive handel (U)

chwa blive solnedgang (U)
kumekuchwa, det er efter solnedgang

D

daawa retssag, proces, søgsmål (N)+(N MA)

dabighi pigment skjuler (U)

dada søster (N)+(N MA)

dadii lokal bryg lavet af gæret majsgrød (N)

dadisi være nysgerrig, udspørge, snage, (U)
snuse

dadu terning (N)
~ za barafu, isterninger

dafina - dhaifu

dafina skat, klenodie (N)
dafrao lige på, frontalt
daftari kladdehæfte, hovedbog, protokol (N MA)
dafu ung uskrællet kokosnød med (N MA)
meget kokosmælk
dagaa sardiner, småfisk (N)
dago fiskerlejr (N)
dahari epoke, tidsalder (N)
dai fordring, krav, påstand (N MA)
dai fordre, kræve, påstå (U)
ninamdai shilingi 50, jeg gør ham fordring på
50 skilling (han skylder mig 50 skilling)
daima altid, for altid, for stedse
-a daima konstant, permanent (T)
daiwa skyldte, være skyldig (U)
være anklaget for
ninadaiwa shilingi 50, jeg skylder 50 shillings
daka gribe, bemægtige sig, slå ned på (U)
daka fordybning, niche, hylde (N MA)
dakawa trosse, slæbetov (N)
dakia springe ind/på/over (U)
dakika minut (N)
dakiza afbryde, indvende, sige imod (U)
dakizo afbrydelse, indvending, modsigelse (N MA)
dakoa bod, stand (N)
daktari læge, doktor (N MA)
~ wa macho, øjenlæge
~ wa meno, tandlæge
~ wa mifugo, dyrlæge
daku sidste måltid før afslutningen (N)
af Ramadanen
dakua forråde, afsløre en hemmelighed (U)
daladala minibuss i rutedrift (N)
dalali auktionarius, mægler, agent (N)+(N MA)
dalasini kanel (N)
dalili tegn, symptom, antydning, signal, (N)
varsel
dama 1. dam (spil)
2. nonsens, sludder, bagatel, ubetydelighed
damisi en underholdende person (N MA)
damu blod, slægt (N)
dampo losseplads (N)
danadana serve, returnere serv (U)
dandalo 1. høj pæl, 2. en dans (N)
dandia 1. kravle/klatre op på (U)
2. stuve sammen, støde til
danga øse forsigtigt op, duppe forsigtigt (U)
danga la mwana artigt ungt menneske (N)
danganya narre, snyde, bedrage (U)
danganyana snyde/narre hinanden (U)
danganyika blive snydt, narret, bedraget (U)
danganywa være/blive snydt, narret, bedraget (U)
danguro bordel (N)+(N MA)
dansi moderne dans (N)
danzi pomerans (farve) (N MA)
daraja bro (N MA)
daraja rang, position (N)
daraka ansvar, selvkontrol (N MA)

darasa klasseværelse, klasse (N MA)
~ la saba, syvende klasse
dari loft, kvist (N)
darizi broderi (N)
darubini kikkert, teleskop (N)
darubini kali mikroskop (N)
dasta klud, støvklud (N)
dau sejlbåd (dhow) (N MA)
dau pulje (spil)
dawa medicin, kemikalier (N) (N MA)
kunywa ~, indtage medicin
~ ya meno, tandpasta
~ ya mitishamba, naturmedicin
~ kupaka, salve
~ kulevya, narkotika
dawati skrivebord, pult (N MA)
dayosisi stift, bispedømme (N)
dazeni dusin (N)
debe ~20 L spand, dåse, dunk (N MA)
meget anvendt mål for alt fra mel til kul og
kartofler
dede simama dede, stå/gå usikkert
degedege kramper (N)
feberkramper hos børn bliver ofte anset for at være
en besættelse af onde ånder og derfor behandlet
forkert
deka være indbildsk, vigtig, forkælet (U)
dekeza forkæle (U)
dekezwa være/blive forkælet (U)
deki gulv, dæk (N)
piga ~, vaske gulv
dekio gulvskrubbe (N)
dekua slå ned, hugge (U)
~ kichwa, halshugge
dele stor messing kaffekande (N)
dema fiskeredskab/fælde (N MA)
dema/demadema vakle, stavre (U)
demani læside, efterårssæson, slutning af (N)
sydøstmonsunen (aug. – nov.)
demokrasia demokrati (N)
demu pige, kvind, kæreste (slang) (N MA)
dengu linser, kikærter (N)
dengua vise sig (U)
deni gæld (N MA)
deraya panser, armering (N)
dereva chauffør (N MA)
Desemba december (N)
desimali decimal (N)
desturi skik, sædvane (N)
mila na ~, skik og brug
devu skæg, hår i ansigtet (N MA)
dezo en trussel, et tilbud (N)
dhabihu offer (N)
dhabihu ofre (U)
dhahabu guld (N)
dhahania abstraktion (N)
dhahiri åbenbar(t), klar(t), tydelig(t) (T)
dhaifu svag, uden rygrad (T)

- dhakari** penis (N)
dhalili elendig, ynkelig, ulykkelig (T)
dhalilisha ynkeliggøre, nedsætte (U)
dhalilishi nedsættende (T)
dhalimu tyrann, undertrykker (N)+(N MA)
dhamana sikkerhed, garanti, kaution (N)
dhambi synd, fejl, forseelse (N)+(N MA)
dhamini stille sikkerhed, garantere, (U)
 stille kaution
dhaminiwa være/blive kautioneret for, (U)
 garanteret for
dhamira hensigt, agt, forsæt, øjemed (N)
dhamiri samvittighed, hensigt (N)
dhamiria have til hensigt, agte, (U)
 have for øje
dhana antagelse, tanke, ide, (N)
 forestilling
dhani antage, tro, formode, forudsætte (U)
 nadhani, jeg tror/tænker at
 sidhani, jeg tror ikke
dhanio hypotese (N MA)
dhaniwa være/blive antaget, formodet, tænkt (U)
dhara fortræd, skade, et tab, en tort (N MA)
dharau foragt, hån, afvisning (N)
dharau foragte, håne, ringeagte, forsmå, (U)
 afvise
dharuba/dhoruba* 1. slag, hug, stød, (N)
 2. storm, uvejr
dharura nødstilfælde, det uventede (N)
-dharura akut, uplanlagt, ad hoc (T)
dhati oprigtighed, beslutsomhed, (N)
 karakter
 shukrani za ~, oprigtig taknemmelig
dhehebu benævnelse, grundsætning, (N MA)
 religiøs sekt
dhibiti kontrollere, censurere (U)
dhibitiwa være/blive kontrolleret, censureret (U)
dhidi ya imod
 pigano ~ ukimvi, kampen mod aids
dhifa selskab, fest (N)
dhihaka drilleri, sarkasme, ironi, spot (N)
dhihaki håne, spotte, være sarkastisk (U)
dhihirika være tydelig, klar, åbenbar (U)
dhihirisha vise tydeligt, forklare, overbevise, (U)
 udlede, slutte
dhihirisha deduktiv (T)
dhihirisho afklaring, udledning, slutning (N)
dhiki sorg, lidelse, kval, bekymring (N)
dhikika komme i knibe/besværligheder (U)
dhili forklejnelse, nedsættelse (N)
dhili nedværdige, fornede, ydmyge, (U)
 nedgøre
dhilifu nedværdigende, ydmygende, (T)
 foragtelig
dhilisha nedværdige, nedgøre (U)
dhima ansvarlighed, pligt, hverv (N)
dhiraa gammelt længdemål ~36 cm (N)
dhoofika være svag, afkræftet (U)
dhoofishaa svække, afkræfte (U)
dhoofu > dhoofika*
dhoruba* > dharuba
dhukuru huske, betænke, ære (U)
dhuluma undertrykkelse, uret (N)
dhulumiwa være/blive forfulgt (U)
dhulumu forfølge, tyrannisere (U)
dhumuni formål, mening (N)
dhurika blive gjort fortræd (U)
dhuru skade, gøre fortræd (U)
dia erstatning, godtgørelse, kompensation (N)
dibaji forord, indledning (N)
didimia synke ned, svinde, skrump, (U)
 reducere
didimika blive reduceret, sunket (U)
didimiza sænke noget, forårsage en (U)
 formidskelse, forårsage undergang
digrii 1. universitets eksamen, grad (N)
 2. grader (temperatur)
dikteta diktator (N MA)
dimba en plads, en åbning (N)
dimbwi dam, pøl, pyt (N MA)
dini religion, en tro (N)
dipu/josho kreaturgrav/dip (N)
dira kompas, manometer, måler (N)
dira klippe, rage (hår) (U)
diriki klare at, succes med (U)
dirisha vindue (åbning) (N MA)
disa have rejsning/erektion (U)
dishi! mad! (slang) (N)
divai/mwinyo* vin
diwani rådsmedlem (N MA)
diwani samling digte/tekster (N)
dizeli diesel (N)
Do! (udtrykker overraskelse!)
doa plet, klat (N MA)
dobi vaskekvinde/mand (N)+(N MA)
doda gå død, stalle, forringe, forværre (U)
doda dryppe (U)
dodo kvindebryst (N MA)
dodoki vaskesvamp (N MA)
dodosa diagnosticere, eksaminere (U)
 ved læsning: stamme, dræve, tøve, snuble
doea indgribe, blande sig i, undersøge (U)
-dogo lille, ung (T)
dohani skorsten (N)
dokeza antyde, lade forstå, foreslå (U)
dokezea lade antyde, foreslå til (U)
dokezewa være/blive antydet til, (U)
 foreslået til
dokezo antydning, fingerpeg, forslag (N MA)
dokoa brække/bide et stykke af (U)
dola udøvende magt, regering (N MA)
dola dollar (N)
domo kaya sladrehanke (N)
dona groft majsmel (N)
donda sår (N MA)
dondoa 1. vælge, vælge ud bid for bid, (U)

2. citere

dondoka falde (U)
dondokea falde på (U)
dondola træhveps, gravhveps (N)
dondolewa være/blive citeret (U)
dondoo et punkt, et citat, et udvalg (N MA)
dondosha lade falde, tabe, miste (U)
donge klump, kugle (N MA)
donoa hakke på/i (fugle) (U)
dopoa gennembore/hulle, perforere, (U)
 gennembrænge
doria patrulje (N)
dosari ufuldkommenhed, svaghed, brist, (N)
 skrøbelighed
dota prikke noget (U)
doti par (af kanga el. vitenge)
dresa sygehjælper (N MA)
dua en bøn, anrøb, begæring til gud (N)
duara cirkel (N)
 nusuduara, halvcirkel
dubu bjørn (N)
dubwana monster, uhyre, gigantisk, stort (N MA)
dubwana gigantisk, stort (T)
dude? hvad er det nu det hedder? (N MA)
dudu stort insekt (N MA)
dudumia stikke hul på, gennembore, (U)
 perforere, punktere
dufu flov, fad, åndløs, kedelig (T)
dugi sløv, studs (T)
duka butik, forretning (N MA)
dukiza lytte, lure, trænge sig på (U)
dukuduku bekymring, ængstelse, uro (N MA)
dum daima evindeligt
duma gepard (N)
dumaa være hæmmet, forkrampet (U)
dumaza hindre, hæmme, forpurre (U)
dume hankøn (dyr)
dumisha bevare, forlænge, forevige (U)
dumu vare ved, holde længe (U)
dumu kande, krukke (N)
dumuzi større insekt (N)
dunda tromme på, dunke på, slå på (U)
dundiza udføre småjobs for mad (U)
dundua være vanskabt
dunduiza/dunduliza > dundiza
dunga injicere, pierce, gennembore (U)
dungu platform, scene, cockpit (N MA)
dungwa være/blive injiceret, piercet (U)
duni underlegen, ubetydelig, ringere end (T)
dunia jorden, verden, kloden (N)
dunisha forringe, nedsætte, forsimple (U)
duru omdrejning, runde (N)
duru tage en omdrejning, drejning (U)
durusu studere, læse op til (U)
duta prelle af, rekylere (U)
duu 1. vorte, bums, 2. substans (N)
duwaa være målløs, forstummet (U)

E

ebu!/hebu! hej! halloj! (udrøb)
 ebu jaribu tena!, prøv lige igen!
eda enkes sørgeperiode (N)
edashara eleve (gammelt udtryk) (N)
edita editor (N)+(N MA)
ee! ja!, selvfølgelig!, det er sandt!
ee wallah!/hewallah! ja sir!
egama læne sig, støtte sig til (U)
egamia læne sig mod (U)
egemea stole på, være afhængig af, (U)
 støtte på, læne sig op ad
egemeo understøtning, støtte (N MA)
egesha parkere (bil, båd etc.) (U)
egzibiti bevismateriale (N)
ehhe! det er rigtigt! (tilhørers tilskyndelse)
ehuka være/blive skør, sindssyg (U)
ehusha drive én til vanvid (U)
eka arealmål 0,4047 hektar (4047 m²) (N)
ekaristi Nadverens Sakramente (N)
ekiseli en aksel (N)
eksidenti ulykke (N)
ekua brække ned, ødelægge, slå i (U)
 stykker
-ekundu rød (T)
 kiti chekundu, en rød stol
 mtu mwekundu, en rød person (hvid)
elea 1. være tydelig, klar, begribelig, (U)
 2. flyde, være passiv
eleka bære på ryggen eller hoften (U)
elekea 1. være på vej til/hen/mod, stile mod (U)
 2. det ser ud som om
 anaelekea wapi?, hvor er hun/han på vej hen?
elekeza forklare, vise vej, dirigere (U)
eleleza følge et mønster, kopiere, imitere (U)
elemea være en byrde for, tynde ned (U)
elemewa bære en byrde, være tyngt ned, (U)
 være livstræt
elemeza være en byrde for en anden, være (U)
 trættende
elewa forstå, fatte, erkende (U)
elewana have gensidig forståelse (U)
eleweka være forståeligt, klart, (U)
 forstå en sammenhæng
eleza forklare, gøre klart (U)
elezea forklare for/om (U)
elezi flydende (T)
elezo information, forklaring (N MA)
elezwa være/blive informeret, forklaret (U)
elfu tusind (N)
elimika være/blive uddannet, oplært (U)
elimisha uddanne, oplære (U)
 se efter uddannelsen/oplæringen af en/flere
elimishwa være/blive uddannet, oplært (U)
elimu uddannelse, kundskab (N)
-ema god, godt, flink, rar, tiltalende (T)

safari njema, god rejse
 maisha mema, have et godt liv
 Mungu amlaze mahali pema, må gud anbringe ham
 et rart sted

-embamba tynd, smal, slank, mager (T)
 mtu mwembamba, en tynd person
 kidole chembamba, en smal finger

embe mangofrugt (N MA)
 mwembe, mangotræ (N MI)

enda/kwenda gå, bevæge/flytte sig (U)

endana gå med hinanden (U)

endapo hvis, i fald

endea gå til, henvende sig til (U)

endeka være/blive fremkommelig (U)

endekeza/dekeza forkæle, give efter (U)

endelea fortsætte, gøre fremgang (U)

endeleo udvikling, fremgang, fremskridt (N MA)

endeleza udvikle, forsætte, stå for fremgang (U)

endesha køre (bil etc.), styre, lede, (U)
 køre rundt med

enea sprede ud, brede sig ud, være (U)
 tilstrækkelig

enenda > enda*

eneo område, areal (N MA)

eneza sprede, cirkulere, udbrede, (U)
 bekendtgøre

enezi udbredelse, fordeling (N MA)

enga/engaenga forkæle (U)

engua at skumme (U)

enhee! > ehee!*

-enu jeres
 viti vyenu, jeres stole
 mtoto wenu, jeres barn
 gari yenu, jeres bil

-enye med, som har, som ejer (T)
 mwenye nyumba, husejeren
 mwenyekiti, formand (ham med stolen)

-enyewe selv (T)
 mimi mwenyewe, mig selv
 wale wenyewe, dem selv
 chenyewe, den selv (klasse 7)
 inyewe, den selv (klasse 9)

enyi! I der! (udråb)

enzi magt, herrevælde (N)
 ~ za ukoloni, kolonivælde

enzi delegere/betro/overdrage magt (U)

enziwa være/blive betroet/overdraget magt (U)

epa/kwepa* undvige, afvige, undlade (U)

epea forfejle, ikke få (U)

-epesi adræt, behændig, let, ømtålig (T)
 enkel, transparent
 karatasi nyepesi, tyndt papir
 kiti chepesi, let/enkel stol
 huyo ni mwepesi kweli! han/hun er virkelig
 adræt!

epua tage noget af ilden/komfuret, (U)
 få af vejen

epuka blive taget af ilden/komfuret, (U)

være af vejen, distancere sig

epukika held i uheld (U)

epusha forkaste, holde væk (U)

-erevu dygtig, kvik, kløgtig, skarpsindig (T)

erevuka blive kløgtig, kvik (U)

eti!*/ati! hvad!, ikke også?, nemlig!, hallo!

-etu vor, vores
 nyumba yetu, vores hus
 viwembe vyetu, vores barberblade

eua ceremoniel renselse (U)

euliwa være/blive rensset ceremonielt (U)

-eupe hvid (T)
 mtu mweupe, hvid person
 kabati nyeupe, hvidt skab
 kiti cheupe, hvid stol

-eusi sort (T)
 mtu mweusi, sort person
 gari nyeusi, sort bil
 kiasi cheusi, sort kartoffel

evusha destillere (U)

ewe! du der!, hej du! (udråb)

ezeka 1. takke et stråtag, lægge tag, (U)
 2. slæbe afsted med og give en person (U)
 en omgang øretæver

ezekwa 1. være/blive takket/lagt (tag), (U)
 2. givet en omgang øretæver

ezua fjerne tagbelægning (U)

ezuliwa være/blive aftaget (tag)

F

fa/kufa dø, uddø, holde op med (U)
 at fungere, omkomme
 mkono umekufa ganzi, armen sover

faa passe, være egnet, være behørig, (U)
 være sømmelig
 inafaa!, den passer!
 hafai!, han/hun er ikke egnet/duer ikke!

faana passe til hinanden (U)

fadhaa*/fazaa bekymring, forvirring, (N)
 forvikling, fortvivlelse, rådvildhed

fadhaika være/blive forvirret, fortvivlet, (U)
 nedtrykt, bekymret

fadhaisha skabe bekymring, uro (U)

fadhaishwa være/blive gjort bekymret, fortvivlet, (U)
 nedtrykt, rådvild

fadhila/fadhili* gunst, nåde, venlighed, (N)
 elskværdighed, tjeneste

fadhili gøre en tjeneste, (U)
 vise venlighed

fafanisha sammenligne, gøre klart (U)

fafanua definere, klargøre (U)

fafanuka blive klart, tydeligt (U)

fafanuliwa være/blive gjort klart (U)

fagia feje (U)

fagio - fichuliwa

fagio kost (stor) > ufagio (N MA)
fagiliwa være/blive blevet fejtet (U)
sebuleni imeshafagiliwa, stuen er blevet fejtet
fahali tyr (N MA)
fahamiana kende hinanden (U)
fahamika være forståelig (U)
fahamisha oplyse, informere, forklare, (U)
påminde, introducere
-fahamivu 1. intelligent, (T)
2. underforstået
fahamu forstå, vide, begribe, kende, (U)
være bekendt med
fahamu forståelse, hukommelse, (N)
bevidsthed
faharasa indholdsfortegnelse, indeks (N)
fahari glans, pragt, stolthed (N)
faharisi > faharasa (N)
faida profit, vinding, nytte, fordel, (N)
gavn
faidi drage nytte af, gavne, have fordel af (U)
faidika være til nytte/gavn (U)
faii file, dokument, sag, mappe (N MA)
faii arkivere (U)
faini bøde (N MA)
faini udstede en bøde (U)
fakiri en fattig person (N)+(N MA)
fala fjols (N MA)
falaki astronomi, astrologi (N)
falia være godt for/til nytte for (U)
falka skibsluge, lastrum (N)
Falme za Kiarabu United Arab Emirates
falsafa filosofi (N)
faluka skibsluge, lastrum (N)
faluda grød, budding, gelé (N)
familia familie (N)
fana at lykkes, have fremgang (U)
fanaka succes, fremgang, lykke, velstand (N)
fanana ligne (U)
mtoto anafanana na baba yake, barnet ligner sin far
fananisha sammenligne (U)
fani slags, type, genre (N)
fani succesfuld, værdifuld (T)
fanicha møbler (N)
fanikia lykkes at, opnå (U)
fanikio succes, lykke, fremgang (N MA)
fanikisha sikre succes (U)
fanikiwa at lykkes, have opnået, (U)
være succesfuld,
fanusi olielampe/lanterne (N)
fanya gøre, udføre, lave (U)
fanyia gøre for/mod (U)
fanyika 1. blive gjort, lavet, (U)
2. være udførligt
fanyiza få noget gjort, lavet (U)
fanyizia gøre noget for/mod (U)
kan være både gode og dårlige ting
Nitamfanyizia, jeg skal ordne ham/hende
(ofte trussel om anvendelse af heksekraft)

fara fuld til randen, smækfuld (T)
faradhi pligt, forpligtelse (N)
faragha uforstyrrethed, afsondrethed (N)
faraghani privat, personligt, mellem fire øjne
faragua prale, brovte, skryde (U)
faraja trøst, lettelse, velbefindende (N)
faraka adskillelse, splittelse (N)
farakana blive stødt bort, skilles fra hinanden (U)
farakano sekt, deling, udgrening (N MA)
Farao & Firauni Farao (N)
farasi hest, savbuk (N)
fariji trøste (U)
farijika blive trøstet (U)
fariki dø, gå bort (U)
farisi rytter, ekspert (N)
farisi erfaren, dygtig (T)
faru & kifaru næsehorn, (N)
pansret mandskabsvogn
fasaha veltalenhed (N)
fasaha grammatisk korrekt, elegant (T)
fashisti fascist (N MA)
fasihi litteratur (N)
fasiki skurk, forhærdet synder (N)
fasili fortolke, uddybe (U)
fasili forklaring, fortolkning (N)
fasili skud, udspring (N)
fasiri/tafsiri oversætte (U)
fasiriwa være/blive oversat (U)
fataki fyrværkeri, kanonslag (N)
Fatiha første kapitel i koranen (N)
Fatuma/Fatma pigenavn, Profetens eneste
datter
fatuma stor sten banditter bruger til (N)
at slå døre ind med
fauka ya på den anden side
faulu bestå eksamen, lykkes, klare (U)
Februari februar (N)
fedha penge, finanser, sølv (N)
Waziri wa ~, Finansministeriet
fedheha skam, skændsel, skandale (N)
fedheheka blive skammet, skændet (U)
fedhehesha skamme, skænde (U)
feleji/feraji afløb, kanal, stålprofil (N)
feli dumpe, fejle (U)
feli overraske, opdage (U)
feli misgerning (N)
fenesi brødrugt (N MA)
feni en fan, blæser (N)
feraji > feleji
feruzi turkis (N)
fia dø fra/for (U)
ficha skjule, gemme, dække (U)
jificha, skjule sig
fichama gemme væk (U)
fichika kan skjules, gemmes (U)
fichua afsløre, røbe, eksponere, (U)
afkode
fichuliwa være/blive afsløret, røbet, (U)

- eksponeret, afkodet
fichwa være/blive skjult, gemt (U)
fidhuli fræk, uforskammet (N MA)
fid betale kompensation/løsesum, (U)
kompensere, indløse
fidia kompensation, løsesum (N)
fidwa være/blive løskøbt, kompenseret, (U)
indløst
fidla violin (N)
fifia svækkes, dø bort, formindskes, visne (U)
fifisha svække/formindske nogen/noget (U)
fifiwa være/blive svækket, formindsket, (U)
visnet
figa 1. sten i ildsted, (N MA)
2. kvindehofte/lår
figili en slags radise (N MA)
figo nyre (N MA)
fika komme, ankomme, nå, dukke op (U)
fikara tanke, idé (N)
fikia opnå, nå frem til (U)
fikicha gnubbe, smule, krumme (U)
fikichika være løs, sprød, skør (U)
fikiliza opnå, gennemføre (U)
fikira teori, idé, brainstorm (U)
fikiri tænke, antage, formode, (U)
overveje
fikiriwa være/blive tænkt på, være under (U)
overvejelse
fikisha aflevere, overbringe, sende videre (U)
fikra tanker, ideer (N)
filamu film (N)
filifili tømre vinkel, vinkeljern (N)
filimbi fløjte (N)
piga ~, spille fløjte
filisi ruinere (U)
filisika være/blive ruineret (U)
fimbo kæp, spanskør (N)
findo tonsil/mandel (i halsen) (N)
finga gøre utilgængelig, beskytte sig (U)
med heksekraft
fingirika rulle/dreje rundt (U)
fingirisha rulle/dreje noget rundt (U)
fungo amulet og anden beskyttelse mod (N MA)
heksekraft
finya nive, knibe (U)
finyanga lave lervarer (U)
finyo fold, rynke, fingeraftryk, (N MA)
snært sted
finywa være/blive nevet, knebet (U)
finyu snært, sammenpresset (T)
fira røvpule (slang) (U)
firaka penis (sjældent anvendt) (N)
firashi sengetæppe (N)
Firauni > Farao
firgisi en fugls kråse (N)
firwa være/blive røvpuget (slang) (U)
fisadi forfører (N MA)
fisha forårsage død, myrde (U)
- fisi** hyæne (N)
fisi maji odder (N)
fitina intrige, gale streger (N)
fitini lave intriger, sætte lus i skindpelsen (U)
fitinisha > fitini (U)
fito kæppe, grene (lægter ved primitivt byggeri)
(flertal af ufito)
fiwa blive berøvet en nær slægtning (U)
fiwi lamabønne (N)
fizi tandkød, gummer (flertal af ufizi)
fizikia fysik (N)
fiziotibu fysioterapi (N)
fofofo helt og holdent, totalt
lala ~, være i dyb søvn
foka sprutte, koge over, sprudle, rase (U)
fokea overfuse, skælde ud, løbe over (U)
fokewa være/blive overfuset (U)
foleni kø (N)
fomu skema, blanket, formular (N)
fonetika fonetik (N)
fora vinde, overvinde (U)
forodha told (N)
forodhani tolden, toldkontoret
foromali kranarm (N)
foronya dyne- og hovedpudebetræk, (N)
betræk
forosadi morbær (N)
fosi tvinge, gennemtvinge (U)
frasila gammelt vægtmål (ca 15 kg) (N)
friji køleskab (N)
fua vaske tøj (U)
~ dafu, tage yderfibrene af kokosnødder
~ chuma, smede
at gøre noget gentagne gange
fuadini/moyoni i hjertet
fuasa imitere, abe efter, følge (U)
fuasi sekundær (T)
fuata følge, komme efter (U)
fuatana følges ad, resultere i (U)
fuatia følge efter, forfølge, (U)
efterfølge, stræbe efter
fuatisha opspore, kopiere, (U)
skrive af
fuatiwa na være/blive efterfulgt af, (U)
blive opsporet af
fuatwa være/blive forfulgt, fulgt (U)
fuawe ambolt (N)
fudifudi & kifudifudi* med ansigtet nedad
lala ~, sove/ligge på maven
fudikiza vende op og ned på (U)
fudikiza afbrænde røgelse (U)
fufua genoplive, forny, gengive (U)
fufuka genopstå (U)
fufusha > fufua (U)
fufutende lunken (T)
fuga holde husdyr, opdrætte (U)
~ kuku, holde høns
~ ngombe, opdrætte køer

fugo - funguo

~ ndevu, gro skæg

fugo hjord, opdræt, avl (N MA)

fuja spille, ødsle, formøble (U)

fujika være i uorden (U)

fujo røre, ballade, uorden (N)

fanya ~, lave ballade/fremkalde en scene

fuka udsende røg (U)

fukaa indhulle i røg (U)

fukara en nødlidende (N MA)

fukarika blive nødlidende, fattig (U)

fukarisha forarme, gøre fattig (U)

fukia fylde, tildække, begrave (et hul) (U)

fukiwa være/blive fyldt, tildækket, begravet (U)

fukiza ryge træ/kød/osv., afbrænde røgelse, (U)
desinficere

fukizo røg, damp, desinfektion (N MA)

fuko 1. mole, 2. muldvarp, 3. udgravning (N MA)

fukua grave op, grave fri, afdække (U)

fukuliwa være/blive gravet op/fri, (U)
afdækket

fukusi snudebille (N)

fukuta puste sig op, blive gal (U)

fukuta bruge blæsebælg, puste til ilden (U)

fukuto dunst, svedlugt (N MA)

fukuza smide ud, afskedige, fordrive, (U)
forfølge

fukuzana fordrive/forfølge hinanden (U)

fukuzano forfølgelse, forvisning, (N MA)
udvisning

fukuzwa være/blive smidt ud, afskediget, (U)
fordrevet, forfulgt

fulana undertrøje (N)

fulani ham/hende der du ved (N)

fulani en hvis person (T)

kitu ~, en bestemt ting

watu ~, uden at nævne navne (personer)

fulia vaske tøj i/med (U)

fuliwa være/blive vasket (tøj),
smedet/bearbejdet (stål)

fuliza fortsætte med, gå direkte (U)

fululiza > fuliza (U)

fuma 1. væve, knytte, brodere, (U)

2. gennembore, stikke,

3. opdage, overraske

fumania tage på fersk gerning, (U)

overraske et par med bukserne nede

fumaniwa være/blive taget på fersk gerning, (U)

blive taget med bukserne nede

fumanizi opdagelsen af et par med (N)

bukserne nede

fumba 1. lukke, (U)

2. mystificere, tilsløre

~ macho, luk øjnene

fumbata gribe om, holde om, holde, knuge, (U)

omfavne, omslutte

fumbatwa være/blive holdt om, omfavnet, (U)

omsluttet, knuget

fumbo mysterium, gåde (N MA)

fumbua åbne, afsløre, løse (U)

fumbuliwa være/blive åbnet, afsløret, (U)
løst

fumbwa macho være/blive gjort ligeglad med, (U)
være/blive forblændet

fumka 1. bløde, 2. løbe over (U)

fumua sprætte op, binde op, trævle op, (U)
rede ud

fumuka blive bundet op, trævlet op, redet ud (U)

fumwa være/blive vævet (U)

funda mundfuld (N MA)

funda oplære/opfostre et barn på (U)
traditionel vis

funda støde, pulverisere, blande (U)

fundi håndværker, tekniker (N MA)

~ bomba, blikkenslager

~ mcundo, teknisk assistent

~ umeme, elektriker

~ seremala, tømre/snedker

fundika binde en knude, knytte (U)

fundisha undervise, lære fra sig (U)

fundishia undervise med (U)

fundisho undervisning, instruktion, (N MA)
træning

fundishwa være/blive undervist (U)

fundo 1. knude, 2. misundelse, nag (N MA)

fundua binde en knude op, trække en prop op (U)

fundwa være/blive oplært på traditionel vis (U)

funga lukke, låse, binde, fængsle (U)

~ mlango, lukke/låse døren

~ kidonda, forbinde et sår

~ ndoa, blive gift

~ safari, starte en rejse/tur

funga faste (N)

funga at faste (U)

fungamana være relateret, sammenvævet, (U)
allieret, beslægtet

fungamano alliance, solidaritet (N MA)

fungana faste sammen (U)

funganya pakke sine ting (U)

fungasha snøre sammen, tøjre, (U)
pakke

fungate 7 dages bryllupsrejse (N)

fungia lukke/låse inde/ude (U)

fungika blive lukket/låst (U)

fingisha låse inde, fængsle (U)

fungiwa være/blive låst inde/ude, (U)
være/blive fængslet

fungo desmerkat (N)

fungu 1. del, portion, 2. bunke, sandbanke (N MA)

~ la maneno, sætning, afsnit, vers

fungua åbne, låse op, løse (U)

funguka blive åbnet, løsnet (U)

fungulia åbne for, låse op for, (U)

løslade

funguliwa være/blive åbnet, låst op, (U)

løsladt

funguo nøgler (flertal af ufunguo)

fungwa være/blive lukket, låst, fængslet, (U)
bundet

funika dække, overdække, skjule (U)

funo dik dik antilope (N)

funua afdække, blotte, tage af (U)

fununu rygte, sladder (N)

funza instruere, undervise, indoktrinere (U)

funza sandloppe (U)
loppehunden borer sig ofte ind under en negl og lægger sine æg ud gennem et hul hvorefter man har lopper i sengene og andre steder

funzo instruktion, undervisning, træning (N MA)

fu vaskested (N MA)

-fupi lav, kort (T)

fupika forkortet (U)

fupisha forkorte (U)

fura svulme, oppuste, oplæse, (U)
koge over

furaha glæde, fryd, fornøjelse (N)

furahi være glad, fornøjet (U)

furahia være glad for (U)

furahisha være glædeligt, fornøjeligt (U)

furika oversvømme (U)

furiko oversvømmelse (N MA)

fursa tilfælde, mulighed, facilitet (N)

furufuru forvirring, uorden (N)

furukuta være rastløs, febrilsk (U)

furushi pakke, bundt (N MA)

fusa slippe en, prutte (U)

fususi ædelsten (N)

futa tørre, slette, tilintetgøre (U)

futari første måltid (aften) under (N)
Ramadanen

futi en fod (12 tommer) (N)

futika blive tørret af, slettet, aflyst (U)

futikamba målebånd (N)

futua trække ud, tage ud, åbne op (U)

futuka stikke ud, stikke frem, skyde frem, (U)
springe op

futuri spise første måltid (aften) (U)
under Ramadanen

futuru spise første måltid (aften) (U)
under Ramadanen

futwa være/blive tørret af, slettet (U)

fu skal, skalp (N MA)

fuzi skulder, skulder blad (N MA)

fuzu bestå eksamen (U)

fyata stikke mellem benene (U)

fyatua trykke den af, klappe (fælde) (U)
~ matofari, lave cement blokke eller mursten
~ risasi, trykke et våben af

fyatuka blive trykket af, skudt af (U)

fyatulia skyde af, skyde efter (U)

fyatuliwa være/blive trykket af, skudt af (U)

fyeka slå græs, rydde bevoksning (U)

fyeko redskab til græsslåning (N)+(N MA)

fyeko rydning (N MA)

fyoa give et kort beskidt svar (U)

fyonya afgive en hånende sugelyd (U)
gennem læberne

fyonza suge, absorbere (U)

fyonzwa være/blive suget, absorberet (U)

fyoza afsky, håne, spotte (U)

G

gaagaa hid og did (U)

gadi støtte, stiver, pille, understøtning (N MA)

gadimu støtte, stive, understøtte (U)

gae potteskår, glasskår (N MA)

gaga skorpe, sårskorpe (N MA)

gaidi guerilla, terrorist, skurk, guide (N MA)

galoni gallon ca. 4,5 L (N)

gamba skæl, bark (N MA)

gambusi en slags mandolin (N)

ganda skral, skin (frugt), (N MA)
æggeskal, nøddeskal

ganda størkne, stivne, koagulere, hærde, (U)
blive frossen

gandama være sammenklæbet, (U)
være størknet, være stivnet

gandamia klæbe til, holde ved, regne med (U)

gandamiza klemme sammen, presse, (U)
undertrykke

gandamizwa være/blive sammenklemt, (U)
presset sammen/ned, undertrykt

gandisha klistre/lime/hærde/fryse noget (U)

gando klo (krabbe) (N MA)

gandua optø, rive af, redde, flygte (U)

ganga behandle en sygdom/skade, (U)
forbinde, påsmøre et medikament

gange kalksten (N MA)

gango bandage, støtte, skinne, slynge (U)

gangua mpira vulkanisere dæk (U)

gani? hvilket?, hvilken?, hvad var/er/vil
modifierer kun navneord
gari ~, hvilken bil?

ganzi følelsesløshed (N)
mkono umekufa ~, armen sover/er helt død

gao håndfuld, håndflade, facade (N MA)

garagara vride sig, sno sig, sprælle (U)

gari bil, køretøj (N)+(N MA)

garimoshi tog, lokomotiv (N)+(N MA)

gashi pige, kvinde (slang) (N MA)

gati mole, ankerplads (N)

gauni kjole, dragt (N MA)

gavana guvernør (N)

gawa/gawanya dele, dele ud, dividere (U)

gawana dele med hinanden (U)

gawanya > gawa (U)

gawanyika blive delt, divideret (U)

gawia dele imellem, dele ud til (U)
~ watoto pipi, del slikket ud til børnene

gawio - gongana

- gawio** del, fordeling, uddeling, distribution, (N MA)
dividende
- gawiwa** blive fordelt imellem (U)
- gazeti** avis, magasin (N MA)
- gea** smide ud, opgive (U)
- gebali** klippestykke (N MA)
- gegedu** brusk (N)
- gego** kindtand (N MA)
- gema** tappe, aftappe (f.eks. palmer) (U)
- genge** klippe, kløft (N MA)
- genge** sjak, bande (N MA)
- genge** bod, kiosk (N MA)
- geni** fremmed, ubekendt, mærkelig (T)
- gere** jalousi (slang) (N)
- gereji** værksted, servicestation (N MA)
- geresha** snyde (U)
- gereza** fængsel (N MA)
- gerezani** i fængsel/fængslet
- gesi** gas (N)
- geugeu** foranderlig, ubeslutsom, (T)
vægelsindet
- geuka** vende, vende om, skifte kurs, (U)
ændre mening
~ nikuone, vend dig så jeg kan se dig
- geukia** vende imod/til/fra, forandre sig til (U)
amenigeukia, han/hun har vendt sig imod mig
- geuza** vende (noget), forandre (noget), (U)
vende op og ned på, spejlvende
~ gari, vend bilen
- geuzia** give bagslag, slå tilbage (U)
- ghadhabu** raseri, vrede (N)
- ghadhibika** blive rasende, vred (U)
- ghadhibisha** gøre rasende (U)
- ghafi** rå, uforarbejdet (T)
mafuta ~, råolie
- ghafilika** overse, glemme, være fraværende (U)
- ghafla*/ghafula** pludselig, uventet
- ghaibu** fravær, distance, brist (N)
- ghairi** ændre sig, skifte mening (U)
- ghala** lager, lagerrum (N)
- ghalati** falskhed, løgn, fejltagelse (N)
- ghali** dyr(t) (T)
- ghalika** være/blive dyrere (U)
- ghamu** sorg, smerte, fortvivelse (N)
- ghani** synge (U)
- gharama** udgift, bekostning (N)
- gharika** skybrud, oversvømmelse (N)
- ghariki** synke ned, blive oversvømmet (U)
- gharikisha** sætte under vand, oversvømme (U)
- gharimia** bekoste (U)
- gharimiwa** at blive afregnet (U)
- gharimu** udbetale (U)
- ghashi** løgn, bedrag (N)
- ghasi** irritere, ærgre, forvirre (U)
- ghasia** uroligheder, oprør, tumult (N)
- ghera** målbevidsthed, nidkærhed (N)
- ghiliba** snuhed, bedrag, rivalisering (N)
- ghilibika** blive bedraget (U)
- ghilipu** overliste, bedrage (U)
- ghofira** barmhjertighed (N)
- ghofiri** forlade (U)
- ghorofa** etage, sal, lejlighed (N)
~ la pili, anden sal
- ghoshi/ghushi*** forfalske (U)
- ghuba** bugt, vig, golf (N)
- Ghuba ya Ajemi** Persiske Golf (N)
- ghumiwa** være/blive overasket; bevidstløs (U)
- ghuri** bedrage, svindle (U)
- ghururi** selvbedrageri, tåbelighed (N)
- ghururika** ligge under for forfængelighed, (U)
illusion, tåbelighed, selvbedrag
- ghushi** > ghoshi (U)
- gia** gear, gearkasse (N)
- gidamu** sandalrem (N)
- gida** hælde/skænke/dekantere forsigtigt (U)
for at undgå bundfald
- giligilani** koriander frø (N)
- giligili** en væske (N)
- gimba** en masse, et legeme, en bunke af (N)
- gimbi** rodfrugt (N MA)
- gitaa** guitar (N MA)
- giza** mørke, skumring (N)
- glasi** glas (N)+(N MA)
- globu** glødepære (N)
- goboa** bryde af, trække ud, plukke ud (U)
- gobori** hjemmelavet forlader gevær/musket (N MA)
der skyder med kugleleje kugler
- godoro** madras (N MA)
- gofu** ruin (N MA)
- gofua** rive ned, gøre til en ruin, (U)
blive et vrage
- gofuka** blevet en ruin, blevet er vrage (U)
- gogo** træbjælke, langskåret stamme (N MA)
- gogota** hamre på, slå på (U)
- gogota** spætte (N)
- gogoteza** snuble over ordene (U)
- goigoi** doven, lad (T)
- goigoi** en doven ugidelig person (N)
- goko** skinneben (N MA)
- goli** mål (sport) (N MA)
- gololi** perle, kugle, kuglelejekugle, (NMA)
testikel
- goma** nægte, strejke (U)
- gomba** skælde ud, skælde på (U)
- gombana** skændes (U)
- gombania** skændes om (U)
- gombea** konkurrere, kæmpe for (U)
- gombera** rektor for en religiøs institution (N MA)
- gombeza** irettesætte, skælde ud (U)
- gomboa** indløse (pant), frikøbe (U)
- gome** bark, skal (NMA)
- gomea** strejke imod/for, boykotte (U)
- gomesha** fremkalde/anstifte en strejke (U)
- gomvi** hidsig, balladesyg (T)
- gonga** banke, banke på, slå på (U)
- gongana** støde sammen, kolidere (U)

gonganisha støde noget mod noget andet (U)
f.eks. ved en skål for noget

gongo kraftig kæp, bat (N MA)

gongo lokalt fremstillet sprut (N MA)

gongomea slå søm i, hamre på, banke (U)
ind i

gongwa være/blive stødt ind i, slået på, (U)
banket på

gota slå/banke let på (U)

gota slutte, være færdig (U)

gotagota tromme (nervøst) (U)

goti knæ (N MA)
piga ~, sidde på hug

gotoa gøre færdig (U)

govi forhud (N MA)

gozi fodbold (slang) (N)

gramu gram (vægt) (N)

grife skifer (N)

grisi fedt (smøremiddel) (N)

gubeti forstavn, galionsfigur (N)

gubigubi dækket fra fod til hoved

gubika overdække (U)

gubiti nougat (N)

gubu krakiler (N MA)

gubu påtrængenhed (N)

gubua afdække (U)

guda lægge fartøj til kaj/dok (U)

guda bolværk, kaj (N MA)

gude gøg (N)

gudi kaj, dok (N)

gudu en blok af noget (N)

gudulia kande, krukke (NMA)

gugu ukrudt, stub (N MA)

gugumia synke, svælge, stamme (U)

gugumiza stamme (U)

guguna gnave, nage (U)

guguta kolbe af majsokolbe (N)

gumba steril, ufrugtbar, enlig (T)

gumegume flintsten, en hårdhjertet (N)
person

gumia knurre, brumme (U)

-gumu hård, hårdt, svært, svært (T)

gumzo småsnak (N)

guna brumme, mukke, ("hmm") (U)

gundi lim, klæbemiddel (N)

gundisha lime sammen (U)

gundua opdage, opfinde (U)

gundulika være muligt at opdage, opfinde (U)
blive opdaget, opfundet

gunduliwa være/blive opfundet, opdaget (U)

gunga modstå fristelser, afstå fra noget (U)

gunge ekspert, mester, et es (N MA)

guni fri vers (N)

gunia sæk (N MA)

gunzi majsokolbe (N MA)

gura flytte til et nyt sted (U)

gurudumu hjul, rulle (N MA)

gururu surmælk (N)

guruta rulle, presse (tøj) (U)

gusa røre ved, mærke, føle (U)

gusana røre ved hinanden (U)

gusia vedrøre (U)

gusika kunne vedrøre (U)

guta kalde, skribe, råbe (U)

gutu en stump (N MA)

gutu stump, sløv (T)

gutua forskrække, overraske (U)

gutuka blive forskrækket, overasket (U)

gutusha give et chok (U)

guu stort ben, stor fod (N MA)

gwanda uniform, arbejdsuniform (N MA)

gwaride militærparade (N MA)

gwaya ryste af kulde eller frygt (U)

gwiji ekspert, et es, mester, stjerne (N)

H

ha- ikke (benægtende)
hayupo, hun/han er her/der ikke
haiko, det er her/der ikke

haba få, fåtallig, ubetydelig (T)

habari nyhed, information (N)
hilsen: habari gani?, hvad nyt?
habari ya nyumbani?, hvordan går det derhjemme?

habarisha informere (U)

Habedari!Abedari! Pas på!, forsigtig!

Hebeshi/Uhabeshi Etiopien

Habi! Pas på!, forsigtig!

habithi grusomhed, en grusom person (N)

hadaa lure, bedrage, snyde (U)

hadaa kneb, svig, bedrag (N)

hadhara offentlighed (forsamling) (N)

hadharani offentlig

hadhari forsigtighed, varsomhed (N)

-hadhari undgå, unddrage (U)

hadhi prestige, værdighed, hæder (N)

hadhira et publikum (N)

hadhiri give en lektion, bekendtgøre (U)

hadhisha vise respekt (U)

hadi indtil, indtil at
naendelae hadi nachoka, jeg fortsætter indtil
jeg bliver træt

hadi det yderste, grænsen (N)

hadidi vilkår, betingelser (N)
~ za rejea, kommissorium

hadimu tjener, servitrice (N MA)

hadithi beretning, historie, saga, myte, (N)
legende, fiktion
således starter en historiefortæller:
"hadithi hadithi", "historie historie"
"hadithi njoo", "historie kom" svarer børnene eller
forsamlingen

hadithia fortælle, berette (en historie, saga etc.) (U)

hadithiana - hamnazo

- hadithiana** fortælle hinanden (U)
hadithiwa være/blive fortalt (U)
hadubini mikroskop (N)
hafai han/hun er uegnet, inkompetent
hafifisha forringe, gøre ubetydelig, (U)
lade som om det er uden betydning
hafifu svag, ubetydelig, billig, dårlig kvalitet, (T)
værdiløs
hafu fest, reception, ceremoni (N MA)
hafu halv (T)
hafukasti halvblod, blandingsrace, mulat etc. (N MA)
haha pantsætte, være ude af balance (U)
hai levende, i vigør, aktiv (T)
niko ~, jeg er i fuldt vigør
haiba skønhed, nobel karakter, (N)
attraktiv personlighed
haidhuru det spiller ingen rolle, (dhuru) (U)
det betyder ikke noget, det gør ingen skade
haifai det gør ingen nytte, det slår ikke til, (faa) (U)
det passer ikke ind
haijulikani det vides ikke (julia) (U)
haina den har ikke/ingen (na) (U)
haini forråde, svigte, røbe (U)
haini forræder, desertør, bedrager (N)
haipatikani det kan ikke fås, (pata) (U)
er ikke tilgængeligt
haipitiki den/det er ufremkommelig (pita) (U)
haisemikani det kan ikke siges (sema) (U)
haiwezekani det kan ikke lade sig gøre, (weza) (U)
det er umuligt
haiyumkiniki det er usandsynligt (yumkini) (T)
haja grund, krav, behov (N)
hakuna ~, der er ingen grund til
haja kubwa besøge sin nødtørft
haja ndogo tisse
Hajambo? Hvordan har hun/han det?
Hajambo! Hun/Han har det fint!
haji pilgrim der er/har været i Mekka (N MA)
hajiri emigrere, flytte (U)
Haka!/Aka! Nix!, Nej aldrig!
haki retfærdighed, ret (N)
~ ya Mungu, jeg sværger, ved Gud!
hakika sikkerhed, vished, kendsgerning (N)
hakika sikkert, bestemt, klart
hakiki editere, redigere, rette (U)
hakikisha forvise sig om, bekræfte, bevise, (U)
forsikre sig om
hakikishia forsikre nogen om (U)
hakikishiwa være/blive forsikret om, bekræftet, (U)
bevist
hakikisho bevis, vidnesbyrd, bekræftelse (N MA)
hakikiwa være/blive editeret, redigeret, rettet (U)
hakimu dommer (N MA)
hakukuwa der var ikke/ingen (kuwa) (U)
hakuna der er ikke/ingen (na) (U)
~ matata, der er ingen problemer
hakutakuwa der vil ikke være/blive (kuwa) (U)
hala stikke af med en anden mands kone (U)
halafu så, og så, derefter, derpå
~ aliondoka tu, og så gik han/hun bare
halahala! lige nu!, øjeblikkeligt!
halaiki forsamling af folk (N)
halali lovligt, legitimt, tilladt (T)
kuku amechinjwa kihalali, hønen er blevet
halalslaget (legitimt)
halalisha tillade, legitimere (U)
halalishwa være/blive tilladt, legitimt (U)
hali tilstand, situation, forhold, vilkår, (N)
omstændighed(er)
~ gani?, hvordan har du det?
vipi hali ya hewa?, hvordan er vejret?
halifa efterfølger, successor (N MA)
halifu mytterist, rebel (N MA)
halifu testamentere, overleve noget/nogen (U)
halifu bryde/overtræde loven, gøre oprør (U)
halifu oprørsk, rebelsk (T)
halijoto temperatur (N)
halili en kær, en elsket (N)
halisi ægte, rigtig, virkelig (T)
halizeti/halzeti olivenolie (N)
halmashauri et råd, en komite (N)
Halmashauri ya jiji, byråd
Halmashauri kuu, centralkomite
halua tyrkisk marmelade
haluli magnesium sulfat (afførende) (N)
halzeti > halizeti
hama flytte, flytte ud (U)
Hamadi! Pas på!, Høj!
hamaki blive ophidset/rasende (U)
hamaki ophidselse, raseriudbrud (N)
hamakisha forarge (U)
hamali drager, portør, bærer (N MA)
hamanika bekymre sig om, være urolig for (U)
hamanisha forurolige, bringe forstyrrelse (U)
hamamu offentligt bad (N)
hamamu/imamu bønneleder/Moské bestyrer (N MA)
hamasa iver, beslutsomhed (N)
hamasisha motivere, bevirke (U)
hamasishwa være/blive motiveret (U)
hamasisho motivation, foranledning, bevæggrund (N)
hame et forladt/fracflyttet sted (N MA)
hami beskytte, isolere (U)
hamia immigrere, flytte ind i, bosætte sig (U)
hamilisha inseminere (U)
hamio immigration, emigration, flytning (N MA)
hamira gær (N)
hamirojo god mad, kulhydrat (N)
hamisha flytte noget/nogen, forflytte (U)
hamishia forflytte, forvise (U)
hamishika være flytbar (U)
hamishiwa være/blive forflyttet (U)
hamishwa være/blive flyttet (U)
Hamjambo? hvordan har I det?
hamna ingen, der er ingen/ikke (na) (U)
hamna I har ikke (na) (U)
hamnazo ligegyldighed, foregivende småforvirret (N)

- hamsini** halvtreds (N)
hamu længsel, attrå, lyst (N)
hana han/hun har ingen/ikke (na) (U)
hanamu skråning, hældning, diagonal (N)
hanamu hældende, skrå, skæv, diagonal (T)
handaki dige, kanal, grøft (N MA)
hando kort prangende skørt (N MA)
hando kobber kar (N MA)
hangaika 1. være bekymret, ængstelig, urolig, (U)
 2. gøre sig forgæves/fornedrende anstrengelser, være besværet, plaget
hangaiko bekymring, ængstelse, uro (N MA)
hangaisha gøre bekymret, ængstelig, besvære, (U) plage
hangaishwa være/blive bekymret, ængstelig, (U) besværet, plaget
hani kondolere (U)
hanithi en impotent mand, en homoseksuel (N MA)
hanithi skamfuld, pervers (T)
hanja bolle rundt, svirre (U)
hanjari krumsabel, daggert (N)
hao de der, dem der (mennesker eller dyr) (klasse 2)
hapa her, på det her sted
hapana nej
hapana der er ikke/ingen (na) (U) (jfr. hakuna)
hapo der, da
 papo ~, lige der, lige da
hara have diarré (U)
haradali sennep (N)
haragwe bønne (N MA)
harabu brutal, destruktiv, voldelig (T)
haraka hast, hastværk, fart (N)
Haraka! Hurtigt!
harakati slagsmål, virvar, aktivitet (N)
harakisha skynde på (U)
haram pyramide (N)
Harambee! Stå sammen! Trække på samme hammel
haramia pirat, bandit, røver (N MA)
haramisha gøre ulovlig (U)
haramu utilladelig, forbuden (T)
harara 1. udslæt, soleksem, ”prickly heat”, (N)
 2. temperament
hari hede, varme, sved (N)
haribia ødelægge for (U)
-haribifu destruktiv (T)
haribika blive ødelagt, slået i stykker (U)
haribikiwa være/blive spoleret, ødelagt (U)
haribu ødelægge, spolere (U)
harimisha bandlyse, erklære ulovligt (U)
harimu forbyde (U)
harimu 1. en blodbeslægtet,
 2. tabu person eller ting (N)
hariri silke (N)
hariri editere (U)
harisha have diarré (U)
harisho diarré (N MA)
haro harve (N)
harufu lugt, duft (N)
harusi > arusi (N)
hasa specielt, præcis, især
 ~ wewe, især dig
hasara et tab, ingen fortjeneste, skade (N)
hasha!/La hasha! Nej!, Aldrig!
hasi kastrere (U)
hasi negativ (T)
hasidi misundelse, jalousi (N MA)
hasimu modstander, fjende (N MA)
hasimu modvirke (U)
hasira vrede, raseri, forbitrelse (N)
hasiri gøre fortræd, skade (U)
hasiwa være/blive kastreret (U)
hasua testikel (N)
hata! slet ikke! sådan er det ikke!
hata indtil
hatamu tøjle, tømme, bidsel (N)
hatari fare, risiko (N)
hatari farlig (T)
hatarisha bringe i fare, sætte på spil (U)
hataza patentere (U)
hati dokument, aktstykke, skøde (N)
hatia skyld, strafværdighed (N)
hatibu/khaitibu ordfører, talsmand (N MA)
hatima slutning, ende (N)
hatimaye endelig, siden
hatimiliki copyright (N)
hatua tage skridt til, tage forholdsregler, handling (N)
Hatujambo! Vi har det fint! (svar på ”Hamjambo?”)
hatuna vi har ikke/ingen (na) (U)
hawa de/dem her, disse (mennesker eller dyr)
 mbwa ~, de her hunde
hawa/hawaa lidenskab, længsel (N)
Hawa Eva (hende med æblet!) (+ alm. navn)
Hawajambo? Hvordan har de det?
Hawajambo! De har det godt!
hawako de er ikke der
hawala væksel, pengeordre, postordre (N)
hawana de har ikke (na) (U)
hawara elskerinde, glædespige (N MA)
hawezi han/hun kan ikke/er ikke i stand til (weza) (U)
hawilisha overføre (penge) (U)
haya! OK! lad gå!, det er i orden!
haya skam, anstændighed, blufærdighed (N)
 huna hata ~, du skammer dig ikke engang
haya de her, disse (ting) (klasse 6)
hayati den afdøde (N)
hayawani bæst, vilddyr, hooligan (N)
hayo de der (ting) (klasse 6)
hayo sasa! det er det!
hayuko han/hun er ikke her/der
hayupo han/hun er ikke her
hayumo han/hun er ikke derinde
hazina skat, værdier (N)
Hebu!/Ebu! Hallo der!, Hør!
hadaya dyrebar gave (N)
hedhi menstruation (N)

hekaheka - hoi

- hekaheka** virvar, forvirring, jag (N)
hekalu tempel, synagoge (N)+(N MA)
hekaya legende, saga, fabel (N)
hekima klogskab, visdom (N)
Heko! Bravo!, Tillykke!
hela penge (N)
heleni/hereni øring (N)
helioti larve der ødelægger bomuldsplanter (N)
hema ånde, trække vejret (U)
hema telt (N MA)
 ngoa ~, tage telt ned
 piga ~, sætte telt op
hemahema gispe, snappe efter vejret (U)
hemera søge efter mad, forsøge at skaffe mad (U)
henya gøre knuder, give bekymringer, plage (U)
henzerani/hinzirani rør, spanskrør (N)
hereni > heleni (N)
heri lykke, held (N)
 kwa ~, farvel
heri/ni heri hellere .. end, det er bedre end
heroe flamingo (N)
herufi bogstav (N)
 ~ kubwa, blokbogstav
hesabia tælle/afregne for/til, (U)
 anse for, regne for, betragte som
hesabiwa være/blive talt/afregnet, (U)
 blive betragtet som, anset for, regnet for
hesabu tælle, regne (U)
hesabu regning, sammentælling, afregning (N)
heshima respekt, ære, anseelse (N)
heshimiwa være/blive respekteret (U)
heshimu respektere, hædre, ære (U)
hesi gevind (N)
hewa luften, atmosfæren, vejret (N)
 vipi hali ya hewa? hvordan er vejret?
 hali ya hewa nzuri, vejret er godt
 hali ya hewa mbaya, vejret er dårligt
Hewallah! Ja Hr!, Rigtigt!
hiana forræderi, bedrag, svig (N)
hiari valg, fri vilje (N)
hiari vælge, foretrække (U)
-a hiari frivillig(t) (T)
hiba legat, donation, gave (N)
hicho den/det der (klasse 7)
hidi omvende, overbevise (U)
hifadhi bevare, beskytte, frede, sikre (U)
hifadhi bevarelse, fredning, beskyttelse (N)
hifadhia bevare for, beskytte for, frede for (U)
hifadhiwa være/blive bevaret, beskyttet, fredet (U)
hii den/det her, denne/dette (klasse 9),
 de her, disse (klasse 4)
 chupa hii, den her flaske
 milango hii, de her døre
hijabu paradentose (N)
hiji at foretage pilgrimsrejsen til Mekka (U)
hiki den/det her (klasse 7)
hila luredrejeri, list, kneb, svindel (N)
hili den/det her, denne/dette (klasse 5)
hili na lile dit og dat
hiliki være ødelagt, ruineret (U)
hilo den/det der (klasse 5)
hima hastværk (N)
himaya beskyttelse, ledelse, imperium (N)
himidi prise gud (U)
hamila byrde, last (N)
himili støtte, bære, udstå (U)
himiliwa være/blive støttet (U)
himiza påskynde, opmuntre (U)
hina henna (N)
hindi majs-korn (N MA)
hini tilbageholde (U)
hinikiza råbe/skrige af en/nogen (U)
hinzirani > henzerani (N)
hiri at begynde at få menstruation (U)
hirimu aldersgruppe, jævnaldrende (N)
hirizi beskyttende amulet (N)
hisa aktie, obligation, andel, part (N)
hisabati matematik (N)
hisani godhed, venlighed (N)
hisi mærke, sans, føle (U)
hisi/hisia følelser, bevæggrunde (N)
Hispania Spanien (N)
historia historie (N)
hitaji behøve, trænge (U)
hitajia være i behov for, trænge til (U)
hitajika/hitajiwa være/blive trængt til, behovet (U)
hitilafiana være anderledes/forskellig, (U)
 skille sig ud
hitilafu forskel, variation, brist, mangel, fejl (N)
hitimisha afslutte (U)
hitimisho afslutning, ende (N MA)
hitimu afslutte/tage en eksamen (U)
hivi de her, disse (klasse 7)
 viti hivi, disse stole
hivi/hivyo sådan her, således, nå sådan!, sådan?
 kwa hivyo, derfor
hivi hivi fifty fifty, det er lige godt
hivyo de der (klasse 7)
hiyo den/det der, de der (klasse 9 & 4)
hizaya fordømmelse, forbandelse (N)
hizi de her, disse (klasse 10)
hizi forulempe, forbande, afsky (U)
hizo de der (klasse 10)
hobelahobela tankeløst, uorganiseret
hodari modig, tapper, stærk, energisk (T)
hodhi åben vandtank, badekar (N)
hodhi monopolisere, lægge beslag på (U)
hodi!/hodihodi! er der nogen hjemme!
 kaldeord når man banker på
hofia være urolig/bange for (U)
hofu frygt, rædsel, fejhed (N)
hofu frygte, være bange for (U)
hohehahe en nødlidende person, en person blottet (N)
 for alt
hoi 1. i dårlig stand, i et kritisk stadie, (T)
 2. døddrukken

hoja et emne til diskussion, et angående, behov (N)
hoji forhøre, krydsforhøre (U)
hojiana diskutere, debattere (U)
hojiano diskussion, debat (N MA)
hojiwa være/blive krydsforhørt (U)
holela letsindig, sorgløs (T)
homa feber (N)
 (ofte forvekslet med malaria)
hondohondo næsehornsflugt (N)
honga bestikke, smøre (U)
Hongera! Tillykke!
hongo bestikkelse, told, anerkendelse (N)
hongo grøn mamba (slange) (N)
honi horn (blæseinstrument) (N)
hori vig, bugt (N)
hori trug, krybbe, udhulet kano (N)
hospitali hospital (N)+(N MA)
hoteli hotel, spisested, café (N)
hotuba tale, prædiken, henvendelse (N)
hovyo/ovyo sjusket, slasket, skodesløs, efterladende
hu- anvendes ved HU-formen
 nyumbu huisha porini, gnuen lever i bushen
hua en slags due (N)
huba romance, kærlighed, hengivenhed (N)
hubiri prædike (U)
hubiria prædike til (U)
hudhuria deltage, være tilstede, være nærværende (U)
hudhurio nærværelse, tilstedeværelse
hudhurungi lysebrun (T)
huduma tjeneste, service, hjælp (N)
hudumia betjene, servicere (U)
hudumiwa være/blive betjent, serviceret (U)
hudumu servere, tjene (U)
huenda altid/normalt går (U)
huenda måske, det kan tænkes
huika genopstå, forny, blomstre op, gry (U)
huisha genopfriske, give nyt liv, opmuntre (U)
hujaji pilgrim (N MA)
Hujambo? Hvordan har du det? (svar: Sijambo!)
hujuma angreb, overfald, sabotage (N)
hujumu sabotere, overfalde, storme (U)
huko der, derovre
 huko nyuma, tidligere/dengang
huko den/det der (klasse 15)
huku her, heromkring
huku den/det her, denne/dette (klasse 15)
hukumiwa være/blive dømt, idømt (U)
hukumu dømme, idømme (U)
hukmo dom, bedømmelse, beslutning (N)
hulka karakter, tilbøjelighed, natur (N)
huluku skabe (U)
humo inden i, der inde
humu herinde
hundi check (N)
huni drive omkring (U)
huo den/det her, denne/dette (klasse 3 & 11)
huria en fri person (N)

huria fri, åben, uafhængig (T)
huru fri, uafhængig (T)
huruma barmhjertighed, medlidenhed, (N)
 sympathy
hurumia have medlidenhed for (U)
husiana angå, være beslægtet, være relevant (U)
husianifu relativ (T)
husika være berørt, angå, vedkomme (U)
husika relevant, vedkommende (T)
husikana na være relevant for, sammenhængende (U)
 med
husisha involvere, integrere (U)
hushisho en funktion (N)
hushishwa være/blive involveret, berørt (U)
husu påvirke, berøre, angå (U)
 kuhusu, angående
husuda misundelse (N)
husudiwa være misundt, forhad (U)
husudu misunde, ikke unde (U)
husuni slot, fort (N)
hususa specielt
hutuba prædiken, tale, foredrag/forelæsning (N)
hutubia tale for, prædike for, forelæse for (U)
hutubiwa være/blive talt, prædikedet, forelæst for
hutubu prædike, forelæse (U)
huu den/det her, denne/dette (klasse 3 & 11)
huwa normalt, som regel
huyo den der (person/dyr) (klasse 1)
huyu den her/denne (person/dyr) (klasse 1)
huzuni sorg, tristhed, melankoli (N)
huzunika være i sorg (U)
huzunisha forårsage sorg (U)
huzunishwa blive gjort ked af det/trist (U)

/

iba stjæle (U)
ibada religionsdyrkelse, religiøs tilbedelse (N)
ibana stjæle fra hinanden (U)
ibara klausul, paragraf (N)
ibia stjæle fra, røve fra (U)
ibilisi djæveln, satan (N MA)
ibiwa være/blive stjålet fra (U)
ibua dukke op, opstå (U)
ibuka skyde op (U)
ibusha indlede, frembringe (U)
idadi antal, mængde, samlet sum (N)
idara afdeling, division, departement (N)
Idd/Idi muslimsk højtid (N)
idhaa radioudsendelse, program, (N)
 rundsendelsesservice
idhini tilladelse, godkendelse, autorisation (N)
idhinisha tillade, godkende, autorisere (U)
Idi > Idd muslimsk højtid/festival (N)
Idi l'Fitri fest/højtidelighed ved afslutningen af

Idi Mubarak - isimu

Ramadanen
Idi Mubarak fest/højtidelighed ved afslutningen af Ramadanen.
iga abe efter, imitere, efterligne (U)
igiza imitere, spille skuespil (U)
igizwa være/blive efterlignet (U)
ihramu 1. Muslimsk klædedragt, (N)
2. pyramiderne
ijapo/ijapokuwa selvom
ijara/ujira indtægt, løn, leje (N)
Ijumaa fredag (N)
ikawa sådan blev det, det blev sådan
ikirari 1. påstand, bevis, 2. afsky, lede (N)
ikiwa såfremt, ifald, hvis det er sådan
ikiwemo hvis inkluderet
ikiwezekana hvis det er muligt
ikiza lægge på tværs (U)
iko den/det er (her/der) (klasse 9),
de er (her/der) (klasse 4)
iktikazi forøgelse (N)
iktisadi sparsommelighed, økonomi (N)
Ikulu Præsidentpaladset i Dar es Salaam
ikunga passionsfrugt (N MA)
ikweta ækvator (N)
ila defekt, uorden (N)
ila undtagen
ilani bekendtgørelse, erklæring, advarsel (N)
ile den der (klasse 9), de der (klasse 4)
ile mbaya utroligt meget (slang)
ihali hvorimod, derimod, eftersom, selvom
ili for at, så
iliki kardemomme
ilimradi som sagerne står
ilivyo sådan er det
ilivyokuwa sådan som det det var, hvad der skete var
ilivyo sasa som det er nu, som sagerne står nu
iliyo som er
imi fa ima komme hvad komme må
imamu bønneleder/Moské bestyrer (N MA)
imani tro, overbevisning, tiltro, tillid (N)
imara stærk, af god kvalitet, holdbar (T)
imarika være stærk, solid, kompakt (U)
imarisha forstærke (U)
imarishwa være/blive forstærket (U)
imba synge (U)
imbisha dirigere/lede sangen (U)
imekuwa det er blevet
imla diktat (N)
imo den/det er inde(i) (klasse 9)
de er inde(i) (klasse 4)
ina den/det har (klasse 9)
de har (klasse 4)
inafaa den/de passer/er passende, egnet, behørig
inama bøje, bukke, læne, bøje sig (U)
inama chini, buk dig ned
inamia bøje over, bukke for, læne over (U)
inamisha bøje/bukke noget, trykke noget ned (U)
inapatikana den/det er til rådighed, tilgængelig, (U)

kan skaffes
inasemekana det siges, kan siges (U)
inawezekana det kan lade sig gøre, (U)
det kan være
inchi tomme (N)
inda trods (N)
ingawa på trods af, selvom
ingekuwa hvis det var sådan
-ingi/-engi mange, meget
watu wengi, mange mennesker
vitu vyingi, mange ting
mambo mengi, mange sager/anliggender
ingia (gå/komme/træde/bryde) ind (U)
ingilia bryde ind, afbryde, gribe ind, blande sig (U)
ingiliwa være/blive brudt ind hos, trængt ind hos/i (U)
-ingine/-engine anden, andre, nogen (T)
kitu kingine, en anden ting
watu wengine, andre/nogen folk
ingiwa have/få en fornemmelse af, blive slået af (U)
ingiza (sætte/putte/lægge/trække) ind, (U)
indlægge, optage
ingizo indgang, indtog, indtræden (N MA)
ingizwa være/blive (sat/puttet/lagt/trukket) ind (U)
ini leveren (som organ) (N MA)
maini, lever som spise
injika sætte over (mad) (U)
Ijilisti evangelist (N MA)
Injili Evangelium (N)
injini motor (N)
injinia ingeniør (N)
inkishafi åbenbaring (N)
insha udkast, stil, essay, værk (N)
Inshallah! Guds vilje!
inua løfte (op), rejse (op) (U)
inuka rejs dig op, stå (op) (U)
inukia komme op, rejse sig, blomstre op (U)
inuliwa være/blive løftet, rejst (U)
inzi/nzi* flue (N)
ipasavyo som det skal være
ipi? hvilken? (klasse 9),
hvilke? (klasse 4)
ipo den/det er (her/der) (klasse 9),
de er (her/der) (klasse 4)
ipua tage af (mad/vand af komfuret/ildstedet) (U)
ipuliwa være/blive taget af (U)
(mad/vand af komfuret/ildstedet)
irabu vokal (N)
Isa Jesus (bruges af muslimer) (N)
isha/kwisha slut, sluppet op, ende (U)
isha aftenbønnen (muslimsk) (N)
ishara et tegn, signal, symbol (N)
ishi leve, bo, eksistere (U)
ishia slutte med/ved, ende op med (U)
ishirini tyve (20) (N)
ishiwa være/blive afsluttet ved, endt med, (U)
sluppet op
isije for at ikke, i tilfælde af, af frygt for
isimu karakter, væsen, essens (N)

isimu ya lugha, sprogvidenskab
isipokuwa så vidt som, hvis det ikke var for
isitoshe ydermere, yderligere
Islamu Islam (N)
istiara metafor (N)
istilahi terminologi, term (N)
ita kalde, kalde på (U)
itale granitsten (N)
itibari tillid, tiltro (N)
ithibati bevis (N)
itifaki protokol, etikette (N)
itika svare (U)
itikadi tro, princip, overbevisning, ideologi (N)
itikia svare på, reagere på (U)
itikio/itiko et svar, omkvæd (N MA)
itisha indkalde, sammenkalde (U)
itishwa være/blive indkaldt, sammenkaldt (U)
itwa være/blive kaldt, kaldt på (U)
iva/wiwa modne, være veltilberedt (U)
iwapo hvis, ifald
uweje hvordan kan det være
izara en skam, skændsel, vanære (N)

J

ja/kuja komme (U)
 anakuja, han/hun kommer
ja nægtende form af tidsmarkøren ”me”
 sijala, jeg har ikke spist
jaa være fuld, være rigelig(t) (U)
jaa/jalala dyngede af kogøgning eller affald (N MA)
jabali en klippe, stor sten (N MA)
Jabari Den Almægtige (N)
jabari en modig person, martyr (N)
jadi aner, herkomst, byrd, afstamning (N)
jadili diskutere, argumentere, debattere (U)
jadiliana diskutere (med hinanden) (U)
jadiliano diskussion, debat (N MA)
jadiliwa være/blive diskuteret, debatteret (U)
jaha held, lykke, værdighed (N)
jahanamu/jahanam* Helvede (N)
jahara tydelig, klar, bestemt (T)
jahari tydeliggøre, gøre klart (U)
jahazi dhow (skib) (N MA)
jahi Nordpolen (N)
jahili en vild person, brutal bølle (N MA)
jahili vild, brutal, ryggesløs (T)
jaji dommer (N MA)
jakamoyo ængstelse, bekymring (N)
jalada omslag (bøger, mapper) (N MA)
jalala > jaa (N MA)
jalali Gud (N)
jali drage omsorg, bekymre sig, (U)
 interessere sig
jalila tilstå, skænke, give, unde, være os nådig (U)

Mungu atujalia, måtte Gud være os nådig
jaliwa være/blive undt, skænket, tilstået (U)
jalidi 1. binde en bog ind, 2. piske (U)
jalili fornem, storartet (T)
jaliwa være/blive draget omsorg for, (U)
 tænkt på, forundt
jaliza 1. påfylde, fylde på igen, (U)
 2. befrugte, gøre gravid
jalizia fylde/hælde op for igen (U)
jaluba metalboks, postboks (Kenya) (N)
jaluba/jaruba rismark, udsnit af rismark (N MA)
jamaa familie, slægtning (N)
jamaa fyr, karl, kammerat (N)
jamala hensynsfuldhed, venlighed, høflighed (N)
jamanda kurv med låg (N MA)
Jamani! Folkens! Hør her! Hvor synd/ærgeligt!
jamba slippe en vind, prutte (U)
jambazi bandit, gangster, røver (N MA)
jambia slippe en vind/prutte på/i nærheden (U)
 af nogen
jambia arabisk krumsværd (N MA)
Jambo! Hej! Goddag!
jambo ting, emne, sag, problem (mambo)
 jambo la msingi, grundliggende sag/problem
 jambo muhimu, vigtig sag
jamhuri republik (N)
Jamhuri ya Muungano Den Forenede Republik (N)
jamii samfund, fællesskab (N)
 Usitawi wa Jamii, socialforvaltning
jamii have samleje (U)
jamvi flettet græsmåtte (N MA)
jana i går
jana yake den forgående dag
jando forberedelsessted for drenge før (N MA)
 omskæring
jandoni give en dreng en instruktion/lærestreg
janga ulykke, lidelse, sorg (N)+(N MA)
jangili krybskytte, bandit (N MA)
jangwa ørken (N MA)
jani græs(strå), blad, løv (N MA)
janibu omegn, lokalitet (N)
-janja smart, skarpsindig, dreven (T)
janjaruka blære sig, vise sig (U)
Januari januar (N)
japo selv om
jarabati/mujarabati testet, prøvet (T)
jaraha/jeraha en skade (N MA)
jaribio test, prøve, eksperiment (N MA)
jaribiwa være/blive testet, prøvet, fristet (U)
jaribosi stanniol, folie (N)
jaribu prøve (U)
jaribu prøve, test, fristelse, rettergang (N MA)
jarida tidsskrift, magasin (N MA)
jarife vod (N MA)
jaruba > jaluba
jasho sved, hårdt arbejde (N)+(N MA)
jasi gips (N)
jasiri stå imod, trodse, stå igennem (U)

jasiri - jineemsha

- jasiri** dristig, frygtløs (T)
jasusi spion, agent, spejder (N MA)
jasusi udspionere, snuse, snage (U)
jawa na blive fyldt med (U)
jawabu svar (N)
jaza fylde op/i (U)
jazana være mast sammen (kø, bus) (U)
jazba* > jaziba (N)
jazi belønning (N MA)
jazia fylde på/i for nogen (U)
jaziba/jazba begejstring, henrykkelse, ekstase (N)
jazibika være ekstatisk, begejstret (U)
jazwa være/blive fyldt (U)
je? indikerer et spørgsmål
wewe je?/je wewe?, hvad med dig?
unasemaje?, hvad siger du?
jedwali tabel, diagram (N MA)
jehanum Helvede (N)
jeki donkraft (N)
jela fængsel (N)
jema god, godt (klasse 5)
jemadari hærfører, general (N MA)
jembe en hakke (N MA)
jenerali general (N MA)
jeneza kiste, ligbåre (N MA)
jenga bygge (U)
jengea bygge for (U)
jengeka blive bygget/grundlagt (U)
jengelele 1. tyndtarm, 2. penis (N)
jengewa være/blive bygget for (U)
jengwa være/blive bygget (U)
jengo bygning, byggeri (N MA)
jeni gen (N)
jeraha skade, sår (N MA)
jeruhi påføre skade, såre (U)
jeruhiwa være/blive skadet, såret (U)
jeshi hær, hærskare (N MA)
Jeshi la Kujenga Taifa National Service
Jeshi la Mgambo Folkets Militars
jeshi la ulinzi forsvaret
Jeshi la Wanainchi wa Tanzania Tanzanias Nationale Forsvar
jeshini i hæren
jeta doven person (N)
jeuri brutalitet, undertrykkelse (N)
jeuri stædig, uforskammet, arrogant, tyrannisk (T)
jia komme til, gribe an (U)
jianisha klassificere/karakterisere sig selv som (U)
jiambia sige til sig selv (U)
jiamini tro på selv, have selvtillid (U)
jiaminisha være overbevisende (U)
jiamulia dømme selv (U)
jiandaa forberede sig selv (U)
jiandikisha indskrive sig (U)
jibanza lure, skjule sig (U)
jibari undgå, distancere sig fra (U)
jibia svare, svare igen (U)
jibidisha gøre sit yderste (U)
jibini/chizi* ost (N)
jibiwa være/blive svaret (U)
jibizana svare hinanden, have en dialog (U)
jibu et svar (N MA)
jibu svare (U)
jiburudisha slappe af, nyde livet (U)
jicho øje (N MA)
jidai foregive, lade som om, blære sig (U)
jidamka vågne tidligt (U)
jieleza forklare for sig selv (U)
jifanya > jidai (U)
jifundisha/jifunza lære (U)
jifungua føde (U)
jifunza > jifundisha (U)
jifya sten i ildsted (N MA)
jigamba prale (U)
jiha (hver) vej (N)
jihadhari være forsigtig, varsom (U)
jihami passe på sig selv (U)
jiheshimu have selvrespekt (U)
jihimu vågne selv (U)
jihini afstå fra (U)
jihusisha involvere sig i, gå med i (U)
jiinamia bukke for, bukke under for (U)
jiji by (stor) (N MA)
jika presse, trykke, grynte (U)
jikakamua opbyde alle sine kræfter (U)
jikalifu besværliggøre tingene for sig selv (U)
jikaza gøre sit bedste (U)
jike hunkøn (dyr) (N MA)
jikimu klare sig selv (U)
jikita prale af sig selv (U)
jiko komfur, kogested (N MA)
jikomboa frigøre sig (U)
jikoni i køkkenet
jikosha rette op på sit rygte (U)
jikosoa indrømme sine fejltagelser (U)
jikurupusha trække sig selv op (U)
jikusuru stille sig udenfor, give sig selv (U) problemer
jikuta finde sig selv (U)
jikwaa snuble, begå en fejl (U)
jikwamua udfri sig selv (U)
jikwatua være helt dresset op (U)
jilaumu bebrejde sig selv (U)
jilimbikizia lægge til side til sig selv (U)
jilipiza kisasi tage hævn (U)
jiliwa/jiriwa* skruestik (N)
jimbi hane, hanekylling (N MA)
jimbo provins (N MA)
jimudu klare sig selv (U)
jimwayamwaya vise sig (U)
jina navn, navneord (N MA)
jinai kriminel (T)
jinaki forherlige sig selv (U)
jinamizi mareridt (N MA)
jinata prale (U)
jineemsha tage sig af sig selv og sine (U)

- nærmeste
- jingine/lingine** anden, en anden (klasse 5)
- jini** ånd (N MA)
- jino** tand (meno)
- jinoa** komme i form/træning (U)
- jinsi** slags, type, art, måde (N)
- jinsi** sådan som, måden som
jinsi alivyesema, måden som han/hun sagde det
- jinsia** køn (N)
- jinufaisha** > jineemsha
- jinyima** afstå fra, afholde sig fra (U)
- jiografia** geografi (N)
- jiona** se sig selv som (U)
- jiondokea** gå sin vej (U)
- jionea** være selvundertrykkende (U)
- jioni** aften (N)
- jipalia mkaa** lave problemer for sig selv (U)
- jipanga** arrangere sig (U)
- jipara** være helt dresset op (U)
- jipatia** opnå, erhverve (U)
- jipe imani** overbevise sig selv (U)
- jipe moyo** fatte mod (U)
- jipendekeza** indynde sig, indsmigre (U)
- jipodoa** påføre sig sminke (U)
- jiponza** bringe sig i fare (U)
- jipu** byld (N MA)
- jipura** pynte sig, gøre sig dejlig (U)
- jipurukusha** foregive at være uinteresseret (U)
- jipweteka** smide sig i en stol/sofa (U)
- jira** akse (N MA)
- jirani** nabo (N MA)
- jiremba** gøre sig smuk, sminke sig op (U)
- jiri** 1. ske, hænde, 2. strømme, flyde med (U)
- jirudi** ændre sin opførsel (U)
- jiriwa** > jiliwa (N)
- jirudia** gentage sig selv (U)
- jisaidia** hjælpe sig selv, gå på toilettet (U)
- jisalimisha** overgive sig (U)
- jishaua** vise sig, knejse (U)
- jishughulisha na** have travlt med, være optaget af (U)
- jisifu** forherlige sig selv (U)
- jisikia** føle sig, have det (U)
jisikia afadhali, have det bedre
jisikia vibaya, have det/føle sig skidt
- jisingisia** lade som om, foregive (U)
- jisu** stor kniv (N MA)
- jitahidi** indsats, anstrengelse (N)
- jitahidi** anstrenge sig, gøre sit bedste, (U)
gøre en indsats
- jitakia** ville (noget) for sig selv (U)
- jitapa** vise sig (U)
- jitawala** 1. være selvbestemmende, have (U)
selvkontrol, 2. tørre sig selv (bagi)
- jitegemea** være uafhængig, kun regne med (U)
sig selv
- jitenga** tage afstand fra, distancere sig fra (U)
- jitetea** forsvare sig selv (U)
- jitia** foregive (U)
- jitia kitanzi** hænge sig selv (U)
- jitihada** iver, nidkærhed (N)
- jitimai** sorg, ærgrelse (N)
- jitoa** melde sig ud, melde fra, befri sig fra (U)
- jitoa kimasomaso** tale sig fra det (U)
- jitokeza** vise sig (frem), gøre sig synlig, (U)
komme ud
- jitolea** ofre sig frivilligt, gøre noget frivilligt (U)
- jitoma** komme farende (ind) (U)
- jitosheleza** være sig selv nok (U)
- jitu** gigant, kolos (N MA)
- jituma** komme til arbejdet, involvere sig (U)
- jitwaza** være arrogant, hovmodig (U)
- jitwisha** løfte en byrde (U)
- jiua** gøre selvmord (U)
- jiuliza** undre sig, spørge sig selv (U)
- jiunga na** slutte sig til (U)
- jiuzulu** trække sig tilbage, træde tilbage, (U)
fratræde, afstå
- jivu** aske (N MA)
- jivuna** vise sig, prale (U)
- jivunia** berømme sig selv for noget (U)
- jiwa na** blive slået af (en ide), komme på noget (U)
- jiwe** sten (mawe) (N MA)
- jiweza** være i stand til, kan gøre det selv (U)
- jizatiti** gøre sig klar til, komme i form (U)
- jizi** tyv, røver (N MA)
- jizoea** være/blive vant til, vænne sig til (U)
- jizuia** kontrollere sig selv (U)
- jogoo** 1. hane, hanekylling, 2. tissemand (N MA)
- johari** juvel (N)
- joho** lang herrefrakke (N MA)
- joka** stor slange, drage (N MA)
- jokari** joker (N)
- jokofu** meget koldt vand (N MA)
- jongea** rykke nærmere, flytte på sig (U)
- jongefu** mobil (T)
- jongelea** flytte imod/nærmere (U)
- jongo** søm (syning) (N MA)
- jongoo** tusindben (N MA)
- jopo** panel (af folk) (N MA)
- jora** stofrulle (N MA)
- joshi** vindsiden (N)
- joshu** kvægdip (N MA)
- joto** varme, hede (N MA)
- joto** varmt (T)
- jotoridi** temperatur (N MA)
- jozi** et par (N MA)
- jozi** dobbelt (T)
- jua** sol (N MA)
- jua** vide, kende (U)
ninamjua, jeg kender ham/hende
- juana** kende hinanden (U)
- juha** dåre, enfoldig person (N MA)
- juhudi** flid (N MA)
- jukumu** ansvarlighed (N MA)
- jukwaa** platform, scene, stillads (N MA)
- Julai** juli (N)

Julia hali - kaka

julia hali spørge til (U)
Juliana hali spørge til hinanden (U)
julikana være kendt, blive taget notits af (U)
Julisha informere, introducere (U)
Julishwa være/blive informeret, introduceret (U)
juma uge (N MA)
Jumamosi lørdag (N)
Jumanne tirsdag (N)
jumapili søndag (N)
Jumatano onsdag (N)
Jumatatu mandag (N)
jumba bygning, palæ (N MA)
jumbe formand (N MA)
jumbo konstitution, bygning, fysik (N MA)
jumla sum, total (N)
jumlisa lægge sammen, addere (U)
jumuia et samfund, sammenslutning, forbund (N)
Jumuia ya Ulaya EU
Jumuia ya Madola British Commonwealth
jumuika være forenet, samlet (U)
jumuisha generalisere (U)
jumuisho generalisering (N MA)
jumuiya* > jumua (N)
Juni juni (N)
juta fortryde, angre (U)
jutia have ondt af (U)
juto samvittighedsnag, anger, skyld (N MA)
juu oppe, over
juu chini op og ned på
juujuu overnaturlig
juu ya på, oppe på, over
juvya/julisha informere (U)
juza > juvya
juzi i forgårs, for nylig
juzijuzi længere tilbage end i forgårs
juzu passe, passe ind (U)
juzuu afsnit, kapitel (N)

K

ka- indikerer fortællerform
akaenda, og så tog han/hun af sted
akaona, og da så han/hun
ka- formindskelsesord: katoto kadogo,
en lille bitte baby
kaa krabbe, (stjernetegn = krebsen) (N)
kaa trækul, kul (N MA)
kaa sidde, have bopæl, bo, opholde sig (U)
kaaka ganen (N)
kaaka nøle, være sendrægtig (U)
kaanga stege (U)
kaba kvæle, kværke (U)
kababu kebab, kødbolle (N)
kabaila lensherre, godsejer (feudal), kapitalist (N MA)
kabambe intensiv, kraftig, imponerende (T)

kabari kile (N)
kabati skab (N MA)
kabichi kål (hoved) (N)
kabidhi betro/overlade nogen noget (U)
kabidhiwa være/blive betroet noget (U)
kabila etnisk gruppe, stamme, nationalitet (N MA)
kabili konfrontere, stå ansigt til ansigt med, (U)
stille op til
kabilia konfrontere hinanden (U)
kabiliwa na være/blive konfronteret med (U)
kabisa absolut, definitivt, helt sikkert, fuldstændigt
kabla før, tidligere, inden
kabureta kaburator (N)
kaburi gravsted, grav (N MA)
kaburu boer/afrikaaner (N MA)
kabwela proletar (N)
kachara værdiløs, ramponeret, forfalden (T)
kachero detektiv, agent, spion (N MA)
kachumbari salatmiks med stærk chili (N)
kada en kadre (N MA)
kadamnasi i offentlighed, offentligt
kadamu formand, supervisor (N MA)
kadha/kadha wa kadha forskellige (T)
kadhaa > kadha
kadhalika ligeså, ligeledes
kadhi muslimsk dommer (N)
kadhia begivenhed, hændelse, episode (N)
kadi kort (kørekort osv.)
kadimisho et tilbud, en trussel (N)
kadiri*/kadri beløb, beregning, (N)
gennemsnit
kadiri estimere, beregne (U)
kadiri moderat (T)
kadiria estimere (U)
kadirio estimering (N MA)
kadiriwa være/blive estimeret (U)
kadogo meget lille, ubetydelig (T)
kadogo lillefingeren
kadri > kadiri
kafara ofring, offer (N)
kafi paddel, åre (N MA)
kafini klargøre en afdød for begravelse (U)
kafiri vantro, ateist, hedning (N MA)
kaga beskytte med heksekraft/magi (U)
kago beskyttende amulet (N MA)
kagua inspicere, granske (U)
kaguliwa være/blive inspiceret (U)
kahaba prostitueret (N)
kahawa kaffe (N)
kahawia kaffefarvet, brun (T)
kaida regel, lov (e. g. naturlovene) (N)
kaidi stædig (T)
kaidi være stædig, ubøjelig (U)
kaimu stedfortrædende, vice- (T)
kaimu stedfortræder, vice- (N)
kaimu stedfortræde (U)
kaka ældre bror, (N)
”bror” som høflig henv. til ”ligestillet”

- kaka** 1. skal (tom)(skildpadde), 2. igle (N)+(N MA)
kakakaka i en fart
kakakuona skældyr (N)
kakamavu beslutsom, vedholdende (T)
kakamia være stædig, sej, hårdnakket (U)
kakamizi stædig, ufleksibel (T)
kakamka anstrenge sig (U)
kakao kakao (N)
kakarakakara fare hid og did (U)
kakasi syrlig (T)
kakawana kraftfuld, atletisk (T)
kaki kakistof/materiale (N)
kala 1. vildkat, 2. havskildpadde (N)
kalab rabies, hundegalskab (N)
kalafati kalfatring, tætning (N)
kalafati kalfatre, tætnet (U)
kalamka være årvågen, varsom, på vagt (U)
kalamkia overliste (U)
kalamu pen, kuglepen (N)
Kalasinga en Sikh (N MA)
kale fortiden (N)
 -a kale, for- (T)
 wakati wa kale, der var engang (eventyr)
kalenda kalender (N)
kali gal, skarp, stærk (smag), heftig (T)
kalia sidde på, okkupere (U)
kalibu støbeform, smelteovn (N)
kalifu genere, besvære (U)
kalika være beboelig (U)
kalikiti krøllejern/ruller (N)
kalili sjælden, knap (T)
kaliwa være/blive siddet på, optaget (U)
kalori kalorie (N)
kalunguyeye pindsvin (N)
kama/kamua* malke, vride, presse ud, (U)
 trykke ud
kama som, ligesom, sådan som
kama hvis, ifald, dersom
kamambe en stærk person (N MA)
kamanda kommandør, øverstbefalende (N MA)
kamani hovedfjeder (N)
kamari hasardspil (N)
kamasi snot (N MA)
kamata fange, gribe, arrestere (U)
kamatana fange hinanden (U)
kamati komite, udvalg (N)
kamatwa være/blive fanget, arresteret (U)
kamba reb, snor, bånd, streng (N)
kamba reje, krebsdyr (N)
kamba koche hummer (N)
kambare lungefisk, malle, havkat (N)
kambi lejr, lejrplads (N MA)
kambo sted-forhold (N)
 baba wa kambo, stedfar
 mama wa kambo, stedmor
kame gold, ufrugtbar, øde, udtørret (T)
kamera kamera (N)
kamia forlange, presse, sætte tommeskruerne på (U)
kamili fuldstændig, komplet, hel, præcis (T)
-kamilifu perfekt, komplet (T)
kamilika blive afsluttet, færdiggjort (U)
kamilisha færdiggøre, afslutte, perfektionere (U)
kamilishwa være/blive færdiggjort, afsluttet, (U)
 perfektioneret
kamio truende krav, hård kritik (N MA)
kamishna kommissær, kommissionsmedlem (N)
kampeni kampagne (N)
kampuni firma, selskab (N MA)
kamsa alarm, sirene (N)
 kamsa ya moto, brandalarm
kamua/kama > kama (U)
kamuliwa være/blive malket, vredet, presset, (U)
 trykket
kamusi ordbog, leksikon (N)+(N MA)
kamwe overhovedet/slet ikke
 sipendi kamwe!, jeg kan slet ikke lide det!
 jeg vil ikke have det!
kana benægte, afslå, frasige sig, give afkald på (U)
kanali oberst (N MA)
kanda kassette/video bånd (N)
kanda zone, bælte, område (ukanda)
kanda massere, ælte (U)
kandamiza mase (nogen), trykke/presse ned, (U)
 undertrykke
kandamizwa være/blive mast, trykket, undertrykt (U)
kandanda fodboldkamp (N)
kandarasi kontrakt (N)
kandarinya tepotte (N)
kande blandede grønsager (N)
 oftest bønner og majs
kandika påføre, pudse (U)
kandiko ler til vægge og puds i lerbuse (N MA)
kandili petroleumslampe (N)
kando til side(n), afsides, ved siden af
kandokando ya lige ved siden af
kanga perlehøne (N)
kanga/khanga kvindeklæde/skørt/sjal (N)
kanganya forvirre, køre om hjørner med (U)
kanganyikiwa være/blive forvirret, omtåget (U)
kangara en sød og kraftig bryg af sukkerrør (N)
kani kraft (N)
kani elezi frejdig/livsglad kraft (N)
kanikana være muligt at benægte (U)
kani mvutano tyndekraften (N)
kani pewa centrifugalkraft (N)
kani tovu centripetalkraft (N)
kanieneo tryk (N)
 damu kanieneo, blodtryk
kanika være afvist, afviselig (U)
kaniki mørkt kvindeklæde (N)
kanisa kirke (N MA)
kanisa kuu katedral (N MA)
Kanisa la Kiinjili la Kilutheri
 K.K.K.T., evangelisk lutheransk tanzaniansk kirke
kanju/bibo Cashew frugt (N MA)
kano sene, ledbånd (N)

kanuni - katika

- kanuni** etik, moral, princip, norm (N)
kanusha benægte, modbevis, gendrive (U)
kanya forbyde, forhindre (U)
kanyaga træde på, træde ned, trampe på (U)
kanyagio 1. hov, klov, 2. pedal (N MA)
kanyagwa være/blive trådt på (U)
kanywa være/blive forbudt, afslået, nægtet (U)
kanzu muslimsk klædedragt (N)
kao hovedkvarter, boplads (N MA)
kapera ungkarl, cølibat (N MA)
kapi skal, avne, kapsel (N MA)
kapi trisse, hejs (N)
kaptula/kaptura shorts (N)
kapu kurv (N MA)
karabai olielampe (forskellige typer) (N)
karabati rehabiliterer, restaurerer, istandsætte (U)
karabatiwa være/blive rehabiliteret (U)
karadha forskud, lån (N)
karadhi give forskud, kredit, lån (U)
karafuu kryddernellike (N)
karagosi spytslikker, marionet (N MA)
karaha afsky, lede, væmmelse (N)
karai metal balje (N MA)
karakana værksted (N)
karama talent, begavelse, karisma (N)
karamka være ferm, være behændig, være på (U)
dupperne
karamu fest, banket (N)
karanga jordnød, peanut (N)
karani kontorist, sekretær (N MA)
karantini karantæne (N)
karata spillekort (N)
karatasi papir (N)
karibia nærme sig, være nær (ved) (U)
karibiana ligne (U)
karibisha invitere, velkomme (U)
karibisho invitation, velkomst (N MA)
karibishwa være/blive inviteret, budt velkommen (U)
karibu! velkommen! (se introduktionen)
karibu tena!, velkommen igen en anden gang!
karibu nær, nær ved, næsten
karibuni! velkommen alle sammen!
karibuni snart, for nylig
kariha vildledelse, tvang (N)
karimia skænke, bevilge (U)
karimiwa være/blive skænket, bevilget (U)
karimu gavmild, generøs (T)
karimu en gavmild person (N MA)
mkarimu (N WA)
karipia skælde ud, skænde på, irettesætte (U)
karipio skæld ud, irettesættelse (N MA)
karipiwa være/blive skældt ud, irettesat (U)
kariri gentage, repetere, citere (U)
kaririwa være/blive gentaget, repeteret, citeret (U)
karne et århundrede (N)
karo afgift, skolepenge (N)
karo en vask, afløb, septiktank (N)
karoti gullerod (N)
karunguyeye pindsvin (N)
kasa/kasoro minus, færre, mindre
kasa havskildpadde (N)
kasarobo/kasorobo kvarter i
kasha kiste, kasse, boks (N)
kashata hjemmelavet slik (N)
kashfa/kashifa skandale, bagvaskelse, (N)
bagtalelse, ærekrænkelse
kashifu bagtale nogen (U)
kasi hastighed, fart (N)
kasia åre, pagaj (N MA)
vuta kasia, ro (trække åren)
kasirani vrede, ærgrelse (N)
kasiki stor vandkrukke, amfora (N)+(N MA)
kasimu dividere, dele (U)
kasirika være gal, sur, arrig (U)
kasirikia være gal/sur på/over (U)
kasirisha gøre gal/sur (U)
kasirishwa være/blive gjort gal/sur (U)
kasisi præst, feltpræst, skibspræst (N MA)
kaskazi nordøst monsunen, den varme sæson (N)
kaskazini Nord (N)
Afrika ya kaskazini, Nordafrika
kaskazini nordlig (retning) (T)
kasoro minus, færre, mindre
kasorobo kvarter i
kasri slot, borg (N)
kastabani*/kastabini fingerbøl (N)
kasuku papegøje (N)
kasumba 1. opium, 2. propaganda, hjernevask (N)
kaswende syfilis (N)
kata afdeling (politisk/organisatorisk enhed) (N)
katibu kata, afdelingssekretær
kata kalabas, tom skal (N)
(bruges som kop, slev, øse)
kata skære, skære af, afkorte, (U)
trække fra
kataa nægte, afslå, afvise (U)
katakata skære i små stykker (U)
katalia afvise en anmodning (U)
kataliwa være/blive afvist, afslået (U)
katani sisal fibre (N)
katara gammel bil, smadderkasse (N MA)
kataupepo propellerblade (N)
kataza forbyde (U)
aliwakataza wasiende, han afslog at de skulle gå
katazo forbud (N MA)
katazwa være/blive forbudt (U)
katakisti lærer i kristendom (N MA)
katerero sex etc. (vulg.) (N MA)
kati midte, center (N)
katia skære for, skære ud/af for (U)
katiba forfatning, konstitution, formålsparagraf (N)
katibu sekretær (N MA)
Katibu Mkuu, generalskretær
~ mtendaji, eksekutiv sekretær
~ muhtasi, personlig sekretær
katika være/blive skåret, slået i stykker, (U)

- revnet
- katika** i, indeni, indvendig
- katikati** imellem, i midten
- katili** grusom, ond, sadistisk (T)
- katisha tamaa** demoralisere (U)
- katiti** meget lille (T)
- katiza** skære igennem, afbryde (U)
- katizo** en afbrydelse (N)
- katoliki** katolsk (T)
- katoto** spædbarn, et lille barn
- katu!** absolut ikke! overhovedet ikke!
- katua** polere (U)
- kauka** 1. tørre, 2. være kold, ligeglad (U)
- kaukia** ignorere (U)
- kaikiana** ignorere hinanden (U)
- kauleni** en utroværdig person (N)
- kauli** holdning, ytring, udtalelse (N)
- kauli** aktiv (gram) (N)
- kaumu** gruppe/samling/hob (af folk) (N)
- kaunta** disk (bar, forretning osv.) (N)
- kaure/kauri** skaller, porcelæn (N)
- kausha** 1. tørre noget, tørretumble (U)
- kausha** 2. bage, grille (U)
- kaushwa** være/blive tørret (U)
- kavu** tør, uden noget, simpel, jævn, (T)
- almindelig, usmykket, uden tilbehør
- chipsi kavu, pomfritter uden tilbehør
- kawa** flettet låg/overdækning (N)
- kawaida** norm, sædvane, skik, brug (N)
- a kawaida, almindelig, normal (T)
- kawia** forsinke, tøve, dvæle, smøle (U)
- kawilisha** forsinke, udsætte, opsætte (U)
- kawisha** forårsage forsinkelse (U)
- kaya** hushold, hjem (N)
- kaza** 1. spænde, fastskruer, 2. have sex (U)
- kazana** gøre sit yderste, blive spændt hårdt, (U)
- have sex med hinanden
- kazi** arbejde (N)
- kazia** 1. fastgøre på, 2. insistere (U)
- kazwa** være/blive spændt, fastspændt, (U)
- kebehi** fornærme, støde, krænke (U)
- kechu** skør, sprød, skrøbelig (T)
- keeke/kekee** 1. boreværktøj, 2. halssmykke (N)
- kefu/kifu*** mæthed, lede (N)
- kejeli** sarkasme, ironi (N)
- kejeli** være sarkastisk (U)
- kekee** > keekee (N)
- keketa** indgravere (U)
- keki** kage (N)
- kelele** larm (N MA)
- Acha kelele!, Hold op med det larm!
- Kelele!, Larm!, Hold mund!
- kemea** irettesætte, skælde, skælde på (U)
- kemia** kemi (N)
- kemkemu** masser af (T)
- kenda/tisa*** ni (9) (N)
- kende** testikel (N MA)
- kenge** stort firben/varan (N)
- kengele** klokke, sirene (N)
- piga kengele, ringe på/med en klokke
- kengeua** undgå, undvige, bøje af (U)
- kengeza** skele (U)
- kengeza** skele øje (N MA)
- kenua** vise tænderne (U)
- kera** irritere, forstyrre (U)
- kero** irritation (N)
- kereketa** irritere, gå på nerverne, (U)
- forårsage bekymring
- kereketwa** være/blive irriteret, gået på nerverne (U)
- kereza** skære/save/slibe/dreje/tilpasse noget (U)
- kereza meno, slibe tænderne
- kerezo** drejebænk (N)
- kero** irritation, ærgrelse, plage, besvær (N)
- kesha** holde sig vågen (U)
- keshia** kassér (N MA)
- kesho** i morgen
- kesho kutwa** i overmorgen
- kesho yake** dagen efter
- kesi** sag, retssag, søgsmål (N)+(N MA)
- kesi ya jinai, kriminelt søgsmål
- kesi ya kashfa, injuriesag
- kesi ya madai, civilt søgsmål
- kete** lille porcelænsskal/sneglehus (N)
- keti** sidde (U)
- ketia** sidde på (U)
- ketisha** 1. bede nogen sætte sig, 2. forhindre (U)
- nogen i at gå
- ketishwa** 1. være/blive tilbudt at sætte sig (U)
2. være/blive forhindret i at gå
- khanga** > kanga
- ki** klassepræfiks for klasse 7
- kitab, bog, kisu, kniv
- ki** formindskelsesord (diminutiv)
- kitoto, lille barn, kidege, lille fugl
- ki** biordsagtigt præfiks
- kikazi, arbejdsmæssigt
- kishule, skolemæssigt
- kiserikali, officielt, lovmæssigt
- ki** hvis, dersom
- ukienda, dersom du går
- ki** udtrykker samtidighed (som den engelske -ing form)
- nilimwonaakienda kwa miguu, jeg så ham/hende gående
- kia** led, bolt (N)
- kiada** godt, ordentligt
- kiada** en tekst (N KI)
- kiafrika** afrikansk
- a kiafrika, afrikansk (T)
- kiafya** sundhedsmæssigt
- kiaga** aftale, løfte (N VI)
- kiakisi** reflektor, refleks (N VI)
- Kiama** verdens ende, jordens undergang (N KI)
- kiambatisho** vedhæftet dokument (N VI)
- kiambato** komponent, bestanddel (N VI)
- kiambaupishi** madlavningsingrediens (N VI)

kiambaza - Kidanish

kiambaza skel, skillevæg, skillerum (N VI)
kiambishi affiks (gram) (N VI)
~ awali, præfiks
~ kati, infiks
~ tamati, suffiks
kiamshi stimulant (N KI)
Kiamu swahili dialekt fra Lamu (N KI)
kiangaza 1. findeløn, 2. lysstråle (N VI)
kiangazi den varme/tørre sæson (N KI)
kiango en væg krog/holder til lampe etc. (N VI)
kiangushio faldskærm (N VI)
kianzio startpunkt, udbetaling (N VI)
kiapo en ed, et løfte (N VI)
Kiarabu arabisk (N KI)
kiarifu prædikatet (N VI)
kiasi gennemsnit, mængde (N KI)
kiasi gani?, hvor meget? (pris)
kiasi lidt, en smule, noget
kiasili myte (N VI)
kiasilia et element, grundstof (N VI)
kiathiri indflydelse (N VI)
kiatu sko (N VI)
kiazi kartoffel, rodfrugt (N VI)
kibaba et mål (ca. 0,5 l) (N VI)
kibainishi kendeord (gram) (N VI)
kibaka tyv, bandit (N VI)
kibali tilladelse (N VI)
kibanda hytte, skur, kiosk (N VI)
kibanio klemme, hårklemme (N VI)
kibanzi splint, flis, spån (N VI)
kibao 1. tavle, 2. lussing (N VI)
kibao en bunke af, mange
kibao et hit, en sensation (N)
kibaraka en reaktionær, en bagstræber (N VI)
kibarua daglejer, daglønnet arbejder (N VI)
kibatari en lille olielampe (N VI)
kibati en lille dåse (N VI)
kibavu på siden
kibeberu imperialistisk, diktatorisk
kibepari kapitalistisk
-a kibepari, kapitalistisk (T)
kiberenge 1. et lille lokomotiv, 2. prostitueret (N VI)
kiberiti tændstik (N VI)
kibeti en lille skabning, dværg, lille kamphane (N VI)
kibibi ”shikwa na kibibi”, blive stum
kibinadamu meneskelig
-a kibinadamu (T)
kibindo en lille knude på kangaen brugt (N KI)
som lomme
kibiriti > kiberiti (N VI)
kibiongo en pukkel, en pukkelrygget person (N VI)
kibla mod Mekka (nord), Imamsens leje i moskeen (N)
kibofu blæren, blære i bold (N VI)
kibogoyo en tandløs person (N VI)
kiboko flodhest, pisk (N VI)
kiboko yao den/det bedste (N)
kibole blindtarm (N VI)
kibonge en/noget enestående (N)

kibonyeo fordybning, hulning (N VI)
kibua torsk (N VI)
kibudu dyre ådsel, kadaver (N VI)
kibuhuti sorg, kval, smerte (N)
kiburi arrogance, indbildskhed, hovmod (N KI)
kiburudisho forfriskning (N VI)
kiburuta vifte (N VI)
kibushuti en meget kort person (N VI)
kibuyu kalabas brugt som kar (N VI)
kibwagizo omkvæd, refræn (N VI)
kibwebwe lændeklæde (N VI)
kibwengo ond ånd der holder til i træer eller i havet (N VI)
kibweta lille kasse/æske (N VI)
kibyongo > kibiongo* (N VI)
kicha bundt, knippe (N VI)
kichaa sindssyge, skørhed, åndssvaghed (N VI)
unakichaa!, du er gal!
kichaga (træ)skelet (N VI)
kichaka vildnis, bush (N VI)
kichakuro jordegern (N VI)
kichala klase, klynge (af frugt) (N VI)
kichane en klase bananer (N VI)
kichangamsha aperitif, appetitvækker (N VI)
kichapuko/kichapuzi en speeder (bil) (N VI)
kicheche en ilder (N VI)
kichefuchefu kvalme, væmmelse (N KI)
kichekesho spøg, joke, grin, farce (N VI)
kicheko latter, grin (N VI)
Kichina kinesisk (N KI)
kichinichini under bordet, skjult
kicho frygt, bæven (N VI)
kichocho tilskyndelse, ansporing, (N VI)
katalysator
kichocho bilharzia (N KI)
sygdom, fremkaldt ved parasitter der lever på snegle i stillestående vand, borer sig ind i fødderne på mennesker og snylter på de indre organer
kichocho sti, gang, passage (N VI)
kichochezi katalysator (N VI)
kichokoo en spore, drivfjeder (N VI)
kichomi skarp smerte, krampe (N KI)
kichomozi knop (plante) (N VI)
kichozi solfugl (kolibri lignende) (N)
kichuguu termitbo (N VI)
kichujio si, filter (N VI)
kichungi cigaretfilter (N VI)
kichwa hoved (N VI)
Kidachi tysk (N KI)
anvendt under den tyske kolonimagt
kidadisi en grovskitse (N VI)
kidahizo roden af et ord (N VI)
kidakatonge drøbel (N VI)
kidamisi en joke, en happening (N VI)
kidani en fin halskæde (N VI)
Kidanish dansk (N KI)
-a kidanish, dansk (T)

- kidari** brystkasse, brystben, bryst (N VI)
kidato en rang, et trin (klassestrin) (N VI)
kidatu højden af en tone (N)
kidau 1. dhow, 2. blækhus (N VI)
kidege lille fugl (N VI)
kideri kvægpest, hønsetyfus (N KI)
kidete ret, rank
 simama kidete, stå ret/rank
kidevu hagen (N VI)
kidhahania abstrakt
kidhati alvorlig
kidhi opfylde, tilfredsstille, skænke (U)
kidhima funktionelt
kidhiwa være/blive opfyldt, tilfredsstillet (U)
kidimbwi pøl, pyt (N VI)
kidingapopo denguefeber (tropesygdom) (N VI)
kidogo lidt, en smule
kidokezo et vink, hentydning, fingerpeg (N VI)
kidoko tunge kliklyd (N VI)
 nogle lokalsprog har mange kliklyde
kidole finger, tå (N VI)
 ~ cha gumba, tommelfinger
 ~ cha kati, langefinger
 ~ cha mwisho, lillefinger
 ~ cha pete, ringfinger
 ~ cha shahada, pegefinger
kidomodomo beklagende, brokkende
kidonda sår (N VI)
kidonge tablet, pille (N VI)
kidoto forblindelse, skyklap (N VI)
kidoto en prik (N VI)
kidude dims (N VI)
kidudu lille insekt (N VI)
kidumbwasha dims, dippedut (N VI)
kidugu som brødre/kammerater
kidukari bladlus (N VI)
kidusia parasit, snylter (N VI)
kiduta knold, høj (N VI)
kidutu betydelig(t)
kielezo illustration, diagram, model (N VI)
kielezi biord, adverbium (N VI)
kienyeji primitiv, oprindelig, lokal
 -a kinyeji, primitiv, oprindelig, lokal (T)
kievusho destillat (N VI)
kifaa redskab, værktøj, apparat, udstyr (N VI)
kifaduro kighoste (N KI)
kifafa epilepsi (N KI)
kifalme royal
 -a kifalme, royal (T)
kifani ligemand, ens, sammenlignelig (N KI)
kifandugu haleben (N KI)
kifaranga kylling (N VI)
Kifaransa fransk (N KI)
kifaru næsehorn, pansret mandskabsvogn (N VI)
kifedha finansielt, pengemæssigt
kificho hemligholdelse (N VI)
kifijo bifald (N VI)
kifiko ankomst, destination (N VI)
kifo døden (N VI)
kifu opfylde, mætte, gennembløde (U)
kifu/kefu overmæthed, lede (N)
kifua 1. brystet (N VI)
 2. forkølelse, halsbetændelse
kifua kikuu tuberkulose (N KI)
kifua mbele stolt (med brystet frem)
kifuasi serie (N VI)
kifudifudi ligge på maven, med ansigtet nedad
kifuko mandel (i halsen) (N VI)
kifuko cha uzazi livmoderen (N VI)
kifukuzi myggespray, imprægneringsmiddel (N VI)
kifukuzi snudebille (N VI)
kifumbu filter, si (N VI)
kifundi teknisk
kifundo lille knude, ansats til stilk (N VI)
kifundo led (på kroppen) (N VI)
kifungo 1, knap, 2. detention (N VI)
kifungoni i fængsel/detentionen
kifungu 1. en underafdeling, (N VI)
 2. lille bunke/bylt
kifunguakinywa morgenmad (N VI)
kifunguamimba førstefødte (N VI)
kifuniko lille låg, kapsel (N VI)
kifuo spids kæp sat i jorden til at fjerne (N VI)
 det ydre af kokosnødder
kifuo det sted hvor en afdød bliver vasket (N VI)
 og kvinderne sover om natten
kifupi kort, kort fortalt
kifurushi en pakke (N VI)
kifusi fyldjord/grus (N VI)
kifuta jasho belønning (N VI)
kifutio tavlesvamp/klud (N VI)
kifuto viskelæder (N VI)
kifuu tom kokosnøddeskal (N VI)
kifyonzo sugelyd med munden (N VI)
 udtryk for foragt/afsky
kigae tagsten, potteskår, skærv (N VI)
kigagazi søsyge, kvalme (N VI)
kigandamizo underlag, stempelpude, måtte (N VI)
kiganja håndflade (N VI)
kigasha underarmen, ulna (N VI)
kigawe dividende (N VI)
kigawo divisor, faktor (N VI)
kigego barn eller dyr som har en unormal (N VI)
 udvikling
kigeni fremmed/ukendt måde/adfærd
kigeren'enza stump, skår (N VI)
kigeu/geu foranderlig, ustadig (T)
kigeugeu en vægelsindet/forvirret person (N VI)
kigezo målestok, parameter (N VI)
kigingi kreaturpløk (N VI)
kighari undtagelse (N VI)
kigingi pløk, pind, pæl (N VI)
Kigiriki græsk (N KI)
kogoda lille trebenet skammel (N VI)
kigogo betydningsfuld person, stor kanon (N VI)
kigogota spætte (N VI)

kigoli/kigori - kilema

- kigoli/kigori** ung pige før puberteten (N VI)
kigongo 1. pukkel, 2. kølle (N VI)
kigono overnatnings logi (N VI)
kigori en pige før puberteten (N VI)
kigosho misdannet arm (N VI)
kigugumizi en person der stammer (N KI)
kiguru en person med klumpfod (N VI)
kigutu stykke/stump af arm eller ben (N VI)
kiguu klumpfod (N VI)
kihama isolator, isolering (N VI)
kiharusi hjerteslag, apopleksi (N VI)
kihenge stor kornbeholder af vævede grene (N VI)
kiherehere nervøsitet, angstelse, angst (N KI)
Kihindi indisk (N KI)
-a kihindi, indisk (T)
kihistoria historisk
-a kihistoria, historisk (T)
kihoru dyb sorg, kval, smerte (N)
kihuni vulgær, fræk
-a kihuni, vulgær, fræk (T)
kihushishi bindeord (N VI)
kiima subjekt (N VI)
kiimbo intonation (N VI)
Kiingereza engelsk (N KI)
kiingilio indgangsgebyr (N VI)
kiingizi udråb under tale (N VI)
kiini mikrobe, bakterie (N VI)
kiini essensen, kernen, det grundlæggende (N KI)
kiini cha yai æggeblomme (N VI)
kiinilishe næringsstof (N VI)
kiinimacho trylleri, jonglering (N VI)
kiinuangongo pension (N VI)
kiinuzi elevator (N VI)
kiislamu islamisk
kitikio refræn (ved sang i kirke) (N VI)
kijakazi ung slavepige (N VI)
kijaluba lille metalæske (N VI)
kijamii socialt
kijana en ung (N VI)
kijani grøn
-a kijani (T)
kijembe hentydning, insinuation (N VI)
kijenzi bestanddel, komponent (N VI)
Kijerumani tysk (N KI)
kijibwa politisk lakaj (N VI)
kijicho misundelse, slet vilje (N KI)
kijidudu mikrobe, bakterie (N VI)
kijiji landsby (N VI)
kijiko ske (N VI)
kijineno ubetydelig bemærkning (N VI)
kijinga dumt, skørt
kijinga cha moto sprængstykke (N VI)
kijitabu pjece, brochure (N VI)
kijiti kvist, stilk, splint (N VI)
kijiti cha meno, tandstik
kijito bæk, å (N VI)
kijitu dværg (N VI)
gigantisk, kæmpe (T)
kijivu/kijivujivu grå (T)
kijiweni tilholdssted for børn (N VI)
kijukuu barnebarn (N VI)
kijumba bås, celle, hytte (N VI)
kijumbamshale svale, mursejler (N)
kijumbe mellemmand, mægler (N VI)
kijungo meko leve fra hånden og i munden
kijuujuu overnaturlig
kikaango stegepande (N VI)
kikabila stammemæssig, etnisk, nationalistisk
kikahawia brun
-a kikahawia, brun (T)
kikaka travlhed, forvirring (N VI)
kikamilifu fuldstændigt, præcist
kikao møde, samling (N VI)
kikapu kurv (N VI)
kikaragosi en robot (N VI)
kikasuku papegøjeagtig
kikatili brutalt, ondt
kikatoliki katolsk (T)
kikazi arbejdsmæssig
kikazio årepresse (N VI)
kike kvindelig, hunkøn, feminin
mtoto wa kike, pige (barn)
kikiki hårdt, fast, stramt
kiko pibe (N VI)
kiko den/det er/finde (klasse 7)
kikoa fælles måltid, sammenhold (N VI)
kikohazi hoste, bronkitis (N KI)
kikoi en mands frynsede sarong (N VI)
kikokotoo/kikokotozi regnemaskine (N VI)
kikoloni kolonialistisk
kikombe kop (N VI)
kikombo bøjning, kurve (N VI)
kikomo skjult, underdrejet
kikomo enden, grænsen, endestationen (N VI)
kikomunisti kommunistisk
kikongwe en ældre/erfaren person (N VI)
kikono stilk, stængel (N VI)
kikonyo knop, frugtknop (N VI)
kikoromeo adamsæble (N VI)
kikosi gruppe, patrulje (N VI)
kikoto fletning (N VI)
kikristo kristen (T)
kikuku armbånd, fodlænke (N VI)
kikulabu hæklenål (N VI)
kikumbo et skub/puf (N VI)
kikundi en gruppe, klike, bande (N VI)
kikundu hæmoroïder (N KI)
kikwapa svedlugt (N KI)
kikwazo forhindring, hindring (N VI)
kila (en)hver, alle (T)
kilabu/klabu klub, bar (N VI)
kilainisho smøremiddel (N VI)
kile den/det der (ovre) (klasse 7)
kilele top, højdepunkt, maksimum (N VI)
på kort, højde over havets overflade
kilema fysisk handicap (N VI)

- kilemba** turban, hanekam, fjerdusk (N VI)
kilembwe tipoldebarn (N VI)
kileo rusmiddel (N VI)
kilicho den/det som er (klasse 7)
kilima en bakke, høj (N VI)
kilimi drøbel (N VI)
kilimilimi sladder, rygte, rygtespredning (N KI)
kilimo landbrug (N KI)
kilindi dyb, dybt vand (N VI)
kilinge hemmelige ritualer/steder/sprog (N VI)
kilingo mønster, model, mærke, eksempel (N VI)
kilio sorg, jammer, klage (ved begravelser) (N VI)
kilioni vågenat, sørgeritual (N VI)
kilipukaji et eksplosiv (N VI)
kilo/ kilogramu kilogram (N)
kilomita kilometer (N)
kilugha lokalsprog (N VI)
kiluwiluwi larve, maddike (N VI)
kiluwiluwi hjele (N)
kiluwiluwichura haletudse (N VI)
kima abe (N)
kima kødfars, kødsovs (N)
kima mængde/pris/rate/kurs (N VI)
 kima cha chini, minimum
 kima cha juu, maksimum
kimaada ægte (T)
kimaadili ideelt, etisk
kimacho(macho) årvågen, på dupperne
kimada konkubine, medhustru (N VI)
kimaisha vedrørende livet/at leve
kimanda omelet (N VI)
kimapinduzi på en revolutionær måde
kimasomaso forestillende
kimataifa internationalt
 -a kimataifa, international (T)
kimatendo in praksis, i handling
kimaumbile naturligt
 -a kimaumbile, naturlig (T)
kimawazo i tankerne, intellektuelt
kimazingira miljømæssigt
kimbavu voldeligt
kimbele storsnudet opførsel
kimbia løbe, løbe væk, flygte (U)
kimbilia søge tilflugt (U)
kimbilio tilflugtssted, ly (N MA)
kimbiliwa være/blive søgt til som (U)
 tilflugtssted
 Tanzania inakimbiliwa, Tanzania bliver søgt til
 som tilflugtssted
kimbiza løbe efter, forfølge (U)
kimbizwa være/blive løbet efter, forfulgt (U)
kimbunga orkan, tyfon (N VI)
kimea malt (N KI)
kimelea bladskimmel, plantesvamp, parasitter (N VI)
kimeng'anya et enzym (N VI)
kimeta sygdom hos husdyr (N KI)
kimetameta 1. glitter, glimmer, (N VI)
 2. ildflue
kimia net (fiske- og sport), netværk (N VI)
kimila traditionelt
 -a kimila, traditionel (T)
kimiminiko en væske (N KI)
kimo højde (over havets overflade) (N VI)
kimo den/det er i/indeni (klasse 7)
Kimombo/Kiingereza* engelsk (N KI)
kimondo meteor, stjernesked (N VI)
kimori forklæde (N VI)
kimoyomoyo med hjertet, hjerteligt
Kimrima kystswahili (N KI)
 (Tanga, Dar es Salaam, Kilwa)
kimsharazi diagonalt
kimsingi fundamentalt, grundliggende
kimu sørge for (U)
kimulimuli ildflue, sankthansorm (N VI)
Kimvita Mombasa swahili (N KI)
kimwa være sur, muggen, på tværs (U)
kimwa mættet (T)
 mafuta kimwa, mættet fedtsyre
kimwezi satellit (N VI)
kimya stilhed (N KI)
kimya stille (T)
kina den/det har (klasse 7)
kina dyb, dybden (N VI)
kina rim, vers (N VI)
kina/akina/wakina en homogen gruppe (N)
kinaa selvtilfredshed (N VI)
kinadharria teoretisk
kinaganaga ligefremt, klart
kinai være mæt, overmæt (U)
kinaifu arrogant, selvtilfreds (T)
kinaisha overfylde, overmætte, tilfredsstille (U)
kinakilio karbonpapir (N VI)
kinamasi slim, dynd (N)
kinamo fleksibilitet (N)
kinamu 1. bevægelighed, plasticitet, (N KI)
 2. ler
kinanda strengeinstrument, klaver, piano (N VI)
kinara lysestage (N VI)
kinasaba genetisk (T)
kinda kylling (N MA)
kindakindaki fuldblods, aristokratisk (T)
kindani indefra, dybt nede
kindoro rød sød kartoffel (N VI)
kindumbwendumbwe begejstring (N KI)
kinembe/kisimi klitoris (N VI)
kinena lyske (N KI)
kinga beskytte, forsvare (U)
kinga beskyttelse, immunitet (N KI)
 chanjo ya kinga, vaccination
kinga asilia naturlig immunitet (N)
kingalingali på ryggen, bagvendt
kingama spærre, hindre, barrikadere, (U)
 ligge på tværs, være i vejen
kingamaji dige, dæmning (N MA)
kingamwili kroppens immunitet (N KI)
kingiwa være/blive immun over for, (U)

Kingazija - kiprotestanti

- beskyttet imod
Kingazija swahili som det tales på (N KI)
Comoros islands
kingi meget (klasse 7)
kingine en/den anden (klasse 7)
kingiza beskytte, forhindre, parere (U)
kingo skærm, skjold, dække (N)
kingora sirene (N VI)
kingoto i stilhed
kinidhamu disciplinært
Kingozi gammeldags swahili (N KI)
Kingwana Congo (Zaire) swahili (N KI)
kinoo 1. slibesten, (N VI)
2. (sæbe)blok/stang/bar
kinu morter, mølle, presse (N VI)
Kinubi sudanesisk (nubisk) (N KI)
kinubi citer (N VI)
kinundu bule, udvækst, håndtag (N VI)
kinundu bulet, ujævn (T)
kinyaa væmmelse, foragt (N KI)
kinyago udskårne figurer (kunst) (N VI)
kinyama vildt, brutalt, dyrisk
-a kinyama, vild, brutal (T)
kinyamkele ond ånd der holder til i træer (N VI)
kinyemelea umærkelig (T)
kinyemi god/rar ting (N KI)
kinyesi ekskrement, afføring (N VI)
kinyevu fugtighed (N VI)
kinyoleo barberkniv/maskine (N VI)
kinyonga kamæleon (N VI)
kinyonge elendig, miserabelt
kinyongo 1. galde, 2. afsmag, modvilje (N KI)
kinyota stjerne (typ) (N VI)
kinyozi barber, frisør (N VI)
kinyume bagvendt, omvendt
-a kinyume, bagvendt, omvendt (T)
kinyunyizi sprøjte (N VI)
kinywa det indre af munden (N VI)
kinywaji drikkevarer, drik (N VI)
kinywe grafit (N KI)
kinza protestere, modsætte sig, opponere (U)
kinzana opponere mod hinanden (U)
kinzano modsigelse, protest (N MA)
kioevu en væske (N VI)
kioja/kiroja* vidunder, mirakel, underværk (N VI)
kiokozi 1. redning, 2. beskytter/frelser (N VI)
kiolezo mønster, prøve, eksempel (N VI)
kiongozi leder, vejviser, guide (N VI)
kionjamchuzi knurhår/bakkenbarter (N VI)
kionjo mundsmag, nip, prøve, test (N VI)
kionyeshi 1. demonstration, forvisning (N VI)
2. påpegende stedord
kionyo hentydning, hint, indikation (N VI)
kioo glas, rude, spejl (N VI)
kiota fuglerede, redekasse (N VI)
kiowevu en væske (N VI)
kioza råddenskab, forrådnelse, koldbrand (N VI)
kipa målmand (N)
kipaimara konfirmation (N KI)
kipaji naturlig gave, talent (N VI)
kipaku lap, plet (N VI)
kipande et stykke, en skive (N VI)
kipandio trin (N VI)
kipanga glente (N VI)
kipapara i en hast, i en fart
kipara skaldethed, kronragning (N VI)
kiparamoto hidsig teenagerpige (N VI)
kipashio et afsnit i en tale (N VI)
kipato lille indkomst (N KI)
kipaumbele prioritet (N VI)
kipawa talent, gave (N VI)
kipazasauti højtaler (N VI)
kipekecho piskeris, blender (N VI)
kipele bums, knop (N VI)
kipembe kantet, kroget, hakket (T)
kipenga fløjte (N VI)
kepengee paragraf, artikel, punkt (N VI)
kipengele > kipengee
kipenu tagskæg, udhæng (N VI)
kipennyoy 1. diameter, akse, (N VI)
2. åbning, hul, perforering
kipenzi en kær, en kæreste (N VI)
kipeto 1. eksponent, 2. toppunkt, (N VI)
maksimum
kipepeo sommerfugl (N VI)
kipeto brise, svag vind (N VI)
-a kipepo spøgelsesagtig (T)
kipi spore (hos fugle) (N VI)
kipia toppunkt (N VI)
kipigi pind til at få frugt ned med (N VI)
kipigo slag, stød (N VI)
kipilipili krydret, stærkt (T)
kipilefti rundkørsel (N)
kipimahewa barometer (N VI)
kipimajoto termometer (N VI)
kipimapebe vinkelmåler (N VI)
kipimaupeto vindfane (N VI)
kipimio skala, målestok (N VI)
kipimo mål, størrelse, skala (N VI)
kipimohali temperatur (N VI)
kipindi periode, afsnit, program (N VI)
kipidupindu kolera (N KI)
kipingamizi hindring, tilbageslag (N VI)
kipingili plante knop, forgrening (N VI)
kipini lille håndtag, stift i næsen, lille (N VI)
sikkerhedsnål
kipitisho varme/el leder (N VI)
kipo den/det findes/er (klasse 7)
kipofu en blind person (N VI)
kipokeo et refræn (N VI)
kipora hanekylling (N VI)
kiporo tiloversbleven mad (N VI)
kipovu en boble (N VI)
kipozi kondensator (N VI)
kipozi trøst, belønning, opmærksomhed (N VI)
kiprotestanti protestantisk (T)

- kipokusi** desinfektionsmiddel (N VI)
kipumbu sygdom i testiklerne, brok (N VI)
kipuli en øring (N VI)
kipumbavu åndssvagt, tosset
kipunguzo discount, nedslag (N VI)
kipunjo fusk ved afvejning af varer (N VI)
kipupwe den kolde sæson (N KI)
kipusa 1. næsehornshorn, 2. smuk pige (N VI)
kipuri reservedel (N VI)
kipya ny, nyt (klasse 7)
kiputo en boble (N VI)
kirafiki på en venlig/kammeratlig måde
kirago sovemåtte, personlige ejendele (N VI)
kirai bisætning (gram)
kiraia civilt (politi i civil), som en medborger
kiraka lap, plet (N VI)
kiranja skole præfekt (N VI)
kirejeshi relative stedord (N VI)
kirembesho skønhedspleje (N VI)
Kireno portugisisk (N KI)
kiri erkende, aflægge, stadfæste (U)
kiriba vandbeholder af skind (N VI)
kirihi væmmes, føle afsky/lede (U)
kirihishwa være/blive udsat for væmmelse (U)
kirihiwa være/blive afskyet (U)
kirimba net/skab/bur brugt som flueskab (N VI)
kirimia beværte nogen, feste for (U)
kirimu være gavmild, imødekommende (U)
kiritimba monopolisere (U)
kiroboto loppe (N VI)
kiroho følelsesmæssigt, åndeligt
kiroja/kioja vidunder, underværk, kuriositet (N VI)
kirudishi en refleks, et katteøjne (N VI)
kirukanjia en prostitueret (N VI)
kirungu stav (N VI)
Kirusi russisk (N KI)
kirutubisho næringsstof (N VI)
kiruu voldsomt raseri (N)
kisa 1. årsag, grund, begivenhed, (N VI)
 2. lus i skindpelsen
kisaa retning med uret
kisabaki korrelat (gram) (N VI)
kisadifu gen, arveanlæg (N VI)
kisahani underkop, underskål (N VI)
kisaki hårdt, fast
kisamvu kassava (N KI)
kisanaa kunstnerisk
kisarawanda lagnet der er brugt på (N VI)
 brudenatten, bevis på brudens jomfrulighed
kisarufi grammatisk
kisasa moderne, nutidigt
 -a kisasa, moderne (T)
kisasi hævn, gengæld (N VI)
kisasili en myte (N VI)
kisawe tilsvarende, ensbetydende (N VI)
kisebusebu forstillelse, hykleri (N VI)
kiselema nedslidt hakke (N VI)
kiserekali statsligt, regeringsmæssigt
 -a kiserekali, statsligt, regeringsmæssigt (T)
kiseyeye/hijabu skørbug, paradentose (N KI)
kisha så, endelig, bagefter
kishada/tiara papirdrage (N VI)
kishamba på en bondsk måde, enfoldigt
kishaufu ring/stift i næsen, smykke (N VI)
kishawishi en fristelse (N VI)
kishazi biord (adverbium) (N VI)
kishenzi uciviliseret, groft, fornærmende
kishepe planteske (N VI)
kisheria juridisk, lovmæssigt
kishiko håndtag (N VI)
kishindo brøl, rumlen, brag, knald (N VI)
 chokbølge
kishoroba linie, bane, stribe, række (N VI)
kishujaa modigt, heroisk
kisi/busu* kys (N)
kisia anslå, vurdere, gætte (U)
kisiasa politisk
kisibau åben vest (N VI)
kisifa biord (adverbium) (N VI)
kisigino hæl (N VI)
kisiki træstub (N VI)
kisima vandhul, brønd (N VI)
kisimi/kinembe klitoris (N VI)
kisingizio påskud, undskyldning (N VI)
kisio vurdering, gæt (N MA)
kisirani gene, pestilens, ulempe, (N VI)
 uheld
kisirsiri i al hemmelighed
kisiwa en ø (N VI)
kisiwa være/blive vurderet, gættet (U)
kisogo nakke (N VI)
kisomo grundliggende uddannelse (N KI)
kisongo årepresse (N VI)
kisonono gonorré (N KI)
kistariungio bindestreg (N VI)
kisu kniv (N VI)
kisua klædningsstykke (N VI)
kisuguu/kichuguu* termitbo (N VI)
kisukari diabetes (N KI)
kisukari sød banansort (N KI)
kisukuku fossil, forstening (N VI)
kisuli svimmelhed, omtågethed (N KI)
kisunzi svimmelhed (N KI)
kisura en smuk pige (N VI)
kisusio suppe af blod (N KI)
kisuusio viskestykke (N VI)
Kiswahili swahili (N KI)
Kiswedish svensk (N KI)
kita fast, stå fast (U)
kitaaluma akademisk
kitabu bog (N VI)
kitafunio snack (N VI)
kitafa nationalt
kitako rumpe, ende, balle (N KI)
kitalu frøbed, såbed (N VI)
kitamaduni kulturelt

kitambaa - kiwiko cha mguu

- a kitamaduni, kulturelt (T)
kitambaa stof, klæde, tørklæde (N VI)
kitambi topmave, ølmave, bildæk (N VI)
kitambo en stund (N KI)
kitambulisho ID kort, identifikationskort (N VI)
kitamkwa sproglyd (N VI)
kitana kam (N VI)
kitanda seng (N VI)
kitanda cha kifumia vævestol (N VI)
kitanga/kiganja håndflade (N VI)
kitangulizi forord, indledning, (N VI)
førstkommende
kitani 1. linned, lærred, hør, (N KI)
2. linolie
kitanzi løkke, løbeknude, sløjfe (N VI)
kitasa låsetøj (N VI)
kitata splint (N VI)
kitawa adskillelse, ensomhed (N)
kite fnys, prust (N VI)
kitefutefu snøften (N)
kitegauchumi en investering (N VI)
kitendawili en gåde (N VI)
kitendo dåd, handling (N VI)
kitendwa genstandsled (N VI)
kitenge kvinde klædningsstykke (N VI)
bedre kvalitet end kanga
kitengo afdeling, sektion (N VI)
kitenzi udsagnsord (verbum) (N VI)
kitenzi kemisk komponent (N VI)
kithembe læspen (N KI)
kithiri forøge, øge (U)
kiti stol, sæde (N VI)
kitiahamu appetitvækker (N VI)
kitindamimba sidstfødte (N KI)
kitindio pincet (N VI)
kitisho trussel, skræk (N VI)
kitita bundt, klase (N VI)
kitivo universitetsfakultet (N VI)
kito ædelsten (N VI)
kitomeo opslagsord (ordbog) (N VI)
kitonge en lille klump (N VI)
kitongo(tongo) sidelæns, skævt, skråt
kitongoji sted langt ude på landet (N VI)
kitoto spædbarn, lille barn (N VI)
kitovu navle, midtpunkt (N VI)
kitovu/tovu centripetal (T)
kano tovu, centripetalkraft
kitovu cha uvutano tyngdepunkt (N KI)
kitoweo sidefad/ret (N VI)
kitu ting, objekt (N VI)
kitubio bod, straf (N KI)
kituko en alarmerende/farefuld hændelse (N VI)
kitukuu oldebarn, tipoldebarn (N VI)
kitulizo 1. trøst, 2. beroligende middel (N KI)
kitumbua ris/majs æbleskive (N VI)
kitumbuizo ventesang, vuggevise (N VI)
kitundu åbning, pore (N VI)
kitunguu løg (N VI)
kituo station, holdeplads, stoppested (N VI)
kituo cha polisi, politistation
kitupe/kitupo projektil (N VI)
kitwea alene, enlig
kitwitwi vipstjert (N VI)
kiu tørst (N KI)
kiuagugu ukrudtsmiddel (N VI)
kiuavidudu insektgift (N VI)
kiuavisumbuvu skadedyrsgift (N VI)
kiuchumi økonomisk
kiuka omgå, springe over, undvige (U)
kiulizi spørgende ord (N VI)
kiumbe organisme, levende væsen (N VI)
kiume mandigt, modigt
mtoto wa kiume, drengebarn
kiumri aldersmæssigt
-a kiumri, aldersmæssig (T)
kiunga forstad, udkant (N VI)
kiunganishi bindeord (N VI)
kiungo led (i kroppen) (N VI)
kiungo bandia protese (N VI)
Kiunguja Zanzibar swahili (N KI)
grundlaget for Standard Swahili
kiungulia halsbrand, surt opstød (N KI)
kiungwana på en civiliseret måde
kiuno hofte, talje (N VI)
kiunzi ramme, skelet, fletværk (N VI)
kiutumaduni kulturelt
kivimbe jord (N KI)
kivivu dovent
kivuko overgang (flod), overfart (færge) (N VI)
kivuli 1. skygge, 2. spøgelse (N VI)
kivumbi røre, tumult, oprør (N KI)
kivumi sladder, rygter (N VI)
kivumishi tillægsord (adjektiv) (N VI)
kivutio ansporing, opmuntring, tiltrækning (N VI)
kivuvu bananflue (N VI)
kiwa ensom, udstødt, hjemløs (T)
kiwakilishi stedord (pronomen) (N VI)
kiwakilishi rejeshi relativt stedord (N VI)
kiwakilisho en type, eksempel på type, (N VI)
personificering
kiwambo trommeskind, hinde, membran (N VI)
kiwanda fabrik, industri (N VI)
kiwango beløb, rate, kurs, mål (N VI)
kiwanja bane, åbent sted/område/plads (N VI)
kiwanja cha ndege lufthavn (N VI)
kiwashio en lighter (N VI)
kiwavi larve (N VI)
kiweko holder, beslag (N VI)
kiwele yver, mælkekirtel (dyr) (N VI)
kiwembe/wembe barberblad (N VI)
kiwenda-wazimu sindssygt, afsindigt, vanvittigt
kiwete en handikappet/lam person (N VI)
kiwewe bestyrtelse, overraskelse, (N VI)
forvirring
kiwi forblænding (N KI)
kiwiko cha mguu ankel (N VI)

- kiwiko cha mkono** håndled (N VI)
kiwiliwili kroppen eller en part af kroppen (N VI)
kiwimbi bølgeslag, krusning (N VI)
kiwinga imprægneringsmiddel (N VI)
Kiyahudi jødisk (N KI)
Kiyama dommedag, genopstandelse (N KI)
 (Koranen)
kiyeyusho opløsningsmiddel (N VI)
kiyombo barktøj (N VI)
kiyowe skrig, råb, hyl (N VI)
kiyoyoso aircondition (N VI)
Kiyunani klassisk græsk (N KI)
kiza/giza* mørke (N)
kizaazaa neurotisk (T)
kizabizabina sludrehoved, løgner (N)
kizamani på gammeldags vis
kizazi livmoder (N KI)
kizazi generation (N VI)
kizee gammel kvinde (N VI)
kizibao ærmeløs klædning båret (N VI)
 båret af muslimske mænd
kizibiti bevis, indicie, bilag (i retssag) (N VI)
kizibo prop, stopper (N VI)
kizibuo skrueprop (N VI)
kizidisho multiplikator (N VI)
kizidishwa multiplikand (N VI)
kizimba bur, celle, vidneskranke (N VI)
kizimio askebæger (N VI)
kizimwi ond ånd (N VI)
kizinda mødom (N VI)
kizingiti dørtærskel, dørrin, karm (N VI)
kizingo kurve, bøjning (N VI)
kizio halvkugle, hemisfære (N VI)
kizio enhed (N VI)
kizito en rig person ("fyldt") (N VI)
kiziwi en døv person (N VI)
 bubu kiziwi, en døvstum person
kizuizi hindring, forhindring (N VI)
kizuizini i detention
kizuka et syn, åbenbarelse (N VI)
kizungu engelsk/europæisk (slang) (N KI)
kizunguzungu svimmelhed, omtågethed (N KI)
kizushi en påtrængende person (N VI)
kizuu ond ånd (N VI)
K.K > Kabla ya Kristu, før Kristi fødsel
klabu/kilabu klub, bar (N VI)
k.m > kwa mfano, for eksempel
-ko er her/der (klasse 15, 17)
 niko, jeg er her
 yuko, han/hun er her/der
 iko, den/det er her/der
-ko hvor (affiks, gram)
 alikokaa, der hvor hun/han sidder
 walikokwenda, der hvor de gik hen
koa snegl(ehus) (N MA)
kobe skildpadde (N MA)
koboa fjerne avner af korn (U)
kochi sofa (N)+(N MA)
kochokocho i overflod
kodi skat, (hus)leje, opkrævning (N)
kodi leje noget (U)
kodisha udleje noget (U)
kodishwa være/blive udlejet (U)
kodiwa være/blive lejet
kodoa macho stirre (U)
kodolea macho fokusere på, stirre på (U)
kodolewa være/blive stirret på (U)
kofi åben/flad hånd (N MA)
 piga kofi, give en lussing
 piga makofi, klappe
kofia hat, hue, kasket (N)
koga skimmel, mug (N)
koga/oga* bade (U)
kohoa hoste (U)
kohozi slim i halsen (N MA)
koja krans (N MA)
kojoa 1. tisse, 2. få orgasme (U)
koka moto tænde op (ildsted) (U)
koko/kockwa kerne, sten, knude (N)
 (frugt, bryst, testikel)
kokoa feje/vaske væk/op, fjerne (U)
kokoa bata hudlotion, kokosolie (N)
kokora trawle (U)
kokoro en trawler (N)
kokota slæbe, trække (U)
kokote hvor som helst, alle steder
kokoteni trillebør, trækvogn, vogn (N MA)
kokotevu sløv (T)
kokoto småsten (til beton) (N MA)
kokotoa beregne (U)
kokotolewa være/blive beregnet (U)
kokotwa være/blive slæbt, trukket (U)
kokwa > koko (N)
kolea være smagfuldt, godt, underholdende (U)
koleo tang, knibtang, skovl/spade (N)
koleza tilsætte noget for at det skal (U)
 smage/gøre godt f.eks. krydderi, tobak, brænde
koloni koloni (N MA)
koma stoppe, holde op, ophøre med (U)
koma en afdøds ånd (N)
komaa modne, lagre (U)
komahedhi menstruationspause (N)
komamanga granatæble (N MA)
komanga hærde og anløbe stål (U)
komaza opmuntre/anspore til udvikling (U)
komba bush baby (øreabe) (N)
komba skrabe sammen (U)
kombaini en samling af spillere fra (N)
 forskellige klubber
kombamoyo loftbjælke (N)
kambawiko guldsmed (insekt) (N)
 (Kenya > kakerlak)
kombe trofæ, præmie (N MA)
Kombe la Dunia World Cup, (N JI)
 verdensmesterskab
kombe/kome bløddyr, skaldyr, musling (N MA)

kombeo - -kubwa

kombeo slynge (N MA)
kombo bøjet, vredet (T)
kombo 1. forladelse, amnesti, (N MA)
2. krumme (fra de riges bord)
komboa løskøbe, udløse (U)
kombolewa være/blive løskøbt (U)
kombora artillerigranat, missil (N MA)
kome bløddyr, skaldyr, musling (N MA)
komea stoppe ved, ende ved (U)
komea skyde slåen for døren (U)
komeo slå, rigle, skyderigle (N MA)
komesha gøre slut på, stoppe noget (U)
komo la uso pande (hoved) (N MA)
komoa lukke op, befri (U)
komolewa være/blive lukket op for, befriet (U)
kompyuta computer (N)
komunyo altergangs ritual (N)
komwe frugt fra mkomwe træet (N)
bruges som spilbrikker
kona hjørne, hjørnespark (N)
konda tabe sig, slanke sig, blive tynd/slank (U)
kondakta konduktør (N MA)
konde mark, ager, et stykke opdyrket jord (N MA)
konde knytneve (N MA)
kondea sygne hen, fortæres på grund af (U)
nogen/noget
kondesha gøre nogen/noget tynd/slank (U)
kondo kamp, strid (N)
kondo ya nyuma efterbyrden (N)
kondoo får (N)
mwanakondoo, lam
konga blive gammel, ældre (U)
kongamana sammenkalde, indkalde (U)
kongamano samling, kongres, konference (N MA)
kongoa løsrive, trække op med rode (U)
kongoja slæbe sig afsted, trække benene efter sig, (U)
gå ved hjælp af stok
kongolewa være/blive trukket ud/op (U)
kongomea sømme/sætte sammen/op (U)
kongomeo strubehoved, Adamsæble (N)
kongoni topiantilope (gnu-agtig antilope) (N)
kongoro okseklov til suppe (N MA)
kongosho/bandama* bugspytkirtel (N)
kongoti marabu stork (N)
kongwe gammel, passé, udgået (T)
konokono snegl (N)
konsonanti konsonant (N)
Konyaki tanzaniansk konjak (N)
konyeza blinke/nikke til nogen (U)
konzi knytneve, knytneveful, håndfuld (N)
koo halsen, struben (N)
koo høne (N MA)
kopa hjertes i kortspil (N MA)
kopa låne, få et lån (U)
kope øjenlåg, øjenvipper (N)
kopesa blinke til nogen (U)
kopesha udlåne, låne ud (U)
koplo korporal (N MA)

kopo dåse (N MA)
korija en snes (N)+(N MA)
koroboi lille olielampe lavet af dåser (N)
korodani testikel (N)
-korofi fræk, flabet (T)
korofisha skabe forvirring, lave ballade, (U)
lave en scene
korofishwa være/blive forvirret, bestyrtet, (U)
ophedet
koroga 1. røre, 2. røre op i, skabe røre (U)
korokoroni i detentionen, i cellen
koroma snorke (U)
koromeo strubehoved, svælg, spiserør (N)
korona maskine til forarbejdning af sisal (N MA)
korongo stork (N)
korongo grøft, rende, regnvandsgrøft (N MA)
kororo løs hud under halsen (kvæg) (N MA)
korosho cashewnød (N MA)
korti en ret/domstol (N)
kosa fejle, misforstå, tage fejl, krænke (U)
kosana være på kant med hinanden, (U)
misforstå hinanden
kosea fejle/misforstå/tage fejl/krænke på (U)
vegne af anden/andre
kosekana ikke lade sig gøre, mangle, (U)
være uopnåeligt
kosesha lede på vildspor, forårsage (U)
misforståelse
kosha/osha vaske noget (U)
kosoa påpege fejl/misforståelser (U)
kosoana korrekte hinanden, påpege fejl (U)
hos hinanden
kosolewa være/blive rettet ind/op (U)
kota kurve, bøjning, krog (N MA)
kota kvarter (politi, militær osv.) (N)
kote/kotekote overalt, allevegne
koti frakke, jakke (N MA)
kovu et ar (N)+(N MA)
koza have rigtig/god/kraftig/skarp farve (U)
kozi kursus (N)
Krismasi/Noeli jul (N)
Kristo/Kristu Jesus Kristus (N)
ku at (sættes foran udsagnsord)
kuimba, at synge
kukimbia, at løbe
ku klassepræfiks (klasse 15 og 17)
ku (find flere anvendelser af **ku** i
introduktionen)
kua vokse, vokse op (dyr og mennesker) (U)
kuansia fra og med
kuba kuppel (N MA)
kubali være enig, få lov til, acceptere (U)
kubaliana være enige, komme overens (U)
kubaliano overenskomst, aftale, forlig (N MA)
kubalika/kubaliwa være/blive enige, accepteret, (U)
fået lov til
kubuhu være afhængig af (U)
-kubwa stor, rummelig, udstrakt, (T)

omfattende, betydningsfuld
kucha negl (fingre og tæer) (N)
kucha klo (N MA)
kucha/cha gry (U)
 kumekucha, det er dagry
kuchavusha bestøvning (N KU)
kuchwa/chwa skumre, formørke (U)
 kumekuchwa, det er skumring/solnedgang
kudhibiti censur, kontrol (N KU)
kudra/kudura Guds almægtighed (N)
kudua nguo smide tøjet (U)
kufa/fa dø, være død (U)
kufu pendant, mage (N)
kufuatana na som følge af (U)
kufuli hængelås (N)+(N MA)
kufuru gudsbespøtte (U)
kufuru blasfemi (N MA)
kuhani jødisk præst (N MA)
kuharibu misitu skovfældning (N KU)
kuhusu angående, vedrørende, med
 hensyn til
Kuingia entré
kuja/ja komme (U)
kujaa (maji kujaa) højvande
kujiua selvmord (N KU)
kukawilisha opsættelse, udsættelse (N KU)
kukeni på den kvindelige side
 (f.eks. af familien, af forfædre)
kukifu gennemtrængning (N KU)
kukimu logistik (N KU)
kukoje? hvordan er der der?
kukomaa kisiasa politisk modenhed (N KU)
kukomanga stålhærdning (N KU)
kuku høne, kylling (N)
kuku huku/huku huku lige her, præcis her
kukurika vimse rundt, lave vrøvl, fare omkring (U)
kukurukakara hid og did
kula/la spise, æde, fortære (U)
kulaanika forbandet, forbistret (T)
kulabu krog (N)
kulainisha blødgøring (N KU)
kulasitara hejre (N)
kule der, derude (langt væk)
kulehemu lodning (N KU)
kuli kuli, stevedore (N MA)
kulia højre (modsat venstre) (N)
 -a kulia, højre (T)
kulia vokse op i/på (fra kua) (U)
kuliko end (i sammenligninger)
 mrefu kuliko, højere end
kulikoni hvad sker der? hvorfor på den måde?
kulikuwa der var (U)
kulitokea der skete det
kulungu skriftantilope (N)
kuma kusse, fisse, vagina (sjofelt) (N)
kumba kokosmåtte (N)
kumba kolliderede med, springe på, skubbe (U)
kumba feje/rense væk (U)

kumbana trænges, springe på hinanden (U)
kumbatia omfavne, kramme (U)
kumbe! Heh! (udtryk for overaskelse)
kumbi ydre skal/kapsel af kokosnød (N MA)
kumbi lejr for drenge under indvielsesceremoni (N)
kumbi sale, haller (flertal, ukumbi ental)
kumbikumbi flyvende termitter (spiselige) (N)
kumbo ødelæggelse, hærgen (N MA)
kumbo et skub (N)
kumbuka huske, erindre, savne (U)
kumbukana huske/savne hinanden (U)
kumbukia huske/komme på igen (U)
kumbuko erindring, minde (N MA)
kumbukumbu hukommelse, et minde, (N)
 souvenir
Kumbukumbu la Torati Femte Mosebog
kumbukwa være/blive husket (U)
kumbusha minde om, huske på (U)
 alimkumbusha, han/hun huskede hende/ham på
kumbusho mindesmærke, museum (N MA)
kumbwa gribe, bemægtige sig, beslaglægge (U)
kumeanuka opklaring i vejret (U)
kumekucha morgengry
kumekuchwa det er skumring, solnedgang
kumepambazuka det er dagslys
kumi ti (10) (N MA)
kuna der er (U)
 kuna matata, der er problemer
 hakuna matata, der er ingen problemer
kuna skrabe, kradse, rive (U)
kunahitajika der er brug for
kundaa være underudviklet, krympe (U)
kunde linse, lille bønne (N)
kundi gruppe, flok (N MA)
kunga fortrolig indvielse i seksuelle (N)
 og ægteskabelige spørgsmål
kungu indisk mandel (N)
kungugu smøg (N)
kungumanga muskatnød (N)
 brugt som mildt elskovs/beruselsesmiddel
kunguni væggelus (N)
kunguru ravn, krage (N)
kung'uta 1. ryste noget (f.eks. et tæppe) (U)
 2. slå med knoen på skallen (slang)
kung'uto separator, centrifuge (N)
kung'utwa være/blive rystet/slået på skallen (U)
kunguwaa snuble, træde forkert (U)
kungwi lærer/instruktør ved indvielse i (N MA)
 ægteskabelige spørgsmål
kuni brænde (flertal, ukuni ental)
kunja folde, bøje, lægge sammen (U)
kunjamana være rynket (U)
kunjika være/blive foldet, lagt sammen (U)
kunjo fold, rynke (N MA)
kunjua folde ud, sprede ud, strække (U)
-kunjufu venlig, tilfreds, fornøjet (T)
Kunradhi! Undskyld mig!
kunya/nya skide, lave (U)

kunyanzi - kwamisha

kunyanzi fold, rynke (N MA)
kunywa/nywa drikke (U)
kuo afløb, rende, kanal (N MA)
kuongezeka kwa bei inflation (N KU)
kupa/pa give (U)
Kupaa Bwana Kristi Himmelfart (N)
kupasuliwa operation (N KU)
kupatwa kwa jua solformørkelse (N KU)
kupatwa kwa mwezi måneformørkelse (N KU)
kupe blodmide, blodsuger, parasit (N)
kupendezwa en påskønnelse (N KU)
kupia blinke, nikke (U)
kupindukia aldeles, fuldstændig, komplet (T)
kupita end, som overgår (i sammenligninger)
kupooza lammelse, polio (N KU)
kupoza afkøling (N KU)
kupri/shaba* kobber (N)
kupua ryste/kaste af (U)
kupwa (maji kubwa) højvande (N KU)
Kurani Koranen (N)
kurasa sider (i en bog) (flertal, ukurasa ental)
kuro vandbuk (N)
kurugenzi direktorat (N)
kuruka chini længdespring (N KU)
kuruka juu højdespring (N KU)
kurunzi fyr, lygte, søgelys (N)
kurupuka være/blive overrumplet, overrasket, (U)
forskrækket
kurupusha overrumple/overraske/forskrække (U)
nogen
Kurwa na Doto tvillinger i en fortælling med samme
titel
kusanya samle, indsamle (U)
kusanyika være/blive samlet på (U)
kusanywa være/blive samlet (U)
kushinda end, mere/flere end (i sammenligninger)
kushona skrædderfaget (N KU)
kushoto venstre (modsat højre) (N)
-a kushoto, venstre (T)
kusi vind fra syd (N)
kusini syd (N)
kusiwe der burde ikke være (U)
kustaafu fratræden, pensionering (N KU)
kusudi hensigt, agt, forsæt, øjemed (N MA)
kusudi/makusudi med vilje, forsætteligt
kusudia gøre med vilje, gøre med forsæt (U)
kusudio hensigt, forsæt (N MA)
kusudiwa være/blive gjort med vilje, med forsæt (U)
kusuru opnå koste hvad det vil (U)
kuta finde, møde, støde på, træffe (U)
kuta mure, vægge (flertal, ukuta ental)
kutana møde hinanden (U)
nilikutananaye mjini, jeg mødte (mødtes med)
hende/ham i byen
kutania mødes/samles på/i (U)
kuti kokospalmeblad (N MA)
kuto ikke at
kutoelewana, ikke at komme overens

kutofika, ikke at ankomme
kutojali ligegyldighed (N KU)
kutoka/toka/tokea fra
anatoka Kenya, han/hun kommer fra Kenya
Kutoka exit, udgang
kutokana na som følge af
kutokuwako fravær, udeblivelse (N KU)
kutowajibika uansvarlighed (N KU)
kutu rust, korrosion (N)
kutua støde, rykke, spjætte (U)
kutwa hele dagen
-kuu første, stor, vigtig, udestående (T)
mwalimu mkuu, skoleinspektør (førstelærer)
chuo kikuu, universitet
chakula kikuu, hovedføde
-kuukuu gammel, udslidt (ting) (T)
kuume højre (modsat venstre) (N)
-a kuume, højre (T)
kuume ni højre side
kuvimba kiwele yverbetændelse (N KU)
kuvu mug, skimmel (N)
kuwa/wa var (U)
ilikuwa vizuri, det var fint
kuwa/kwamba at
alisema kuwa anakubali, han/hun sagde at han/hun
er enig
kuwa/kwamba er meget brugt ved møder og forma-
liteter
kuwa na have, besidde (U)
kuwadi alfons, ruffer (N MA)
kuwadi udføre alfonseri, rufferi (U)
kuwako/kuweko eksistens (N KU)
kuweko > kuwako (N KU)
kuwemo involvering, tilstedeværelse, (N KU)
deltagelse
kuwepo kwako din tilstedeværelse
kuwili tosidet (T)
kuyoyosa air conditioning (N KU)
kuza udvikle, forstørre, berømme, rose (U)
kuzidisha gange, multiplicere (U)
kuzimu efter dødens ånde verden (N KU)
kuzimuni i ånde verdenen
k.v kama ville, ligesom
kwa til, fra, for, med, af
kwa ajili ya på grund af, fordi
kwa heri farvel
kwa kuwa fordi
kwa maana fordi, med begrundelsen
kwa mia procent
kwa moyo mmoja med hele hjertet, helhjertet
kwaa snuble (U)
kwajuka være/blive ødelagt (U)
kwake hendes/hans, dens/dets
kwake hans/hendes hjem, hjem til hende/ham
kwako din/dit, dit hjem, hjem til dig
kwama sidde fast (U)
kwamba > kuwa
kwamisha stoppe noget/nogen, bringe noget/ (U)

nogen til ophør

kwamua vikle ud, udfri, befri (U)
kwangu min/mit, mit hjem, hjem til mig
kwangua skrabe, skure (U)
kwanguliwa være/blive skrabet/skuret (U)
kwani derfor, siden, hvorfor
kwanja/fyekeo redskab til græsslåning (N MA)
kwanza først
 -a kwanza, første (T)
kwao deres, deres hjem, hjem til dem
kwapa armhulen (N MA)
kwapua*/kwepua stjæle, raspe (U)
Kwaresima fasteperioden (N)
kwaru grov, rå (T)
kwaruza skrabe, kradse (U)
kwata eksercits, parade (N)
kwato hov, klov (N MA)
kwatua nette sig (U)
kwaya kor (N)
kwaza forårsage nogens fald, (U)
 skandalisere nogen
kwazo anstødssten, vanskelighed (N MA)
kwea bestige, klatre (U)
kweche noget udslidt, nedslidt (N)
kwekwe ukrudt (N)
kweli sandhed, kendsgerning, faktum (N)
kweli! Virkelig!, Er det sandt! Er det rigtigt!
Kwema? Er alt OK?
 svar: Kwema! Helt fint!
kweme østersnød (N)
kwenda/enda gå, tage afsted (U)
kwenu jeres, jeres hjem, hjem til jer
kwenye på, i
kwenyewe stedet selv
kwepa/epa undgå, undvige (U)
kwepua stjæle, raspe (U)
kwetu vores, vores hjem, hjem til os
kweupe et åbent sted/område (N KU)
kweza løfte, rejse (U)
kwezi en stær (N)
kwida gribe, beslaglægge, holde (U)
kwikwi hikke, hulken (N)
kwingine et andet sted
kiwingineko andetsteds
kwini kinin (N)
kwisha/isha slutte, ende (U)
 filamu imeisha, filmen er slut
k.w.k. kadha wa kadha, nogle få, nogle

L

la af, for, med (klasse 5)
 jambo la maana, en sag med mening
la! nej absolut ikke!
la/kula spise, æde, fortære (U)

laana forbandelse (N)
laani forbande, fordømme (U)
laaniwa være/blive forbandet, fordømt (U)
labda måske
labeka? Ja, hvad ønsker du?
 svar af piger når de bliver kaldt på
labua smække, klaske, tæske (U)
ladha smag (N)
lafudhi udtale måde, accent (N)
laghai snyde, lure, bedrage (U)
laghaiwa være/blive snydt, luret, bedraget (U)
lahaja dialekt (N)
lahaula! Min gud! (overaskelse)
laiki normalen (N)
laiki være almindeligt/normalt for (U)
laini blød, blødt, behagelig (T)
lainika være blød, være medgørlig (U)
lainisha blødgøre, smøre (U)
laiti! hvis bare!
lakabu tilnavn, kælenavn (N)
lake hans/hendes, sin, dens/dets (klasse 5)
 jina lake nani?, hvad er hans/hendes navn?
laki hundrede tusinde (100.000) (N)
laki gå ud for at møde/velkomme (U)
lakini men, dog
lakiri segllak (N)
lako din/dit (klasse 5)
 jina lako ni nani?, hvad er dit navn?
lala sove, ligge (U)
 lala chali, ligge på ryggen
 lala fofofu, ligge død
 lala kifufufudi, ligge på maven
 lala salama!, sov godt!
 lala upande, ligge på siden
 lala usingizi, sove fast
lalama 1. jamre, klage, bede, (U)
 2. registrere en klage
lalamia appellere til, bede om (U)
lalamika klage, protestere (U)
lalamiko klage, protest (N MA)
lalana ligge sammen, have sex sammen (U)
lalia sove på, ligge på (U)
lalisha komme i seng (U)
lama/hadi* til, indtil, indtil at
lamba slikke (U)
lambo dam (N MA)
lambwa være/blive slikket (U)
lami asfalt, tjære, beg (N)
lamigumu asfalt (N)
landa ligne (U)
landana ligne hinanden (U)
lango port, portal (N MA)
langu min/mit (klasse 5)
 jina langu, mit navn
langua hæve prisen, profitere (U)
lao deres (klase 5)
 duka lao, deres butik
lapa sandal (N MA)

lapa - lipua

- lapa** spise grådigt (U)
Latifu godhedens gud (N)
latitudo breddegrad (N)
lau/laula undtagen, med mindre
laumiwa være/blive bebrejdet, kritiseret (U)
laumu bebrejde, kritisere (U)
lavani vanille (N)
lawalawa slik (N)
lawama irettesættelse, reprimande (N)
lawiti/fira sodomiosere (U)
laza komme i seng, indlægge (U)
på hospital
lazima nødvendighed, tvang (N)
ni lazima, det er nødvendigt
lazimisha tvinge, presse (U)
lazimishwa være/blive tvunget, presset (U)
lazimu trænge til, være nødt til (U)
lazwa være/blive lagt/indlagt (U)
lea opfostre et barn (U)
leba fødeafdeling (N)
lebasi tøj, klæder (N)
lebu/maabara laboratorium (N)
legalega være løs (U)
legea være løs, være svag, være rystende (U)
-legevu slap, løs (T)
legeza løsne, slække (U)
lehemu lodde, sammenføje (U)
leleka blive opfostret (U)
lelemama danse og synge hele natten (U)
lelewa være opfostret (U)
lema 1. være under standard, 2. uddrive (U)
en ond ånd
lemaa være lemlæstet, handikappet (U)
lemaza lemlæste (U)
lemea/elemea belaste, tyngede ned, (U)
være en byrde for
lenga sigte på, stræbe efter (U)
lenga skære i skiver (U)
lengalenga være gråden nær (U)
lengelenge vable, blære (N MA)
lengo mål (N MA)
lenu jeres (klasse 5)
duka lenu, jeres butik
lenye med, som har, ejeren af (klasse 5)
lenyewe selv (klasse 5)
lenzi linse (N)
leo i dag
lepe døsighed, træthed (N MA)
leseni licens, tilladelse, kørekort, (N)
autoration
leso lommetørklæde, tørklæde (N)
leta bringe, hente (U)
Lete! kom med ...
letea bringe til, hente til (U)
Leteni! kom med ... (til flere personer)
letewa være/blive bragt (U)
letu vores (klasse 5)
duka letu, vores butik
levuka blive ædru (U)
levya være berusende (U)
lewa være beruset, fuld (U)
lewesha beruse (U)
li den/det er (klasse 5)
li tidsmarkør datid
lia græde, tude, skribe (U)
liamba enden/slutningen (N)
mpaka liamba, til enden
libasi/lebasi* klæde (N)
licha/licha ya se bort fra, selvom
liga gift (N MA)
lika blive ædt, nedbrudt, tæret (U)
likeni lav (N)
likiza give fri, sende hjem (U)
likizo ferie, fri (N)
liko det/den er der (klasse 5)
lilamu auktion (N)
lila na fila havitangamani
godt og ond kan ikke blandes
lile den/det der (klasse 5)
lilia græde over (U)
lililo den/det som er (klasse 5)
lima dyrke jorden, pløje, hakke (U)
limao/limau citron /N MA)
limbika lade ophobe/akkumulere (U)
limbikia sætte til side til (U)
limbikiza spare op, danne en reserve (U)
limbikizo en reserve, en ophobning (N MA)
limbiko en reserve N MA
limbuka have sin første erfaring, (U)
endelig at nyde
limbukeni en bonderøv som kommer (N MA)
til byen og lader som om han ved det hele
limbuko første gang, opfyldelsen (N MA)
af længslerne
limia dyrke jorden for (U)
limo den/det er inde (i)
limwa være/blive dyrket (U)
lina den/det har (klasse 5)
linda holde vagt, beskytte, bevogte (U)
lindana beskytte hinanden (U)
lindi dybet (N MA)
lindwa være/blive bevogtet, beskyttet (U)
lingana være lige, ens, symmetriske (U)
-linganifu tilsvarende (T)
linganisha sammenligne (U)
lingine/jingine en/et anden/andet
lini? hvornår
lipa betale, kompensere (U)
lipia betale til/før (U)
lipiza kræve betaling (U)
lipizi hævn, afpresning (N MA)
lipo den/det er her (klasse 5)
lipo betaling (N MA)
lipu puds (væg) (N)
lipua eksplodere, sprænge i luften (U)
lipua have fri (U)

lipuka eksplodere, flamme op (U)
lipuko eksplosion (N MA)
lipuliwa være/blive sprunget i luften/ (U)
 eksploderet
lipwa være/blive betalt (U)
lisha made, føde (U)
lishe ernæring (N)
lishwa være/blive madet/opfødet (U)
lisitiri beskytte, holde hånden over
lita liter (N)
livu/likizo* ferie, fri (N)
liwa være/blive spist, ædt, eroderet, (U)
 korroderet
liwa 1. sandeltræ, (N)
 2. en lotion lavet på sandeltræsolie
liwali leder af muslimsk fællesskab (N MA)
liwalo na liwe! komme hvad komme vil!
liwata træde på (U)
liwaza trøste, formilde, lindre (U)
liwazo trøst, lindring (N MA)
liza få nogen til at græde (U)
lo!/loo! udtryk for overraskelse
lodi højtravende, opblæst, pompøs (N MA)
londea stå og vente på noget (U)
lofa dagdriver, drivert (N MA)
loga/roga forhekse, kaste forbandelse (U)
logwa være/blive forhekset (U)
loloma snakke nonsens (U)
lolote alting (klasse 5)
lote hele, al(t) (klasse 5)
lowa være/blive gennemblødt (U)
 (enkelt person)
lowana være/blive gennemblødt (U)
 (flere personer)
lowanisha gennembløde nogen (U)
lowea leve/slå sig ned langt hjemmefra (U)
loweka komme i blød (U)
lozi mandel (N)
lugha sprog (N)
luja dybsindig (N)
lokoka bølgelængde (N)
luluki mange tusinde
lulu perle (N)
lumba tale, snakke, diskutere (U)
lumbana na diskutere med (U)
lumbwi/kinyonga* kamæleon (N)
lundika samle, ophobe (U)
lundikana være hobet op (U)
lundikia samle sammen til (U)
lundo/rundo stabel, dyng, hob (N MA)
lungula afpresse (U)
lushabo/shabo silt (jordtype) (N)
lusu en tyv (N)
luteni løjtnant (N MA)

M

maabara laboratorium (N)
maada stof, substans, medium, materie (N)
maadam(u) eftersom, siden
maadhimisho festligheder, højtideligheder, (flt)
 fejringer
maadili etik, idealer (flt*)
maafa katastrofe, ulykke, uheld (flt*)
maafikiano aftale, overenskomst, kontrakt (flt*)
maagano aftaler, kontrakter, traktater (flt)
maagizo instruktioner, anvisninger, (flt)
 vejledninger
maaguzi tydinge, forudsigelser (flt)
maajabu mirakler, underværker (flt)
maakuli kost (flt*)
maalum vigtig, kendt, speciel, berømt (T)
maamkio hilsener (flt)
maamkizi hilsener (flt)
maamuma tilhænger, medløber (N)
maamuza domme, beslutninger (flt)
maana årsag, mening, betydning (N)
maana/kwa maana fordi, siden
maandalio forberedelser (flt)
maandalizi forberedelser (flt)
mandamano demonstration, protestmarch, (flt)
 parade
maandazi friturestegte kager (flt)
maandishi håndskrift, skriverier, litteratur (flt*)
maangamizi ødelæggelse, destruktion, (flt*)
 forfald
maanisha betegne, tilkendegive (U)
maarasi bærestang (å) med en spand i hver ende (N)
maarifa kundskab, knowhow (flt*)
maarubu agt, hensigt, mål (flt*)
maarufu velkendt, berømt, værdsat (T)
maarusi brudepar (N)
maasi forræderi, oprør, revolte (flt*)
maawio 1. solopgang, 2. orienten (flt*)
Maazi planeten Mars (N)
maazimio beslutninger, hensigter, (flt)
 erklæringer
mababu forfædre (flt)
mabadiliko forandringer (flt)
mabaka pletter, mærker (flt)
mabaki efterladenskaber, rester (flt)
mabano parenteser (flt)
mabati plader, tagplader (flt)
mabavu råstyrke, vold (flt*)
mabaya ondskab, elendighed, (flt)
 ureglementerede handlinger
mabishano strid, disput (flt*)
mabomu ya machozi tåregasgranater (flt)
mabweni sovesale (flt)
machachari restløshed (flt*)
machafuko uorden, forvirring (flt*)
machale sjettesans, forudelse (flt*)

macheche - maizi

- macheche** prostitueret (N)
machela hængekøje (N)
machelema vandig kost med for lidt stivelse (flt)
f.eks. kartofler
macheo morgengry, solopgang (flt*)
Machi marts (N)
machicha bundfald, bæreme (flt*)
machimbo udgravninger, miner (flt)
machinjoni slagteri (N)
macho øjne (flt)
jicho, øje
machonge fortænder (flt)
machози tårer (flt)
machunda skummetmælk (flt*)
machungani græsningsarealer (flt*)
machweo solnedgang (flt*)
mada et emne, et tema (N)
madadi i pandwa na madadi, tabe hovedet
madaha 1. arrogance, selvtilfredshed (flt*)
2. elegance, ynde
madai påstande, krav, fordringer (flt)
madaraka ansvarsområder (flt*)
madawa medicin (flt)
madende hæshed (flt*)
madhababu alter, ofringssted (N)
madhali fordi, siden, når
madhambi synder, strafbare handlinger, (flt)
fejl
madhara uret, skade, fortræd (flt)
madhehebu religiøse sekter, ritualer, (flt)
forordninger
madhila ynkeligheder, nederdrægtigheder, (flt)
elendigheder
madhubuti bestemt, pålidelig (T)
madhumuni formålene, meningene (flt)
madini mineral(er), metal(ler) (N)+ (flt)
madoa pletter, skavanker (flt)
madoadoa fregner, pletter, mønstre (flt*)
madoido udsmykninger, forskønnelser, (flt*)
frynser, flæser
madonda sår, ar (flt)
maduhuli indkomst, honorar (N)
maegesho parkeringsplads(er) (flt*)
maelekeo tendens(er), trend(s) (flt*)
maelekezo instruktioner (flt)
maelewano enighed, konsensus (flt*)
maelezo forklaringer (flt*)
maelfu tusinder (flt)
maembe mangofrugter (flt)
maendeleo udvikling, fremskridt (flt*)
meeneo områder (flt)
mafaa fordel(e), fortrin, gavn (flt*)
mafanikio bedrifter, præstationer, (flt*)
succeser
mafarakano fremmedgørelse, splittelse, skel (flt*)
mafichoni gemmested(er) (flt*)
mafiga sten i ildsted (flt)
mafua forkølelse (flt*)
mafumbo mysterier, gåder (flt)
mafunda slurke, mundfulde (flt)
mafundisho undervisning, instruktion(er) (flt)
mafunzo træning, undervisning (flt)
mafusho desinfektionsmidler, damp, (flt*)
uddunstninger
mafuriko oversvømmelse(r) (flt*)
mafuta olie, fedt (flt*)
~ ghafi, råolie
~ kimwa, mættet fedt
~ ya kitani, linolie
~ kupikia, madolie
~ ya taa, petroleum
mafya > mafiga* (flt)
magabachori borgerskabet (N)
magadi natron (flt*)
magendo sort handel (flt*)
mageuzi reformer, omvæltninger (flt*)
mageuzo forandringer, ændringer, (flt*)
forvandlinger
magharibi vest, solnedgang (N)
magirini i tia ~ løgn, snyd (slang)
magofu ruiner (flt)
magogo træbjælker (flt)
magongo krykke, stylte (flt)
magoti knæene (flt)
piga magoti, sidde på hug
magugu ukrudt, stubbe (flt)
mahaba kærlighed, romantik (N)
mahabubu en elsker (N)
mahabusu varetægtsfængsel, varetægtsfængslet (N)
mahadarati mandrax (et narkotika) (flt*)
mahafali graduering, præstemøde (N)
mahakama ret (retssags ret) (N)
Mahakama Kuu Højesteret (N)
mahakama ya rufaa, appelret
mahakama ya kwanza, byret
mahali*/mahala sted, plads, beliggenhed, (N Mahali)
lokalisering
mahame forladt/fracflyttet sted (N)
mahameli/bahameli fløj (N)
maharage*/maharagwe bønner (flt)
mahari medgift (køer etc.) (N)
mahitaji behov, nødvendigheder (flt)
mahojiano interview (flt*)
mahoka vanvid, raseri, vildelse (flt)
mahususi > mahususi* (T)
mahubiri prædiken (flt)
mahudhirio deltagelse, tilstedeværelse (flt)
mahujaji pilgrimme (flt)
mahuluku organisk (T)
mahusiano anvendelighed, relevans (flt*)
mahususi*/mahususi præcis, speciel (T)
mahututi alvorlig syg (T)
maingiliano indblanding (flt*)
maisha liv (flt*)
maiti (menneske) lig (flt*)
maizi fatte, begribe (U)

- majadiliano** en diskussion (flt)
majaliwa evne(r), begavelse(r) (flt*)
majambazi bevæbnede røvere, gangstere, (flt)
 banditter
majambo > mambo
majangili krybskytter (flt)
majani græs, blade (flt)
 majani ya chai, teblade
majaribio prøve, prøvetid (flt)
majaribu fristelse(r) (flt*)
majengo bygninger (flt)
majeruhi den tilskadekomne, (flt)
 ulykkestilfælde
maji vand (flt*)
majimaji fugtigt, vandigt
majificho kamuflage (flt*)
majilio adventsperioden (flt*)
majira sæson (flt*)
majisifu praleri (flt*)
majivu aske (flt)
majivuno indbildskhed, stolthed (flt*)
majonzi sorg (flt*)
majukumu ansvarsområder (flt*)
majumba tætbyggede bygninger (slum) (flt)
majungu sammensværgelse, plot (flt*)
majuni en blanding af hash og sukker (flt)
majununi besat person, skør, vanvittig (N)
majusi astrolog (N)
majuto samvittighedsnag, anger (flt*)
majuu Europa (slang)
majuzi fornyelig
Maka Mekka (N)
maka udråbe, erklære, bekendtgøre (U)
makaa (> mikaa) trækul (flt)
makaburi kirkegård, gravsteder (flt)
makaburu boere, afrikaanere (fra Sydafrika) (flt)
makadirio vurdering, bedømmelse, overslag (flt*)
makafi årer (flt)
makahaba prostituerede (flt)
makala artikel, præsentation (flt*)
makali skarphed, noget farligt (flt*)
makamasi snot (flt)
makamo 1. en voksen, en middelaldrene, (N)
 2. rang, position
makamu vice-, stedfortrædende (N)
Makamu wa Raisi vicepræsident
makanika mekanisk (T)
makao residens, kvarter, bolig (flt)
 makao makuu, hovedkvarter
makapi avner, skaller, klid (flt)
makaribisho modtagelse, velkomst (flt)
makasi sakse (flt) > mkasi/mikasi
makazi hjem, bolig, residens (flt*)
makeke praleri, stille sig an (flt*)
makelele larm, skrigeri (flt)
makende testikler (flt)
mekengeza skeløjet, skele øjne (flt)
maki tykkelse (N)
makinda ungfugle/afkom/kuld (flt)
makini opmærksomhed, koncentration (N)
makinika koncentrere sig (U)
makisio vurdering, bedømmelse, overslag (flt)
makiwa forældrelost barn, person med et (N)
 smertefuldt tab
makofi 1. lussinger, 2. bifald (flt)
 piga makofi, klappe
makohazi slim (fra halsen) (flt)
makokoto småsten (til beton) (flt)
makombo krummer, rester, levninger (flt*)
makombora raketter, granater, missiler (flt)
makongoro okse/gede/fåreklove til suppe (flt)
makopa tørrede fødevarer som (flt*)
 bananer og cassava
makorea sandaler lavet af bildæk (flt*)
makosa gøre noget forkert, en fejl, (flt)
 en misforståelse
maksai 1. kastreret dyr, okse, stud, (N)
 2. anvendelse af okser i landbrug og til transport
maktaba bibliotek (N)
makubaliano traktat, overenskomst, forlig (flt)
makubwa vigtige spørgsmål/sager (flt)
makufuru blasfemi (flt)
makumbusho museum, mindesmærke (flt)
makumi tiere (flt)
makunyasi rynker i ansigtet (flt)
makusanyo indsamlinger, indtægter (flt)
makusudi med vilje, overlagt
makutano 1. forsamling, skare, (flt)
 2. mødested, kryds
makuti flettede kokospalmeblade til (flt)
 tagoverdækning
makuu praleri, arrogance (flt*)
makwetu vores sted/hjem
makwao deres sted/hjem
malai mælkefløde (flt*)
malaika engel, uskyldighed (N)
malaika de små kropshår (N)
malaji fødevarer (flt)
malalamiko klager, reklamationer (flt)
malale sovesyge (N)
malambo damme, opsamlingsbassiner (flt)
malapa klip-klapper, sandaler (flt)
malaya prostitueret, luder (N)
malazi sovesale (flt*)
malenda vandig afføring (N)
malenga skjald, sanger, poet (N)
malengo mål, objektiver (flt)
malezi opfostring (flt*)
mali værdier, formue, ejendele (N)
malidadi/maridadi smart, stilig (T)
malimbuko første høst, opfyldelsen af (flt)
 længslerne
malimwengu verdensklog, verdslige spørgsmål (flt)
malindi dybene (flt)
malipo indbetaling (flt*)
malishoni græsningsområde, græsgang (N)

maliwato - mara

- maliwato** badeværelse (flt*)
maliwazo trøstende ord, medfølelse (flt)
maliza afslutte, gøre færdigt, ende (U)
malizia afslutte, gøre færdigt (U)
malizika blive afsluttet, færdiggjort (U)
maliziwa være/blive afsluttet, færdiggjort
malkia dronning (N)
malumbano spørgerunde, diskussionsrunde, (flt*) debat
mama mor (N)
mama mdogo, mors yngre søster
mama mkubwa, mors ældre søster
mama mkwe, svigermor
mama mlezi, fostermor
mama wa kambo, stedmor
mamantilie kokekone der sælger mad fra lille bod i vejkanten eller andre steder
mamba krokodille (N)
mambo pæl, pløk, stage (N)
mambo ting, emner, sager, (flt, jambo ental) problemer
Mambo!, Hej, hvad så? (slang)
mamboleo moderne (T)
ukoloni mamboleo, nykolonialisme
mamia hundreder (flt)
mamio din mor
amlaka myndighed, autoritet (flt*)
Mamlaka ya Mapato, skattemyndighederne
Mamlaka ya Hifadhi, nationalpark/reservat myndighederne
mamluki lejesvend/soldat (N)
mamoja godt det samme
mamunyumunu hævdede fødder, noget hævet (flt*)
mamwinyi overherrer, spidsborgere (flt)
manamba plantagearbejdere (flt)
kendt på deres nummer, ikke navn
manane midnat
Manani Den Godgørende > Gud
manati slangebøsse (N)
mandari picnic (N)
mandhari sceneri, opsætning (N)
manena 1. lysken, 2. kønsorganerne (flt*)
manemane myrra/røgelsesklumper (N)
maneno ord (flt)
Manga arabisk region (N)
mangamanga svirre (U)
mangi høvding (N)
mangimeza/mrasimu bureaukrat (N)
mangisha storkne (U)
mango 1. håndholdt slibesten, (N)
2. fast stof
mang'amung'amu rastløshed (N)
manii/shahawa sæd (N)
manispaa kommune (N)
manjano safran (N)
manju sangleder, komponist (N)
manong'onezo hviskerier (flt)
mantiki logik (N)
manufaa fordel, nytte, gavn (flt*)
manukato parfume (flt*)
manung'uniko brumme, knurre (flt*)
manyasi langt groft græs (flt)
manyoya fjer, uld, dyrehår/pels (flt) (> unyoya)
manyunyu finregn (flt*)
manzili omstændigheder, situation (N)
maombezi ydmyg anmodning, bøn (flt*)
maombi anmodning, ønsker, begæring (flt*)
maombolezo klage, jammer, sorg (flt)
maondoleo tilgivelse (flt)
maonevu undertrykkelse, dårlig behandling (flt*)
maongezi småsnak, fornøjelse, konversation (flt*)
maongozi ya Mungu guddommelig (flt*) forudseenhed
maoni meninger, syn på (flt*)
maono følelser, forudsigelser (flt)
maonesho udstilling, opvisning, messe (flt)
maotea/maoteo* baghold (flt)
maovu ondskab (flt*)
mapambano kamp, strid, styrkeprøve, (flt) sammenstød
mapambazuko*/macheo daggry (flt)
mapana bredde (N)
mapatano overensstemmelse(r), aftale(r), (flt) overenskomst(er)
mapatilizo gengældelse, straf (flt*)
mapato indtægter, indkomster (flt)
mapema tidlig, tidligere, snart
mapendekezo forslag, begunstigelse(r), (flt) anbefaling(er)
mapendo kærlighed, hengivenhed (flt)
mapengo stort mellemrum mellem (flt) fortænderne, andre mellemrum
mapenzi kærlighed (flt*) fanya mapenzi, elske
mapepe rastløshed, nervøs opførsel (flt*)
mapigano kampe, slag (flt)
mapinduzi omvæltning, revolution (flt*)
mapingamizi forhindringer, ulemper, (flt) skyggesider
mapishi kokekunst, madlavning (flt*)
mapito forbifart, passage (flt)
mapochopocho delikatesser (flt*)
mapodozi makeup, kosmetik (flt*)
mapokeo 1. tradition(er), skik og brug, (flt*)
2. modtagelse, accept
mapokezi reception, modtagelse (flt*)
maporomoko ya ardhi jordskred, mudderskred (flt)
maporomoko ya maji vandfald (flt)
mapumbu testikler (flt)
mapumziko pause, hvil (flt)
mapuo tom snak (flt*)
mara gang, gange
mara moja, én gang
mara mbili, to gange
mara kwa mara, gang på gang
halafu mara moja, så på en gang/så lige pludselig

- maradhi** sygdom(me) (flt*)
maradufu dobbelt (T)
marafiki venner, allierede (flt)
maraha glæde, fryd, lykke (flt)
marahaba svar på ”shikamoo!”
 ærbødig hilsen til en ældre person end én selv
marapurapu 1. gamle klude, brugt tøj (flt*)
 2. hængebryster
marashi parfume (flt*)
marefu/urefu* længde (N)
marehemu en afdød/bortgået (N)
marejea sundhamp (plante) (flt*)
marejeo referencer, henvisninger (flt*)
Marekani USA (N)
marekani kraftigt bomuldstøj fra USA (N)
marekebisho justeringer (flt*)
marhamu salve (N)
maridadi/malidadi stilig, pyntet, flot, holdbar, (T)
 god kvalitet
maridhawa rigelig (T)
marijani koral (N)
marimba xylofon (N)
maringo pral, blær (flt*)
marisau hagl (flt*)
marmar*/marumaru marmor (N)
marudio genoptagelse, genudsendelse (flt*)
marufuku forbudt, ulovlig (T)
marupurupu sideindtjening (flt*)
masaa timer, lange timer (flt)
 masaa mengi, mange/flere timer
masafa afstand, distance, omfang (flt*)
 masafa machache, kort afstand
 masafa marefu, stor afstand
masahihisio rettelser, korrektioner (flt)
masaibu prøvelser, hårde tider, lidelser (flt*)
masalale! gode Gud!
masalio rester, levninger (flt*)
masalkeri! god aften!
masarifu pengespørgsmål, finanser (flt*)
masazo levninger (flt*)
masega bikager (flt)
mashairi poesi, digte (flt)
mashaka tvivl, skrupler (flt*)
mashakani i tvivl
mashambulio/mashambulizi
mashariki Øst (N)
 ~ ya Kati, mellemøsten
 ~ Mbali, fjernøsten
masharti regler (flt)
masharubu overskæg (flt*)
mashata bundfald, rester, slagger (flt*)
mashavu kinder, skamlæber (flt)
mashina rødder, græsrodder (flt)
mashindano konkurrence, kamp, match (flt)
mashine maskine (N)
masharikia ya umma offentlige institutioner (flt)
mashtaka anklager (flt)
mashua træbåd (N)
mashua okozi redningsbåd (N)
mashudu rester (flt*)
mashuhuri berømt, kendt (T)
mashujaa helte, de modige (flt)
mashuke Jomfruen (stjernebillede) (flt)
mashushushu sikkerhedsmand, agent, spion (N)
Masiha/Masiya* Messias (N)
Masihi muslimsk navn for Messias (N)
masihara ordspil (flt*)
masika monsunregnen (N)
masikilizano gensidig forståelse, enighed (flt*)
masikitiko skuffelse, sorg, sørgelighed (flt)
masilahi > maslahi* (N)
masimango grimme antydninger, karaktermord (flt*)
masimulizi fortællinger (flt*)
masiwa øgruppe, øer (flt*)
Masiya*/Masiha Messias (N)
masizi sod (flt*)
maskani bolig, bopæl (flt*)
maskini en fattig person (N)
 maskini!, hvor synd! (udtryk)
maskini fattig (T)
maslahi*/masilahi velfærd, fordel, nytte, gavn (N)
masomo studier, læsning, emner, fag (flt)
mastafu ansatte (flt)
mastahili fortrin, dyder, kvaliteter (flt)
mastakimu bolig, residens (flt*)
masumbuko besværligheder, ærgrelser (flt*)
masumbwi næver, boksning (flt)
masurufu godtgørelse, tilskud, familieudgifter (flt*)
mata stof (fysik) (N)
mata udslukt, uddød (T)
mata våben, bue og pil (flt*)
mataa trafiklys, (flt)
 acha kwenye mataa, efterlade nogen i fedtefadet
matani overlegen opførsel (flt)
matako endeballer, røvballer, ende, røv (flt)
matakwa ønsker (flt*)
matamania forventninger (flt)
matambara pjalter, laser (flt*)
matamshi udtale (flt)
matamvua fiskefinner, frynser på tøj (flt*)
matanda jordafdækning (flt*)
matandiko sengetøj, gulvtæppestof, (flt)
 sadler
matanga sørgeperiode (flt*)
matangazo reklamer, bekendtgørelser (flt)
matapishi 1. opkast, 2. fornærmelser (flt)
matarajio forventninger (flt*)
mataruma jernbanesveller (flt)
matata bekymringer, besværligheder, (flt*)
 problemer
 hakuna matata, ingen bekymringer
matatizo komplikationer, problemer (flt*)
matatu overfyldte minibusser (flt*)
matayarisho forberedelser (flt*)
matazamio forventninger (flt*)
mate spyt (flt)

matege - mbaya

- matege** hjulben, engelsksyge (flt*)
mateka gidsel, fange, offer (N)
mateke spark (flt)
matembere spiselige blade af sød (flt*)
kartoffelplante
matembezi tur, ekskursion, strejf (flt*)
matende elefantiasis (sygdom med voldsomt (flt*)
hævede lemmer)
matendo bedrifter, gerninger, praksis (flt*)
matenga kasse, boks (flt)
matengenezo reparationer, vedligeholdelse (flt)
Matengenezo ya Kanisa Den Protestantiske (flt*)
Reformation
mateso lidelser, tortur (flt*)
mathalan(i) for eksempel
matibabu behandling (medicinsk) (flt*)
matikiti vandmeloner, meloner
matilaba begær/behov, motiv (N)
matini en tekst (N)
matlai øst, solopgang (N)
matofali mursten, blokke (flt)
~ ya kuchoma, brændte mursten
~ ya saruji, cementblokke
~ ya udongo, lersten
matokeo udfald, resultat (flt*)
matone dråber (flt)
matope mudder, pløre (flt*)
matubwitubwi fåresyge (flt*)
matukano fornærmelser, tilsvindelser (flt*)
matukio begivenheder, hændelser (flt)
matumaini håb, begær, forventninger (flt)
matumbave blød koralsten, anvendes til (flt)
forskalmningsmure
matumbo indvolde, tarme (flt)
matumizi forbrug, udgifter (flt*)
matumizi anvendt (T)
matusi beskidt tale, bandeord (flt)
matuta volde, høje, tuer, bump (flt)
maua blomster (flt)
mauaji mord, massacre
maudhui indhold, tema (flt*)
Maulana Herren (N)
Maulidi Mohameds fødselsdag (N)
maulizo information, forespørgsler (flt*)
maumbile 1. natur, 2. skabelse (flt)
maumivu smerter (flt*)
maungo kroppens led (flt*)
maungwana høflighed (flt*)
mauti død (flt*)
mauzaji > mauzo* (flt)
mauzauza trick, trylleri, illusion (N)
mauzo salg, marketing (flt*)
mavazi klæder, tøj (flt)
mavi afføring, lort (flt*)
mavichuma slagger, restprodukt (N)
mavumbi støv (flt)
mavunde/ukungu tåge (flt*)
mavune udmattelse, anstrengelse (flt*)
mavuno høst (flt)
mavuzi under arme/kønshår (flt)
mawaa pletter, skjolder (flt)
mawaidha råd, rådgivning, forslag (flt*)
mawaridi roser (flt)
mawasaliano kommunikation (flt*)
mawazo bekymringer, tanker (flt)
mawe sten, ædelstene, batterier (flt)
mawele hirsestrå (flertal, uwele ental)
mawese palmeolie (flt*)
mawili to alternativer/valg (flt*)
mawimbi bølger (flt)
mawindo jagtet bytte (flt*)
mawingu skyer (flt)
mayai æg (flt)
~ ya kukaanga, spejlæg
~ ya kuchemsha, kogte æg
mayo! din mor(s)! (fornærmende)
kuma mamayo!, din mors kusse!
(meget fornærmende!)
mayowe råb, skrig (flt)
piga ~, råb om hjælp
mayugwa kogte blade af taro planten (flt*)
mayungiyungi åkander (flt)
mazao afgrøder, produkter (flt)
mazigazi luftspejling, fata morgana (flt*)
mazingaombwe magiske tricks, jonglering (N)
mazingara miljø, omgivelser (flt*)
mazingira overtro (N)
mazishi begravelse (flt*)
maziwa mælk (flt*)
maziwa 1. bryster, 2. søer (flt)
mazoea erfaring (flt*)
mazoezi træning, sport (flt)
mazumgumzo samtale, konversation (flt*)
mba skæl i håret (N)
mbaazi kikærter (N)
mbabe en rå/brutal person (N WA)
mbacha lille tæppe/måtte/bordskåner (N MI)
mbadhirifu en omskiftelig person (N WA)
mbaka(ji) voldtægtsmand (N WA)
mbalamwezi måneskin (N)
mbale malm, åre (N)
mbali langt, langt fra, afstand
mbalimbali forskellige (T)
mbano tang (N MI)
mbao træ, brædder (flertal, ubao ental)
mbari klan, slægt (N)
mbarika/mbono ricinusplante (N MI)
mbarika/nyonyo ricinusnødde (N)
mafuta ya mbarika, amerikansk olie
mbaroni i forvaring/fængsel
mbata kopra (tørrede kokoskerner) (N)
mbatata kartoffel (N)
mbavu siden, ribbenene (flt)
mbawa vinger (flertal, ubavu ental)
mbawakau bille (N WA)
mbaya dårlig/ond person (N WA)

- mbayana** velkendt/berytet person (N WA)
mbayuwayu svale, sejler (N)
mbebaji en bærer (N WA)
mbaberu imperialist (N WA)
mbega colobusabe (N)
mbega hirsebryg (N)
mbegu sæd, sæsæd (N)
mbeja en velklædt/holdt kvinde (N WA)
mbele foran, forfra, fremad
mbeleko slynge til at bære en baby (N)
mbeleni i front, i fremtiden
mbembe forfører/forførelse
mbembelezi en lokker/forfører (N WA)
 (godt smurt for tungebåndet)
mbenuko/mbinuko ekspansion, udvidelse (N MI)
mbeya et sludrehoved, en sladretante (N WA)
mbia en partner, makker (N WA)
mbibo cashewnøddetræ (N MI)
mbidaishi fornyer, reformator (N WA)
mbigili slynggræs med torne, tornebusk (N)
mbili to (2) (N)
mbilikimo pygmæ, dværg (N WA)
mbingu himlen, himmeriget (N)
mbinguni i himlen/himmeriget,
 mod himlen/himmeriget
mbini falskner, forfalsker (N WA)
mbinja et pift, høj skarp fløjten (N)
mbinu metode, teknik, taktik (N)
mbinuku konveksitet (N MI)
 mbinuku, konveks (T)
mbio fart, sprint (N)
mbio za kopokezana stafetløb (N)
mbio za nyika terrænløb (N)
mbishi en stædig rad, en obsternasig (N WA)
mbiu signalhorn, signal til samling (N)
mbizi et dyk (N)
mboga grøntsager, kød eller andet som spises (N)
 til ”basismaden” (chakula), som oftest er majsgrød
 (ugali), ris eller kartofler
mbogo/nyati bøffel (N)
mboji muld, kompost, humus (N)
mboko indsætning, indrykning (N MI)
mbolea naturlig gødning, gødning (N)
 ~ ya chumvi, kemisk gødning
 ~ ya vunde, kompost
mbona hvorfor er, hvad er grunden til
mboni ya jicho øjets iris eller pupil (N)
mbono > mbarika (N MI)
mbonyeo konkavitet (N MI)
 mbonyeo, konkav (T)
mboo penis, pik (N MI)
mboro pik (N MI)
mbu myg (N)
mbuga slette, steppe (N)
 mbuga ya wanyama, nationalpark,
 dyreservat
mbuji en autoritet, en lærd (N WA)
mbumbumbuazi en langsomt opfattende (N WA)
- mbunge** parlamentsmedlem (N WA)
mbung’o tsetseflue (N)
mbuni kaffebusk (N MI)
 buni, kaffebær
mbuni struds (N)
mbuyu baobabtræ (N MI)
mbuyu baobab frugt (N MI)
mbuzi ged, savbuk,
 kokosnødde rivejern som man sidder på
mbuzi mawe klippespringer (N)
mbwa hund (N)
mbweha sjakal (N)
mbwembe med et brag, med stil, med
 elegance
mbweu et ræb, en bøvs, et opstød (N)
mcha en ærbødighedsperson (N WA)
mchafu en beskidt person, et rodhoved, (N WA)
 en amoralsk person
mchafu koge letsindig, skødesløs (T)
mchafuko en uorden, et oprør, en tumult (N MI)
mchafuzi en problemvolder (N WA)
mchaguo udvælgelse, valg (N MI)
mchaguzi en selektiv person (N WA)
mchai tebusk (N MI)
mchakato proces, procedure, fremgangsmåde (N MI)
mchakamchaka jogging (N)
mchambuzi analysator (N WA)
mchana middag, eftermiddag (N MI)
mchanga sand (N MI)
mchanga uudviklet, ung (T)
 mtoto mchanga, nyfødt barn
mchangamfu en livlig/social person (N WA)
mchangamano kompleks, blandet (T)
mchango bidrag (N MI)
mchango indvoldsorm, orm (N MI)
mchapaji trykker, printer (N WA)
mchapishaji forlægger, forlag (N WA)
mchapuko acceleration (N MI)
mchawi heks, heksedoktor (N WA)
mche frøplante, spire, skud (N MI)
mcheduara cylinder, cylinderform (N MI)
mchele ris (som man køber det) (N MI)
 når det står på marken hedder det mpunga,
 når det er kogt, wali eller ubwabwa
mchemraba terning/kubusform (N MI)
mchepuo divergens, afvigelse (N MI)
mchepuzi specialist (N WA)
mcheshi komiker, humorist (N WA)
mchezaji spiller (sport, spil), danser (N WA)
mchezaji wa kulipa professionel spiller (sport, spil)
mchezaji wa ridhaa en amatør
mchezo sport, spil, kamp, leg (N MI)
 ~ wa kuigiza, teater
mchi støder (til morter) (N MI)
mchicha lokal variant af spinat (N MI)
mchikichi oilepalme træ
mchimba en graver (N WA)
mchimba migodi minearbejder (N WA)

mchimvi - mfariki

- mchimvi** rænkesmed, intrigant person (N WA)
Mchina en kineser (N WA)
mchinjaji en slagter (N WA)
mchirizo kurve, graf (N MI)
mchochezi en agitator (N WA)
mchochole nødlidende/fattig person (N WA)
mchokozi irriterende skid, drillepind (N WA)
provokatør
mchogaji skulptør, billedhugger (N WA)
mchongezi bagvasker (N WA)
mchongoma liguster(hæk) (N MI)
mchopozi lomme/tasketyv (N WA)
mchoraji kunster/maler, (teknisk)tegner (N WA)
mchoro skitse, tegning, diagram (N MI)
mchoyo gnier (N WA)
mchuano kamp, konkurrence (N MI)
mchubuko hudafskrabning (N MI)
mchukuzi drager, portør (N WA)
mchumba kæreste (N WA)
mchumi økonom (N WA)
mchunga beskytter, vagt, udkigsmand (N WA)
mchungaji hyrde (N WA)
mchungu nærigpind
mchunguzi en opdager, en forsker (N WA)
mchungwa appelsintræ (N MI)
mchuruziko gennemsivning, udsivning, (N MI)
lækage
mchuuzi handelsmand, forretningsmand (N WA)
mchuzi 1.sovs, 2. lettjente penge (N MI)
mchwa termittter (N)
mda/muda tid, tidsperiode (N MI)
mdaawa den procederende part (N WA)
mdabighi en garver (N WA)
Mdachi en tysker (gammelt udtryk) (N WA)
mdadisi snushane, nyskeper, geskæftig (N WA)
person, dyneløfter
mdahalo formel debat/diskussion (N MI)
mdai kreditor, klager, sagsøger (N WA)
mdaiwa debitor, skyldner, anklagede (N WA)
mdako børnespil med sten (N)
mdaku sladretaske, geskæftig person (N WA)
mdalasini kanel (N)
mdandia blind passager (WA)
mdanganyifu en snyder, en bedrager (N WA)
mdawari cirkulation, kredsløb (N MI)
mdeni en skyldner (N WA)
Mdenish en dansker (N WA)
mdhalimu tyrann, undertrykker (N WA)
mdhamini garant, kautionist, sponsor (N WA)
mdhabidhabina løgner, bedrager (N WA)
mdhibiti kontrollant, censor (N WA)
mdodoso diagnose (N MI)
mdogo en yngre søskende, lille (N WA)
mdogo wangu, min lillesøster/bror
mbwa mdogo, en lille hund
mdomo mund, læbe, næb (N MI)
mdopoo perforering (N MI)
mduara cirkel (N MI)
mduaradufu ellipse (N MI)
mdudu insekt (N WA)
mdukizi en lurer (N WA)
mdukizo induktion (T)
mdundo taktslag, rytme (N MI)
mduto rekylen (N MI)
me tidsmarkør for før nutid (se indledning)
mea spire, skyde, gro (U)
mechi match, kamp (N)
medali medalje (N)
medani arena, slagmark (N)
mega brække af, bide af, nippe til (U)
megea dele med, tilbyde (U)
Mei maj (N)
meko køkkener, komfurer (flertal, ental jiko)
meli skib, færge, båd (N)
melimeli musselin (N)
mema god (T) (> -ema)
mende kakerlak (N)
meneja manager (N MA)
menejmenti ledelse (N MA)
meng'anya smuldre, brække noget i (U)
små stykker
mengi mange (klasse 6)
meno tænder (flertal, ental jino)
mentari pincet (N)
menya pille, skrælle (frugter, rodfrugter) (U)
naomba unamenya viazi, jeg vil gerne have at
du skræller kartofler
menyana na konkurrere med (U)
menyeka blive pillet/skrællet, (U)
give den hele armen
menyu ægte, (uskylds)ren (T)
menyua rense (U)
meremeta glimte, glitre, stråle (U)
merikebu fartøj, stor båd (N)
metameta > meremeta (U)
methali ordsprog, lignelse (N)
meya borgmester (N)
meza bord (N)
meza synke, sluge (U)
mezea sluge noget, æde noget i sig (U)
mfadhaiko depression, forvirret sind (N MI)
mfadhili velgører (N WA)
mfadhiliwa modtager af velgørenhed (N WA)
mfagizi fejemand/kvinde (N WA)
mfalme konge (N WA)
mafani kollega, sidestykke, counterpart (N WA)
mfano et eksempel, et mønster (N MI)
kwa mfano huyo, f.eks. ham/hende her
mfanyabiashara forretningsmand/kvinde (N WA)
mfanyakazi medarbejder, ansat, arbejder (N WA)
mfanyiko proces, forløb (N MI)
mfarakani asocial person (N WA)
Mfaransa en franskmand (N WA)
mfariji en omsorgsfuld person (N WA)
mfariki kalv, kvie (N MI)
endnu ikke i stand til at blive drægtig

- mfaruku** den efterladte enke/enkemand
mfasiri tolk, oversætter (N WA)
mfawidi den der bestemmer (N WA)
mfenesi jackfruit træet (N MI)
mfereji rende, kanal, grøft (N MI)
mfidhuli uforskammet/uopdragen person (N WA)
mfiduo eksponering (N MI)
mfigili radise (N MI)
mfilisiwa en fallit person (N WA)
Mfini/Mfinish/Mfinland en finne (N WA)
mfisadi en degenereret person (N WA)
mfitini en person der skaber splid/splittelse (N WA)
mfwiwa den efterladte (ved dødsfald) (N WA)
mfu den afdøde (N WA)
mfua en smed (N WA)
 ~ bati, plade/dåse smed
 ~ chuma, alm. smed
 ~ dhahabu, guldsmed
 ~ fedha, sølvsmed
mfuasi tilhænger, discipel (N WA)
mfuatano efterfølger, afsnit (TV) (N MI)
mfugaji landmand indenfor dyrehold, (N WA)
 pastoralist (maasai, mang'ati)
mfugo besætning, kreatur (N MI)
mfuko lomme, pose (N MI)
Mfuko wa Fedha Kimatiafa IMF
 (International Monetary Fund)
mfululizo serie, række (N MI)
mfululizo i forsættelse
mfumaji en væver (N WA)
mfumo et system (N MI)
 mfumo wa chakula, fordøjelsessystemet
mfundo fortørnelse, bitterhed (N MI)
mfunguo en måned (islamisk) (N MI)
mfungwa en fængslet, en dæret (N WA)
mfuniko låg, dække (N MI)
mfuo streg, fure, rende, rille (N MI)
mfupa knogle, ben (N MI)
mfupa wa nyonga bækkenet
mgahawa/mkahawa café, kantine (N MI)
mgambo offentlig bekendtgørelse, (N MI)
 bekendtgørelse om offentligt møde
Mganda en ugandaneser (N WA)
mgando en stivnet væske (N MI)
mganga doktor, healer, heksedoktor (N WA)
mgango et middel, en behandling (N MI)
mgao distribution, fordeling (N MI)
mgawaji distributør, fordeler (N WA)
mgawanyiko division, deling (N MI)
mgawanyo division, afdeling (N MI)
mgawo tildeling, fordeling (N MI)
mgema en palmevinstapper (N WA)
mgeni gæst, besøgende, fremmed (N WA)
mgalaba konkurrence i forretning (N)
mghani en sanger (N WA)
Mgiriki en græker (N WA)
mgodi mine, udgravning (N MI)
mgogoro uoverensstemmelse, problemer (N MI)
mgomaji en person der strejker (N WA)
mgomba bananplante (N MI)
mgombea kandidat (f.eks. i et valg), (N WA)
 talsmand
mgomo arbejdsstrejke (N MI)
mgonga debe ung buskonduktør som (N WA)
 forsøger at få flere passagerer end konkurrenterne
mgongaji en profithaj (N WA)
mgongano konflikt, kollision (N MI)
mgongo ryggen (N MI)
mgonjwa patient, en syg (N WA)
mgoni forfører, utro horekarl (N WA)
mgumba barnløs person, steril person (N WA)
mgunda plantage (N MI)
mgunduzi opfinder, opdager (N WA)
mgunguti akacietræ (N MI)
mguu ben, fod (N MI)
Mhabeshi etiopier (N WA)
mhadhara forelæsning (N MI)
mhadhiri en forelæser (N WA)
mhakiki redaktør, anmelder (N WA)
mhalifu lovbryder (N WA)
mhamiaji immigrant (N WA)
mhandisi ingeniør (N WA)
 ~ wa maji, vvs ingeniør
 ~ wa mitambo, maskiningeniør
 ~ wa ujenzi, bygnings/civilingeniør
 ~ wa umeme, stærkstrømsingeniør
mhanga blodoffer (N)
mharabu vandal (N WA)
mharage bønneplante (N MI)
mharara gravsænkning, skråning (N MI)
mharibifu en destruktiv personlighed (N WA)
mhariri udgiver, redaktør (N WA)
mhashamu hans Eminence (N WA)
mhasibu regnskabsfører, bogholder (N WA)
mhazili sekretær (N WA)
mhenga vismand, klog forfader (N WA)
mheshimiwa den Ærede/Højvelbårne (N WA)
mhifadhi konservator, bevarer (N WA)
 (f.eks. leder af nationalpark og reservat)
mhimili støtte, stiver, dørstolpe, sidearm (N MI)
mhimizi ophavsmand, stifter, en der virker (N WA)
 for en sag, promotor
Mhindi en inder (N WA)
mhindi/muhindi majsplante, majscolbe (N MI)
mhisabati matematiker (N WA)
mhisani en velgører (N WA)
mhitimu kandidat, dimittend (N WA)
mhogo/muhogo kassava rod (N MI)
mhubiri taler, prædikant (N WA)
mhudumu tjener (N WA)
mhujaji pilgrim til Mekka (N WA)
mhujumu sabotør (N WA)
mhuni bølle, bisse, bandit (N WA)
mhunzi smed, metalarbejder (N WA)
mhuri/muhuri gummistempel, segl (N MI)
mhusika den det drejer sig om, person i film, (N WA)

mia - mjuba

- teater osv.
- mia** hundrede (100) (N)
- miadi** aftale (N)
funga/weka miadi, lave/få en aftale
- miaka** år (flertal, ental mwaka)
- miali** stråler, flammer (flt)
- miamba** klippeformationer (flt)
- miayo** et gab (flt)
piga miayo, at gabe
- michango** indvoldsorme, orme (flt)
- michapo** nyt/nyheder (slang) (flt)
- michosho** træthed, udkørthed (flt*)
- michuzi** penge (slang) (flt)
- midandamo** blegemidler (flt)
- mie** jeg, mig
- mifugo** husdyrhold, kreaturer (flt)
- mifuko ya mikono** hansker, vanter (flt)
- mifukuto** blæsebælg (flt)
- miguu** ben (flt)
- miiko** tabu, skamfuldt, forbudt (flertal, ental mwiko)
- mijikenda** de ni byer nær Mombasa (flt)
- mikaa** trækul (flt)
- mikakati** tekniker (flt)
- mikasa** rod, kludder (flt)
- mikogo** påtagethed, storsnudethed, brovten (flt)
- mikono** arme, hænder (flt)
- mila** skik, brug (N)
- milele** for altid, evindeligt, evigt
- mileli** fugls lange halefjer (flt)
- milia** striber (flt)
punda milia, zebra
- miliki** rige, kongedømme, domæne (N)
- mimba** graviditet, foster (N)
anamimba, hun er gravid
- mimbari** prædikestol, talerstol, kateder, (N)
pult
- mimea** planter, vegetation (flt)
- mimi** jeg, mig
- mimina** hælde, hælde i/op (U)
mimina maziwa, hæld mælken op
- miminia** hældei/op for (U)
- miminika** blive hældt i/op (U)
- miminikia** hældt/spildt på (U)
- miminisha** gøre/blive flydende (U)
- minajili** årsag, formål (N)
- minenguo** kredsen, roteren (flt)
- minghairi** foruden, på nær
- minofu** stykker af magert kød (flt)
- mintarafu** angående, vedrørende
- minya** klemme, knibe (U)
- minyoo** indvoldsorme (flt)
- miondoko** opførsel, adfærd, holdning (flt)
- miongo** periode på ti dage (flt)
- miongoni mwa** mellem, imellem
- mionzi** stråler (flertal, ental mwonzi)
- miraba minne** firkant (flt)
- mirathi** arv, nedarv (flt)
- mirungi khat** (en slags hash) (flt)
- misa** Anglikansk/Katolsk messe (N)
- misheni** kirkelig mission (N)
- misitu** skove (flt)
- Misri** Ægypten (N)
- misukosuko** genvordigheder, daglige prøvelser (flt)
- mita** meter (N)
- mitaala** studier ved højere uddannelser (flt)
- mitambo** maskiner (flt)
- mitara** polygami, flerkoneri (flt*)
- mithili ya** ligesom, som
- mithilika** sammenlignes med (U)
- mithilisha** sammenligne (U)
- mitindo** mode(r) (flt)
- mitumba** baller (af brugt tøj) (flt)
- miwa** sukkerrør (flertal, ental muwa)
- miwani** briller (flt*)
- miwanivuli** solbriller (flt*)
- miye** jeg, mig
- mizabibu** vin(drue)ranker (flt)
- mizani** vægte (flt)
- mizania** balance regnskab (flt*)
- mizigo** baggage (flt)
- mizimu** ånder, spøgelser (flt)
- mizinga** kanoner/artilleri, (flt)
sprut (slang)
- mizungu** trylleri, magiske tricks, (flt)
indvielsesritualer
- mja** 1. en ankomst, en nyankommen, (N WA)
2. gammelt ord for "slave"
- mjadala** diskussion, debat (N MI)
- mjakazi** kvindelig slave (N WA)
- mjamzito** en moder der venter sig (N WA)
- mjane** enke, enkemand (N WA)
- mjanja** en snu, en snedig, en udspekuleret, (N WA)
en smart
- mjao** volumen, fylde, kapacitet (N MI)
- Mjapan** en japaner (N WA)
- mjarabati** sikker/tæt-
~ maji, vandtæt
~ moto, brandsikker
~ sauti, lyd tæt
- mjasiri** en frygtløs/modig person (N WA)
- mjasusi** spejder, spion (N WA)
- mjeledi** rem, pisk (N MI)
- mjenzi** entreprenør, byggemand (N WA)
- Mjerumani** en tysker (N WA)
- mjeuri** stædig person, uforskammet (N WA)
person, tyrann
- mji** by (N MI)
- mji mkuu** hovedstad (N MI)
- mjiko** hæmorrhoider (N MI)
- mjinga** en dum person, en klovn, (N WA)
en som gør noget åndsvagt/dumt
mjinga wewe!, du er da en klovn!
- mjomba** 1. en onkel på mødrene side, (N WA)
2. enhver ven af familien der er af hankøn
(på fædrene side: baba mkubwa eller baba mdogo)
- mjuba** en bedreviddende, en der tror han (N WA)

- ved alt
- mjukuu** barnebarn (N WA)
- mjumbe** repræsentant, udsending, (N WA)
ti-celleleder (tz)
- mjusi** firben, gekko (N MI)
- mjuvi** en bedreviddende, en uforskammet (N WA)
- mjuzi** en klog/veluddannet person (N WA)
- mkaa** trækul (N MI)
- mkabala** konfrontation, sammenstød, (N MI)
træfning, tilnærmelse
- mkabala** modsat, med front imod
- mkaguzi** inspektør, kontrollant (N WA)
- makaguzihesabu** revisor, controller (N WA)
- mkahawa** 1. kaffebusk, 2. café, kantine (N MI)
- mkaidi** en stædig person (N WA)
- mkakamavu** en frisk/glad/livlig person (N WA)
- mkakasi** lak, fernis (N)
- mkakati** strategi, fremgangsmåde, teknik (N MI)
- mkakato** skitse, udkast (N MI)
- mkakaya** flammetræ (N MI)
- mkali** en skrap/sur/gal person (N WA)
- mkalimani** oversætter (N WA)
- Mkanada** en canadier (N WA)
- mkanda** bælte, sele, (N MI)
sikkerhedssele
- mkandaa** mangrovetræ (N MI)
- mkadamizaji** en undertrykker, tyrann (N WA)
- mkandarasi** entreprenør (N WA)
- mkandanyiko** uorden, forvirring (N MI)
- mkangazi** mahognitræ (N MI)
- mkanju** cashewnøddetræ (N MI)
- mkarafuu** kryddernelliketræ (N MI)
- mkarimu** en gavmild/generøs/ædelmodig (N WA)
person
- mkasa** begivenhed, hændelse, episode (N MI)
- mkasi** saks (N MI)
- mkata** forarmet/udpint person (N WA)
- mkataba** kontrakt, vedtægter, fundats (N MI)
- mkate** brød (N MI)
- mkatili** ond person (N WA)
- mkato** 1. snit/slag (skære igennem), (N MI)
2. komma
- mkatoliki** en katolik (N WA)
- mkaza** hustru, kone (N WA)
- mkazi** indbygger, beboer (N WA)
- mkazo** eftertryk, betoning, understregning (N MI)
- mke** hustru, kone (N WA)
- mkebe** dåse (N MI)
- mkeka** flettet (græs)måtte, tæppe (N MI)
- mkeketaji** gravør (N WA)
- mkembe** kun et barn, (N WA)
ugift pige/dreng
- Mkenya** en kenyaner (N WA)
- mkeo** > mke wako, din kone
- mkereketwa** forulempet/vred person (N WA)
- mkewe** > mke wake, hans kone
- mkia** hale (N MI)
- mkikimkiki** virvar, iver, affekt (N MI)
- mkimbizi** flygtning (N WA)
- mkingamo** barriere, forhindring, korsvej (N MI)
- mkinzani** en obstruktiv person (N WA)
- mkinzano** antagonisme, stridighed (N MI)
- mkiritimba** indehaver af monopol (N WA)
- mkiwa** en enspænder, en venneløs (N WA)
(anvendes også om nyfødte)
- mkizi** blæksprutte (N MI)
- mkoa** amt, region, provins (N MI)
- mkoba** net, pose, taske (N MI)
- mkojo** urin, tis (N MI)
- mkoko** 1. kakaotræ, 2. mangrovetræ (N MI)
- mkokoteni** vogn, trailer, trækvogn (N MI)
- mkokotoo** en beregning (N MI)
- mkoloni** kolonialist, imperialist (N WA)
- mkombozi** befrier, forløser (N WA)
- mkondo** strøm (N MI)
~ geu, vekselstrøm
~ mnyofu, jævnstrøm
~ wa bahari, havstrøm
~ wa hewa, luftstrøm
- mkonga** elefantsnabel (N MI)
- mkonge** sisalplante (N MI)
- mkongojo** stav, krykke (N MI)
- mkongwe** ældre svag person, veteran (N WA)
- mkono** arm, hånd (N MI)
- mkopi** en kronisk låntager (N WA)
- mkopo** lån, kredit (N MI)
- mkora** dagdriver, drønnert (N WA)
- mkorofi** uforskammet/led/fræk person (N WA)
- mkosaji** en der gør/har gjort fejl/forkert (N WA)
- mkosefu** synder, den skyldige (N WA)
- mkosi** en grim situation, tilbagevendende (N MI)
uheld
- mkosi** uheldig person, person der bringer (N WA)
uheld
- Mkristo** en kristen (N WA)
- mkubwa** ældre søster/bror, en overordnet, (N WA)
en stor kanon
- mkufu** halskæde (N MI)
- mkufunzi** vejleder, instruktør (N WA)
- mkuki** spyd (N MI)
- mkuku** kølen på en båd (N MI)
- mkulima** bonde, landmand (afgrøder) (N WA)
- mkumbo** razzia, nedslag, bortrivning, (N MI)
nedslagting
- mkundu** anus, røvhul (N MI)
- mkunga** jordemor (N WA)
- mkunga** ål (N MI)
- mkungu** bananklase/stængel (N MI)
- mkunjo** fold, rynke, læg (N MI)
- mkunjufu** munter/fornøjet person (N WA)
- mkuo** vækst (N MI)
- mkuo** stang, barre, blok, sæbestang (N MI)
- mkupuo** 1. med et slag, på én gang, (N MI)
2. hiv/drag af cigaret
- mkurufunzi** underviser, træner, lærer (N WA)
- mkurugenzi** direktør (N WA)

Mkurugenzi Mkuu - mnyonyo

Mkurugenzi Mkuu Generaldirektør (N WA)
mkururo række, kø, kartotek (N MI)
mkusanyiko en samling, blanding, assortment (N MI)
mkutano møde, konference (N MI)
mkutubi bibliotekar (N WA)
mkutuo spjæt, sæt, stød, chok (N MI)
mkuu chef, boss, øverste (N WA)
mkuyati elskovsmiddel (N MI)
mkuyu vild figentræ (N MI)
mkuzo forstørrelse (N MI)
mkwaju tamarinde træ/stok/pind (N MI)
mkware en liderlig person, nymfoman (N WA)
mkwaruzo rift (N MI)
mkwasi en velhaver (N WA)
mkwe sviger- (N WA)
 mama mkwe, svigermor
mkweche gammel bil, smadderkasse, vrag (N MI)
mkwezi klatrer (person) (N WA)
mkwezi klatrer (plante)
mle ”spiser” (N WA)
 mle rushwa, korrupt person
mlafi grovæder, slughals (N WA)
mlaghai bedrager, snyder, løgner (N WA)
mlalamikaji klager, sagsøger (N WA)
mlalamikiwa anklagede, sagsøgte (N WA)
mlalamishi en klager, sagsøger (N WA)
mlandano lighed (N MI)
mlango dør, låge, lem, indgang (N MI)
mlanguzi mellemhandler, (ufin)spekulant (N WA)
mlariba ågerkarl (N WA)
mle inde i
mle ndani derinde i
mlegevu svag person/personlighed (N WA)
mlehemu lodder (N WA)
mleli lægmand (N WA)
mleli halefjer (N MI)
mlemavu fysisk handicappet person (N WA)
mlembe/sodo* hygiejnebind (N MI)
mlevi alkoholiker, dranker (N WA)
mlezi barns værge/formynder (N WA)
mlia stribe (N MI)
mlima bjerg, bakke (N MI)
mlimaji/mkulima* landbruger
mlimao citrontræ (N MI)
mlimbuko den første frugt, opfyldelsen (N MI)
mlimbwende elegant/moderigtig person (N WA)
mlemwengu
mlemwengu jordisk person, menneske (N WA)
mlinganisho analogi, overensstemmelse (N MI)
mlingano harmoni, symmetri, slægtskab (N MI)
mlinganyo ligning, udligning (N MI)
mlingoti mast, (flag)stang, sisalstang (N MI)
mlinzi vagt, vagtmand, forsvarer (N WA)
mlio skrig, råb, brøl, høj lyd (N MI)
mlipuko en eksplosion (N MI)
mlishano dyrefoder (N MI)
mlizamu tragt, sluseport (N MI)
mlo måltid (N MI)

mlokole en ”frelst” kristen, funda - (N WA)
 mentalistisk kristen
mlolongo/foleni/msururu/mkururo kø, række, (N MI)
 kartotek
mlongo decennium, årti (N MI)
mlowezi nybygger, besætter (N WA)
mlumbaji en taler (N WA)
mlumbano forespørgsel, svar på tiltale (N MI)
mlumbi person der taler mange sprog (N WA)
mlumbo højtidelig tale, foredrag, prædiken (N MI)
mlundikano stabel, dyng, hob, bunke (N MI)
mlungula bestikkelse, returkommission (N MI)
mluzi pift, fløjt (N MI)
Mmerikani en amerikaner (N WA)
mmea plante (N MI)
mmeng’eyo fordøjelse (N MI)
mmennyuko reaktion (N MI)
mmemeto brusk (N MI)
mmomonyoko jordskred, erosion (N MI)
mmomonnyolewa være/blive eroderet (U)
mmweko glimt, blink (N MI)
mnaa problemskaber (N WA)
mnada markedsplads, auktion (N MI)
mnadhria teoretiker (N WA)
mnafik en hykler (N WA)
mnahiri multiproget person (N WA)
mnajimu astrolog, astronom (N WA)
mnanaa mynteplante (N MI)
mnamo på -
 mnamo Jumamosi, på lørdag
mnara tårn, klokketårn, minaret (N MI)
mnara taa fyrtårn (N MI)
mnato sejhed, hårdnakkethed (N MI)
mnazi kokospalme (N MI)
mnemba kunstig (T)
 uhamilishaji mnemba, kunstig insemination
mnenguo kredsløb, roteren (N MI)
mneni en taler (N WA)
mng’ao skin, glans, glimmer (N MI)
mno for meget, overdrevet, med overvægt,
 i overmål, med overdrivelse, umådeholdent
mnofu benfrit kød, filet (N MI)
mnong’ono et rygte, en hemmelighed (N MI)
Mnorway en Nordmand (N WA)
Mnubi en sudanesiser (nubier) (N WA)
mnunuzi en køber, en kunde (N WA)
mnururisho stråling, udstråling, bestråling (N MI)
mnyama dyr, bæst (N WA)
mnyamavu fāmælt/ordknap/stille person (N WA)
mnyabuliko afledning (N MI)
mnyambu tillempning, bearbejdelse (N MI)
mnyang’anyi røver, bandit (N WA)
mnyapara formand, leder (N WA)
mnyenyekvu en ydmyg/ærbødig person (N WA)
mnyofu ligefrem/ærlig person (N WA)
mnyonge degenereret person (N WA)
mnyonyaji en udsuger/udbytter (N WA)
mnyonyo sug, sugevirkning (N MI)

- mnyoo** orm (N MI)
mnywaji dranker (N WA)
mnyororo kæde, lænke (N MI)
mnyumbuko elasticitet, spændstighed (N MI)
-mo i, er i, inde, inde i
mofimu morfem (N)
moja en (1) (N)
-mojawapo en af (T)
Mola Herren/Gud (N)
momonyoa krølle, presse, smuldre (U)
momonyoka blive krøllet/smudret (U)
mondo serval (vildkat) (N)
mori/mtamba, kvie (N)
mori kampånd, vildhed, i trance (N)
moshi røg (N MI)
mosi første, en/et (N)+(T)
 jumamosi, lørdag (første dag efter
 hviledagen fredag)
mosia mose, tørvemose (N)
motisha motivation (N)
moto ild, varme, varmt (N MI)+(T)
 maji moto, varmt vand
moyo hjerte, sjæl, samvittighed (N MI)
mpagazi portør, portier (N WA)
mpaji en skænker/giver (f.eks. gud)
mpaka indtil, til
 eleza mpaka anaelewa, forklar indtil han/hun forstår
mpaka grænse, grænseområde (N MI)
mpaka en der smører på, sår tvivl (N WA)
 mpaka rangi, en maler
mpakizi en der laster, lastarbejder (N WA)
mpako lag, overtræk, behandling (N MI)
mpakuzi en der lodser (N WA)
mpalizi en person der luger (N WA)
mpamba bomuldsplante (N MI)
mpambe adjudant, brudepige (N WA)
mpanda klatrer, besidder (N WA)
mpangaji lejer, beboer, forpagter (N WA)
mpangilio ordning, arrangement, (N MI)
 konfiguration
mpango plan, program (N MI)
mpanzi person der sår (N WA)
mpapai papayatræ (N MI)
mparachichi avocadotræ (N MI)
mpare dragt (N MI)
mpatanishi forhandler, voldgiftsmand (N WA)
mpayukaji sladretante (N WA)
mpe giv ham/hende
mpekuzi snushane (N WA)
mpelelezi opdager, undersøger, spion (N WA)
mpendwa en kær/elsket (N WA)
mpenyo sprække, rille, kær, slids, spalte (N MI)
mpenzi en elsker/kæreste, en elsket (N WA)
mpevu moden/udvokset person (N WA)
mpia nåletræ (N MI)
mpigamuziki musiker (N WA)
mpiganaji slagsbror, kombattant (N WA)
mpigapicha fotograf (N WA)
- mpigataipu** maskinskriverske, kontorist (N WA)
mpigo slag, stød (N MI)
mpimaardhi landmåler (N WA)
mpimaji opmåler (N WA)
mpinduzi revolutionær (N WA)
mpingo ibenholttræ (N MI)
mpini håndtag (N MI)
mpinzani modstander (N WA)
mpira gummitræ, gummi, bold, dæk, slange, (N MI)
 kondom, elastik
mpishi kok, køkkenchef (N WA)
mpitisho ledning (N MI)
mpito en passage, et pas (N MI)
mpokea simu telefonist, operatør (N WA)
mpokezi receptionist (N WA)
mpotevu en ødeland, fortabt sjæl (N WA)
mpotovu en pervers person (N WA)
mprotestanti en protestant (N WA)
mpujufu en med en beskidt kæft (N WA)
mpumbavu et fjols (N WA)
mpunga risplante (N MI)
mpwa søsters barn (niece/nevø) (N WA)
mpwamu en livlig/frisk person (N WA)
mpweo dehydratation (N)
mpwito puls, impuls (N MI)
mpwitompwito de onde ånders bolig, helvede (N MI)
mpya ny (T)
mraba kvadrat, lap (N MI)
mrabaha betaling, honorar (N MI)
mradi projekt (N MI)
mradi forudsat, på betingelse af
mrajisi > msajili
mrakibu inspektør, tilsynshavende (N WA)
mrama krængning, rulning (N MI)
mrasmusu tegner, assistent, kartograf (N WA)
mratibu koordinator (N WA)
 mregevu/mlegevu slap person/personlighed (N WA)
mrembo en overvældende skønhed (N WA)
mrangu udrygger (båd) (N MI)
Mreno en portugiser (N WA)
mrija sugerør (N MI)
Mrima swahilitalende kyststrækning af (N)
 Østafrika
mrina asali en honning samler (N WA)
mrindimo vibration, vokalisering (N MI)
mrithi arvtager, arving (N WA)
mroho grådig/selvisk person (N WA)
mrongo/mwongo* en løgner/bedrager (N WA)
mrुकaji en hopper/springer (N WA)
mruko et hop/spring, en flyvetur (N MI)
Mrusi en russer (N WA)
mrututu kobbersulfat (N)
msaada tjeneste, hjælp, assistance, (N MI)
 donation
msaada wa masomo stipendium, legat (N MI)
msaada wa ng'ambo udenlandsk hjælp (N MI)
msafa kø, række, linie (N MI)
msafara ekspedition, karavane (N MI)

msafiri - mstatili

- msafiri** en rejsende (N WA)
msagaji lesbisk kvinde (N WA)
msago lesbisk kvinde (N WA)
Msahafu Koranen (N MI)
msahala afføringsmiddel (N MI)
msahaulifu glømsk person (N WA)
msaidizi en assistent/hjælper (N WA)
msaili forhørsleder, afhører (N WA)
msailiwa den afhørte/forhørte (N WA)
msajala indregistrering, registreringskontor (N MI)
msajili registrator (N WA)
msako menneskejagt, razzia (N MI)
msala toilet, latrin (N MI)
msala/mswala bedetæppe (N MI)
msalaba kors, krucifiks (N MI)
Msalaba Mwekundu Røde Kors
msaliti forræder (N WA)
msamaha tilgivelse (N MI)
msamba skridtet (N)
msambamba parallelogram (N MI)
msamiati ordforråd, ordliste (N MI)
msanapiti jasminbusk (N MI)
msanifu kunstner, komponist (N WA)
msanifu wa ujenzi arkitekt (N WA)
msanii kunstner, maler, skulptør, forfatter, (N WA)
komponist
msaragambo offentligt arbejde (N MI)
msarifu kasserer, kvæstor (N WA)
msasa sandpapir (N MI)
msasi jæger (N WA)
msawiri udgiver, oversætter (EDB) (N WA)
mseja ungkarl, cølibat (N WA)
msela charlatan, praløv, fidusmager (N WA)
mselea svindler, fupmager (N WA)
msemaji en taler, talsmand, en snakker (N WA)
msemo idiom, udtryksform, talemåde (N MI)
msendo legende, sagn (N MI)
msenge en bøsse (homoseksuel) (N WA)
mseto en blanding (N MI)
mshabaha lighed, spejlbillede (N MI)
mshabiki fan, tilhænger, fanatiker (N WA)
mshahara løn (N MI)
mshairi poet, trubadur (N WA)
mshale pil, viser (på ur) (N MI)
upinde na mshale, bue og pil
mshamba en bondeknold (N WA)
msharazi skrå linie (N MI)
mshaufu forfængelig/påtaget person (N WA)
mshauri rådgiver, konsulent (N WA)
mshawasha en interesse, en tendens, fristelse (N MI)
mshenge ægteskabsmægler/formidler (N WA)
mshenzi en barbar, en vild/uciviliseret person (N WA)
(meget brugt til at overfuse folk)
mshika cheo embedsmand (N WA)
mshikaji en til at holde om, en elsker/kæreste (N WA)
mshikaki kebab (småkød grillt på spid) (N MI)
mshikamano solidaritet, sammenhold (N MI)
mshindani konkurrent, modstander (N WA)
mshindi vinderen (N WA)
mshindo en høj lyd, et knald, (N MI)
en orgasme (slang)
mshindwa taberen (N WA)
mshipa blodåre, vene, arterie, nervebane, (N MI)
muskel
mshipi bælte, line (N MI)
Mshirazi en perser (N WA)
mshiriki deltager, fælle, medarbejder (N WA)
mshirikina en overtroisk person (N WA)
mshitiri/mnunuzi* en køber/kunde (N WA)
mshona/mshoni* syer/syerske (N WA)
mshonaji skrædder, syer/syerske (N WA)
mshoni syerske/syer (N WA)
mshongo meget sexet person (N WA)
mshono (sy)mønster/stil (N MI)
mshtaki*/mshitaki en anklager, en sagsøger (N WA)
mshtakiwa den anklagede/sagsøgte (N WA)
mshtiri køber (N WA)
mshtuko stød, rystelse, kastning, chok (N MI)
mshubiri aloeplante (N MI)
mshumaa stearinlys (N MI)
mshupavu hård/uforsømlig person (N WA)
msiba smerteligt tab, stor sorg, et knæk (N MI)
msichana en pige (N WA)
msikilizaji en lytter (N WA)
msikiti en moské (N MI)
msikivu en lærenem/modtagelig person (N WA)
msimamizi instruktør, supervisor (N WA)
msimamo standpunkt, princip, holdning (N MI)
msimbo et pseudonym (N MI)
msimu sæson, årstid (N MI)
msimulizi fortæller, beretter (N WA)
msingi fundament, basis, grundlag (N MI)
shule ya msingi, grundskolen
msiri en fortrolig (N WA)
msimsimko gysen, skælven, spænding (N MI)
msitu skov (N MI)
msogeo bevægelse, udvikling (N MI)
msokoto noget som er håndrullet (N MI)
msomaji en læser (N WA)
msombaji en bærer, en samler/tingfinder (N WA)
msombo område (N MI)
msomi en veluddannet, en der er flittig med (N WA)
sin skole
msondani en meget udadventt person (N WA)
msongamano en sammenstimlen, en presset (N MI)
situation
msonge en rund bolig (N MI)
msosi mad (slang) (N MI)
mstaafu en tilbagetrådt (fra arbejde) (N WA)
msaarabu en kultiveret/civiliseret person (N WA)
msahifu en respekteret person (N WA)
mstahiki en fortjenstfuld person (N WA)
mstari linie, streg, række (N MI)
mstari wima, linie vinkelret på
mstahiri 180 meridian (N MI)
mstatili rektangel (N MI)

- msugvano** friktion (N MI)
msukaji hårstylist, hårfletter (N WA)
msuko hårfletning af eget (ikke kunstigt) hår (N MI)
msukomsuko oprør, tumult, ballade (N MI)
msukamano ballade og problemer (N MI)
msukule en opstået fra de døde (N WA)
msuli/musuli muskel (N MI)
msuluhishi voldgiftsmand (N WA)
msumari søm (N MI)
Msumbiji Mozambique (N)
Msumbiji en mozambiquaner (N WA)
msumbufu irriterende/forstyrrende person (N WA)
msumeno sav (N MI)
msungu en uindviet pige (N WA)
msunobari fyr/nåletræ (N MI)
msururu kø, rækkefølge (N MI)
msusi/msukaji hårstylist, hårfletter, (N WA)
 person der fletter kurve eller måtter
mswada/muswada* skitse, udkast, forslag (N MI)
Mswahili en swahilitalende, i Østafrika (N WA)
 anvendt som betegnelse for afrikaner/sort
mswaki tandbørste (N MI)
mswala/msala* bedetæppe (N MI)
Mswidi/Mswidish en svensker (N WA)
mtaa vej, gade, område (N MI)
mtaala pensum, læseplan, studie (N MI)
mtaalum specialist, ekspert, professionel (N WA)
mtaalamnafi psykolog (N WA)
mtabiri forudsiger (N WA)
mtafiti forsker, reseacher (N WA)
mtaguso råd, forsamling (N MI)
mtahini eksaminator (N WA)
mtahiniwa eksaminant (N WA)
mtaimbo koblen, brækjern, aksel (N MI)
mtaji kapital, finanser (N MI)
mtajo udtryk, vending (N MI)
mtakatifu en helgen (N WA)
mtakwimu statistiker (N WA)
mtali strop, rem (N MI)
mtalii en turist (N WA)
mtama durra (N MI)
mtambo aftrækker, udløser, maskine, presse (N MI)
mtambuzaji svejser (N WA)
mtanashati velklædt person (N WA)
mtandio svøb, sjal (N MI)
mtangazaji oplæser, speaker (N WA)
mtanguo aflysning (N MI)
mtani en skæg fætter (N WA)
mtanuko ekspansion (N MI)
mtapo malm, åre (N MI)
mtapta tolk, fortolker (N WA)
mtarajio forventning, formodning (N MI)
mtaro rende, grøft (N MI)
mtawa person der ”bor i kloster” (N WA)
mtawala administrator (N WA)
mtawaliwa underordnet (N WA)
mtawanyiko udbredelse, spredning (N MI)
mtazamaji tilskuer, lytter, seer (N WA)
mtazamo standpunkt, holdning (N MI)
mtegaji en der er bange for at arbejde (N WA)
mtego fælde, snare (N MI)
mtēja kunde, klient (N WA)
mtēka nyara kidnapper, kapre (N WA)
mtēlemko/mteremko skråning, hældning, fald (N MI)
mtēma kuni brændehugger, (N WA)
 ”det kommer du til at fortryde”
mtēmba tobakspibe (N MI)
mtēmbēzi prostitueret, en der går på gaden (N WA)
mtēmi høvding (N WA)
mtēndaji udøvende, eksekutiv (T)
mtēnda vema velgører (N WA)
mtēnde dadelpalme (N MI)
mtēngenezaji reparatør, fabrikant (N WA)
mtēpetevu udeltagende/ugidelig person (N WA)
mteremko/mtelemko skråning, hældning, (N MI)
 fald
mteremshi en jovial person (N WA)
mtēsi plageånd, forfølger, horn i siden (N WA)
mtētea liggehøne (N WA)
mtētemeko rystelse, skælven, jordskælv (N MI)
mtētemo vibration (N MI)
mtēule den nominerede, den udvalgte, (N WA)
 den valgte
mti et træ (N MI)
mtihani eksamen, prøvelse (N MI)
mtii pligttopfylder/adlydende person (N WA)
mtikiti vandmelonplante (N MI)
mtima/moyo* hjerte (N MI)
mtindi 1. kærnemælk, 2. spiritus (N)
mtindio skade, mangel/underskud (N MI)
 ~ wa ubongo, hjerneskade
mtindo stil, opførsel (N MI)
mtini figentræ (N MI)
mtiribu/mtribu medlem af ”tarab” band (N WA)
mtiririko noget der siver/pibler (N MI)
mtiririsho dræn, afvanding (N MI)
mtō en flod (N MI)
mtō en pude (N MI)
mtōahabari meddeler (N WA)
mtōano udelukkelse, eliminering (N MI)
mtōataarifa meddeler (N WA)
mtōka nytillkommer (N WA)
mtōkeo et udløb (N MI)
mtōki hævet lymfekirtel (N MI)
mtōndo i morgen, om nogle dage
mtōndogoo om fire dage fra nu
mtōri banansuppe af grønne bananer (N MI)
mtōro en skulker/pjækkerøv (N WA)
mtōto et barn (N WA)
 ~ wa mchanga, en nyfødt
mtōvu en person med manglende dyder (N WA)
mtribu > mtribu
mtu en person (N WA)
mtuhumiwa en mistænkt (N WA)
Mtukufu Gud
mtukufu excellence

mtukula - Mwajemi

- mtukula** bestikkelse (N)
mtukutu et uregerligt barn (N WA)
mtulinga nøgleben, kraveben (N MI)
mtilivu en fattet/rolig person (N WA)
mtumba balle, bundt (N MI)
mtumbvi udriegerkano (N MI)
mtume apostel, discipel (N WA)
Mtume Profeten Mohammed
mtumiaji forbruger, bruger (N WA)
mtumishi tjener, servitrice (N WA)
mtumwa en slave (N WA)
mtundu en fræk/flabet/uopdragen person (N WA)
mtungaji komponist, forfatter (N WA)
mtungi lerkrukke/potte (N MI)
mtungo komposition, skrift (N MI)
mtunza fedha kasserer (N WA)
mtunza nyumba husbestyrer (N WA)
mtunzi forfatter, komponist (N WA)
mtutu riffel/pistol munding (N MI)
mtwana slave af hankøn (N WA)
muachano variation, afvigelse (N MI)
muafaka/mwafaka* tilfredsstillende, (T)
acceptabelt
muamana pålidelighed, driftssikkerhed (N)
muda tid, tidsrum, periode (N MI)
mu håndtere, manøvre, styre (U)
mufilisi en bankerot/fallit person (N WA)
mufti en højtuddannet indenfor islamisk lov (N WA)
mufti elegant, moderigtig, stilig (T)
mudhadhara/mdhahara lektion (N MI)
muhali umulig (T)
muhimili/mhimili akse (N MI)
muhimu vigtig(t), presserende, påtrængende (T)
muhindi/mhindi majsplante, majskolbe (N MI)
muhogo cassava, gips til støbeforme (N MI)
muhtasari pensum, sammendrag, oplæg (N MI)
muhula periode, termin, semester (N MI)
muhuri/mhuri gummistempel, segl (N MI)
mui upassende, dårlig (T)
mujarabu passende, ordentlig, prøvet (T)
mujibu i kwa ~ wa, ifølge
muko/mko i I er, I er her/der
muktadha sammenhæng, brug (N)
mulika lyse op, lyse på, lyse (U)
mume ægtemand, mand (N WA)
mumeo din mand
mumewe hendes mand
mumiani blodlignende medicin, (N)
mordere der myrder for at få blod
mumu humu lige herinde
mumunya gumle, tygge, snaske, sutte (U)
mundu segl, krum kniv (N MI)
Mungu Gud
mungu gud, idol, forbillede (N MI)
muoano harmoni (N MI)
murua æret, respekteret (T)
mushkili usikkerhed (N MI)
mustakabali i fremtiden (N MI)
mustarehe glæde, hygge, komfort
musuli/msuli muskel (N MI)
muswada*/mswada skitse, udkast, forslag (N MI)
muuguzi/mwunguzi* sygeplejerske (N WA)
Muumba/Mwumba Skaberen
muundi skinneben (N MI)
muundo opbygning, struktur, form (N MI)
muungano union, alliance, sammenslutning (N MI)
Jamhuri ya Muungano Tanzania, Den Forenede
Republik Tanzania (Tanganyika og Zanzibar)
Muungano wa Umoja wa Afrika Organisationen af
Afrikanske Stater, OAU
muwa sukkerrør (miwa)
muwati wattletræ (en slags akacie) (N MI)
muwe vær/bliv (ligesom jeg)
muziki/mziki musik (N MI)
mvamizi indbryder, indtrænger (N WA)
mvi hvidt/gråt hår (flt)
mvinyo vin, beruselsesmiddel (N)
mviringo cirkel (N MI)
Mvita Mombasa island (N)
mvivu en doven/ugidelig person (N WA)
mvo regnvandsafløb, afvandingsluse, (N MI)
gennemløb
mvua regn, regnen (N)
inanyesha mvua, det regner
~ ya mawe, haglvejr
mvuja jasho en slider, hårdtarbejdende (N WA)
person
mvuke damp (N MI)
mvukizo fordampning, inddampning (N MI)
mvukuto blæsebælg (N MI)
mvulana dreng, knægt (N WA)
mvule østafrikansk teaktræ (N MI)
mvumbuzi opdagelsesrejsende, (N WA)
udforsker, opdager
mvumilivu en tålmodig/udholdende person (N WA)
mvumo brag, eksplosion (N MI)
mvungu pladsen under (N MI)
mvunguni under sengen
mvunjiko et brud (N MI)
~ sahili, ukompliceret brud
mvuo fangst (fisk) (N MI)
mvurugano tvist, splid, uenighed (N MI)
mvutano konflikt, spænding (N MI)
mvuto tiltrækningskraft, træk (N MI)
mvuvi en fisker (N WA)
mvyauso blanding, bastard, hybrid (N MI)
mwadhini udråber af tiderne for bøn (N WA)
mwadilifu en oprigtig/retfærdig person (N WA)
mwafaka/muafaka aftale, enighed (N MI)
mwafiki fortaler for en sag/forslag (N WA)
mwaga spille, hælde ud, sprede (U)
mwagia spille på, vande (U)
mwagika blive spildt/hældt/spredt (U)
mwagiliwa være/blive spildt/hældt/spredt (U)
mwagronomia agronom (N WA)
Mwajemi en perser (N WA)

- mwajiri** arbejdsgiver (N WA)
mwajiriwa arbejdstager, ansat (N WA)
mwaka et år (N MI)
mwakani næste år, på et senere tidspunkt
mwakilishi agent, repræsentant, delegeret (N WA)
mwako opflammen, udbrud, anfald (N MI)
mwali/mwari giftefærdig pige, dreng/pige (N WA)
 under indvielsesritual
mwali flamme, stråle (N MI)
mwaliko invitation (N MI)
mwaliko knipselyd, smækkelyd (N MI)
mwalimu lærer (N WA)
 mwalimu mkuu, rektor, inspektør
 mwalimu wa zamu, ansvarshavende lærer
mwamana pålidelig person (N WA)
mwamba kampesten, rev, klippeformation (N MI)
mwamba tope skifer (N MI)
mwambao kystlinie (N MI)
mwambata attaché (N WA)
mwambo stram pengesituation, sidst på (N)
 måneden
Mwamerika/Mmarikani en amerikaner (N WA)
mwamini en troende, en trofast (N WA)
mwaminifu pålidelig/ærlig person (N WA)
mwamko en opvågning, en bevidsthed, (N MI)
 lyset
mwamu svoger, svigerinde (N WA)
mwamuzi voldgiftsmand, opmand, dommer (N WA)
mwamvuli/mwavuli paraply, parasol (N MI)
mwana ens eget barn (N WA)
mwanaanga astronaut (N WA)
mwanaachama medlem (parti, forening) (N WA)
mwanaachou universitetsstuderende (N WA)
mwanadamu et menneske (N WA)
mwanae/mwanaye hendes/hans barn (ent)
mwanafalsafa en filosof (N WA)
mwanafunzi elev, deltager (N WA)
mwanagenzi lærling, elev (N WA)
mwanaharakati ekstremist (N WA)
mwana Haramu bastard (beskidt tale) (N WA)
mwana hewa pilot (N WA)
mwana isimu en sprogkyndig (N WA)
mwana jeshi en soldat (N WA)
mwana kijiji landsbyboer (N WA)
mwana kisomo voksen student (N WA)
mwana kondoo et lam (N WA)
mwana maji en sømand (N WA)
mwana mama ung kvinde (N WA)
mwana mapinduzi en revolutionær (N WA)
mwana mapokeo traditionalist (N WA)
mwana masumbwi en bokser (N WA)
mwana m gambo paramilitær soldat (N WA)
mwana michezo sportskvinde/mand (N WA)
mwana mke en kvinde (wanawake) (N WA)
mwana m kembe kun et barn (N WA)
mwana mume/mwanaume mand (N WA)
mwana muziki musiker (N WA)
mwana mwali giftefærdig pige, jomfru (N WA)
mwana na rolig/stille optræden (T)
mwana nadharia teoretiker (N WA)
mwana nchi statsborger, indbygger (N WA)
mwana ndondi en bokser (N WA)
mwana ’angu mit barn
mwana o jeres barn
mwana riadha en atlet, sportsmand/kvinde
mwana riwaya en novelleforfatter (N WA)
mwana sanaa kunstner/komponist (N WA)
mwana sarufi grammatiker (N WA)
mwana sayansi videnskabsmand, forsker (N WA)
mwana sesere dukke, dukkelignende legeting (N WA)
mwana shiria advokat (N WA)
 Mwanashiria Mkuu, statsadvokaten
mwana siasi politiker (N WA)
mwana taalum specialist, professionel (N WA)
mwana vyuo akademiker, universitets- (N WA)
 studerende
mwana we hans/hendes barn
mwana zuoni > mwanavyuo
mwana dalizi social + titel (N WA)
mwana damano procession, række, (N MI)
 rækkefølge
mwana damizi senior + titel (N WA)
 mhadhiri ~, senior forelæser
mwana d amo sekvens
 mwezi ~, nymånen
mwana dani en fortrolig, en hjerteven (N WA)
mwana dazi en der leverer færdiglavet mad (N WA)
mwana dishi forfatter, redaktør af en spalte (N WA)
 i en avis
mwana ga lys (N MI)
mwana galifu en opmærksom/omsorgsfuld (N WA)
 person
mwana galizi supervisor (N WA)
mwana gamizi en ødelægger, en hænger (N WA)
mwana gaza blændende lys, glans, skin (N MI)
mwana i tang, alger (N)
mwana ya mellemrum mellem tænderne, (N MI)
 lille åbning, smuthul
mwana zi bambus, rør (N MI)
mwana zilishaji/mwanzilishi en grundlægger (N WA)
mwana zo en begyndelse, en start (N MI)
Mwanzo bogen om skabelsen
Mwarabu en araber (N WA)
mwara nda anus (N MI)
mwara i pelikan (N WA)
mwara i > mwali (N WA)
mwara obaini/muaro baini Azadirachta Indica (N MI)
 (Neem, eng) træ af mahognifamilien som stammer
 fra Indien. Dets blade, bark og rødder har
 helbredende virkning mod mange lidelser.
 Anvendes i flere naturmedicinprodukter. I Afrika
 ofte anvendt til at fremkalde abort ved uønsket
 graviditet. Kaldes –arobaini (40) fordi det menes at
 have virkning mod 40 lidelser/sygdomme
mwara sh erati ægteskabsbryder (N WA)
mwara sh i stenhugger (N WA)

mwasi - mwungo

- mwasi** rebel, forræder (N WA)
mwasisi en grundlægger (N WA)
mwavuli/mwamvuli paraply, parasol (N MI)
mwavuli wa kurikia faldskærm (N MI)
mwayamwaya spankulere, vise sig frem, (U)
stoltserer
mwayo gaben (N MI)
mwegea pølsetræ (N MI)
mwehu en skør/sindssyg person (wehu)
mweka glimte, blinke (U)
mweka en som holder på (weka)
mweka hazina, kasserer
mwekezaji investor (N WA)
mweledi erfaren person (weledi)
mwelekeo en retning (N MI)
mwelekevu en lydør person (N WA)
mwelekezi konsulent (N WA)
mweleko tendens, attitude (N MI)
mwelewa intelligent person (N WA)
mwembamba tynd, slank (T klasse 1, 3)
mwembe mangotræ (N MI)
mwendawazimu skør/vanvittig (wendawazimu)
person
mwendelezo forlængelse, udvidelse (N MI)
mwendesha anklager (N WA)
mwendeshaji chauffør (N WA)
mwendo hastighed, fart, tempo (N MI)
mwendokazi fart (N MI)
mweneapote Den Allestedsnærværende
mwenendo opførsel, handling (N MI)
mwenzenzi forbipasserende (wenzenzi)
mwenge en fakkel (N MI)
mwenye ham/hende med, ejeren af (klasse 1)
mwenye gari, ejeren af bilen
mwengine > mwingine*
mwenyaji lokal indbygger, lokal beboer, (wentyaji)
en som kommer fra/tilhører et sted/profession etc.
mwenyekiti formand (ham med stolen) (wentyekiti)
mwenyewe selv, ejeren af, højst (wentyewe)
rangerende
anjua mwenyewe, han ved det selv
Mwentyenzi > Mwnyezi
Mwentyezi Den Almægtige
Mwentyezi Mungu, Den Almægtige Gud
mwenza med - + titel (T)
ukemwenzwa, medkone
mwenzake hendes/hans (wenzake)
ven/ligestillede (søskende, medspiller etc.)
mwenzako din ven/ligestillede (wenzako)
(søskende, medspiller etc.)
mwenzangu min ven/ligestillede (wenzangu)
(søskende, medspiller etc.)
mwenzi ven, ligestillede (wenzzi)
mwenzio > mwenzako
mwerevu en skarp/begavet person (N WA)
mwerezi cedertræ (N MI)
mweuo renselse ved ritualer (N MI)
mweupe hvid, lys (T klasse 1, 3)
mweuzi sort, mørk (T klasse 1, 3)
mwevusho destillation (mwevusho)
mwewe falk, høg, glente (N)
mwezi 1. en måned, 2. måne (N MI)
mwezini menstruationsperiode
ingia mwezini, få menstruation
mwezi ujao næste måned
mwezi uliopita sidste måned
mwiba torn, splint, fiskeben (N MI)
mwigizaji skuespillerinde/skuespiller (N WA)
mwigizo fluesmækker (N MI)
mwigo efterligning, imitation (N MI)
mwiko spiseske, grydeske (N MI)
mwiko tabu, skamfuldt, forbudt (N MI)
mwili kroppen (N MI)
mwilika blive legemliggjort (U)
mwilisha legemliggøre (U)
mwimbaji en sanger (N WA)
mwimo støtte, stiver, stolpe (N MI)
mwindaji jæger (N WA)
Mwingeriza en englænder/brite (N WA)
mwingine en anden, en (wengine)
mwijilisti Evangelist (N WA)
mwinko et løft, opstalt, kote (N MI)
mwinyi herrer, sir
mwinyi høvding, eneherker (N MA)
mwisho ende(n), slutning(en) (N MI)
-a mwisho, sidste (T)
mwishove endelig, til sidst
mwishoni mwa i slutningen/enden af
Mwislamu en muslim (N WA)
Mwisraeli en israeler (N WA)
mwitiko et svar, en tilbagemelding (N MI)
mwito et kald, en kalden (N MI)
mwitu/msitu* skov, kratkov, buskads (N MI)
mwitu vild (T)
mbwa mwitu, vildhund
mwivu en jaloux/misundelig person (N WA)
mwiva debitor, skyldner (N WA)
mwizi en tyv (wezi)
mwoga en bange/nervøs person (N WA)
mwokozi frelser, befrier (N WA)
mwombaji en tigger (N WA)
mwombezi mægler, talsmand (N WA)
mwombolezaji en sørgende (N WA)
mwodoko, en bortgang, en afgang (N MI)
mwongaji profet, sandsiger (N WA)
mwongo en løgner (N WA)
mwongo periode á 10, decennium (N MI)
mwongofu en reformeret/ændret person (N WA)
mwongozo retningslinie, manual (N MI)
mwonzi lysstråle, solstråle (N MI)
mwovu ond/djævelsk person (N WA)
mwuaji en morder (N WA)
mwuguzi/muuguzi sygeplejerske (N WA)
mwujiza et mirakel (N MI)
mwungo samling, sammenføjning, (N MI)
sammenfletning

Mwumba Skaberen

mwuza/mwuzaji en sælger (N WA)
m.y. > maana yake, hvilket betyder
Myahudi en jøde (N WA)
myeka fortrolig (T)
myeyuko en opløsning/fortynder (N MI)
myeyusho opløsningsmiddel (N MI)
myugwa taroplante (N MI)
myuko (varme)veksling (N MI)
mzaa + person, forældre af
mzabibu vindrue (N MI)
mzaha en vittighed/spøg/hån (N MI)
mzalendo en indfødt, patriot, nationalist (N WA)
mzaliwa lokalfødt (N WA)
mzandiki en hykler/bedrager (N WA)
mzani en vægt (N MI)
 også stjernetegnet
mzao produkt af, udspring af/fra (N MI)
mzawa lokal/hjemmefødt (N WA)
mzazi en forældre (N WA)
mzee en ældre (N WA)
mzega åg (N MI)
mzeituni oliventræ (N MI)
mzembe ligeglad/doven person (N WA)
mzigo last, byrde, læs, bagage (N MI)
mziki/muziki* musik (N MI)
mzima sund/frisk person, (N WA)
 en voksen/moden person
mzimamoto en brandmand (N WA)
mzimu åndernes rige (N MI)
mzinduko 1. en pludselig opvågning, (N MI)
 2. indvielse, indsættelse
mzinduzi en indvier/indsætter (N WA)
mzinga bikube, kanon (N MI)
mzingile labyrint (N MI)
mzinzi horkarl, ægteskabsbryder (N WA)
mzingo omkreds (N MI)
mzio allergi (N MI)
mziwanda den sidstfødte (N WA)
mzizi 1. rod (træ, plante), (N MI)
 2. roden til -
Mzizima Dar es Salaam (gammelt navn)
mzizimo kuldegysning, skælven (N MI)
mzoga dyrekadaver/ådsel (N MI)
mzo for meget, umådeholdent
mzozano/mzozo* skænderi, stridighed (N MI)
mzulufu en ”gammel gris” (N WA)
mzunga forhud (N MI)
Mzungu en europæer, en hvid (N WA)
mzungu et ritual/usædvanlig hændelse (N MI)
mzungu billedkort (N MI)
mzunguko en rotation, en cyklus (N MI)
mzururaji rendemaske, flane (N WA)
mzushi skrønemager (N WA)
mzuzu en ignorant, et fjols (N WA)

N

na og
 wewe na mtoto wako, dig og dit barn
na med
 uje na mtoto wako, kom sammen med dit barn
na tidsmarkør nutid (se indledning)
-na har
 nina gari, jeg har bil
na. > namba, nr., nummer
naam? ja? hvad er der?
 svar på kald, anvendes kun af drenge/mænd
 tilsvarende ord for piger/kvinder se ”abee?”
naam! ja selvfølgelig!, det er sandt!
 anvendes af begge køn
nabii profet (N MA)
nacho med den (klasse 7)
nadhari sund fornuft (N)
nadharria en teori (N)
nadharisha teoretisere (U)
nadhifu ren, pæn, nydelig (T)
nadhiri løfte, ed (N)
nadi proklamere, bekendtgøre, (U)
 auktionere
nadra sjælden, sparsom, usædvanlig (T)
nafaka korn, kornprodukt (N)
nafasi mulighed, tid, plads, stilling (N)
 sikupata nafasi, jeg fik ikke tid/mulighed
nafisika få det bedre (U)
nafsi ego, jeg’et (N)
nafuu bedring, fremgang (N)
 ananafuu, han er i bedring
 (mest anvendt om syge/patienter)
nafuu + udsagnsord med e i enden
 nafuu tuende sokoni, det er bedre vi
 går på markedet
nahau udtryksform, idiom (N)
nahodha kaptajn, navigator (N MA)
naibu vice + titel, stedfortrædende (N MA)
naibu waziri viceminister
nailoni nylon, plastik (N)
najisi besudling, rituel besmittelse (N)
najisi 1. besudle, besmitte, 2. voldtage (U)
najisiwa være/blive besudlet, voldtaget (U)
nakala udgave, udgivelse, kopi (N)
nakawa god og stærk (T)
nakidi kontanter i hånden (N)
nakili kopiere, duplikere (U)
nakisi underskud, mangel i kassen (N)
nako og der
nakshi pynt, udsmykning, design (N)
nakshi udsmykke dekorere, pynte (U)
nama fleksibel, smidig, eftergivende (T)
namba nummer (N)
nambakipeo eksponent (N)

nami - nesi/nasi

nami > na mimi, og jeg/mig
namna slags, type, opførsel (N)
namua løsne, frigøre, afmontere (U)
nanaa mentol (N)
nanasi ananas (N MA)
nane otte (8) (N)
nanga anker (N)
tia nanga, kast ankeret
ng'oa nanga, træk ankeret op
nani? hvem?
-a nani?, hvis?
nanyi og jer, med jer, af jer
nao og dem, med dem, af dem
og/med/af den/det (klasse 3, 11)
napo og der, lige der
nasa sidde fast, fange, fæstne (U)
nasaba afstamning, slægt (N)
nasaha råd, prædiken (N)
nasi og os, med os, af os
nasi/nesi sygeplejerske (N MA)
nasibu chance, tilfældighed, held, skæbne (N)
nasihi rådgive (U)
nasika blive fanget (U)
nasua slippe fri/løs (U)
nasuliwa være/blive sluppet fri/løs (U)
naswa være/blive fanget (U)
nata være klistret (U)
nata spankulere stolt (U)
natharia prosa skrivning (N)
nati møtrik (N)
natija tilfredsstillende resultat (N)
nauli betaling for befordring, billetpris (N)
nawa vaske en del af kroppen (U)
nawa mikono, vaske hænder
nawa miguu, vaske fødder
nawa uso, vaske sig i hovedet
nawe og dig, med dig, af dig
nawiri glimte, skinne (U)
naye og han/hun/ham/hende, med han/hun/ham/hende,
af han/hun/ham/hende
nazi kokosnød (N)
ncha tip, tinde, punkt, spids (N)
nchi land (N)
nchi yako, dit land
ndago ukrudtsgræs (N)
ndala sandaler (N)
ndama kalv (N)
ndani inde, inde i
ndaro råb, glæde, triumf, fryd (N)
ndefu lang (T klasse 9, 10)
ndege 1. fugl, 2. flyvemaskine (N)
nderemo glæde, opstemthed, elskværdighed (N)
ndevu et skæg (N)
fuga ~, få (dyrke/gro) skæg
ndewe huller i øreflipperne (N)
ndigana kvægsygdom overført af mider (N)
ndiko det er der hvor
ndimi det er jeg/mig

ndimi tunger (flertal, ental ulimi)
ndimo det er derinde
ndimu lime (frugt) (N)
ndio/ndiyo ja, sådan er det
ndio det er de/dem/det/den som
ndipo det er der, eftersom, så
ndita rynker i panden (N)
ndivyo det er derfor
ndivyo hivyo!/ilivyo!, sådan er det!
ndiwe det er dig som
ndiye det er hende/ham som
ndiyo > ndio
ndizi banan (N)
ndizo de er, det er dem som
ndoa et ægteskab, et giftermål (N)
ndoana fiskekrog (N)
ndondi boksning (N)
ndonya pløk/pind i overlæben (N)
ndoo spand (N)
ndorobo/mbung'o, tsetseflue (N)
ndoto en drøm (N)
ku ota ndoto, at drømme en drøm
ndovu & tembo, elefant (N)
ndugu pårørende, slægtning, (N)
kammerat (TZ)
ndugu uhelbredelig (T)
donda ndugu, uhelbredeligt mavesår
nduguze hendes/hans slægt (N)
ndui kopper (N)
nduli blodtørstig morder (N)
ndumilakuwili person med to sider (N)
ndumiko horn til at udtrække blod/væsker (N)
ndururu en cent, noget småt (N)
ndweo arrogance, pral (N)
neema velbefindende, nådegave, (N)
velsignelse
neemeka blive favoriseret, velsignet, (U)
velhavende, have det godt
neemesha favorisere, velsigne, (U)
drage omsorg
neli pipette, kanyle, rør (N)
nembo logo, tatovering, stammemærke, (N)
våbenskjold
nemsi prestige, ry, berømmelse (N)
neña tale, snakke, ytre sig, erklære (U)
nenda! gå! gå nu!
nenda zako! skrup af!
nene tyk, fed (T)
nenea modsætte sig (U)
neneka blive sagt/ytret (U)
nenepa blive tyk/fed, tage på (U)
nenepesha fede, være fedende (U)
mafuta yananepesha, fedt/olie er fedende/feder
nengua rotere, kredse (U)
nenno et ord, bemærkning (N MA)
nepa bøje ned, synke ned (U)
nepi ble (N)
nesi/nasi sygeplejerske (N MA)

- neva** nerve (N)
ng'aa skinne (U)
ngabu mejsel (N)
ng'aka knurre, snerre (U)
ng'akia knurre/snerre efter (U)
ngalawa udtriggerkano (N)
-ngali er stadig, stadig er
ngama lastrum (N)
ng'ambo på den anden side (N)
 pale ng'ambo, ovre på den anden side
ng'amia dromedar, kamel (N)
ng'amua forstå, erkende (N)
ng'anda tegn på spillekort (N)
ng'ang'ania klynge sig til, holde fast i, (U)
 fastholde
ngano hvede, korn (N)
ngano eventyr, fabel, historie (N)
-ngapi? hvor mange?
 watu wangapi?, hvor mange mennesker?
 viti vingapi?, hvor mange stole?
 siku ngapi?, hvor mange dage?
 saa ngapi?, hvad er klokken
ngariba en omskærer (N)
ng'arisha pudse, polere, glasere, (U)
 blege
ng'atuka træde frivilligt tilbage (U)
ngazi trappe, stige, rangorden (N)
ngazi za juu højere rangorden (N)
nge skorpion (N)
 også stjernetegnet
-nge- hvis, skulle, dersom
 ningeenda.., hvis jeg var gået ..
 angejua tu, hvis/dersom bare han/hun vidste
ngebe gnaveri, brok (N)
ngedere lille abe (N)
ngekewa være heldig (U)
ngeli navneordsklasse, bøjning (N)
ngeu 1. rød farve, okker, (N)
 2. sår i hovedet/panden
ngiri vortesvin (N)
ngiri brok (sygdom) (N)
ngisi blæksprutte (N)
ng'o! nej!, nul! helt forkert!
ng'oa begærlighed, længsel, lyst (N)
ng'oa løsrive, trække ud, trække op (U)
ngogwe lille tomatlignende frugt (N)
ngoja vente (U)
 ngoja kidogo!, vent lidt!
ngojea vente på (U)
ngojewa være/blive ventet på (U)
ng'oka blive løsrevet, trukket ud (U)
ng'olewa være/blive løsrevet, trukket ud (U)
ngoma tromme, traditionel trommedans (N)
ng'ombe ko, kvæg (N)
ngome fæstning, fort, borg (N)
ng'onda soltørret fisk (N)
ng'onda at tørre fisk i solen (U)
ng'ondi en vædder (får) (N)
ngondo krigsførelse, slag (N)
ngonjera dramatisk digt (N)
ngono sex med konen (N)
ngovi forhud (N)
ngozi hud, skin (N)
nguchiro mangust, desmerdyr (N)
ngumbaru en voksen (N)
ngumi knytnæve, knytnæveslag (N)
nguo tøj, (stof, tekstil) (N)
nguru kingfish (N)
nguruma buldre, knurre, snerre (U)
ngurumo torden, buldren, rumlen (N)
nguruwe en gris (N)
nguruwe mwitu vildsvin (N)
nguva søko/manat (N)
nguvu styrke, kraft, magt (N)
 unanguvu kweli, du er virkelig stærk
nguvu farasi hestekræfter (N)
nguvukazi personlig indsats (N)
nguvumsumaa lys (lysstyrkeenhed) (N)
nguvuni i detentionen, i spjældet
nguzo stolpe, pæl, søjle, støtte, stiver, (N)
 pille
ng'wafua bide en bid af (U)
ng'wafuliwa være/blive bidt af (U)
ngwamba slid og slæb, hårdt arbejde (N)
ngwara i "piga ngwara", spænde ben for (N)
ni er, det er
-ni lokativt suffiks
 mjini, i/til/fra byen
 njiani, på vej
 nyumbani, der hjemme
 ndani, inde i
nia hensigt, formål, forsæt (N)
niaba i "kwa niaba ya", på vegne af
niadhamu disciplin, procedure (N)
nikaha ægteskabskontrakt (N)
niko jeg er her, her er jeg
nili indigo (farve) (N)
niliye jeg som er
nimo jeg er inde, herinde
nina jeg har
ningali jeg er stadig
nin'gania hænge, svaje, dingle, ophænge (U)
ning'iniza hænge noget op (U)
nini? hvad?, hvad nu?
 hii ni nini? hvad er det her?
 kuna nini? hvad er der?
ninyi I, I der
 ninyi nyote, I/er alle, alle jer
nipe giv mig
nipo jeg er her, jeg er tilstede
nira åg til trækdyr (N)
nishai! det er en skam! (slang) (N)
nishani medalje, udmærkelse (N)
nishati energi (N)
 ~ mwendo, kinetisk (bevægelses) energi
 ~ tuli, potentiel energi

nishatisha - nyambulika

~ ya atomi/atomu, kernekraft

~ ya jua, solenergi

~ yo upepo, vindenergi

nishatisha styrke, udfolde energi (U)

nisije så det ikke ender med at jeg ...

niwe lad mig blive, måtte jeg være

njaa sult (N)

njama sammensværgelse, plot (N)

njano gul (farve) (N)

nje ude, udenfor (N)

njegere ært, sojabønne (N)

njema god (T)

safari njema, god tur

njeo udsagnsled (N)

njia 1. vej (finde vej), passage, sti, (N)

2. metode, fremgangsmåde

njia gani? hvilken vej?, hvilken fremgangsmåde?

hakuna njia, ingen gennemgang/passage

njia panda, et kryds

njiani på vej

njiti lille pind, kvist, stik (tænd/tandstik) (N)

njiwa en due (N)

njoo! kom! (ental)

njooni! kom alle sammen (flertal)

njorinjori meget høj (T)

njozi vision, fantasi, drømmebillede (N)

njuga fodbjælde (N)

njugu jordnød (N)

njugu karanga, peanuts

njumu beslag (N)

n.k. > na kadhalika, osv., etcetera

nne fire (4) (N)

noa slibe, skærpe (U)

noa gøre en dårlig handel, (U)

klokke i det

Noeli & Krisimasi, jul

noga være tilfredsstillende/smagfuldt/godt (U)

nogea være tilfredsstillende/smagfuldt/godt (U)
for

nogewa være/blive godt/tilfredsstillende (U)

nokoa opsyns/formand på plantage (N MA)

nolewa være/blive slet, skærpet (U)

noma noget det er upassende/forkert (N)

nomino navneord (substantiv) (N)

nona 1. blive fede (dyr), (U)

2. blive rig/velhavende

nondo armeringsjern, (N)

gitter/tremmer for vinduer/døre

nondo møl (N)

nong'ona hviske (U)

nong'oneza hviske til (U)

nong'oneswa være/blive hvisket til (U)

nongwa noget ubehageligt (N)

-nono fed (dyr, ting) (T)

mshahara mnono, en fedhyre/løn

noti seddel, pengeseddel (N)

Novemba november (N)

nta voks, bivoks (N)

nufaika profitere af have gavn af (U)

nufaisha gøre godt for, gavne (U)

nuia formode, tro, tænke, (U)

have til hensigt

nuka lugte, stinke (U)

nukia dufte, lugte dejligt (U)

nukilia lugte/dufte (langt fra eller noget (U)

man kommer forbi f.eks. havet, bager, hotel)

nuksani prisfald, lavkonjunktur (N)

nuksi forbandelse (N)

tia nuksi, kaste forbandelse på

nukta 1. punktum, 2. et sekund (N)

nukuliwa være/blive kopieret (U)

nukuu kopiere, skrive af (U)

nuna surmule, være sur, være (U)

misfornøjet

nunda mla watu rebelsk person (N)

nundu pukkel, fremspring (N)

f.eks. puklen på afrikansk kvæg

nungu/nungunungu* hulepindsvin (N)

nung'unika beklage sig, gøre vrøvl (U)

nunguri > nungu

nunu dame (N)

nunua købe (U)

nunulia købe til (U)

nunuliwa være/blive købt (U)

nurisha udstråle, skinne (U)

nuru lys, skin (N)

nusa lugte til noget (U)

nusu halv (N)

nusukaputi bedøvelse, bedøvelses- (N)

middel (hospital)

nusukipenyo radius af en cirkel (N)

nusura næsten, deromkring, lige ved

nusura frelse (N)

nusurika blive reddet, være lige før .. (U)

nusuru redde/afbøde/forsvare ved skade/ulykke (U)

nya/kunya 1. forrette sin nødtørft, skide, (U)

2. regne > nyasha

nyaka/nyakua rapse, snuppe, stjæle (U)

nyakati tider (flertal, ental wakati)

nyakua > nyaka

nyakulia få fat på, skaffe til (U)

nyakuliwa være/blive skaffet, rapset (U)

nyala knivskeder/hylstre (ft)

nyala i "tega nyala", stikke af sammen, (N)

blive overtalt/narret til at stikke af sammen

nyama kød (N)

nyamaa være stille (U)

nyamafu selvdøde/ikke slagtede dyr (N)

-nyamavu lydløst, stille (T)

nyamaza! stille!, hold mund!

nyamazisha få en/nogen til at tie stille (U)

nyambizi ubåd (N)

nyambua trække fra hinanden, strække, (U)

rive i stykker

nyambuka blive revet i stykker (U)

nyambulika blive trukket fra hinanden, strukket (U)

- nyambulisha** strække, trække (U)
nyanda sletter (flertal, ental uwanda)
nyanda za juu højland
nyang'anya tage fra, snuppe fra (U)
nyang'ao! beskidte hund!, brutale svin!
 (fornærmelse)
nyange et fjols, en sinke (N)
nyangumi en hval (N)
nyanja baner, pladser (flertal, ental uwanja)
nyani bavian (N)
nyanya tomat (N)
nyanya & bibi* bedstemor (N)
nyanyapaa vige tilbage i afsky (U)
nyanyasa chikanere, være efter (U)
nyanyasika blive chikaneret, forfulgt (U)
nyanyaso chikane (N)
nyanyaswa være/blive chikaneret, forfulgt (U)
nyanyua løfte, rejse op (U)
nyanyuka blive løftet, rejst op (U)
nyanyuliwa være/blive løftet, rejst op (U)
nyapa/nyata snige, liste (U)
nyara gidsel, bytte (N)
nyaraka arkiver, dokumenter (N)
nyasi langt græs, rør (N)
nyasikavu hø (N)
nyata > nyapa (U)
nyati & mbogo bøffel (N)
nyatia snige/liste sig ind på
nyau kat (N)
nyauka tørre ud, visne (U)
nyanyusha forårsage udtørring (U)
nyayo fodspor, fodsåler (N)
nyea 1. regne på, 2. skide på (U)
nyege seksuel piring/stimulering (N)
nyegere grævling (N)
nyekundu rød (T)
nyemelea krybe (U)
nyemera topi (dyr) (N)
nyendo en fortsættelse (N)
nyengine > nyingine*
nyenya bombardere med spørgsmål (U)
nyenyekaa vise respekt for, være ydmyg overfor (U)
nyenzo løftestænger, værktøj (flertal, ental wenzo)
nyepezi let, lys (farve) (T)
nyeru kalkpuds (N)
nyesha mvua regne regn (U)
nyeshea regne på (U)
nyeshewa være/blive regnet på (U)
nyeta være meget følsom, altid være utilfreds (U)
nyeti følsomt, top hemmeligt (T)
nyeto onani (N)
 piga nyeto, onanere
nyeupe hvid (T klasse 9, 10)
 nyeupe pe, meget hvid
nyeusi sort (T klasse 9, 10)
 nyeusi ti, meget sort
nyie I, I der
nyigu hveps (N)
- nyika** græsarealer/bush (N MA)
nyima tilbageholde, forbeholde, afslå (U)
nyimbo sange (flertal, ental wimbo)
nyimwa være/blive afslået/forbeholdt noget (U)
nyingi meget, mange (klasse 9, 10)
nyingine anden (ental, klasse 9)
nyingine/zingine andre (flertal, klasse 10)
nyinyi > ninyi/nyie
nyinyirika glide langs (U)
nyoa barbere, klippe hår (U)
nyofoa spise stykke for stykke, (U)
 nippe til
nyofoka blive spist stykke for stykke, (U)
 nippet til
nyofolewa være/blive spist stykke for stykke, (U)
 nippet til
nyofu lige, ret, opret (T)
nyoka slange (N)
nyoka være/blive lige/ret/rettet ud (U)
nyolewa være/blive barberet, klippet (U)
nyonda kærlighed, hengivenhed (N)
nyonga hofter (flertal, ental unyonga)
nyonga hænge, henrette (U)
 jinyonga, hænge sig selv
nyongea fejler næring hos småbørn (N)
nyongeza forøgelse, tilvækst, en ekstra (N)
nyongo 1. galdeblære, 2. bitterhed (N)
nyong'onya være svag, afkræftet (U)
nyong'onyea være mat, svag (U)
nyong'onyeza svække, afkræfte, udmarve (U)
nyongwa være/blive hængt, henrettet (U)
nyonya 1. sutte, få bryst, 2. udnytte/suge (U)
nyonyana udnytte hinanden (U)
nyonyesha give bryst (U)
nyonyo & chuchu, brystvorte (N)
nyonyoa plukke fjer/hår (U)
nyonyolewa være/blive plukket (U)
nyooka > nyoka (U)
nyoosha > nyosha (U)
nyosha rette ud/op, presse/stryge (U)
nyoshea rette ud/op for, presse/stryge for
nyota stjerner (N)
nyotamkia komet (N)
nyote jer alle, alle jer
nyotoa nippe af (U)
nyoya fjer (flertal, ental unyoya) (> manyoya)
nyufa revner, sprækker (flertal, ental ufa)
nyuki en bi (N)
nyuklia atom/kerne (T)
nyuma ryg, bagside (N)
nyuma bag, bagved
nyumba hus, bolig, hjem (N)
 nyumbani, hjemme, derhjemme
nyumbu gnu (N)
nyumbua strække, udvide (U)
nyumbulika blive strukket, udvidet (U)
nyundu hammer (N)
nyunya sprinkle, sprøjte (U)

nyunyiza - orodha

nyunyiza sprinkle/sprøjte/vande planter (U)
nyunyizia sprinkle/spraye på (U)
nyusi øjenbryn (flertal, ental usi)
nyuso ansigter (flertal, ental uso)
nyuzi 1. sytråd, tråd, 2. grader på en vinkel (N)
nyuzijoto varmegrader (flt)
nyuzisauti stemmebånd (N)
nywa/kunywa drikke (U)
nywea drikke fra/af (U)
nywea tørre ud, visne, rynke (U)
nywele hår (flertal, ental unywele)
nywewa være/blive drukket op, inddampet, (U)
udtørret
nyweshwa kunstvande, vande (U)
nzi flue (N)
nzige græshoppe (N)
nzima det hele, hele, alt (T)
siku nzima, hele dagen
nzumari/zumari* oprulningsredskab af træ (N)
nzuri god, godt, fin, pæn (T)

O

oa gifte sig med en kvinde (U)
(kun mænd) (kvinder > olewa)
oana gifte sig med hinanden (U)
oanisha gifte, forene, kombinere (U)
oda bestilling af mad/drikke (U)
ofa tilbud (N)
ofisa/afisa embedsmand, tjenestemand, (N MA)
officer
ofisi kontor (N)
oga/koga bade, tage et bad (U)
ogea bade i (U)
ogelea svømme (U)
ogeshwa vaske/bade nogen (U)
ogofya skræmme, gøre forskrækket (U)
ogopa være bange/skræmt (U)
ogopesha skræmme, gøre forskrækket (U)
ogopwa være skræmmende (U)
oka bage (U)
okoa redde, frelse, befri (U)
okoka blive reddet, frelst, befriet (U)
okolewa være/blive reddet, frelst, befriet (U)
okota finde, samle op (U)
okoteza samle/redde stumperne (U)
okotwa være/blive fundet, samlet op (U)
okoza redde, sikre frelse (U)
okozi rednings- (T)
Oktoba oktober (N)
ole ve, smerte, elendighed (N)
Ole! ak og ve!
olewa være/blive giftet, taget til brud (U)
(kun kvinder) (mænd > oa)
omba bede om (U)

unaomba bia au soda?, vil du bede om (have) øl eller sodavand?
ombaomba besvære, plage (U)
ombaomba en tigger (N)
ombea bede for, gå i forbøn for (U)
ombi begæring, ønske, bestilling, bøn (N MA)
omboleza jamre, klage, sørge (U)
ombwe kanten af/til, grænsen til (N MA)
ombwe la machuzi, på kanten af tårer
ombwe vakuum (N)
omo kølen på en båd (N)
omoa afsløre, grave frem, bringe (U)
frem i lyset
ona se, mærke, syntes (U)
onana se hinanden, mødes (U)
ondoa flytte noget, tage noget væk (U)
ondoka forlade, gå, skride (U)
naondoka sasa, jeg går nu
ondokea have fremgang, komme sig (U)
ondokewa na være/blive efterladt/berøvet en nær (U)
ondolea flytte noget for, tage noget væk for (U)
ondolewa være/blive flyttet, taget væk (U)
ondosha skille sig af med noget (U)
onea 1. undertrykke, træde på, (U)
2. føle for
oneana wivu være misundelig på hinanden (U)
onekana blive set, være synlig (U)
onelea overveje (U)
onesha/onyesha* vise, demonstrere (U)
ongea tale, snakke (U)
ongelea tale om (U)
ongeza tilføje, øge (U)
ongezea tilføje/øge til/i/på (U)
ongezeka blive tilføjet, øget (U)
ongezeko tilføjelse, øgning (N MA)
ongezwa være/blive tilføjet, øget (U)
ongezewa være/blive tilføjet, øget (U)
ongezi samtale, snak (N MA)
ongoa konvertere, reformere, vise vejen (U)
ongoka blive reformeret, vist vejen (U)
ongokea blive konverteret til (U)
ongopa lyve, være undvigende (U)
ongoza lede, guide, vise (U)
ongozana gå sammen om noget (U)
onja smage (på noget) (U)
onjesha give en smagsprøve (U)
ono en følelse af, et syn (N MA)
onya advare (U)
nakuonya usiruke darasani, jeg advarer dig om ikke at hoppe i klassen
onyesha*/onesha vise, demonstrere (U)
onyesho udstilling (N MA)
onyeshwa være/blive vist, demonstreret (U)
onyo advarsel (N MA)
onywa være/blive advaret (U)
opena øloplukker (N)
opoa redde, trække ud, flytte noget fra (U)
orodha liste, indholdsfortegnelse, (N)

katalog

orodhesha arrangere, liste op, katalogisere (U)
orodheshwa være/blive arrangeret, katalogiseret (U)
orofa/ghorofa* etage, lejlighed (N)
-ororo blød, glat (T)
osha vaske noget (U)
 osha gari, vaske bil
oshea vaske noget for (U)
 naomba uoshea gari yangu, vil du være sød at
 vaske min bil
osheka blive vasket (U)
oshwa være/blive vasket (U)
ota gro (planter) (U)
ota blive varm (U)
 ota moto, varme sig ved ilden
ota drømme (U)
-ote alle, hele (T)
 chakula chote, alt maden
 watu wote, alle mennesker
 siku zote, alle dage
otea gro på/i (planter) (U)
otea ligge i baghold (U)
otea drømme om (U)
oteo 1. vækst, 2. baghold (N MA)
otesha dyrke planter/afgrøder
-ovu ond, slem (T)
ovyoo/hovyoo 1. skødesløst, ubetænksomt,
 2. for meget! skørt!
Oyee! Hurra!, Hallo!, Hør!, Hjælp!
oza rådne, mugne (U)
oza gifte bort (f.eks. en datter) (U)
ozea rådne/mugne på/i (U)
ozesha forårsage forrådnelse (U)
ozwa være/blive giftet bort (U)

P

pa mahali + pahali, hvor
 mahali pasipo daktari, hvor der ingen
 læge er
pa give (U)
 alinipa tunda moja, han/hun gav mig en frugt
paa tag, overdækning (N MA)
paa gazelle (N)
paa svæve, stige op (U)
 kupaa Bwana, Kristi himmelfart
 ndege anapaa, fuglen svæver
paa moto flytte på gløder/glødende trækul, (U)
 genbruge gløder til at tænde op med
paa skrabe skæl af fisk (U)
paaza løfte, løfte op, rejse (U)
pacha en tvilling (N MA)
pachika klemme/presse/sætte ind (U)
pachikwa være/blive klemt/presset/sat ind (U)
padre/padri* præst, fader (N MA)

pafu lunge (N MA)
pagaa 1. være besat af ond ånd, 2. (U)
 bære
pagawa være/blive besat, opføre sig skørt (U)
pahala/pahali/mahali* sted (N Mahali)
paja lår (N MA)
paji pande (hoved) (N MA)
paka kat (N)
paka smøre, male, gnide ind (U)
pakacha stor flettet kurv (N MA)
pakana grænse op til, støde op til (U)
pakari tang (værktøj) (N)
pakata holde om, tage op (U)
 på skødet
Pakawa svar på historiefortællers ”paukwa”
paketi/pakiti pakke (N)
pakia læsse på, laste (U)
paku farvet plet, klat (N MA)
pako stedet er (U)
 maduka pako wazi, butikkerne er åbne
pakua øse op (mad), læsse af (U)
pakuliwa være/blive øst op, læsset af (U)
pakuogea badeværelse, baderum (N PA)
pakwa være/blive smurt, malet, gnedet ind (U)
palahala sabelantilope (N)
pale der, lige derovre
palepale 1. lige der, præcis der, på det sted,
 2. præcis da
palia/palilia, luge (U)
palia få noget galt i halsen, være ved (U)
 at kvæles
palia mkaa dække med trækul (U)
palikuwa der var
palilia/palia luge (U)
paliondokea der var engang, det skete engang
palipo der hvor det er
palitokea der skete (U)
paliza sauti/paaza sauti løfte stemmen (U)
palizi ukrudt der skal fjernes (N MA)
pamba bomuld (N)
pamba dekorere, udstyre, klæde sig flot (U)
pamba være udbredt (U)
pambaja omfavne (U)
pambajio venteværelse (N)
pambana møde ansigt til ansigt (U)
pambano kamp, turnering (N MA)
pambanua skelne, sondre, adskille (U)
pambazua gøre klart, uddybe (U)
pambazuka blive dagslys (U)
pambazuko daggry, gry (N MA)
pambizo kant, rand, udkant (N MA)
pambizoni af sted, ud
pambo dekoration, stads, pynt (N MA)
pambua fjerne dekorationer, stadspynt (U)
pamia ramle ind i (U)
pamoja sammen
pampu pumpe (N)
pamwe kompagnoner, co.

pana - patanishwa

- pana** der er (sted)
-pana bred, vid (T)
panapo hvor der er
pancha punktering (N)
panda vejforgrening (N)
panda signalhorn lavet af et dyrs horn (N)
panda bestige, klatre op på, stå på (U)
panda så, plante (U)
panda la uso panden
pande sider (flertal, ental upande)
pande til side
piga pande, gå til side/gør plads
pande stort stykke/klump/blok (N MA)
pandia klatre op på (U)
pandia tigge, nasse (U)
pandikiza udplante, pode (U)
pandio trappetrin (N MA)
pandisha løfte, hejse, rejse noget (U)
panga machete (N MA)
panga planlægge, arrangere, uddelegere (U)
opgaver
panga leje et værelse/lejlighed (U)
pangaboi loftvifteventilator (N)
pangana planlægge/arrangere sammen (U)
panganya stable (U)
pangia arrangere for, udleje til (U)
pangilia 1. mægle mellem, 2. skiftes (U)
pangisha udleje (U)
pangishwa være/blive udlejet (U)
pangiwa være/blive planlagt, arrangeret, (U)
tildelt
pango hule (NMA)
pango plan, arrangement (N MI)
pango leje (N)
pangua ændre planer, ødelægge planer, (U)
aflyse planer/arrangementer
pangusa/pangusha tørre af, tørre over, støve af (U)
pangusha meza!, tør bordet af!
pania komme til arbejdet, smøge ærmerne (U)
op
pantoni færge (N)
panua udvide, gøre større (U)
panuka blive bredere, udvide sig (U)
panuliwa være/blive udvidet, gjort større (U)
panya rotte, mus (N)
panzi græshoppe (N MA)
pao akse i koordinatsystem (N)
papa haj (N)
papa banke, flagre, flimre (U)
papa moyo, hjertebanken
papai papaya frugt (N MA)
papai tissekone (børn) (N)
papasa 1. ae, berøre, 2. klappe, (U)
befamle
papasi blodmider (N MA)
papatika flagre/baske rundt (U)
papatua/pepetua 1. pille, afskalle (U)
2. brække op, 3. blomstre
papatuka folde sig ud (U)
papi liste (ved vinduer, døre etc.) (N MA)
papia være vild med, begærlig efter (U)
papo hapo i det øjeblik, lige der
papura rive, flænse (U)
para/jipara sminke sig, komme makeup på (U)
parachichi avocadofrugt (N MA)
parafujo skrue (N)
paraga klatre op (U)
paraganya forårsage ballade/rod (U)
parakacha rasle lyd (N)
parama mangle noget grundlæggende, (U)
være gold/ufrugtbar
paramia 1. klatre op på/over/ind i, 2. (U)
skændes med, gå løs på, holde fast på
parapanda trompet, horn (N)
parara hast, hastværk, heftighed (N)
pareto pyrethrum (for insekter giftig plante) (N)
bruges til at udvinde insektgifte
parokia kirkesogn (N)
paroko sognepræst (N)
paruza skrabe, afskrabe, rive (U)
pasa 1. være nødvendigt, bindende, (U)
2. være imødekommende, tjenstvillig
Pasaka påske (N)
pasha habari informere, offentliggøre, (U)
kommunikere
pasha moto varme noget, lune noget, (U)
genopvarme rester
pashana habari holde kontakten, udveksle (U)
informationer
pashkuna en hore (slang) (N)
pasi strygejern (N)
pasi aflevering i sport (N)
pasi/pasipoti pas (N)
pasi/pasina uden
pasipo uden, foruden
pasipoti/pasi pas (N)
pasisha pålægge, påtvinge (U)
pasua rive, sprætte, flå, flække, splitte (U)
pasua kuni, flække brænde
pasuka revne, sprænge, blive revet/flået/flækket (U)
pasulia flække/flå for, rive noget i stykker som (U)
tilhører en anden
pasuliwa 1. være/blive flækket, revet, flået, (U)
sprængt, 2. være/blive opereret
paswa 1. være/blive nødvendigt, bindende, (U)
2. være/blive imødekommet
paswa være/blive opvarmet, lunet
pata 1. få, 2. være udsat for (U)
kupata, at få
pata ajali, være udsat for et uheld (f.eks. biluheld)
patakatifu helligt sted (klasse 16)
patana komme overens, være enige, være (U)
kompatible
patanisha forsones, forlige, bilægge (U)
patanisho forsoning (N MA)
patanishwa være/blive forsonet, forliget, bilagt (U)

- patano** aftale, enighed, overenskomst, (N MA)
kontrakt
- patapotea** prøve sit held
- patashika** famlen rundt, røre, tumult (N)
- patasi** mejsel til at flække brænde, stemmejern (N)
- pati** (vindues)kit (N)
- patia** 1. få/skaffe til, 2. overhale (U)
- patikana** være til at få, tilgængeligt, til rådighed (U)
- patiliza** få hævn/revanche, straffe (U)
- patisha** forårsage/fremkalde/bevirke at få (U)
- patishwa** være/blive forårsaget/fremkaldt/ (U)
bevirket at have fået
- patiwa** være/blive fået, skaffet (U)
- pato** 1. indkomst, 2. indtag/løb (N MA)
kodi ya mapato, indkomstskat
- pau/pao** klør i kortspil (N)
- pau** stang, stav (N)
pau ya kuchomea, svejeelektrode
- paua** lægge tag på (U)
- paua** blege (farver) (U)
- pauka** blive bleget
- Paukwa!** historie! en historiefortæller kan
starte sin historie således
- pauliwa** være/blive lagt på (tag) (U)
- pauni/paundi** pund (engelsk møntfod) (N)
- pawa** store grydeskeer, sleve (flertal, ental upawa)
- pawepo** der skulle være (U)
- payapaya** tale nonsens (U)
- payuka** tale nonsens (U)
- pazia** gardin (N MA)
- pea** være moden (U)
- peana** give hinanden
- pecha** med en halten
- pegi** et mål af spiritus (N)
- peke** anvendes således:
peke yangu, (jeg) alene, mig selv
~ yake, han/ham alene, ham selv
~ yako, du/dig alene, dig selv
~ yao, dem alene, dem selv
~ yenu, jer alene, jer selv
~ yetu, vi alene, os selv
- pekecha** rotere en pind/ris mellem hænderne (U)
for at lave ild eller røre/piske i mad
- pekecho** håndbor, håndpisker (N)
- pekechua** lede overalt (U)
- pekee** ene, enlig, alene (T)
- pekesh** ransage, undersøge, inspicere (U)
- pekesheni** ransagning, inspektion (N)
- peketeka** være uforskammet (U)
- peku** udslidt sæk på majsmølle (N MA)
- pekua** rode op i, rode rundt i, undersøge (U)
- pekua** gå barfodet (U)
- pekuliwa** være/blive rodet op i/undersøgt (U)
- pekupeku** ”uden noget”, gå barfodet, (U)
uden kondom
- pele** bumser, knopper (flertal, ental upele)
- peleka** sende, sende afsted (U)
- pelekea** sende til (U)
- nilimpelekea barua, jeg sendte ham/hende
et brev
- pelekewa** være/blive sendt til (U)
- peleleza** spionere, undersøge (U)
- pemba** smigre, snakke godt for, bondefange (U)
- pembe** horn (på dyr) (N)
- pembe** hjørne, kant, vinkel (N)
~ nne, firkant, rektangel
~ tatu, trekant
- pembea** gyngesvinge (U)
- pembea** gyngesving (N)
- pembebutu** stump vinkel (N)
- pembeja** smigre, snyde (U)
- pembejeo** tilførsler (flt)
- pembekali** spids vinkel (N)
- pembemraba** ret vinkel (N)
- pembeni** ved siden af, til siden
- pembenne** firkant, rektangel (N)
- pembetatu** trekant (N)
- pembezoni** rand-, grænse-, marginal,
i margenen
- pembua** sigte, rense, sortere, udvælge (U)
- penda** lide, holde af, elske (U)
nakupenda!, jeg elsker dig!
- pendana** lide/elske hinanden (U)
- pendea** kunne lide fordi (U)
- pendeka** være lidt/elsket/elskelig (U)
- pendekeza** foreslå, anbefale (U)
- pendekezo** forslag, anbefaling (N MA)
- pendekezwa** være/blive foreslået, anbefalet (U)
- pendelea** fortrække, favorisere (U)
- pendelewa** være/blive fortrukket, favoriseret (U)
- pendeza** være smuk, charmerende (U)
- pendezwa** være/blive tiltrukket, glad for (U)
- pendo** kærlighed (N MA)
- pendwa** være/blive elsket, lidt, holdt af (U)
- penga** pudse næse (U)
- pengine** nogen gange, i andre henseender
- pengo** mellemrum, spalte, kløft (N MA)
- penseli** blyant (N)
- pensi nyanya** buksenederdel (N)
- penya** gennemtrænge, trænge ind i, (U)
infiltrere
- penyewe** stedet selv
- penyeza** gennembore, gennemstikke, (U)
indsmugle
- penzi** kærlighed (N MA)
- pepe** skal, avne (N MA)
- pepea** flagre, baske, vifte (U)
- peperusha** blæse væk (U)
- peperushwa** være/blive blæst væk (U)
- pepesa** blinke med det ene øje (U)
- pepesua** få til at vakle (U)
- pepesuka** vakle, rave (U)
- pepeta** sigte/rense korn (U)
- pepeta** knust/malet ris (N)
- pepetua** 1. forstuve, forvride, (U)
2. udfolde, blomstre

pepetuka - pita

- pepetuka** blive forstuvet, forvredet, (U)
blive foldet ud, blomstre
- pepo** vinde (luft) (flertal, ental upepo)
- pepo** ånd, djævel (N)
- peponi** 1. ånde verden, 2. paradys
- pepopunda** stivkrampe (N)
- pera** guava eller andre ikke lokale frugter (N MA)
- perege** tilapia (fisk) (N)
- peremende/pipi** slik, bolcher (N)
- pesa** penge (N)+(N MA)
- peta** sigte/rense korn (U)
- peta** bøje, bukke (U)
- pete** fingerring (N)
- petroli** benzin (N)
- petua** > pindua
- peupe** tomt/rømmet/lyst sted
- peusi**
- pevu** moden, voksen (T)
- pevua** tvinge til modenhed, fordærve/ (U)
forføre en yngre person
- pevuka** blive moden, voksen (U)
- pevusha** 1. modne, 2. fordærve/forføre (U)
en yngre person
- pewa*pawa** være/blive givet (U)
- pewa** centrifugal (T)
- pezi** finne (fisk) (N MA)
- pi?** hvilken
ipi?, hvilken? (ting) (klasse 9, 10)
kipi?, hvilken? (ting) (klasse 7)
yupi?, hvilken?/hvem? (person)
- pia/vilevile**, også
- pia** snurretop, kegle (N)
- piadufu** parabel (N)
- picha** billede, fotografi (N)
piga picha, tage billeder
- piga** slå, tage, udføre en handling (U)
anvendes til mange handlinger
piga makofi, klappe
piga stati, starte en motor
piga kopi, tage en kopi
piga ngumi, bokse
piga simu, ringe i telefon
- pigana** slås (U)
- pigania** slås om (U)
- pigano** kamp, match, træfning (N MA)
- pigia** udføre en handling for/til (U)
mpigie simu, ring til hende/ham
mpigie makofi, klap af ham/hende
- pigilia** slå i, slå ind (U)
pigilia misomari, slå søm i
- pigiliwa** være/blive slået i, slået ind (U)
- pigo** et slag, et chok (N MA)
- pigwa** være/blive slået, spillet, udført (U)
- pika** lave/tilberede mad (U)
- pikia** lave/tilberede mad til (U)
- pikika** være vellavet (U)
- pikipiki** knallert, motorcykel (N)
- piku** korttrick/fidus (N)
- piku** lykkes med en fidus i kortspil (U)
- pikuliwa** tabe en kortfidus (U)
- pikwa** være/blive lavet/tilberedt (mad) (U)
- pilao/pilau** ris ret med kød og kartofler (N)
- pili** anden
-a pili den anden (T)
- pilikapilika** en faren hid og did (N)
- pilipili** peber, chili (N)
~ hoho, peberfrugt
~ manga/mtama, sort peber
- pima** måle, veje (måle vægt), teste (U)
- pimajoto** termometer (N)
- pimamaji** vaterpas (N)
- pimana nguvu** prøve kræfter (U)
- pimbi & wibari**, klippegrævling (N)
- pimika** 1. blive testet, målt, (U)
2. være måleligt, vurderbart
- pimwa** være/blive målt, vejjet, testet, (U)
vurderet
- pinda** bøje, folde, sy en fold, (U)
lægge op
- pindi** tiden/øjeblikket
kipindi cha watoto, børnetime
- pindika** være/blive bøjet, krummet, (U)
buet
- pindipo** når
- pindo** en søm (N MA)
- pindu** refleks, spejlbillede (N)
- pindu** på hovedet (T)
- pindua** vælte, kæntré, styrte (U)
- pinduka** blive væltet, styrtet (U)
- pindukia** overstige, overgå (U)
- pinduli** pendul (N)
- pinduliwa** være/blive væltet, styrtet, (U)
kæntré
- pinga** modsætte, opponere, blokere, (U)
vædde
- pingamana** være i opposition (U)
- pingamizi** en forhindring (N MA)
- pingika** blive benægtet, bestridt (U)
- pingana** udfordre hinanden, vædde (U)
med hinanden
- pingili** stykke, del af (N)
pingili nne za miwa, fire stykker/skiver
af sukkerrør
- pingo** barriere, slå (dør) (N MA)
- pingu** håndjern, lænke (U)
- pingwa** være/blive opponeret, blokeret (U)
- pini** knappenål, sikkerhedsnål (N)
- pipa** en (olie)tønde (N MA)
- pipi** slik (N)
- pisha** lade passere, passere noget (U)
Mungu apishe mbali, måtte gud lade det passere
langt væk
- pishana** lade hinanden passere, afvige, (U)
misforstå hinanden
- pishi** gammelt mål > 6 pund (N)
- pita** passere (U)

wamenipita, de har passeret mig
pitana passere hinanden, misforstå hinanden (U)
pitapita omvandren (N)
pitia komme forbi, komme til (U)
 unaweza kunipitia shuleni?, kan du smutte forbi mig på skolen?
pitika være passabel, blive passeret (U)
pitiliza køre uden om (U)
pitio en passage, et pas (N MA)
pitisha komme forbi med noget, (U)
 overbringe noget til nogen
 unaweza kunipitisha kitabu shuleni?, kan du komme forbi mig på skolen med bogen?
pitiwa overse, glemme, sove over sig, være distraheret
pitishwa være/blive overbragt (U)
pito passage, sti (N MA)
pitwa være/blive passeret (U)
piwa illegal alkohol (N)
plagi cheche tænderør (N)
 (ofte maplagi (flt))
plasta puds, plaster, tape (N)
plau plov (N)
plau pezi okseplov (N)
-po er her (suffiks)
 hayupo, han/hun er ikke her
 nipo, jeg er her
 wapo, de er her
 sipo shuleni, jeg er ikke i skole
-po da, når (infiks)
 nilipoenda kazini, da jeg gik på arbejde
 atakapokua, når han/hun bliver stor
-po- hvor, der hvor (suffiks)
 nilalapo, der hvor jeg sov
 alipo, der hvor hun/han er
poa være/blive kold(t) (mad, humør etc.) (U)
 poa!, slap afl, tag det køligt!
 poa!, fedt! (slang)
pochi pung, tegnebog (N)
poda pudder, sminke (N)
podo pilekogger (N)+(N MA)
podoa påføre sminke (U)
pofu elsdyrantilope (N)
pofu blind (T)
pofuka blive blind (U)
pofusha forårsage blindhed, blænde (U)
pogoa & posoa, beskære grene (U)
 pogoa pembe, afhorne kvæg
pogolewa være/blive beskåret (U)
pointi point (N)
pojaa slippe luft/gas ud, skrumpe (U)
poka snuppe, raspe, stjæle (U)
pokea modtage, acceptere (U)
pokolea tage til, modtage for (U)
pokeza aflevere noget til, (U)
 overrække
pokezana veksle, skifte, gøre noget (U)
 efter tur, arbejde på skift, række fra

hånd til hånd
pokonya stjæle, plyndre, bortføre (U)
pole! det var synd!, du har min sympati!,
 jeg gratulere!, jeg kondolere!
 ”pole!” er meget anvendt og har mange
 betydninger fra at trøste børn til at kondolere ved
 dødsfald
poleni! > pole, men henvendt til flere
 personer
-pole blid, venlig, tam, harmløs (T)
polepole! forsigtig!, langsomt!
polisi politi, politimand (N)+(N MA)
pombe lokal bryg, øl, enhver form for (N)
 alkohol, sprut
pomboo delfin (N)
pomoni smækfyldt, fyldt til randen
pona blive rask, få det bedre, slippe (U)
 godt fra noget farligt
ponda støde, knuse, mose (U)
 f.eks. i en morter
pondeka blive stødt, knust, moset (U)
pondo stang, stage (N MA)
pondwa være/blive stødt
ponea leve af, blive reddet af (U)
ponesha helbrede, gøre rask (U)
pongeza lykønske, gratulere (U)
pongezea give lykønskninger til (U)
pongezwa være/blive lykønsket, (U)
 gratuleret
pongo skriftantilope (N)
ponya helbrede, redde (U)
ponyeka være helbredeligt (U)
ponyoka slippe ud af ens greb, flygte (U)
ponywa være/blive helbredt (U)
ponza bringe i fare, udsætte for fare (U)
pooza være lammet, lamslået (U)
popo flagermus (N)
popoo betelnød (N)
popote hvor som helst, alle vegne
popotoa vride, forvride (U)
pora hanekylling (N MA)
pora stjæle (U)
pori vildnis, bush (N MA)
porini i vildnisset/bushen
porojo sladder, rygte (N)
poromoka strømme, glide/vælte ned, (U)
 skride
poromoko jordskred (N MA)
poromoko la maji vandfald (N MA)
poromosha få noget til at vælte ned/ (U)
 skride
porwa være/blive berøvet (U)
posa være forlovet med en pige, (U)
 at fri til en pige
posa frieri, ægteskabsarrangement (N)
posana være forlovet (U)
posho tillæg (mad, transport), ration,
 tildeling

posoa - pweza

- posoa** > pogo (U)
posolewa > pogolewa (U)
posta postkontor (N)
posti sende et brev (U)
poswa blive friet til, være forlovet med (U)
en mand
pote alle steder, hvor som helst
potea blive væk, være forkert på den, (U)
tage fejl
poteana blive væk fra hinanden (U)
Potelea mbali! Skrid!, Og hvad så!
poteza miste noget, smide noget væk (U)
potezea smide noget væk som tilhører en (U)
anden
-potofu vildledt (T)
potoka være vildspor, blive vildledt (U)
potosha lede på vildspor, forføre (U)
potoshwa være/blive ledt på vildspor, (U)
forført
-potovu vildledt (T)
povu skum, fråde (N MA)
povusha lave skumbobler (U)
poza afkøle noget, få nogen til at (U)
køle af, trøste, helbrede
pozwa være blive afkølet, trøstet, (U)
helbredt
presha stres, pres, for højt blodtryk, (N)
nerver
profesa professor (N MA)
protini protein (N)
pua næse (N)
puani i/fra næsen
pua chuma cha pua, stål (N)
puchi stuk (N)
pukuchua afskalle korn med hånd eller (U)
maskine
pukuchuliwa være/blive afskallet (U)
pukupuku fyldt til randen, meget/mange af
noget
pukusa ryste/slå frugt ned (U)
pukusa uddele gaver (U)
pukutika falde af, falde ned, øse ned (U)
pukutisha lade falde (U)
pukutua ryste af, lade falde (U)
puleki paillet, flitterstads (N)
pulika høre efter (U)
puliza puste, blæse (U)
pulizia puste på/i, sprøjte med spray- (U)
dåse, spraye
pulizwa være/blive pustet, blæst (U)
puma banke, pulsere (U)
pumba agner, skaller (N)
pumbaa være forstumlet, være lammet af (U)
forbavselse
pumbaza forvirre, forblinde, lamslå (U)
pumbazika forblive forstumlet (U)
pumbu testikel (N MA)
pumu astma (N)
pumua trække vejret, ånde, tage en pause (U)
pumzi åndedrag (N)
pumzika slappe af, tage en pause (U)
pumziko afslapning, pause (N MA)
pumzisha lade afslappe (U)
~ mkono, slap af i hånden
puna tørre sved af, pille, skrabe (U)
punda æsel (N)
punda milia zebra (N)
punde et øjeblik, et nu (N)
punde si punde, på et øjeblik, i et nu
punga vinke med hånden, flakse, (U)
flappe
pungia vinke til (U)
pungisha upepo vifte (U)
pungiwa være/blive vinket til (U)
pungua aftage, formindske, tape sig, (U)
svinde
punguka være svært at få fat på, (U)
blive formindsket
pungukiwa være/blive aftaget, (U)
formindsket, have tabt sig
punguani en imbecil person (N)
-pungufu manglende (T)
punguza nedsætte, bruge mindre (U)
punguza chakula, spis mindre
punguzia nedsætte noget for nogen (U)
nipungusie bei, sæt prisen ned for mig
punguzwa være/blive formindsket/ (U)
nedsat
punja svindle, veksle sort, snyde med (U)
vægt/mål
punje et korn (majs, hvede) (N MA)
pupa passion/begær/iver efter noget (N)
pupia være vild med noget (U)
puputika > pukutika
pura slå frugt ned, skrælle grøntsager (U)
puruka flyve (U)
purukusha ignorere, gå let henover (U)
purukushani forsømmelse, ligegyldig- (U)
hed, ringeagt
pusa aftage, lette, holde op med at regne (U)
puto ballon (N MA)
puuza ignorere, lade hånt om (U)
puuzwa være/blive ignoreret, ladt hånt (U)
om
pwa tidevandet svinder (U)
pwagu en tyv (N)
pwaguzi en mere smart tyv (N)
pwaju natravn (fugl) (N)
pwani på/ved kysten/stranden
pwani kyst (N)
mkoa wa Pwani, Kystregionen (TZ)
pwaya være løs, passe løseligt (U)
pwea synke, tørre ud (U)
pweke ensom (T)
pwelea gå på grund, være strandet (U)
pweza blæksprutte (N)

pwita snappe efter vejret, banke, (U)
pulsere
-pya ny (T)
kiti kipya, ny stol
duka lipya, ny butik

R

raba gummisko, løbesko (N)
Rabi Herren (N)
rabsha klammeri, slagsmål, ballade (N)
rabuni/rubuni* udbetaling (N)
radhi tilgivelse, velsignelse (N)
radhi behagelig, tilfreds (T)
radi torden, lyn (N)
rafiki en ven, en kammeret (N MA)
rafu hylde (N)
rafu ujævn, strid, barsk (T)
raghba interesse, tiltrækning (N)
rago lejr (N)+(N MA)
raha glæde, tilfredshed, velvære, (N)+(N MA)
bekvemmelighed
raha musterehe hygge, komfort (N)
rahani i/fra glæde/tilfredshed/hygge
Rahimu Den Barmhjertige Gud
rahisi nem(t), billig(t) (T)
rahisisha forenkle, billiggøre (U)
rai standpunkt, mening, vurdering (N)
rai helbred, konstitution (N)
rairai være slesk, smigrende (U)
raia indbygger, statsborger (N)
raika blive smigret (U)
rais/raisi præsident (N MA)
Rajabu 7 måned i det islamiske år (N)
rakaa knælen under bøn (N)
rakibu sidde op, ride (U)
Ramadhani islamisk fastemåned, (N)
9 måned i det islamiske år
ramani tegning, landkort (N)
ramba/lamba slikke (U)
rambaza 1. trawle efter fisk, (U)
2. bolle rundt
rambirambi kondolence (flt*)
ramia/risasi* patron, kugle, projektil (N)
ramisi have det rart (U)
ramli spådom (N)
ramsa markedsplads, festplads (N)
randa/landa høvl (N)
piga randa, høvle
randa/randaranda hænge rundt, vise sig (U)
rangi farve, maling (N)
~ gani?, hvilken farve?
~ ya mafuta, oliemaling
~ ya viatu, skocreme
raru rive, rive i stykker, flå (U)

raru blive revet/flået i stykker (U)
raru være/blive revet/flået i stykker (U)
rasharasha støvregn (N)
rashia stænke på (U)
rasi forbjerg (N)
rasimali værdier (N)
rasimu planlægge, organisere (U)
rasmu officiel, regelret (T)
rasul(i) budbringer, apostel, profet (N)+(N MA)
ratiba skema, plan, program (N)
ratibika være i orden, gå efter programmet (U)
ratibu koordinere, arrangere, lægge program (U)
ratili et pund (vægt, 0,5 kg) (N)
raufu venlig, ædel (T)
rauka blive vækket tidligt (U)
redio radio (N)
ree es i kortspil (N)
refa dommer (i boldspil) (N)
-refu lang, høj (T)
mtu mrefu, en høj person
miti mirefu, høje træer
kiti kirefu, en høj stol
refuka blive forlænget, forhøjet, (U)
blive længere/højere
refusha forlænge, strække, forhøje (U)
refushwa være/blive forlænget, strukket, (U)
forhøjet
regea/legea være slap, svag, løs (U)
rehani i pant/kaution
reHEMA barmhjertighed, medlidenhed (N)
reHEMU have medlidenhed med (U)
rejareja detail- (handel)
rejea henviser til, vende tilbage til (U)
rejea bibliografi, reference (N)
rejeo en tilbagevendende (N MA)
rejasha returnere, sende tilbage, (U)
genindsætte
rejeshi relativ (T)
rejesta anbefalet brev (N)
rekebishu ændre, justere, regulere (U)
rekebisho ændring, regulering, reform (N MA)
rekebishwa være/blive ændret, justeret, (U)
reguleret
reli jernbane, jernbaneskinne (N)
remandi/rumande arrest, spjæld (N)
remba gøre kønnere/smukkere, dekorere (U)
jiremba, smukkesere sig, gøre sig dejlig
rembesha > remba
rembo udsmykning, dekoration (N MA)
rembuu macho gøre øjne til (U)
repea reparere (U)
riadha atletik, terrænløb (N)
riba rente, åger (N)
ridhaa godkendelse, bekræftelse, (N)
aftale
ridhi være tilfreds (U)
ridhia godkende, bekræfte, aftale (U)
ridhika være tilfredsstillende (U)

ridhisha - sabuni

ridhisha være tilfredsstillende, være i orden (U)
rihi duft, lugt (N)
rijali en rigtig mand, et handyr (N)
rika jævnaldrende, ligemand (N MA)
rikodi optage (på bånd) (U)
rina faldgrube (N MA)
rina asali samle honning (U)
rinda dragt, kjole (N MA)
rindima rumle, buldre (U)
ringa vise sig, være utilnærmelig, (U)
være storsnudet, være højrøvet
riniu forny (licenser, kørekort o. l) (U)
riniu fornyelse (N)
ripota reporter (N MA)
ripoti rapport (N)
ripotiwa være/blive rapporteret (U)
risala meddelelse, udtalelse, sammendrag (N)
risasi 1. patron, kugle, projektil, (N)
2. bly
risiti & stakabadhi, kvittering (N)
rithi arve (U)
rithisha efterlade en arv (U)
rithiswa være/blive arvet (U)
riwaya roman, allegori (N)
riziki daglige fornødenheder (N)
robo en kvart (N)
robota vareballe (N MA)
roda et hjul i en trisse (N)
roga/loga forhekse nogen (U)
rogwa være/blive forhekset (U)
roho 1. sjæl, ånd, karakter, 2. strube
Roho Mstakatifu Helligånden
rojo dej (N)
rojorojo dejagtig, tyktflydende, klæbrig (T)
roketi raket (N)
rombeza sidde og vente på en almisse (U)
ropoka tale nonsens (U)
roshani balkon (N)
rovu struma (N)
ruba igle, blodsuger (N MA)
rubani pilot/kaptajn/los/guide (N MA)
rubega mands slag båret over en skulder (N)
og åben i en side
rubuni/rabuni udbetaling (N)
rubuni snyde, bedrage (U)
rudi vende tilbage, komme igen, (U)
vende om
rudi rette på sin/andres opførsel (U)
rudi krympe (tøj) (U)
rudia gentage, repetere, revidere, (U)
se tilbage på
rudiana vende tilbage til hinanden, (U)
returmæt
rudisha returnere, give tilbage, (U)
betale tilbage
rudishia returnere til, give tilbage til, (U)
betale tilbage til
rudishwa være/blive returneret (U)

rudiwa være/blive gentaget/genudsendt (U)
rudufu lave en kopi (U)
rufaa*/rafani retlig appel (N)
rufaani gods, last (N)
rufani > rufaa
rufuka forbyde, afskrække (U)
rugaruga lokale vagtværn (N MA)
ruhusa/rukusa tilladelse, tilladelse til at gå (N)
ruhusiwa være/blive tilladt (U)
ruhusu autorisere, tillade (U)
ruka hoppe, flyve (U)
rukia hoppe over, flyve over (U)
ruko hop, flyvning (N MA)
rukusa > ruhusu (U)
rukwa na akili blive sindsforvirret (U)
rula lineal (N)
rumande arrest, spjæld (N)
rundika/lundika samle sammen, ophobe (U)
rundo/lundo ophobning, samling, bunke af (N MA)
rungu en kølle (N MA)
rusha 1. kaste, få til at hoppe/flyve, (U)
2. bestikke
rusho 1. kast, 2. bestikkelse (N MA)
rushwa bestikkelse, returkommission (N)
rutuba frugtbarhed (jord) (N)
rutubisha berige jorden, tilføje (U)
næringsstoffer
ruwaza prøve, mønster (N)
ruya vision, drøm (N)
ruzuku fremskaffe livets fornødenheder (U)
ruzuku tilskud, tildeling (N)

S

saa 1. time, 2. ur (N)+(N MA)
saa ngapi?, hvad er klokken?
masaa mangapi? hvor mange timer?
kila saa, hele tiden/hver time
saba syv (7) (N)
-saba syvende (T)
Sabasaba 7. juli (7. dag i 7. måned)
Bøndernes Dag i Tanzania
sababisha forårsage, forvolde, bevirke (U)
sababu årsag, grund, hensyn (N)
kwa sababu, fordi
kwa sababu gani?, hvorfor?, af hvilken grund?
ofte "kwa nini?", hvorfor?
Sabakheri! God morgen!
Sabato Sabbat (N)
sabili ryde vej for, gøre fri af (U)
sabili i jitolea sabili, ofre sit liv
sabili fri, uhæmmet, uhindret (T)
sabini halvfjerds (70) (N)
sabuni sæbe (N)
sabuni ya kufulia, vaskepulver

- saburi/subira*** tålmodighed (N)
sachi ransagning, gennemsøgning (N)
sachi ransage, gennemsøge, undersøge (U)
sadaka religiøs ofring, ofring til forfædrene (N)
sadakta værdsætte, påskønne, skatte (U)
sadifia være passende/behørig for (U)
sadifu passende, kompetent, kvalificeret (T)
sadiki tro, stole på, have tillid til (U)
sadikika være troværdig/overbevisende (U)
sadikisha overbevise, være overbevisende (U)
sadikishwa være/blive overbevisende (U)
safari 1. rejse, tur, safari/ekspedition, (N)
 2. begivenhed, tid(spunkt), gang
 safari njema!, god tur!/rejse!
 safari hii, denne tur/rejse, denne gang
 safari moja, en tur/rejse, engang
safi ren, ægte (T)
Safi sana! Fint!, Smadder godt!
safidi rydde op, ordne, rense ud (U)
safihi være brovtende, aggressiv (U)
safina 1. Noahs Ark, 2. et skib (N)
safiri rejse, være på tur/safari (U)
safiria rejse med/til (U)
safirisha sende på rejse/tur/safari, (U)
 køre med passagerer
safirishwa være/blive sendt på rejse/tur/safari, (U)
 være/blive taget med på rejse/tur
safisha rengøre, rense, vaske noget (U)
 safisha gari, vaske bil
safishia rengøre/rense/vaske noget for (U)
safishwa være/blive rengjort, rensset, vasket (U)
safu linie, række, kø (N)
 safu ya milima, en bjergrække
safura hageorm, beriberi (N)
saga male (mel), knuse (U)
sagamba hård hud, kallus (N)
sagia male/knuse for/med (U)
sagika blive malet/knust (U)
sagishia til maling med (U)
sagwa være/blive malet, knust (U)
sahali/sahili* enkel, simpel (T)
sahani 1. tallerken, fad, (N)
 2. grammofonplade, diskette, CD
sahau glemme, overse (U)
sahauliwa være/blive glemt (U)
sahibu ven, kammerat, ledsager (N MA)
sahihi underskrift (N)
 tia sahihi, skrive under
sahihi korrekt, nøjagtig, præcis (T)
sahihisha lave rettelser, forvise/sikre sig (U)
sahisho rettelser, forbedring, ændring (N MA)
sahishwa være/blive rettet, forvisset (U)
sahili*/sahali enkel, simpel (T)
sahilisha forenkle (U)
saidia hjælpe (U)
 nisaidie, hjælp mig
 msaidie, hjælp ham
 tusaidie, hjælp os
 wasaidie, hjælp dem
saidiana hjælpe hinanden (U)
saidiwa være/blive hjulpet (U)
saidizi hjælpe- (T)
 msaidizi, en hjælper
saili fremsætte spørgsmål (U)
sailiana udspørge hinanden (U)
sailiwa være/blive udspurgt (U)
saini/sahihi* underskrift (N)
 tia ~, underskrive
saizi størrelse (N)
sajili indregistrere, indføre, nedskrive (U)
sajiliwa være/blive registreret/indregistreret (U)
sajini en sergent (N MA)
saka jage, forsøge at få i en fælde (U)
sakafia støbe/lægge et beton/cementgulv/tag (U)
sakafiwa være/blive lagt/støbt (U)
sakafu gulv/cementgulv, belægning (N)
sakama sidde fast, være fanget (U)
sakama plage, besvære, forfølge (U)
sakarani dum af at drikke (T)
sakata støde, slå, gå til, springe på (U)
 ~ chakula, springe på maden
 ~ ngumi, slå på tæven
saki passe, være stram, sidde fast (U)
sakifu lægge fliser/gulv/anden belægning (U)
sakini leve, bo (U)
sakitu frost, rim (N)
sakumbimbi et løgnagtigt rygte (N MA)
sala regelret bøn (N)
salaam hilsen (N)
 salaam zao, hils dem fra mig
saladi grøn salat (N)
salala/sarara filet/mørbradbøf (N)
salala!/salale!* Det må jeg sige!
salama sikkerhed, tryghed, fred (N)
salama sikkert, trygt, fredfyldt
salamu > salaam
salata en der sår splid (N)
sali/swali bede, fremsige bønner (U)
salia bede til/for (U)
salia være ekstra, tilovers (U)
salifu from (T)
salimia hilse på (U)
 msalimie, hils ham/hende
 wasalimie, hils dem
salimika 1. blive frelst, reddet (U)
 2. overgive sig, kapitulere
salimiwa være/blive hilst på (U)
salimu hilse på nogen (U)
salimu amri overgive, udlevere (U)
salisha lede bønnen (U)
saliti forråde sit land (U)
salitika blive forelsket i, fortryllet af (U)
saluni frisørsalon (N)
samadi dyregødning (N)
Samahani! Undskyld!
 svar: bila samahani!, du behøver ikke undskyld!

samaki - sera

- samaki** fisk (også stjernetegn) (N)
samani møbel, møblering (N)
samawati himmelblå (N)
sambaa være spredt (U)
sambamba ved siden af hinanden, parallelt
sambaratika være brækket i stykker og spredt (U)
ud over det hele
sambarika være svag og nedkørt (U)
sambaza fordele, sprede, distribuere (U)
sambika fremtvinge, beskyjde, fremtvinge (U)
ved beskyldninger
sambusa/samosa femkantet friturestegt ”kage” med
f.eks. hakket kød, kål og andet indeni
samehe tilgive, benåde (U)
sameheana tilgive hinanden (U)
samehewa være/blive tilgivet, benådet (U)
samli smørolie, lokalt fremstillet smør (N)
samosa > sambusa
sana meget
nakipenda sana chakula hiki, jeg kan meget
god lide denne mad
sanaa kunst, kunsthåndværk (N)
sanamu statue, statuette, udsåren figur (N)
sanda hvidt ligklæde/dække (N)
sandali parfume lavet fra sandeltræ (N)
sandarusi harpiks udvundet fra kopal træet (N)
sanduku kuffert, kiste, boks, kasse (N)
sangara nilaborre (N)
sanifisha standardisere (U)
sanifiwa være/blive standardiseret (U)
sanifu være kreativ, designe, komponere, (U)
lave kunst
sanifu normal, almindelig, acceptabel, (T)
ordentlig, standard
sanii udføre kunst, arbejde på et (U)
kunstværk
sanisi syntetisere (U)
sanjari i orden, i række, i serie, i karavane
santuri grammofon (N)
sanzuka være væk, fjernet (U)
sarafu mønt (N)
saraka skuffe (N)
sarakasi kolbøtte, akrobatik, gymnastik (N)
sarara/salala filet/mørbradbøf (N)
sare samme, lige, ens
sare uniform, tøj i samme stil (N)
sarifu gøre noget ordentligt, mestre (U)
sarira tilfældig, skødesløs, uformel, (T)
afslappet
sarufi grammatik (N)
saruji cement (N)
sasa nu
sasa hivi!, lige nu!
sasa! der kan du se!
sasa?, hvad så?, nåh?
sataranji skak (N)
sato tilapia (fisk) (N)
saumu/swaumu faste (N)
saumu hvidløg (N)
kitunguu saumu, hvidløg
sauti stemme, lyd, tone (N)
punguza sauti!, skru ned for lyden!,
tal lavere!
sawa/sawasawa rigtigt, korrekt, OK, lige, samme,
i orden
sawajika have en dårlig figur, se (U)
forfærdelig/udkørt ud
sawaka & chatu, kvælerslange, python (N)
sawasawa > sawa
sawazisha korrigere, gøre lige, udjævne, (U)
lave ens, planere
sawia samtidigt
sawiri male, afbilde, portrættere (U)
sayansi videnskab (N)
sayari planet (N)
saza lade noget tilbage (U)
sazia efterlade/gemme noget til (U)
sebule stue, dagligstue, modtagelse (N)
sega bikage (N MA)
sehemu sted, del, stykke, sektion, afdeling, (N)
part, brøk
uliumia sehemu gani?, hvor kom du til skade?
sekeneka have syfilis (U)
sekeneko/kaswende, syfilis (N)
sekondari skole efter grundskolen (gymnasium) (N)
sekta sektor, udsnit (N)
sekula cirkulære (N)
sekunde sekund (N)
selea/selelea opholde sig på, bo på (U)
seli salg (N)
seli en celle (N)
sema sige, tale (U)
unasemaje?, hvad siger du?
sembe majsmeal (N)
sembuse isoleret set, endsige, for ikke at
tale om
semea tale til/om, bagtale, skælde ud (U)
semeana bagtale hinanden (N)
semekana blive sagt, kan blive sagt/talt om (U)
semesha få nogen til at tale (U)
semezana tale sammen/med hinanden (U)
semi snakkerier (flertal, ental usemi)
semina seminar (N)
semsem sesamfrø (N)
senema/sinema* biograf, film (N)
senene græshoppe, cikade (N)
seng’enge pigtråd, trådhegn (N)
sengenya bagtale (U)
sensa folketælling (N)
senteni en sætning (N)
senti cent (1/100 shilling) (N)
sentimita centimeter (N)
sepetu skovl (N)
sepetuka vakle, stavre, slingre (U)
Septemba september (N)
sera politik (N)

- seredani** kulbækken (N)
seremala tømre, snedker (N MA)
serereka glide, skride (U)
serekali/serikali* myndighed, regering, stat (N)
 ~ kuu, (forbunds)regeringen
 ~ ya mitaa, lokaladministrationen
 ~ ya mkoa, regionsadministrationen
 ~ ya wilaya, distriktsadministrationen
seruji sadde (N)
seta knuse, mase, mose (U)
setiri*/stiri dække over, skjule, holde (U)
 hemmeligt
seuze > sembuse
Sha! udtryk for ærgrelse/foragt
-sha allerede
 nimeshafanya!, jeg har allerede gjort det!
shaba/shaba nyekundu kobber (N)
shaba neupe messing (N)
shababu ungt menneske (N)
shabaha mål(skive), ens mål/hensigt (N)
shabani måneden før Ramadanen, 8. måned i den islamiske kalender
shabashi! Min Gud!
shabihi ligne, svare til (U)
shabihiana ligne/modsvare hinanden, være ens (U)
skabiki entusiast, fanatiker, fan (N MA)
shabikia blive forelsket i/fan af/fanatisk med (U)
shabikiwa være/blive forelsket i/fan af/ (U)
 fanatisk med
shabo silt, dynd, aflejrings (N)
shada buket, krans (N)+(N MA)
shadda stavelsestryk (N)
shadidi intensivere, forstærke, forøge, armere (U)
shadidi/-a shadidi intensiveret, forstærket, (T)
 armeret
shadidisha forstærke, armere (U)
shaghalabaghala uordentligt
shahada 1. diplom, grad, 2. muslimsk (N)
 trosbekendelse
shahamu fedt, spæk, talg, smørefedt (N)
shahawa sæd, sperm (N)
shahidi 1. et vidne/alibi, 2. martyr (N MA)
shahiri skamløst, åbent
shaibu en meget gammel mand (N)
shairi digt, rim, strofe (N)
shajara dagbog (N)
shaka tvivl (N)+(N MA)
 bila ~, uden tvivl
shakawa bekymring, bestyrtelse (N)
shakaza lavt rangerende (T)
shake hulk (N)
 ingiwa na ~, hulke
shakili reparere, restaurere, istandsætte (U)
shakiliwa være/blive repareret, istandsat (U)
shakwe måge, terne (N MA)
Sham Syrien (gammelt navn) (N)
 Bahari ya Sham, Det Røde hav
shamba mark, køkkenhave, plantage (N MA)
 shamba la ndizi, bananplantage
shambulia angribe, overfalde, slå ned på (U)
shambulio angreb, overfald, razzia (N MA)
shambuliwa være/blive angrebet, overfaldet (U)
shamiri være udbredt, almindeligt kendt (U)
shamiri hamre/banke/slå løs på (U)
shamirisho genstandsled (N)
shamrashamra fejring (N)
shanga perlekæder (flertal, ental ushanga)
shangaa måbe, være forbløffet, forbavset (U)
shangaza være forbløffende, forbavsende (U)
shangazi en tante på fædrene side (N)
shangazwa være/blive forbløffet, forbavset, (U)
 lamslået
shangilia bifalde, klappe, råbe hurra for (U)
shangilio bifald, klapsalve, et hurra for (N MA)
shangiliwa være/blive bifaldet, klappet for, råbt (U)
 hurra for
shangingi rufferske, erfaren prostitueret (N MA)
shangwe festivitas, glæde (N)
shani mærkelig/uventet begivenhed, (N)
 lykketraf
shanta rygsæk (N)
shanuo/chanuo afrikansk trækam (N MA)
sharabiwa være/blive absorberet, optaget, opsuget (U)
sharabu opsuge, absorbere, optage (U)
sharafa bakkenbarter (N MA)
shari onde, modgang, ulykke (N)
sharia islamisk lov (N)
sharifu respektere, værdsætte, ære (U)
sharifu ærefuld/hæderværdig person (N MA)
sharti lov, statut, betingelse, nødvendighed (N MA)
sharti + udsagnsord med e i enden, udtrykker en nødvendighed
 sharti uende!, du er nødt til at gå!
shashi renseserviet, gaze (N)
shati skjorte (N)+(N MA)
-shaufu stolt, indbildsk (T)
shauku begær, længsel, trang, lidenskab (N)
shauri råd, anbefaling, samråd (N MA)
shauri knibe, problem (N)
 shauri yako! det er dit problem!, din egen skyld!
shauri rådgive (U)
 unanishauri nini? hvad vil du råde mig til?
shauriana rådføre sig med hinanden (U)
shavu kind, skamlæbe (N MA)
 ~ la mguu, læggen
shawali 10. måned i den islamiske kalender
shawishi friste, lokke, overtale, forlede, (U)
 tilskynde
shawishika være nem at friste, forlede, lokke (U)
shawishiwa være/blive fristet, lokket, forledt (U)
shayiri byg (kornsort) (N)
shehe muslimsk lærer (N MA)
shehena ladning, last, afskibning, forsendelse (N)
sheheneza laste, stable, fylde (U)
sheheni bære/være lastet med/indeholde en (U)
 forsendelse/ladning/last

sheikh - shua

sheikh > shehe* (N)
shela en kvindes slør (N)
shelabela i flæng, som vanligt
Shelisheli Seychellerne, (N)
en person fra Seychellerne
shemasi en diakon (underordnet gejstlig) (N)
shemeji svigerinde/svoger (N)
shemeri næsering (kvæg) (N)
-shenzi barbarisk, uciviliseret, uopdragen (T)
shere spøg, skæmt, skæg, en joke (N)
sherehe festlighed, fejring, højtideligholdelse (N)
sherehe glosar (N)
skerehekea fejre, højtideligholde (U)
sheria lov, ret (N)
sherisi lim, klister (N)
sherti > sharti* (N)
shetani satan, djævel, dæmon (N MA)
shetri agterende, hæk (skib) (N)
shiba være mæt, tilfredsstillet (U)
shibana tilfredsstille/elske hinanden (U)
shibe mæthed, fylde, lede (N)
shibisha mætte, fylde på (U)
shida problem, vanskelighed (N)
kuna shida, der er et problem/problemer
hakuna/hamna shida, der er ingen problemer
shika holde, tage, gribe, fange (U)
shika sahani, hold/tag tallerknen
Shika adabu! Pas på din opførsel!
shikamana sidde sammen, hærde (U)
Shikamoo! respektfuld hilsen til ældre
svar: Marahaba!
shikana holde (om) hinanden (U)
watoto walishikana mikono, børnene holdt
hinanden i hånden
shikilia holde fast i, insistere på (U)
shikio håndtag, greb (N MA)
shikiza fastgøre/spænde, stramme (U)
shikwa være/blive holdt, taget, fanget (U)
shilingi shilling (N)
Shime! Fint arbejde! Hold fast i det!
shimizi underkjole, chemise (N)
shimo hul, hulhed (N MA)
hul i tøj, hul i jorden, hul i tænderne, osv.
shina rod, udspring, stilk, stængel, stamme (N MA)
shinda vinde, overvinde (U)
shindwa, tabe, være/blive overvundet
shinda tilbringe, spendere (U)
umeshindaje? hvordan har du tilbragt dagen?
shinda rest, efterladenskab (N MA)
shinda ikke helt fuld
shindana konkurrere, dyste (U)
shindania dyste/slås/kæmpe for (U)
shindano konkurrence (N MA)
shindia tilbringe/spendere i/på/til
shindika blive besejret, overvundet (U)
shindika lukke men ikke låse en dør (U)
shindikana mislykkes, slå fejl (U)
shindilia stampe, presse, komprimere, trykke (U)

shindiliwa være/blive stampet, presset, (U)
komprimeret, trykket
shindisha hindre i at gå, bede nogen om at blive (U)
shindo pludselig høj lyd, bulder, trav (hest) (N MA)
shindwa tabe, være/blive overvundet (U)
shinda, vinde
shingo halsen (N)
shinikiza presse, knuse (U)
shinikizo 1. pres, tryk, stød, (N MA))
2. (olie)presse/mølle
shira sirup (N)
shirika sammen,
forenet, fælles (T)
shirika selskab, forening, kooperativ, (N MA)
organisation, sammenslutning
Shirika la Afya Duniani Verdenssundheds
Organisationen, WHO
Shirika la Fedha Duniani Verdensbanken
shirika la umma offentlig institution/virksomhed
shiriki samarbejde, deltage, have del i (U)
shirikiana na samarbejde med
shirikisha indlemme, optage, gå sammen (U)
shirikisho selskab, forening, sammenslutning (N MA)
shirikishwa være/blive indlemmet, optaget, (U)
sammensluttet
shitaki > shtaki* (U)
shoga en kvindes veninde (N MA)
shoga bøsse, homoseksuel (N MA)
(når det anvendes om mænd)
shogi bærekurv til æsler (N)
shoka økse (N MA)
shokoa tvangsarbejde, hårdt arbejde, (N)
udskrevet arbejde (f.eks. ved skov/steppebrande)
shombe person af blandingsrace (N MA)
(nedsættende)
shombo fiskelugt (N)
shomoro spurvelignende fugl (N)
shona sy (U)
shonea sy for/til/på (U)
shono broderi (N MA)
shonoa sprætte op (syning) (U)
shore persisk nattergal (N)
shorewanda spurv (N)
shorobo turaco (fugl) (N)
shoti galop (N)
shoto kejtet
mkono wa kushoto, venstre hånd
shtaka en anklage/sigtelse (også retslig) (N)
shtaki anklage/sigte (også retsligt), beskylde (U)
shtakiana anklage/beskylde hinanden (U)
shtakiwa være/blive sigtet, anklaget, beskyldt (U)
shtua 1. overraske, skræmme, forskrække, (U)
chokere, 2. forstrække, forstuve, vride af led
shtuka blive forskrækket, overasket (U)
shtusha overraske, skræmme, forskrække (U)
shtushwa være/blive overasket, skræmt, (U)
forskrækket
shua søsætte en båd (U)

- shubaka** niche, alkove (N MA)
shubiri bitter aloe (N)
shufaa tilgivelse, aflad, barmhjertighed, (N)
forladelse
shufaka barmhjertighed (poesi) (N)
shufwa et lige tal (N)
shughuli beskæftigelse, forretning, erhverv (N)
unashughuli gani?, hvad laver du?
shughulika være optaget af, beskæftiget med (U)
shughulikia pleje/passe/se efter nogen (N)
shughulikiwa være/blive plejet, passet, set efter (U)
shughulisha holde nogen beskæftiget (U)
shuhudia vidne, være vidne til (U)
shuhudiwa være/blive bevidnet, bevist (U)
shujaa en helt, vinder, modig person (N MA)
shuka stå/stige af/ned, hoppe ned (U)
shuka sengetæppe, lagen, dyne, lændeklæde (N MA)
shuke aks på korn, kolbe på majsplante (N MA)
shukia stå/stige af på/ved, komme/hoppe ned fra (U)
shukia være mistænksom/tvivlende om (U)
shukiwa være/blive mistænkt (U)
shukran/shukrani* tak, taknemlighed (N)
shuku mistænke, have tvivl (U)
shukuru være taknemlig, takke (U)
nashukuru, jeg er taknemlig, jeg takker
Shukuru Mungu!, Vær Gud taknemlig!
shule*/skuli skole (N)+(N MA)
shule ya msingi, grundskole
shule ya sekondari/upili, gymnasium
shule ya vidudu, børnehave(klasse)
shule ya mabweni, kostskole
shuna mund- og klovsyge (N)
shunga genne væk, kyse bort (U)
shungi 1. flamme, blus, 2. kam (fugl) (N MA)
shupaa være hård, bestemt, trodsig, stædig (U)
-shupavu hård, bestemt, trodsig, stædig (T)
shupaza gøre trodsig, stædig (U)
shupaza spar i kortspil (N)
shura salpeter (N)
shurutisha tvinge, fremtvinge, presse (U)
shurutishwa være/blive tvunget, presset (U)
shusha 1. sætte af, sænke, læsse af, degradere, (U)
2. opnå orgasme, ejakulere
shushia udstøde, afgive, udtømme, ejakulere, (U)
få orgasme
shushwa være/blive sat af, sat/taget ned, sænket (U)
shuta prutte, fise (U)
shutuma irettesættelse, kritik (N MA)
shutumiwa være/blive irettesat (U)
shutumumu irettesætte, bebrejde, skælde ud (U)
shutumumu bebrejdelse, beskyldning (N MA)
shuzi prut, fis (N MA)
shwari stille, rolig (T)
si er ikke
si mbaya, det er ikke dårligt
sia mbegu så såsæd (U)
siafu myre, hærmeye (N)
siagi smør, margarine (N)
- siasa** politik (N)
sibabi dyngede til med skældsord (U)
sibika forurene (U)
sibu ske, indtræffe, hænde (U)
sidiria brystholder (N)
sifa ros, omdømme, anseelse, kvalifikation, (N)
karaktertræk
sifa fiskeolie (N)
sifia rose (U)
sifika være rosværdigt (U)
sifiwa være/blive rost (U)
sifongo svamp (N)
sifu rose, prise (U)
jisifu, prise sig selv, prale
sifuri nul (0) (N)
sig modsige (U)
sigara* cigaret (N)
sigireti > sigara (N)
sigiri/jiko* trækuls komfur/kogested (N)
sigina knuse noget (U)
siha sundhed, vitalitet (N)
sihi bede, bønfalde, appellere (U)
sihiri fortrylle, forhekse, bjergtage (U)
sijambo! jeg har det fint!
svar på: hujambo? hvordan har du det?
sijida et mærke i panden fra knælen ved bøn (N)
siki eddike (N)
sikia høre, lytte, føle (U)
sikia! hør!
unasikia!, hører du!
nasikia joto, jeg har det varmt
nasikia kiu, jeg er tørstig
nasikia njaa, jeg er sulten
nasikia usingizi, jeg er træt
sikika blive hørt, være hørligt (U)
sikiliza lytte, lytte til (U)
sikilizana lytte til hinanden, komme overens (U)
sikilizwa være/blive hørt, lyttet til (U)
sikinika blive udpint, forarmet (U)
sikio øre (N MA)
sikitika være utilfreds med, fortryde, (U)
være ked af, være skuffet
sikitiko utilfredshed, skuffelse, sorg (N MA)
sikitisha være bedrøveligt, skuffende (U)
-sikivu opmærksom, interesseret (T)
siko segl, krumkniv (N)
siku dag (N)
siku gani? hvilken dag?
siku zote, alle dage
siku hizi, de her dage, nu om dage
sikukuu helligdag, fridag (N)
sikuzote altid
silabi stavelse (N)
silaha våben (N)
sili marsvin (N)
silia betro til, overlade til (U)
siliba udfylde en revne, gøre jævn (U)
silika natur, gemyt, temperament, instinkt (N)

silimika - sokolewa

silimika blive omvendt (U)
silimu konvertere (U)
silinda cylinder (N)
silisila/silisili lænke, kæde, ankerkæde (N)
silisili > silisila (N)
sima kogt majsgrød (jvf. ugali) (N)
simadi gode (U)
simama 1. stoppe, 2. stå, rejse sig op (U)
simamia stå for, supervise, lede (U)
simamisha 1. få til at stoppe, 2. rejse nogen/noget (U)
simamishwa 1. være/blive stoppet, 2. være/blive (U)
rejst (op)
simamiwa være/blive styret af, ledet af, (U)
superviseret af
simanga rynke på næsen, spotte, håne, (U)
”hvis det ikke var for mig”
simango spot, hån (N MA)
simanzi tristhed, tungsind, depression, (N)
melankoli, modløshed
simba løve (N)
simba kode, indkode, dekode (U)
simba mangu los (N)
simbi konkylie, porcelænssnegl (N)
sime tveægget kniv (maasai), kort sværd (N)
simika sætte op, rejse, have rejsning (U)
simikwa være/blive rejst (U)
simile! gør plads!, gå til side!
simo slang, jargon (N)
simsim sesamfrøolie (N)
simu telefon, telefonopringning (N)
piga simu, foretage en telefonopringning
simulia fortælle/berette en historie (U)
simuliwa være/blive fortalt/berettet (U)
simulizi historie, beretning (N MA)
sina jeg har ingen
sindano injektionsnål, injektion, knappenål (N)
piga sindano, få en indsprøjtning
sindika trække ud, udvinde, presse ud (U)
sindikiza følge, følge på vej, ledsage (U)
msindikize babu sokoni, følg bedstefar til
markedet
sindikizana følges ad (U)
sindikizwa være/blive fulgt, ledsaget (U)
sinema biograf, film (N)
singa glat hår (N)
singa massere med olie og sandeltræ (U)
Singasinga en Sikh (N)
singe bajonet (N)
singizia bagtale, bagvaske, sladre om (U)
singiziwa være/blive bagtalt, bagvasket, (U)
sladret om
sini porcelæn (N)
sini ens ansigtstræk, træk (N)
sinia bakke, bradepande (N)
sinodi kirkesamling (N)
sinyaa visne, skrump ind, rynke (U)
sinzia blunde, døse, falde hen, falde i søvn (N)
sio er ikke

sipo jeg er ikke her, jeg er ikke med
siri hemmelighed, fortrolighed (N)
-a siri, hemmelig, fortrolig (T)
sirima udjævne (U)
sirinji en sprøjte (N)
sisi*/siye, vi, os
sisimizi lille sort myre (N)
sisimka dirre af frygt/spænding/lidenskab (U)
sisimua være betagende, spændende (U)
sisisi bogstavelig (T)
sisitiza fastholde, hævde, lægge vægt på (U)
sita seks (6) (N)
sita/sitasita tøve, standse, stoppe op (U)
sitaha dæk på et skib (N)
sitara*/stara gemmested, (N)
skjulested (for kønsdele)
sitawi*/stawi blomstre, trives, have fremgang (U)
sitawisha/stawisha* fremme vækst, trivsel, (U)
fremgang
sitari metafor (N)
sitini tres (60) (N)
sitiri/setiri skjule, dække over, forklæde (U)
sivyo? er det ikke rigtigt?
sivyo! det er ikke rigtigt!
siwa trompet, horn (N MA)
siwezi jeg kan ikke, jeg er ikke helt frisk
siye > sisi
siyo? er det ikke sådan?
siyo det er ikke sådan
siyo hivyo! det er ikke sådan!, ikke på den måde!
skauti spejder (N)
skonzi en bolle (N)
skrubu en skrue (N)
sleti tavle (N)
S.L.P. Sanduku La Posta, postboks
soda sodavand (N)
sodai en stolt/arrogant person (N)
sodawi stolthed, hovmod (N)
sodo hygiejnebind (N)+(N MA)
soga småsnak (N)
sogea flytte (sig), rykke (U)
sogea!, flyt dig!
sogea karibu, kom herhen/tæt på
sogea mbali, flyt dig væk
sogelea komme/rykke nærmere (U)
sogeleana komme tæt til hinanden, (U)
have sex sammen
sogeza flytte på noget/nogen (U)
sogeza gari mbele kidogo, flyt/kør bilen lidt frem
sogezwa være/blive flyttet, rykket (U)
sogi*/shogi bærekurv til æsler (N)
sogoa småsnakke (U)
sogora musikdirigent, danseinstruktør (N MA)
soka fodbold (spillet) (N MA)
soko et marked, en markedsplads (N MA)
Soko la Dunia, verdensmarkedet
sokoa fjerne, presse væk/ud (U)
sokolewa være/blive fjernet, presset væk/ud (U)

- sokomez** skubbe/presse/trykke ind i (U)
sokomoko forvirring, oprør, tumult, virvar (N)
sokoni på markedet/markedspladsen
sokota 1. sno, vikle, rulle i hånden, (U)
 2. vride sig af smerte, have mavekramper
sokotwa 1. være/blive snoet, rullet i hånden, (U)
 2. have mavekramper
soksi 1. sok, strømpe, 2. kondom (slang) (N)
sokwe mtu chimpanse, gorilla (N)+(N MA)
sol skosål (N)
solo 1. (støbe)form, gærde, 2. frø brugt som spillemønter (N)
soma læse, studere, gå i skole (U)
somba bære, befordre, transportere (U)
sombea/sombera klatre, kravle, trække sig op (U)
 f.eks. i kokospalmer
somea læse for, læse over (U)
someka blive læst, være læselig (U)
somesha undervise, uddanne, sørge for/ (U)
 betale for nogens uddannelse
someshwa være/blive uddannet (U)
somo lektion, studie, fag, emne (N MA)
somo instruktør ved indvielsesceremoni (N MA)
somwa være/blive læst (U)
sonara guldsmed, juveler (N MA)
songa sammenpresse, presse/stimle sammen, (U)
 sno sammen
songamana være sammenpresset/stimlet/trængt/ (U)
 proppet/rullet
songana trænges i en kø (U)
songea flytte, rykke (U)
songo spiral, snoning, fletning (N MA)
soni skam, beskedenhed, blufærdighed (N)
sonona bedrøve, smerte, forarge (U)
sononeka blive bedrøvet/i sorg (U)
sononesha forårsage smerte, sorg (U)
sonya hvæse, hvisle (U)
sonyo råtoebak (N)
sosi sovs (N)
sota kravle/bevæge sig afsted på bagdelen (U)
sota orm (N)
sote alle
 sisi sote, alle os
sotoka kvæggpest (N)
sowera lave krumspring, vise sig (U)
soza støde imod, bumle ind i, vædre noget (U)
sozana støde sammen, få gjort op med hinanden (U)
spaki gnist, tænding (N)
spana skruenøgle, fastnøgle, svensknøgle, (N)
 topnøgle
spea/kipuri reservedel (N)
spika Parlamentsformand, talsmand (N)
spika højtaler (N MA)
spiringi (bil)fjeder (N)
spiriti træsprit (N)
staafishwa blive tvunget til at træde af/sige op (U)
staafu træde af, sige op (U)
staajibia blive forbavset/forbløffet over (U)
staajibisha være forbløffende, imponerende (U)
staajabu blive forbavset, forbløffet (U)
staarabika være civiliseret (U)
stadi ekspert, fagmand (N)
stadi dygtighed, færdighed (N)
stadi dygtig, talentfuld (T)
stafu et medlem af personalet/staben (N)
staha respekt, ære, hæder (N)
stahabu udholde, tåle, døje (U)
stahi vise respekt, ærbødighed, agtelse (U)
stahiki fortjene, være værdig, være berettiget (U)
stahili fortjene (U)
stahilisha give fortjenstmedalje (U)
stahimili udholde, tåle, døje (U)
staili stil, mode (N)
stakabadhi kvittering (N)
stara* > sitara (N)
starehe velvære, behagelighed, fred, glæde, (N)
 et liv i luksus
starehe have det rart, sjovt (U)
starehesha give/fremme glæde, velvære (U)
stahahada diplom, attest, vidnesbyrd (N)
stati start (N)
 piga stati, starte
stawi* > sitawi (U)
stawisha* > sitawisha
stempu frimærke (N)
stesheni (tog)station (N)
stima elektricitet (Kenya) (N)
stiri > setiri* (U)
stoo lager, lagerrum (N)
stua > shtua (U)
stuka > shtuka (U)
stusha > shtusha (U)
stushwa > shtuswa (U)
sua skylle munden (U)
suala > swali/swala (N)
subano fingerbøl (N)
subira tålmodighed, fatning, ro (N)
subiri vente, være tålmodig (U)
 subiri kidogo, vent lidt
subiriwa være/blive ventet (U)
subu støbejern/metal (U)
subutu vove, driste, trodse, gå for vidt (U)
Subutu!/Thubutu! Nu går du for vidt! Der mod-
 siger jeg dig!
sudi held, skæbne, lod, forsyn (N)
sufi kapok (N)
sufu uld (N)
sufuchuma ståluld (N)
sufuria gryde (N)
sugu hård hud, vorte (N)
sugu en hård personlighed (N)
sugu hård, barket, kronisk, vane- (T)
sugua skrubbe, skure, gnutte, viske (U)
suguliwa være/blive skrubbet, skuret, gnuttet (U)
sububiana være gensidige venner (U)
sujudia bukke for, ydmyge sig, tilbede (U)

sujudu - tafauti/tofauti*

sujudu bukke sig i ærefrygt (U)
suka 1. flette/sno (hår, måtte, kurv), (U)
2. vippe med halen/bagdelen, ryste, rokke
sukari sukker (N)
suke aks/kolbe på kornplanter (N MA)
sukia flette for/på nogen/noget (U)
sukua flette op, løse op (U)
sukuma skubbe, presse, opmuntre til (U)
tusaidie kusukuma gari, hjælp os med at skubbe bilen
sukuma wiki rapsplante, kogte rapsblade (N)
sukumana skubbe til hinanden, trænges (U)
sukumiza skubbe/puffe/mase til nogen/noget (U)
sukutua gurgle/skylle mund (U)
sukwa være/blive flettet (U)
sulibi/sulibisha korsfæste, tortere (U)
sulibiwa være/blive korsfæstet (U)
sulu pudsemiddel (N)
sulubi en ret vinkel, lodret linie/plan (N)
sulubu anstrengende/tvangs arbejde (N)
suluhisha mægle, forsoning, forlige (U)
suluhisho voldgift, mægling, forsoning (N MA)
suluhu pacificering, forsoning, kompromis (N)
sumaku en magnet (N)
sumakisha magnetisere (U)
sumbua irritere, besvære, genere, plage (U)
sumbuka blive generet, plaget, besværet (U)
sumbukia blive generet/plaget/irriteret af (U)
sumbuliwa være/blive generet, plaget, irriteret (U)
sumbwi en næve (N MA)
sumu en gift (N)
sungura kanin, hare (N)
sungusungu 1. bidemyre, 2. lokalt vagtværn (N)
der patruljere om natten og passer på lokalområdet
sunobari nåle/eviggrønt træ (N)
supu suppe (N)
sura udseende (N)
sura kapitel (N)
suraka hylde (N)
suria konkubine, husslavinde (N)
surinama person af blandet race, (N)
barn af konkubine
surua mæslinger (børnesygdom) (N)
suruali et par bukser (N)
surufu seksuel virilitet (N JI)
sururu spidshakke (N)
susa tandsten (N)
susa afslå, undgå (U)
susia boykotte (U)
susuika beskylde falskt (U)
susurika slentre, spadserer (U)
suta beskylde offentligt (U)
suta en pengeløs ødeland (N)
suti et sæt tøj (N)
suuza*/suza skylle af (opvask) (U)
suuzika 1. blive skyllet af, være tilfreds (U)
swaga drive kvæg/dyr (U)
swala gazelle, antilope (N)

swala/swali spørgsmål, anliggende (N MA)
swala muslimsk formel bøn (N)
swalapala impala (N)
swalatwiga girafantilope (N)
swali/swala spørgsmål, anliggende (N MA)
swali/sali bede, fremsige bønner (U)
swichi (elektrisk) kontakt (N)
Swidin Sverige (N)
swila spyttende kopra (N)

T

-ta- tidsmarkør for fremtid (se indledning)
taa lampe, lys (N)
taa rokke (fisk) (N)
taabani i krise, i kval, i pine, i lidelse
taabika blive besværet/pint, komme i kvaler (U)
taabisha forårsage besvær, pine, kvaler (U)
taabu/tabu besvær, kval, lidelse, byrde (N)
taadabu vise respekt/gode manere (U)
taadhima værdighed, respekt (N)
taahira forsinkelse, forhaling (N)
taahira retarderet (T)
mtoto ~, et retarderet barn
taala ophøjet (T)
taalamika specialisere sig i (U)
taali studere, læse, lære (U)
taalim(u)/taaluma undervisning, uddannelse, (N)
kultur
taalamu > taalim (N)
taamali beskue, betragte, overveje, påtænke (U)
taamuli overvejelse, eftertanke, meditation (N)
taarifa meddelelse, bekendtgørelse, rapport, (N)
udsendelse, erklæring
taasisi institut, institution (N)
taathira indflydelse, indblanding, brist (N)
tabaka 1. lag, niveau, klasse, 2. beklædning, (N)
foring
tabaruku vie, hellige (U)
tabasamu et smil (N)
tabasamu/chekelea smile, le (U)
tabawali tisse, urinere (U)
tabia 1. opførsel, karakter, sædvane, (N)
2. egenskab, natur, instinkt
tabibu en doktor, naturlæge, healer (N MA)
tabiri forudsige, tyde (U)
tabu > taabu (N)
tadaraki tage/påtage sig ansvaret (U)
tadi ignorere ordrer, opføre sig groft, (U)
lade hånt om
tadi uret, uretfærdighed, ignoreren (N)
tafadhali vær så venlig, vær sød at
tafadhalisha bede venligt om (U)
tafakari tænke over, reflektere over (U)
tafauti/tofauti* forskel, forskellighed, afvigelse (N)

- tafiri** irritere, genere, chikanere (U)
tafiti undersøge, forske, snuse (U)
taflisi bankerot (N)
tafrani ophidselse, affekt, spænding (N)
tafrija fest, reception (N)
tafsiri oversættelse (N)
tafsiri oversætte (U)
tafsiriwa være/blive oversat (U)
tafuna tygge (U)
tafunwa være/blive tygget (U)
tafuta lede efter, lede, søge, kigge efter (U)
tafutana lede/søge efter hinanden (U)
tafutia lede/kigge efter noget/nogen for nogen (U)
 unaweza kunitafutia ufunguo wangu?, vil du lede efter min nøgle for mig?
tafutiwa være/blive ledt efter for nogen (U)
tafutwa være/blive ledt efter (U)
taga lægge æg (U)
tagaa skræve, skræve over, gå med lange skridt (U)
tahadhari være forsigtig, varsom, på vagt (U)
tahadhari forsigtighed, forhåndsregel (N)
Tahadhari! Pas på!, Forsigtig!
tahadharisha advare, tilråde (U)
tahakiki kritisere, anmelde (U)
tahamaki pludselig at indse (U)
taharaki > taharuki* (U)
tahariri ledende artikel, leder (N)
taharuki utålmodighed (N)
taharuki være utålmodig, travl, bestyrtet, ophidset (U)
tahayari være skamfuld/myg, skamme sig (U)
tahayarisha skamme på, ydmyge (U)
tahajia stavning (N)
-tahidi anstrenge, gøre en indsats (U)
tahini give en eksamen (U)
tahiniwa være/blive eksamineret (U)
tahiri omskære, rense (rituelt) (U)
tahiriwa være/blive omskåret (U)
tai 1. rovfugl, ørn, grib, 2. slips (N)
taibu være god, venlig, ved godt mod (U)
taibu! godt!, naturligtvis!, selvfølgelig!
taifa nation (N MA)
 -a kitaifa, national
 -a kimataifa, international
 Umoja Wa Mataifa, FN
taifisha nationalisere (U)
taifishwa være/blive nationaliseret
taipu skrive på skrivemaskine/computer (U)
taipureta skrivemaskine (N)
tairi et dæk (bil, cykel etc.) (N MA)
taiti tætsiddende klædningsstykke (N)
taja nævne, angive, udnævne (U)
tajamala gunst, tjeneste, velvilje (N)
tajamali gøre en tjeneste (U)
taji krone, diadem (N MA)
taji den kronede trane (fugl) (N)
tajika blive nævnt, angivet, udnævnt (U)
tajiri 1. velhavende person, 2. arbejdsgiver (N MA)
tajirika blive rig/velhavende (U)
tajirisha berige (U)
tajirishwa være/blive beriget (U)
tajwa være/blive nævnt, angivet, udnævnt (U)
taka/takataka affald, ragelse (N)
taka ville have (U)
 (ni)nataka soda, jeg vil gerne have en sodavand (Kenya)
 (ni)naomba soda, jeg vil gerne bede om en sodavand (Tanzania)
takabadhi overbringe, overgive, modtage (U)
takabali acceptere, godtage (U)
takabari prale, spille storsnudet (U)
takadamu lede, foregå, gå forud for (U)
takasa rense (U)
takasika blive renset, rengjort (U)
takaswa være/blive renset, indviet (U)
takata være ren, klar, skinnende (U)
takataka > taka (N)+(N MA)
-takatifu hellig, helgenagtig, (T)
takhmisa/utano, poetisk vers på 5 linier (N)
takia pude (N MA)
takia ønske for (U)
takikana være tiltrækkende, ønskelig (U)
takilifu ulejlighed, besvær, gene, ulempe (N)
takiwa være/ønsket som, begæret (U)
 anatakiwa kuwa kama wewe, han/hun skal være ligesom dig
tako (røv)balde, rumpe, enden af en ting (N MA)
 matako, balder, bagdel, ende, røv
takriban næsten, deromkring
takrima modtagelse, gæstfrihed (N)
takriri citat, repetition (N)
taksiri fejl, forseelse, synd, defekt (N)
takwimu statistik (N)
talaka skilsmisse (N)
talasimu amulet, talisman (N)
talii rejse, ture, besøge (U)
taliki lade sig skille fra sin kone (U)
tama slutning, afslutning, ende, konklusion (N)
tama bestemt, afgjort (T)
tama kind (N)
tamaa længsel, begærlighed, grådighed, lyst (N)
tamadunika blive akklimatiseret, vænnet til en (U)
 ny kultur
tamakali/tawala* regere, styre, herske (U)
tamalaki herske, styre (U)
tamakani mestre, beherske (U)
tamani håbe på, begære, længes efter, hige efter (U)
tamanika blive begæret, være savnet (U)
tamanio begær, længsel, ambition, (N MA)
 forventning, håb
tamanisha forårsage længsel, begær, håb (U)
tamasha skue, festivas, show, messe (N)
tamathali symbolsk, billedlig, overført (T)
tamathali ya usemi talen i billeder (N)
tamati/tama slutningen, enden (N)
tamauka opgive et hvert håb (U)
tamba fortælle, berette (U)

tamba - tarafa

- tamba** vigte sig, være storsnudet, stoltser (U)
tambaa kravle, krybe (U)
tambara klud, pjalt, tøjstykke (N MA)
tambarajika være udslidt (U)
tambarare slette, lavland, fladt stykke (N)
tambarisha fladt, lige (T)
tambaza 1. trække, hale, slæbe, 2. dræve (U)
tambazi utilpashed, ubehag (N)
tambi spaggetti, pasta (N)
tambia prale til nogen (U)
tambika udføre ritualer for at formilde de afdøde (U)
tambiko ritual for de afdøde (N MA)
tambo størrelse, udstrækning (N)+(N MA)
tambo mekanisme (N)
tambua 1. genkende, genkalde, mindes, (U)
2. indse, forstå
tambukisha krydse (racer, typer etc.) (U)
tambulika blive genkendt (U)
tambulikana være genkendelig (U)
tambulisha gøre kendt, introducere (U)
tambulishwa være/blive introduceret (U)
tambuu betelblade (N)
tambuza svejse (U)
tambuzi klart opfattende, skarp, (T)
indsigtsfuld
tambuzo svejsning (N)
tamia ruge, udruge (U)
tamka udtale (U)
tamko > tamshi* (N MA)
tamshi udtale, accent, betoning (N MA)
tamrini opgave, øvelse (N)
tamthilia drama, stykke, tv-serie (N)
-tamu sød, velsmagende, dejlig (T)
tamutamu bolcher, slik (N)
tamvua frynse, kvast, krans (N MA)
tanabahi pludselig at indse, vågne op til (U)
realiteterne
tanabahisha få til at indse/åbne øjnene (U)
tanadhari være på vagt, årvågen (U)
tanakali ya sauti lydmalende (N)
tanashati smart (udsende) (T)
tanbihi! fodnote, NB, OBS!, Bemærk!
tanda være spredt, spredt ud over, overskyet (U)
tandabelua > tantabelua* (N)
tandabui edderkoppespind, hårnet (N)
tandala kudu (gazelle) (N)
tandawaa være strakt ud (U)
tandaza sprede ud, lægge ud (U)
tandika lægge låg på, rede/ordne/dække, dele ud (U)
~ kitanda, rede seng
~ meza, dække bord
tandiko sengetøj, tæppe, overdækning (N MA)
tandikwa være/blive redt/dækket/overdækket (U)
tandu skolopender (N)
tanga 1. et sejl på en båd, 2. sørgeperiode (N MA)
tua ~, tage sejlet ned
tweka ~, sætte sejl
tanga hænge rundt, være uden beskæftigelse (U)
tangaa være udbredt/kendt (U)
tangamana støde/grænse op til, være sammen, (U)
mikse
tangamano samling, blanding, (N MA)
sammenslutning
tangatanga strejfe om, svirre (U)
tangawizi ingefær (N)
tangaza annoncere, reklamere, udbrede (U)
tangazo bekendtgørelse, reklame (N MA)
tangazwa være/blive bekendtgjort, annonceret, (U)
reklameret, udbredt
tangi en tank (N MA)
tango agurk (N MA)
tangu siden, fra da/dengang
tangu juzi ameumwa, han/hun har været syg siden
i forgårs
tangua tilbagekalde, inddrage, annullere, omstøde (U)
tanguka blive annulleret, omstødt (U)
tangulia gå i forvejen, komme først (U)
tanguliza give først, sætte først, give førsteret (U)
tanguo annullering, inddragelse (N MA)
tani et ton (N MA)
tania lave skæg med, drille (U)
taniana lave skæg med/drille hinanden (U)
taniboi medhjælper på busser og (N)
lastbiler
tano fem (5) (N)
-a tano, femte (T)
tantabelua bevægelse, røre, oprør (N)
tanua strække, udvide (U)
tanuka blive strukket/udvidet (U)
tanuri*/tanuru/tanuu ovn, tørreovn, smelteovn (N)
tanzi løkke, strop (N MA)
tanzia nekrolog, notits om dødsfald (N)
tanzu genrer, arter, slags (flertal, ental utanzu)
tanzu tillægs-, efter-, hjælpe- (T)
tanzua afklare, klargøre, uddybe (U)
tanzuka klare op, blive afklaret (U)
tao kurve, bøjning, bue (N MA)
tapa/tapatapa ryste, skælve, sprælle (U)
tapakaa være udbredt/spredt (U)
tapakaza sprede ud (U)
tapanya forøde, ødsle, spille, sprede (U)
tapanyika blive ødslet, spredt, spildt (U)
tapanywa være/blive ødslet, spredt, spildt (U)
tapeli svindler, bondefanger (N MA)
tapeli svindle, snyde (U)
tapeliwa være/blive snydt, bondefanget (U)
tapia være begærlig efter, stræbe efter (U)
tapika kaste op, brække sig (U)
tapisha forårsage opkast (U)
tapishi opkast, bræk (N MA)
tapo gruppe, trup, bevægelse (N MA)
tarab(u) Swahili orkester/musik med sanger(inde) (N)
taradidi flakke, blafre, strejfe (U)
tarafa division (administrativt område mindre (N)
end en kommune (distrikt))

- taraja** håb, forventning (N MA)
taraji håbe, forvente, agte (U)
tarajia håbe på, forvente at, agte at (U)
tarajio håb, forventning (N MA)
tarajiwa være/blive håbet, forventet, agtet (U)
tarakanya tale med to tunger, forvirre begreberne (U)
tarakibu plan, mønster (N)
tarakimu tal, ciffer, statistik (N)
taratibu forsigtigt, ordentligt, behersket
tarbia 4 liniers vers (N)
tarbuzi fez (N)
tarehe 1. dato, 2. historie, krønike
 jana ilikuwa tarehe ngapi?, hvilken dato var det i går?
tarihi en krønike (N)
tarishi budbringer, kurér (N)
tarizi & darizi, brodere (U)
taruma et spant på en båd, jernbanesvle (N MA)
tarumbeta trompet (N MA)
tasa steril, gold, ufrugtbar (T)
tasbihi rosenkrans (N)
tasfida formildende omskrivning (N)
tashibia/tashibihi lignelse, sammenligning (N)
tashili hast, hastværk (N)
tashisha sterilisere (U)
tashiti provokere, håne, spotte (U)
tashiti satire (N)
tashwishi tvivl, uvished (N)
taslimu kontant (penge) (T)
tasliti lede på vildspor, narre (U)
tasnia industri (N)
tasnifu akademisk tese (N)
tasua forklare, uddybe (U)
taswira forestillingsbillede, billede på (N)
tata forvirring, urede, flertydighed (N)
tata kompleks, flertydig (T)
tata, forvirre, sammenfiltre (U)
tatanisha forvirre noget (U)
tatanua udrede, klargøre, løse (U)
tatarika være frisk, rask, munter (U)
tathlitha/utatu, 3 liniers vers (N)
tathmini evaluering, taksering, vurdering (N)
tathmini evaluere, takserer, vurdere (U)
tatika blive, forvirret, sammenfiltret (U)
tatiza være indviklet, problematisk, forvirret (U)
tatizana være sammenfiltret, sammenflettet (U)
tatizo et problem, en indviklet sag (N MA)
 kuna tatizo gani?, hvad er problemet?
tatu tre (3) (N)
 -a tatu, tredje (T)
tatua udrede, klargøre, løse (U)
tatua rive, flå, splitte (U)
tatuka blive revet, flået, splittet (U)
tatuliwa være/blive revet, flået, splittet (U)
tauhidi teologi (N)
taulo håndklæde (N)
tauni byldepest (N)
Taurati/Torati* Torah (Mosebøgerne) (N)
- tausi** påfugl (N)
tawa leve et fromt/andægtigt liv (U)
tawadha 1. udføre rituel afvaskning før bøn, (U)
 2. vaske/tørre sig efter toiletbesøg
tawala styre, herske, lede (U)
tawaliwa være/blive styret/hersket over (U)
tawanya sprede, strø (U)
tawanyika blive spredt, strøet (U)
tawanyiko spredning (N MA)
tawasari forestille sig (U)
tawasifu/wasifu, biografi (N)
tawaza indsætte, krone (U)
tawazwa være/blive indsat, kronet
tawi gren (træ), afdeling (organisatorisk) (N MA)
tawisha holde en person afskåret fra/afsondret (U)
taya kæbe (N MA)
tayari klar, parat, rede, færdig
 niko ~, jeg er klar/parat/færdig
 yuko ~?, er han/hun klar/parat/færdig?
tayarisha forberede, arrangere, klargøre (U)
tayarishwa være/blive forberedt, arrangeret, (U)
 klargjort
 imeshatayarishwa, det er allerede klargjort
tazama*/tizama kigge, glo, stirre, iagttage, (U)
 holde øje med
tazamana iagttage hinanden, være vendt mod (U)
 hinanden
tazamia se frem til, forvente (U)
tazamika være synligt, kunne ses (U)
tazamiwa være/blive set frem til/forventet (U)
tebo numerisk fortegnelse (N)
teende/tende elephantiasis (sygdom) (N MA)
tega sætte en fælde, fange noget i en fælde (U)
 Tega! Sæt fælden!, svar på en fortællers:
 Kitendawili!, Gåde!
tege hjulben, engelsksyge (N MA)
tegea sætte en fælde for (U)
tegemea afhænge af, bero på, stole på, (U)
 regne med, komme an på, afhængig af
tegemeo støtte, håb, forventning, (N MA)
 afhængighed
tegemewa være/blive forventet, regnet med, (U)
 afhængig af, stolet på
tegemeza støtte nogen/noget (U)
tegemezi afhængighed, støtte (N)
tegu bænelorm (N MA)
tegua slippe noget ud af en fælde, (U)
 desarmere en bombe, befri fra heksekraft
teguka forstuve, forstrække, gå af led, (U)
 sætte noget fri
tegwa være/blive sat/fanget i en fælde (U)
teka øse op, tage op, trække op i en krog, (U)
 fange
 teka maji, hente vand
teka fange, bortføre, kidnappe, besætte (U)
teka fange, gidsel, rov (N MA)
teke/teketeke fugtig, blød, slap, slasket, (T)
 smattet

teke - thama

- teke** et spark (N MA)
piga teke, sparke
- tekelea** blive opnået, udført (U)
- tekeleza** udføre, sætte i værk, handle, opnå (U)
- tekenya** kilde (U)
- tekenywa** være/blive kildet (U)
- teketea** blive hærget, plyndret, brændt (U)
- teketeke/teke** fugtig, blød, slap, slasket, (T)
smattet
- teketeza** hærge, plyndre, brænde af (U)
- tekewa akili** miste forstanden (U)
- teksi** taxa (N)
- tekua** skille ad, brække op (U)
- tela/trela** en trailer, påhængsvogn (N)
- tele** masser, en bunke af, til overflod (T)
- teleka** sætte over (vand, mad etc. på komfuret) (U)
- teleka** en svale (fugl) (N)
- telekeza** lave mad (U)
- telekeza** forlade, efterlade, svigte, opgive (U)
- telemka/teremka*** stå/gå ned fra, stige ned, stå af (U)
- telemko** skråning, hældning, fald, (N MA)
(ned af) bakke
- telemsha/teremsha*** bære/sætte ned, sætte af (U)
- teleza** glide, skride (U)
- televisheni** tv, fjernsyn (N)
- tema** spytte, spytte ud (U)
tema mate, spytte (spyt)
- tema** skære, kløve (U)
tema kuni, kløve brænde
- tembe** fladtaget hus/hytte (N)
- tembe** pille, tablet, dosis (N)
- tembe** ung høne (N)
- tembea** gå, spadser, rejse rundt (U)
- tembelea** besøge (U)
- tembelewa** være/blive besøgt (U)
- tembeza** vise nogen rundt, gå rundt og sælge (U)
- tembezwa** være/blive vist rundt (U)
- tembo** & ndovu, elefant (N)
- tembo** palmevin (N)
- tembo** fibre (flertal, ental utembo)
- temea** spytte på/i (U)
- temewa** være/blive spyttet på (U)
- tena** igen, udover, foruden
- tenda** gøre, handle, behandle (U)
tenda vizuri, behandle godt
- tenda** bud, licitationstilbud (N)
- tende** dadel (frugt) (N)
- tende/teende** elephantiasis (sygdom) (N MA)
- tendea** gøre ved, gøre for, behandle som (U)
- tendegu** møbelben (N MA)
- tendeka** 1. blive opnået, fuldendt, udrettet, (U)
2. være opnåeligt
- tendkeza** forkæle, forvænne, spolere (U)
- tendewa** være/blive gjort ved, behandlet som (U)
- tendo** handling, dåd, gerning, bedrift (N MA)
- tenga** kasse, ramme, beholder (N MA)
- tenga** isolere, adskille, boykotte, fryse ud (U)
- tengana** være separeret, fryse hinanden ud (U)
- tenge** trapez (N)
- tengemaa** være faldet til ro, være faldet til (U)
- tengemana** falde ned, slappe af (U)
- tengenea** > tengemaa (U)
- tengeneza** lave, reparere, fremstille (U)
- tengenezo** reparation, vedligeholdelse, (N MA)
fremstilling, justering
- tengenezwa** være/blive repareret, fremstillet (U)
- tengo** forsyning, forråd (N)
- tengua/tangua** tilbagekalde, inddrage, (U)
annullere, omstøde
- tengua** forstuve, forstrække, forvride, gå af led, (U)
- tenguka** blive forstuvet, forstrakt (U)
- tengwa** være/blive isoleret, holdt udenfor (U)
- tenzi** digte (flertal, ental utenzi)
- tepe** bånd, sparre, vinkel, galon (N MA)
- tepete** > tepetea*
- tepetea** være svag, slap, sløv (U)
- tepetevu** svag, slap, slatten (T)
- terafini** fransk terpentint (N)
- terekta/trekta** traktor (N)+(N MA)
- terema** være veltilpas (U)
- teremesha** opmuntre, berolige, gøre tilpas (U)
- teremka** stå/gå ned fra, stige ned, stå af (U)
- teremkia** stå af ved/på (bus, bil, tog etc.) (U)
uliteremkia wapi?, hvor stod du af?
- teremko** skråning, hældning, fald, (N MA)
(ned af) bakke
- teremsha** bære/sætte ned, sætte af (U)
- teremshwa** være/blive sat af, båret/sat ned (U)
- tesa** plage, pine, være ond/led (U)
- teseka** lide, blive pint/plaget (U)
- teso** lidelse, forfølgelse (N MA)
- teswa** være/blive pint, plaget (U)
- teta** bagtale, tale imod (U)
- tetanusi** stivkrampe (N MA)
- tete** ikke helt modent korn, (tag)rør (N MA)
- tetea** forsvare, tale ens sag, støtte (U)
- tetekuwanga** skoldkopper (N)
- tetema** ryste, dirre, skælve, vibrere (U)
- tetemeka** ryste, dirre, skælve, vibrere (U)
- tetemeko** rystelse, skælven (N MA)
- tetemeko la ardhi** jordskælv (N MA)
- tetereka** vakle, rave, slingre, flakke (U)
- tetesi** rygte (N)
- tetewa** være/blive forsvaret, støttet (U)
- tetewanga** > tetekuwanga (N)
- teto** argument, undskyldning, indvending (N MA)
- teua** udnævne, udpege, udse, vælge (U)
- teuka** bøvse, ræbe (U)
- teule** udvalgt, valgt, udkåret (T)
- teuliwa** være/blive udnævnt, udvalgt, valgt, (U)
udset, udpeget
- tezi** kirtel, hævet kirtel, fåresyge (N MA)
- tezi** agterende/bagstav på skib (N MA)
- tezo** skarøkse (N MA)
- thabiti** bestemt, streng, stiv (T)
- thama** på nær, ligeledes

- thamani** værdi (N)
thamini værdsætte, vurdere, takser (U)
thaminiwa være/blive værdsat, vurderet, takseret (U)
thawabu åndelig/spirituel belønning (N)
thelathini tredive (30) (N)
theluji sne (N)
theluthi en tredjedel (1/3) (N)
 ~ mbili, to tredjedele (2/3)
themanini firs (80) (N)
themometa termometer (N)
thenashara tolv (12) (sjældent) (N)
thibiti være prøvet, solid, stærk, ærlig (U)
thibitika være/blive prøvet, bevist, fastslået (U)
thibitisha stadfæste, befæste, bevise, efterprøve (U)
thibitisho et bevis (N MA)
thibitishwa være/blive fastslået, bevist, (U)
 efterprøvet
thubutu > subutu (U)
thuluthu > theluthi (N)
thumuni ottendedel (1/8), 50 cent mønt (N)
ti i ”nyeusi ti”, kulsort
tia 1. putte/hælde/sætte i, 2. forårsage (U)
tiara drage (til at flyve med) (N)
tiba medicinsk behandling, medicin, kur (N)
tibu behandle, helbrede (U)
tibu duftende salve (N)
tibua forrykke, rode op i, røre i (U)
tibuka blive rodet/rørt op (U)
tifu støv, fint sand (N MA)
-tifu støvet, pulveriseret, fint (T)
tifua støve, løsne (U)
tifuliwa være/blive støvet løst (U)
tifutifu støvet, løst, pulveragtigt (T)
tii adlyde, rette sig efter, tilpasse (U)
tiisha kue, undertvinge, undertrykke (U)
tiiwa være/blive adlydt (U)
tija produktivitet, godt resultat (N)
tijara profit, overskud (N)
tiket billet (N)
 kata tiket, købe en billet
tikisa vifte, vaje, ryste (U)
tikisika være ledløs, usikker, ustabil (U)
tikiswa være/blive rystet, vajat (U)
tikiti vandmelon (N MA)
tilia mkazo lægge vægt på, understrege, (U)
 pointere
tilifika aftage, formindske (U)
tiliwa være/blive puttet/hældt/sat i (U)
timamu udvokset, moden, komplet (T)
timazi lod, lodsno (N)
timia færdiggøre, opnå, realisere (U)
-timilifu perfekt (T)
timilika blive begået, udøvet, udført (U)
timiza færdiggøre, fuldføre, opfylde (U)
 ~ ahadi, opfylde et løfte
timizia afslutte, færdiggøre (U)
timizwa være/blive færdiggjort, fuldført (U)
timka 1. stikke af, traske, trave, (U)
 2. være i uorden/pjusket (hår)
timu > timia (U)
timu et hold (sport) (N)
timua løbe væk, stikke af, komme af (U)
 sted i en fart
timuliwa være/blive sendt væk, jaget væk, (U)
 bortvist, ekskluderet
tinda plukke øjenbryn, slagte (U)
tindi halvmodent (T)
tindia være mangelfuld, utilstrækkelig, (U)
 retarderet
tindiga sumpområde, sumpgræs (N)+(N MA)
tindika mangle noget, mislykkes (U)
tindikali flusmiddel (lodning) (N)
tindikia mangle i/ved/på (U)
tindikiwa være/blive afholdt fra, manglet, (U)
 ønsket
tindo mejsel, dorn (N)
tine glans på omskåret penis (N)
tinga gyng, svinge, vippe (U)
tingatinga traktor (N)
tingatinga vippebro (N MA)
tingisha ryste noget (U)
 ~ chupa, ryst flasken
tingishika slingre, vakle, ryste, bævre (U)
tingishwa være/blive rystet (U)
tini figen (N)
tipa tipvogn, dumper (N MA)
tiririka pible, sive, dryppe, strømme (U)
tisa ni (9) (N)
tisha forskrække, skræmme (U)
tishari pram, chalup (N)+(N MA)
tishia true (U)
 tishia uhai wa mtu, true på livet
tishika 1. være skræmmende, 2. være (U)
 nem at skræmme
tishio skræk, panik, trussel (N MA)
tishiwa være/blive truet (U)
tisho trussel, skræk (N MA)
tishwa være/blive skræmt, forskrækket (U)
tisini halvfems (90) (N)
tisti fast, bestemt, uden vaklen
tita bundt, neg, knippe, klynge, tot (N MA)
tita bundte, binde/knytte sammen (U)
titi pat, bryst > også (ma)ziwa (N MA)
titima klapre, klirre, rasle, skramle (U)
tiwa nguvuni være/blive sat i forvaring, arrest (U)
tiwa være/blive puttet/hældt/sat i (U)
tizama/tazama* kigge, glo, stirre, iagttage, (U)
 holde øje med
toa 1. tage af/ud, flytte, tømme, fjerne, 2. tilbyde, (U)
 give
 toa gari yako!, flyt din bil!
 utatoa ngapi?, hvor meget vil du give?
toba anger, samvittighedsnag, bekendelse (N)
Toba! Gud frelse os!
toboa 1. bore, lave hul, 2. afsløre (U)
tobang'ombe oksehakker (fugl) (N)

toboka - tukia

toboka være/blive hullet, punkteret (U)
tobolewa være/blive hullet, punkteret (U)
tobwe tunnel, åbning, gab (N MA)
tochi lommelygte, fakkell, fyr (N)
tofaa/tufaa æble (N MA)
tofali mursten, cementblok (N MA)
tofauti*/tafauti forskel (N)
tofautiana være forskellig fra (U)
tofautisha 1. skelne, sondre, 2. forveksle (U)
tofaitishwa 1. være/blive skelnet, 2. være/blive (U)
forvekslet
toga lave hul i øre/næse/læber osv. (U)
togwa have hul i øre/næse/læber osv.
togwa sød ugæret bryg (N)
tohara ceremoniel renhed, omskæring (N)
toharani i renselses ceremoni
tohe rørbuk (N)
tohoa fortynde, spæde, afpasse, (U)
modificere
toholewa være/blive fortyndet, spædet, (U)
afpasset
toja lægge et snit, lave en tatovering (U)
tojo ar, tatovering, flænge (N MA)
toka/tokea/kutoka fra
ninatoka Kenya, jeg kommer fra Kenya
Toka!, Skrid!, Ud!
toka komme ud/fra, gå, gå ud (U)
~ damu, bløde
~ jasho, svede
~ macozi, græde
Kutoka! Udgang!, Exit!
tokana na være forårsaget af, stamme fra (U)
tokea > toka
tokea 1. ske, hænde, vise sig, (U)
2. komme ud fra, gå ud fra
yatakutokea puani! det kommer du til at fortryde!
tokeo resultatet, udfaldet (N MA)
tokeo resulterende (T)
tokeza rage frem, stikke frem, være (U)
fremstående/fremtrædende
tokezea dukke/komme frem ved (U)
tokomea forsvinde (U)
tokomeza tilintetgøre (U)
tokosa koge, stege (U)
tokosha koge/stege noget, sætte over (U)
tokota være i kog, under stegning (U)
tokwa na blive ramt af, udgyde, fosse, vælde (U)
tolea 1. give til, tilbyde, 2. tage/flytte fra (U)
toleo 1. offer, gave, donation, 2. udgivelse, (N MA)
udgave, oplag
tolewa være/blive flyttet, fjernet, afskediget (U)
gari imetolewa?, er bilen fjernet?
toma trænge, mase, bryde (U)
tomasa berøre/presser forsigtigt/blidt (U)
tomba ligge med, bolle, kneppe, knalde (vulg) (U)
tombana ligge/bolle med hinanden (vulg) (U)
tombwa være/blive bollet/kneppet etc. (vulg) (U)
tomea forstærke murværk (U)

tomesha anspore, tilskynde, skynde på (U)
tona dryppe, blive til en dråbe (U)
tonesha forårsage ny skade på et gammelt sår (U)
tonge klump/kugle af mad f.eks. (N MA)
ugali (majsgrød)
tongo søvn/grus i øjnene (N MA)
tongoza forføre, lede på vildspor (U)
tononesha komme til kræfter (U)
tononoka blive i god stand, få et godt helbred (U)
topasi gadefejer/toilet rengøringsarbejder (N MA)
tope mudder, pløre (N MA)
topea være sunket i, sidde fast i (U)
topetope frugt fra matopetope træet (N MA)
topoa redde, frelse, befri (U)
Torati* > Taurati (N)
toroka løbe væk, slippe fri, stikke af (U)
torokea stikke af til (U)
toroli trillebør, vogn (N)
torosha lokke bort, føre bort (U)
torosha være/blive lokket/ført bort
tosa næsten moden (T)
tosa dyppe, nedsænke (U)
tosha være nok, tilstrækkeligt, fyldestgørende (U)
tosheka være mæt, overfyldt (U)
tosheleza være passende/tilstrækkeligt/ (U)
dækkende/fyldestgørende, tilfredsstillende
toswa være/blive dypet, nedsænket (U)
tota synke, drukne, være gennemblødt (U)
totesha sænke, fugtiggøre, lægge i blød (U)
totoa udruge/udklække æg (U)
totoro total mørke, kulsort nat
towashi eunuk (N MA)
towe ler til krukke (N)
towea tilsætte (U)
toweka forsvinde (U)
toza pibehead (N)+(N MA)
toza pålægge/opkræve (skatter/bøder) (U)
tozwa være/blive pålagt/opkrævet (U)
(skatter/bøder)
trekta traktor (N)
trela/tela trailer, påhængsvogn (N)
tu kun, bare, lige netop
tua stoppe ved, campere ved/på/i, lande (U)
ved/på/i, slå sig ned ved/på/i
tua være rolig, fattet, faldet til ro (U)
tuama være flink og fattet (U)
tubu angre (U)
tufani tyfon, orkan (N)
tufe kugle, klode, sfære (N)
tuhuma mistanke (N)
tuhumiwa være/blive mistænkt (U)
tuhumu mistanke (U)
tui mælk fra revet kokosnød (N)
tukana skælde ud, svine til, bruge (U)
fornærmende udtryk, rakke ned
tukano tilsvining, nedrakning, fornærmelse (N MA)
tukanwa være/blive tilsvinet, nedrakket (U)
tukia ske, hænde (U)

tukio begivenhed, hændelse (N MA)
tuko vi er her, her er vi
-tukufu storartet, herlig, fornem (T)
tukuka blive hædret (U)
tukuta være nervøs, anspændt, urolig, nervøs (U)
tukutu anspændt, rastløs, urolig (T)
tukuza forherlige, lovprise, ære (U)
tuli rolig, klar
tulia være stille, rolig (U)
-tulivu stille, fredfyldt (T)
tuliza berolige/formilde nogen (U)
tulizana berolige/trøste hinanden (U)
tulizo trøst (N MA)
tuma sende nogen eller noget (U)
tumai/tumaini håbe, forvente (U)
tumaini håbe, forvente, tro på, (U)
 regne med
tumaini håb, forventning, tillid (N MA)
tumainiwa være/blive håbet, forventet (U)
tumba knop (bot) (N MA)
tumba balle, bundt (N MI)
tumba la mwezi månens glorie/ring/korona (N MA)
tumbawe blød koralsten anvendt ved byggeri (N MA)
tumbako/tumbaku* tobak (N)
tumbili grøn marekat (N)
tumbo mave, tyktarm (N MA)
tumbo la kuhara/kuharisha diarré, tynd mave
tumbua sprætte op, flå, lave et hul (U)
tumbua macho holde øjnene fast rettet på (U)
tumbuiza synge, nynne, underholde (U)
tumbuizo nynnen, godnatsang, (N)+(N MA)
 formildende sang, omkvæd
tumbukia 1. falde i, 2. formilde/berolige (U)
tumbukiza skubbe i, smide/kaste i, lade falde i (U)
tumbukizwa være/blive skubbet/smidt i (U)
tumbulia macho stirre/glo på (U)
tumbuza trænge igennem (U)
tume kommission, udvalg (N)
tumia bruge, anvende, udnytte (U)
tumika 1. blive brugt/anvendt, 2. være (U)
 anvendeligt
tumikia aftjene, betjene (U)
tumikisha holde en person beskæftiget (U)
tumikiwa være/blive aftjent, betjent (U)
tumiwa være/blive brugt, anvendt (U)
tumo vi er inde
tuna vi har
tuna svulme, oppuste (U)
tunda frugt (N MA)
tundika hænge/ophænge noget (U)
tundikwa være/blive ophængt (U)
tundu et hul (N)
tundu rede, hule (N MA)
tunduiwa holde øje med, observere (U)
tunduiwa være/blive under observation (U)
tnnduwaa værre målløs (U)
tunga arrangere, komponere, samle, (U)
 forfatte

tungali vi er stadig
tungamo en masse/mængde (N)
tungazi højdedrag/ryg/kam, terrasse (N MA)
tungika > tundika* (U)
tungua slå/ryste/tage/skyde ned (U)
tungule tomat lignende frugt (N MA)
tunguliwa være/blive slået/rystet/skudt ned (U)
tunguri lille kalabas med lokal medicin (N)
tunguu lyspære, kolben på et termometer (N)
tungwa være/blive arrangeret, komponeret, (U)
 forfattet
tuni tone, melodi (N)
tunisha forårsage svulmen (U)
tunu sjælden ting/gave (N)
tunuka tildele, skænke (U)
tunukia tildele til, skænke til (U)
tunuku > tunuka (U)
tunza tage sig af, se efter, pleje, (U)
 beskytte
tunzwa være/blive plejet, beskytte (U)
tupa fil, rasp (N)
tupa smide, kaste, smide ud, kaste bort, (U)
 svigte
tupia kaste til/på (U)
tupilia mbali udstøde, bort kaste (U)
tupo vi er her
-tupu blot, bar, slet og ret (T)
tupu kønsorgan (N)
tupwa være/blive smidt, kastet, smidt ud (U)
turubai presenning (N MA)
turufu trumf i kortspil (N)
turusi spær, gitterkonstruktion, ramme (N)
tuseme lad os sige, f.eks.
tusha nedværdige, fornede (U)
tusi anvende skældsord/beskidte udtryk (U)
tusi fornærmende sprogbrug/opførsel (N MA)
tusi bærestol, bære (N MA)
tuta vejrbump, tue, høj, højbed (N MA)
tutuka være hævet, opsvulmet (U)
tutuma hæve, svulme (U)
tutusa famle, befamle, rage på (U)
tuza tildele, skænke, give (pris, gave) (U)
tuzo en pris, belønning (N)
tuzwa være/blive tildelt, priset, belønnet (U)
twaa tage (op), overtage, besætte (U)
twalia tage op for, overtage for, besætte for (U)
twaliwa være/blive taget, overtaget, besat (U)
twanga støde/knuse i en morter, give nogle (U)
 øretæver
tweka hejse, tage en last op på skulderen (U)
 eller hovedet
Twende! Lad os gå!, Kom!
tweta gispe efter vejret (U)
tweza ydmyge, ringeagte, forklejne (U)
twiga giraf (N)
twika > tweka (U)
twisha > tweka (U)

U

u du, du er

U hali gani?, hvordan har du det?

u- du

unaonaje?, hvad syntes du?

u- klassepræfiks klasse 11

u- den/det (klasse 3 og 11)

mlango umefungwa, døren den er lukket (klasse 3)

ufunguo ulipotea, nøglen den blev væk (klasse 11)

ua blomst (N MA)

ua gård, gårdhave (N U, flt nyua)

ua dræbe, slå ihjel (U)

uadilifu retfærdighed, retskaffenhed (N U)

uadui fjendskab, fjendtlighed (N U)

uagizaji bestilling, indkøb (N U)

uaguzi spådom, forudsigtelse (N U)

uainishaji/uainisho klassifikation, opdeling (N U)

Uajemi Persien (N)

uajiri beskæftigelse, ansættelse (N U)

ualimu undervisning (N U)

uambishaji tilføjelse (N U)

uambukizi smitte (N U)

uamilifu funktion, hverv (N U)

uaminifu ærlighed, pålidelighed (N U)

uamuzi beslutning, kendelse (N U)

uana slå hinanden ihjel (U)

uanachama medlemskab (N U)

uanadamu (med)menneskelighed, (N U)
menneskehed

uanandugu slægtsbånd (N U)

uandikaji skrivefærdighed (N U)

uandikisaji registrering, indmeldelse (N U)

uandishi skrift, skrivning (N U)

uangalifu opmærksomhed, omsorg (N U)

uangalizi supervision, omsorg, ledelse (N U)

uangavu klarhed, glans, livagtighed (N U)

uanzilizaji begyndelse, startsted (N U)

Uarabuni Arabien (N)

uasherati utroskab, uanstændighed (N U)

uasilia realisme (N U)

uaskofu bispe styre (N U)

uashi murerhåndværk/arbejde (N U)

uasi forræderi (N U)

uasilishaji indførelse, godkendelse (N U)

uavidudu desinficere (U)

uawa være/blive dræbt (U)

ubaba faderskab (N U)

ubadhirifu underslæb (N U)

ubadilifu forandring (N U)

ubaguzi diskrimination, forskels- (N U)
behandling

~ ya rangi/kabila, racisme

ubaharia navigation, sømandskab (N U)

ubahili nærighed, griskhed, havesyge (N U)

ubainifu afklaring (N U)

ubale langsgående skiver af bananer ol (N U)

ubalehe pubertet (N U)

ubalozi ambassade/konsulat, diplomati (N U)

ubamba flage, spån, fnug (N U)

ubani røgelse (N U)

ubao bræt, planke, tavle (N U, flt mbao)

ubapa side, overflade (N U)

ubaradhuli næsvished, uforskammethed (N U)

ubatilifu tomhed, frugtesløshed (N U)

ubatizaji dåb (N U)

ubatizo dåb (N U)

ubavu side, ribben, flanke (N U, flt mbavu)

ubawa vinge (N U, flt mabawa)

ubaya dårlighed, onde (N U)

uabazazi uærlighed, snyd (N U)

ubeberu imperialisme (N U)

Ubelgiji Belgien (N)

ubembe forførelse, lokken, smigeren (N U)

ubenibeni tab af orienteringen (N U)

ubepari kapitalisme (N U)

ubeti vers/strofe/afsnit af sang/digt (N U, flt beti)

ubia kompagniskab (N U)

ubichi umodenhed (N U)

ubikira jomfruelighed (N U)

ubinadamu (med)menneskelighed, (N U)
menneskehed

ubinafsi selvcentrering, ego (N U)

ubingwa mesterskab, ekspertise (N U)

ubishi stædighed, modvillighed, (N U)
hidsighed

ubivu modenhed (N U)

uboho knoglemarv (N U)

uboi arbejde som hushjælp (stødende) (N U)

ubongo hjerne, forstand, intelligens (N U)

ubora kvalitet, fortrin (N U)

ubovu forfald (N U)

ububu stumhed (N U)

ubukuzi opdagelse (N U)

ubunge parlamentarisme (N U)

ubunifu menneskelig kreativitet (N U)

ubuyu baobabtræets frugt/nød (N U)

ubwabwa koft ris/risvælling (N U)

ubwana overherredømme (N U)

ubwanyenye borgerlige manerer (N U)

ubwiri skimmel, mug (N U)

uchache mangel(vare) (N U)

uchafu snavs, skidt, amoralitet (N U)

uchaga tremmeværk, bundbræt (N U, flt chaga)

uchago hovedenden på en seng (N U)

uchaguzi valg, udvælgelse (N U)

uchaji ærefrygt, hellig rædsel (N U)

uchakavu forringelse, nedbrydning, slid, (N U)
nedskrivning

uchambuzi granskning, analyse, kritik (N U)

uchanga spædbarnsalder, umodenhed (N U)

uchangamfu friskhed, munterhed, (N U)
selskabelighed

uchanganuzi analyse (N U)

uchao solopgang, solnedgang (N U)

- uchapaji** udskrivning, trykning (N U)
uchapishaji forlagsvirksomhed, (N U)
 udgivelse
uchapwa åndløshed, smagløshed (N U)
uchavushaji bestøvning (N U)
uchawi heksekraft, trolddom (N U)
uchengele tyndtarm (N U)
uchepukaji (lys)brydning (N U)
uchepuzi særenhed, specialitet (N U)
ucheshi humor (N U)
uchezaaji spillestil (N U)
uchi nøgen(hed), kønsorgan (N U)
Uchina Kina (N)
uchocheo bibetydning (N U)
uchuchezi agitation (N U)
uchokozi provokation (N U)
uchoraji tegning, maleri, design (N U)
uchoshi udmattelse (N U)
uchovu træthed (N U)
uchoyo griskhed, gerrighed (N U)
uchu længsel, lidenskab, begær (N U)
uchukivu modvilje, afsky (N U)
uchukuzi transport (N U)
uchumba forlovelse (N U)
uchumi økonomi (N U)
uchungu 1. smerte, sorg, bitterhed, (N U)
 2. fødselsveer/smerte
uchunguzi undersøgelse, udforskning (N U)
uchuro dårligt varsel (N U)
uchuuzi detailhandel (N U)
uchwara værdiløs, ynkelig, jammerlig (T)
Udachi Tyskland (gammelt navn) (N)
udadishi nysgerrighed, videbegærlighed (N U)
udaktari lægelig gerning, doktorgrad (N U)
udaku sladder (N U)
udakuzi afbrydelse, indvending (N U)
udanganyi/udanganyifu snyd, bedrag, svindel (N U)
udenda savl, spyt (N U)
udhaifu svaghed, skrøbelighed (N U)
udhalili usselhed (N U)
udhalimu undertrykkelse, tyranni (N U)
udhamini faderskab, støtte, sponsorat (N U)
udhanania bortfjernelse, udvinding (N U)
udhi irritere, genere, besvære, kede (U)
udhia være irriterende/generende for/mod (U)
udhia irritation (N U)
udhibiti magt, herredømme, myndighed, opsyn, (N U)
 kontrol
udhibiti bora kvalitetskontrol
udhika blive irriteret, generet (U)
udhoofu svaghed (N U)
udhuru 1. undskyldning, påskud, (N U)
 behov, ønske
udi røgelse fra aloetræ (N U)
udobi tøjvask (N U)
udodi metalarmbånd (N U, flt dodi)
udogo lidenhed, ubetydelighed, lav alder (N U)
udokozi rapseri (N U)
udondoshaji udeladelse (N U)
udongo jord (N U)
 ~ tifutifu, lerjord
 ~ wa mfinyanzi, ler
udugu slægtskab (N U)
uduvi reje (N U)
uegishaji parkering (N U)
uelekeo retning, tendens (N U)
uelewano gensidig forståelse (N U)
uelezi flydeevne, opdrift (N U)
uendelezaji fortsættelse (N U)
uendeshaji 1. administration, 2. kørsel (N U)
uenezi udbredelse (N U)
uenyekiti formandskab (N U)
ufa spalte, kløft (N U, flt nyufa)
ufafanuzi uddybning, afklaring, (N U, flt fafanuzi)
 definition
ufagio en kost (N U, flt fagio)
ufahamu fatteevne, bevidsthed, erindring (N U)
ufalme kongedømme/rige (N U, flt falme)
ufanisi succes, bedrift, opnåelse (N U)
ufanyekazi arbejdskraft (N U)
Ufaransa Frankrig (N)
ufasaha veltalenhed, ordvalg (N U)
ufasiki udsvævende livsførelse, (N U)
 synd, last
ufidhuli foragt (N U)
ufinyanzi lertøj, keramik (N U)
ufinyu indskrænkning, begrænsning (N U)
ufisadi 1. last, uvane, 2. korrupsion (N U)
ufito lægte (gren), kæp, stang (N U, flt fito)
ufito wa kuvulia fiskestang (N U)
ufokaji udbrud, frembrud, udslæt (N U)
ufufuko/ufufuo genopstandelse (N U)
ufugaji kvæghold/drift, pastoralisme (N U)
ufujaji spild, ødslen (N U)
ufukara håbløs armod (N U)
ufuko kystlinie, vandkant (N U)
ufukwe kyst, strand (N U)
ufumbuzi løsning, opdagelse (N U)
ufundi håndværk, teknologi (N U)
 ~ magari, læreren om mekanik
 ~ mchundo, grundliggende teknologi
 ~ sadifu, udlært tekniker
 ~ stadi, ekspertise
 ~ sanifu, teknologi
 ~ taaluma, high-tech
ufundisanifu viongu ortopædisk teknologi (N U)
ufunguo nøgle (N U, flt funguo)
ufunguo mkuu hovednøgle, dirk
ufunguzi åbning, indvielse (N U)
ufunuo afsløring, åbenbaring (N U)
ufuo afvandingskanal (N U, flt fuo)
ufupi korthed, lidenhed (N U)
ufupisho forkortelse, sammendrag (N U)
ufuta sesamolie/frø (N U)
uga gårdsplads, boplads (N U, flt nyuga)
uga brøle, vræle (U)

ugaidi - ukao

ugaidi terrorisme (N U)
ugali majsgrød (N U)
uganga lægekunst (N U)
ugavi forsyning, fordeling, distribution, (N U)
udbud
ugavi na utashi, udbud og efterspørgsel
ugawaji distribution (N U)
ugeni fremmed, nyt (N U)
ugegeu ustabilitet, ustadighed (N U)
ugeuzi omvæltning, ændring (N U)
ughaibuni langt væk/ude (N U)
Ugiriki Grækenland (N)
ugomaji strejke, boykot (N U)
ugomvi ballade, konflikt, (N U, flt magomvi)
uoverensstemmelse
ugoni ægteskabsbrud, hor (N U)
ugonjwa sygdom, lidelse (N U, flt magonjwa)
~ wa njano, hepatitis/leverbetændelse
~ wa uti wa mgongo, meningitis
~ wa zinaa, kønssygdomme
ugoro snus (N U)
ugua blive syg, ældes (U)
ugulia blive syg på/ved, blive taget sig af på (U)
uguliwa være/blive taget sig af (U)
ugumba barnløshed, sterilitet, ensomhed (N U)
ugumu hårdhed, vanskeligheder, (N U)
prøvelser
ugunduzi udforskning, undersøgelse (N U)
uguza tage sig af en syg (U)
ugwe tråd, sene (N U, flt nyugwe)
uhaba mangelvare, knaphed (N U)
uhai liv, aktivitet, vigør (N U)
uhaini forræderi (N U)
uhakiki redigering, gennemgang, (N U)
matematisk læresætning
uhalali legalitet, lovlighed (N U)
U hali gani? hvordan har du det?
uhalifu lovløshed (N U)
uhalisi virkelighed, realitet, realisme, (N U)
aktualitet
uhamiaji indvandring (N U)
uhamilishaji insemination (N U)
uhamisho forflyttelse, eksil, deportation (N U)
uhandisi ingeniørkunst (N U)
uharibifu ødelæggelse, destruktion (N U)
uharo afføring (N U)
uhasama fjendtlighed, strid, nag (N U)
uhasibu bogføring, regnskab (N U)
uhasidi misundelse (N U)
uhazili sekretærarbejde (N U)
uhifadhi fredning, bevarelse (N U)
uhimilishaji/uhamilishaji insemination (N U)
Uhindi Indien (N)
uhitaji behov, trang (N U)
uhodari tapperhed, mod, beslutsomhed (N U)
Uholanzi Holland (N)
uhondo festivas, gilde, glæde, fryd (N U)
uhuni kriminalitet, løsgænger, prostitution (N U)

uhunzi smede/metalarbejde (N U)
uhuru uafhængighed, frihed (N U)
uhusiano relation, forbindelse, relevans (N U)
uhusika navneords kasus (N U)
uimarishaji stabilisering, forstærkning (N U)
Uingereza England, Storbritannien (N)
uingizaji import (N U)
Uislamu Islam (N U)
uizi/wizi, tyveri (N U)
ujahili dumdristighed, koldblodighed, (N U)
ondskab
ujalidi bogbinding (N U)
ujamaa familiebånd, socialisme (N U)
ujambazi bandituvæsen, kriminalitet (N U)
ujamii sociale relationer (N U)
ujana ungdom, ungdommelighed (N U)
ujanja snuhed, listighed (N U)
ujasiri tapperhed, dristighed (N U)
ujasusi spionage, efterretning (N U)
ujauzito graviditet, svangerskab, drægtighed (N U)
ujazo volumen, kapacitet (N U)
ujenzi byggeri (N U)
Ujerumani Tyskland (N)
ujeuri stædighed, uforkammethed, (N U)
arrogance, uret
uji vælling (N U)
ujima offentligt/fælles arbejde, hjælp (N U)
ujinga uvidenhed, uerfarenhed, vanvittighed (N U)
ujio ankomst (N U)
ujira løn (N U)
ujirani naboskab (N U)
ujongefu bevægelighed, mobilitet (N U)
ujumbe besked, delegation (N U)
ujumi æstetik (N U)
ujumla helhed, sammenfatning, sum, (N U)
totalen
ujusi stank af råd (N U)
ujuvi nysgerrighed, indiskretion (N U)
ujuzi færdigheder, know-how (N U)
ukabaila feudalisme (N U)
ukabila 1. nationalitet, 2. tribalisme,
chauvinisme, racisme
ukaburu racisme (N U)
ukachero detektivarbejde (N U)
ukaguzi tilsyn, inspektion, kontrol (N U)
ukahaba prostitution (N U)
ukaidi stædighed (N U)
ukakamavu beslutsomhed, udholdenhed (N U)
ukakasi syrlig smag (N U)
ukale forhistorie (N U)
ukali skarphed, strenghed, surhed (N U)
ukalifu besvær, vrøvl, irritation (N U)
ukame tørke, tørkeperiode (N U)
ukamilifu fuldkommenhed, perfektionisme (N U)
ukanda bælte, rem, sele, zone (N U, flt kanda)
ukanda shwari kalmebæltet (N U)
ukandamizaji undertrykkelse (N U)
ukao domicil, bosted, bolig (N U)

- ukarabati** renovering (N U)
ukarafati vedligeholdelse (N U)
ukarini kontorarbejde (N U)
ukaribu nærhed (N U)
ukarimu gæstfrihed, generositet (N U)
ukataji miti skovning (N U)
ukatili ondskab, barbari (N U)
uke 1. kvindelighed, 2. vagina (N U)
ukemi brokkeri, vrøvl (N U)
ukenekaji destillation (N U)
ukewenza medhustruer (N U)
uki/asili*, honning (N U)
ukili vævede ”fliser” til måtter (N U, flt kili)
ukimwi AIDS, HIV (N U)
 akronym for: Ukosefu wa KInga MWIlini,
 manglede modstandsdygtighed i kroppen
ukinaifu ensformighed, monotoni (N U)
ukindu blade af daddelpalmen brugt til at
 flette måtter
ukingo 1. brink, kant, (N U, flt kingo)
 2. beskyttelse, modstandsdygtighed
ukinazani strid, modstand, stærk moral (N U)
ukiritimba monopol, eneret (N U)
ukithiri overflødighed, afskedigelse (N U)
ukiukaji brud, krænkelse (N U)
ukiwa ensomhed, enlig (N U)
ukohozi hoste (N U, flt makohozi)
ukoka fodergræs/hø/strå (N U)
ukoko brændt skorpe (N U)
ukoloni kolonialisme (N U)
ukoma spedalskhed (N U)
ukomavu modenhed (N U)
ukome du kommer til at fortryde
ukombozi frelse, frigørelse (N U)
ukomunisti kommunisme (N U)
ukongo sygdom, epidemi (N U, flt kongo)
ukongwe svaglighed i alderdom (N U)
ukoo klan, slægtskab, (N U, flt koo)
 familie, herkomst
ukope øjenlåg, øjenvipper (N U, flt kope)
ukorofi frækhed, modvilje (N U)
ukosaji forseelse, overtrædelse (N U)
ukosefu mangel, mangelvare (N U)
ukosi krave, flip (N U, flt kosi)
Ukristo Kristendom (N U)
ukuaji vækst, udvikling (N U)
ukubali accept (N U)
ukubalifu acceptabilitet (N U)
ukubwa størrelse, volumen, kapacitet (N U)
ukucha fingernegl, tånegl (N U, flt kucha)
ukulima/kilimo* landbrug (N U)
ukumbi hal, auditorium (N U, flt kumbi)
ukumbusho påmindelse, minde(smærke) (N U)
ukunga fødselsvidenskab/hjælp, obstetrik (N U)
ukungu tåge, (tåge)dis (N U)
ukungu & kuvu, råd, svamp (N U)
ukurasa en side (i en bog etc.) (N U, flt kurasa)
ukurutu udslæt, skaldning (N U)
ukuta væg (N U, flt kuta)
ukuzaji forlængelse, forstørrelse (N U)
ukwaju tamarinde frugt (N U, flt kwaju)
ukware stor seksuel drift, nymfomani (N U)
ukwasi solvens, likviditet (N U)
ukwe slægtskab gennem ægteskab (N U)
ukweli sandhed, fakta (N U)
ulafi grådighed, forslugenhed (N U)
ulaini blødhed, venlighed (N U)
ulaji rushwa korrupsion (N U)
ulalamishi appel, bøn (N U)
ulalo en diagonal (N U)
ulanga glimmer (N U)
ulanguzi sort handel (N U)
ulanzi bambusvin (N U)
ulawiti sodomi, homoseksualitet (N U)
Ulaya Europa (N)
ule den/det der (klasse 3 og 11)
ulegevu svaghed, slaphed (N U)
ulemavu handicap (N U)
ulevi 1. rusmiddel, 2. fuldskab, (N U)
 alkoholisme
ulezi hirse (N U)
Ulie tu! Grød du bare!
ulikaji tæring, korrosion (N U)
ulimbo fuglelim, lim (N U)
ulimbwende mode, stil, romantik (N U)
ulimi tunge (N U, flt ndimi)
ulimwengu verden, universet (N U)
ulinnganifu analogi, harmoni (N U)
ulingo observationsplatform, arena, boksering (N U)
ulinzi opsyn, sikkerhed, forsvar, arrest (N U)
ulipaji betaling (N U)
ulitima økonomisk nedgang, arbejdsløshed (N U)
uliwa være/blive dræbt (U)
 ~ mbali, blive tilintetgjort
uliza spørge, stille spørgsmål (U)
ulizana (ud)spørge hinanden (U)
ulizi et spørgeord (N U)
ulizia spørge om nogen/noget for (U)
 for nogen
ulizwa være/blive spurgt (U)
Ulokole troshelbredelse (N U)
ulongo benmarv (N U)
ulozi forhekselse, besættelse (N U)
ulumbi flersprogethed (N U)
uluzi fløjteri (N U)
uma gaffel (N U, flt nyuma)
uma 1. bide, stikke, 2. gøre ondt, smerte (U)
umaarufu berømt, popularitet, ry (N U)
umahiri færdighed, opfindsomhed, finesse (N U)
umajimaji damp, fugtighed (N U)
umalaya prostitution (N U)
umana bide hinanden, hakke på hinanden (U)
umande dug (i græs osv.) (N U)
umaridadi mode, stil (N U)
umaskini fattigdom, nød (N U)
umati folkemængde, skare, trængsel (N U)

umba - upandaji miti

umba lave, skabe, forme (U)
umbali en afstand (N U)
umbele frembussen (N U)
umbeya sladder (N U)
umbi jani bladgrønt, klorofyl (N U)
umbika blive skabt, formet (U)
umbile natur, væremåde (N U, flt maumbile)
umbo form, opbygning, design (N U, flt maumbo)
umbo yai oval, ægformet (N U)
umbu blodsøster (N U, flt maumbu)
umbua 1. deformere, forvride, fordreje, (U)
2. bringe skam, ødelægge ens ry
umbuji ynde, elegance (N U)
umbuka 1. blive deformeret, forvredet, (U)
2. blive skamfuld
umeaji spiring (N U)
umeme elektricitet, strøm (N U)
umenyuo renselse (N U)
umia komme til skade, blive såret (U)
umika tappe blod (U)
umininishaji kondensation (N U)
umio struben, spiserøret (N U)
umiza forårsage smerte (U)
umizwa være/blive påført smerte (U)
umma offentligheden, almenheden, folket (N U)
umo du/den/det er i/inde i
umoja sammenhold, union, sammenslutning (N U)
Umoja wa Mataifa De Forenede Nationer (FN)
Umoja wa Nchi Huru za Afrika Organisationen af Afrikanske Stater (OAU)
umri alder (N U)
unaumri gani?, hvilken alder har du?
umua surdej (N U)
umuhimu vigtighed (N U)
umuka blive hævet (U)
umwa være i smerte, gøre ondt (U)
umwagiliaji overrissling, kunstvanding (N U)
umwinyi storhed, storhedsvanvid (N U)
unabii profeti, spådom, profetiske evner (N U)
unafiki hyklery (N U)
unafuu bedring, fremgang (N U)
unajimu astrologi, astronomi (N U)
unajisi voldtægt, besudling (N U)
unamu jordstruktur/sammensætning, (N U)
plasticitet
unda konstruere, opføre, samle (U)
undani 1. kernen, det indre, det egentlige, (N U)
2. et nag
undugu slægtskab, broderskab (N U)
~ wa kuchinjana, blod broderskab
undwa blive konstrueret, opført, organiseret (U)
unene 1. fedme, 2. tykkelse (N U)
unga mel, pulver, kokain (N U)
unga sammensætte, forbinde, sammenføje, (U)
samle
ungama tilstå, bekende (U)
ungamia tilstå/bekende til (U)
ungamisha overtale/tvinge til tilståelse (U)

ungamo tilståelse (N U, flt maungamo)
ungana blive sammenføjet, samlet (U)
unganifu samlende (T)
unganisha sammenføje/samle nogen/noget (U)
ungano kryds, korsvej, samling, (N U)
sammenføjning
ungo flad rund vævet kurv til (N U, flt nyungo)
at udskille avner
ungo kroppens led/organer (N U, flt maungo)
vunja ungo, første menstruation
ungua blive brændt, skoldet (U)
ungua dele i to, adskille (U)
Unguja Zanzibar (ø og by) (N U)
unguza brænde/svitse/forkulle/skolde nogen/noget (U)
unguzwa være/blive (for)brændt, skoldet (U)
ungwa være/blive sammenføjet, samlet (U)
unne fjerdedele (N U)
ununuzi anskaffelse, erhvervelse, indkøb (N U)
unyafuzi/chirwa, engelsksyge (N U)
unyago overleverede ceremonier/ritus ved overgang
til voksenalderen
unyama barbari, brutalitet, inhumanitet (N U)
unyambufu elasticitet, spændstighed (N U)
unyang'anyi bemægtigelse, beslaglæggelse, (N U)
røveri
unyanayasaji chikaneri (N U)
unyayo fodspor, fodtrin, spor (N U, flt nyayo)
unyeleo hudpore (N U, flt nyeleo)
unyende skrig (N U, flt nyende)
unyenyekevu ydmyghed, ærbødighed (N U)
unyenzi omtågethed (N U)
unyeti følsomhed (N U)
unyevu damp, fugtighed (N U)
unyevehewa luftfugtighed (N U)
unyoaji barbering, klipning (N U)
unyofu ærlighed, loyalitet, oprigtighed (N U)
unyonga hoften (N U, flt nyonga)
nyonga, bækkenet
unyonge elendighed, udulighed (N U)
unyonaji udbytning (N U)
unyoya en fjer (N U, flt nyoya & manyoya)
unyumba liv i ægteskab (N U)
unyumbuaji oprindelse, udledning (N U)
unyumbufu elasticitet (N U)
unywele et hår (N U, flt nywele)
uo en skede, føderal (N U, flt nyuo)
uondoshaji fjernelse (N U)
uonevu skinsyge, jalousi, nag (N U)
uongo løgn, bedrag (N U)
uongozi lederskab, management (N U)
uoto vækst (planter) (N U)
uozo raddenskab, korruption (N U)
upadirisho præstevielse (N U)
upagazi åndelig besættelse (N U)
upagazi havnearbejde (N U)
upana bredde (N U)
upandaji såning, plantning, klatring (N U)
upandaji miti plantage (N U)

- upande** side, retning (N U, flt pande)
upande wa kulia til højre
upande wa kushoto til venstre
upanga 1, machete, 2. hanekam, (N U, flt panga)
 3. pressefold
upanuzi en udvidelse (N U)
upao & pao, stang, bar, bom, slå (N U)
upara skaldethed (N U)
upara sminke sig (U)
upasujaji 1. kirurgi, 2. splitning (N U)
upataji erhvervelse, anskaffelse (N U)
upatanifu forenelighed (N U)
upatanisho forsoning, forlig (N U)
upatikanaji tilgængelighed (N U)
upatu gongong (N U, flt patu)
upawa en skal brugt som øse/slev (N U)
upayukaji brusen, buldern (N U)
upekuzi undersøgelse (N U)
upele bumser, udslæt (N U, flt pele)
upelekaji en levering (N U)
upelelezi undersøgelse, kriminel efterforskning (N U)
upendano gensidig kærlighed (N U)
upendeleo forkærlighed, partiskhed (N U)
upendo kærlighed, næstekærlighed (N U)
upenu tagskæg, udhæng, anneks (N U)
upenyu åbning (N U)
upeo yderste grænse, horisont, klimaks (N U)
upepo vind (N U, flt pepo)
 pompa ~, få noget luft
 ~ mwanana, en brise
upesi hurtigt
upeto bøjning, krumning (N U, flt peto)
upevu modenhed (N U)
upiganaji kamp, kamphandling (N U)
upimaji opmåling, måling (N U)
upinde bue, flitsbue (N U, flt pinde)
upinde wa mvua regnbue (N U)
upindo søm/kantning (syning) (N U, flt pindo)
upinzani modstand, opposition (N U)
upishi kokekunst (N U)
upofu blindhed (N U)
 ~ giza, natteblindhed
 ~ rangi, farveblindhed
upojazo marasmus/fejlermåring (N U)
upokeaji modtagelse, reception (N U)
upokezi indlæggelse (N U)
upole mildhed, venlighed (N U)
upondo stage, stang til spring (N U)
uporaji røveri (N U)
uporo rester, efterladenskaber (mad) (N U)
upote buestreg (N U)
upoteaji et tab, en forsvinden (N U)
upotevu spild, ødselhed (N U)
upotovu fordærv, perversion
upujufu 1. spild, ødselhed,
 2. perversion, skamløshed
upulizaji sprøjtning (N U)
upumbavu dumhed (N U)
upungufu mangel, knaphed (N U)
upupu udslæt efter kontakt en hårrig (N U)
 bønneplante
upurukushani foragt, ringeagt (N U)
upuuzi/upuuzi nonsens, absurditet (N U)
upweke ensomhed, isolation (N U)
upya på ny
uradi bedekugler (N U)
urafiki venskab (N U)
uraia statsborgerskab (N U)
uraibu 1. vane, 2. favorit (N U)
urahisi lethed (N U)
urari balance, symmetri (N U)
urasimi klassicisme (N U)
urasimu 1. teknisk tegning, 2. bureaukrati (N U)
uratibu koordinering (N U)
urazini bevidsthed (N U)
urefu højde, længde, distance (N U)
urembo skønhed (N U)
Ureno Portugal (N)
urithi arv (N U)
urithisho arvelighed (N U)
uroda sex (N U)
uroho grådighed, forslugenhed (N U)
uru ruder i kortspil (N U)
urujuani lilla, violet (N U)
Urusi Rusland (N)
urutubishaji gødningsstof (N U)
usafi rengøring, hygiejne, renhed (N U)
usafiri rejse, transportmiddel (N U)
usafirishaji transport (N U)
usafishaji rensning, raffinering (N U)
usagaji knusning, maling (i mølle), fordøjelse (N U)
usaha pus, materie (N U)
usahaulifu glemsomhed (N U)
usahihi nøjagtighed, akkuratesse (N U)
usahilisho forenkling (N U)
usaili afhøring, forhør (N U)
usajili registrering (N U)
usaki pasform, pasmål (N U)
usalama fred, sikkerhed (N U)
usambao udbredelse, omløb (N U)
usambazaji > usambao (N U)
usani metalarbejde (N U)
usanidi syntese, sammenfatning (N U)
usanidimwanga fotosyntese (N U)
usanifishaji standardisering (N U)
usanifu komposition, forfatterskab, skriveri (N U)
usanii kunst, kunstnerisk dygtighed (N U)
usanisi syntese (N U)
usasa modernitet, nutiden (N U)
usasi jagt (N U)
usawa 1. lighed, 2. niveau, planhed, (N U)
 3. uafgjort
usawiri sammendrag (N U)
useja cølibat, ungarlestand (N U)
usemi udtryksmåde, talemåde (N U, flt semi)
useremala tømrer/snedkerfaget (N U)

ushahidi - ute wa yai/uteyai

ushahidi vidnesbyrd, bevis, alibi (N U)
ushairi poetik, digterkunst (N U)
ushanga perlekæde (N U, flt shanga)
usharika menighed, sogn (N U, flt sharika)
ushaufu flirteri, frivolitet (N U)
ushauri råd, bistand, samråd (N U)
ushawishi fristelse (N U)
ushei og lidt til
miaka saba na ~, 7 år og lidt til
ushemasi diakonat (N U)
ushenzi barbari, grusomhed (N U)
ushi/usi* øjenbryn (N U)
ushikamano 1. solidaritet, sammenhold, (N U)
2. adhæsion
ushindani konkurrence, rivalisering (N U)
ushindi sejr (N U)
ushirika union, sammenslutning, kooperativ (N U)
ushirikiano deltagelse, meddelagtighed (N U)
ushirikina overtro (N U)
ushirikishaji mobilisering (N U)
ushonaji skrædderi (N U)
ushono syning (N U)
ushoroba gang, passage, stræde (N U)
ushuhuda vidneudsagn, vidnesbyrd (N U)
ushujaa mod, tapperhed (N U)
ushungi 1. et slør, 2 hanekam, fjerdusk (N U)
ushupavu bestemthed, ihærdighed, (N U)
udholdenhed, stædighed
ushuru told (N U)
ushuzi udtømming af tarmluft (N U)
usi øjenbryn (N U, flt nyusi)
usia/wasia, rådgive, komme med højtidelige (U)
ønsker, testamentere til
Usiingie! Ingen adgang!
usikivu opmærksomhed (N U)
usiku nat (N U)
~ mwema, hav en god nat
~ wa kuamkia, sidste nat
usimamizi 1. ledelse, supervision, (N U)
2. fadderskab
usindikaji udvinding, udtrækning, olie- (N U)
presning
usingizi søvn, søvnighed (N U)
usiri forhaling, nølen (N U)
usitawi/ustawi vækst, fremgang, velfærd (N U)
~ wa jamii, socialforvaltning
usiwe vær ikke (negativ bydemåde, ent)
~ mjinga!, vær nu ikke skør!
uso ansigt, overflade (N U, flt nyuso)
finya uso, rynke brynene, skule
usodai/usodwai stolthed, ære (N U)
usomaji wa viganja kunsten at læse i hånden (N U)
ustaarabu høflighed, dannelse, raffinement (N U)
ustadh en Mullah (muslimsk lærer) (N U)
ustadi ekspertise, færdighed, beherskelse, (N U)
talent
ustahiki attråværdighed, fortrinlighed (N U)
ustahilivu tålmodighed, overbærenhed, (N U)

udholdenhed
ustawi > usitawi (N U)
usubi sandflue, mitte (N U)
usugano friktion (N U)
usukani ror, rorpind, rat (N U, flt sukani)
usukumo pres, tryk, fremdrift (N U)
usuli/asili udspring, oprindelse (N U)
usuluhishi mægling, forsoning, forlig (N U)
usumaku magnetisme (N U)
usumba kokosfibre, bast (N U)
usumbufu besvær, plage (N U)
ususi hår fletning/opsætning (N U)
Uswahilini de fattigste områder hvor folk bor
tæt pakket
Uswisi Schweiz/Svejts (N)
uta flitsbue (N U, flt nyuta)
utaahira hjernelammelse (N U)
utaalam(u) ekspertise, professionalisme (N U)
utabaka lagdeling, klassificering (N U)
utabihu medicinsk behandling (N U)
utabiri forudsigelse, profeti (N U)
utafiti undersøgelse, udforskning (N U)
utaifa nationalisme (N U)
utajiri rigdom (N U)
utakaso renselse, indvielse (N U)
utakatifu hellighed, fromhed (N U)
utakiona! det kommer du ti at fortryde!
utalii turisme (N U)
utamaduni kultur (N U, flt tamaduni)
utambi en væge (N U, flt tambu)
utambuzi erkendelse, opfattelse (N U)
utamio rugning, udklækning (N U)
utamu 1. sødhed, 2. smag, velsmag (N U)
utando hinde, film, lag, overtræk (N U)
~ telezi, slimhinde
~ wa buibui, edderkoppespind
~ wa maziwa,
utandu > utando
utangazaji udsendelse, bekendtgørelse, (N U)
reklame
utangulizi forord, indledning (N U)
utani spøg, skæg (N U)
utanzu gren, afdeling, filial, udvidelse (N U)
utapeli svindel, snyderi, bedrag (N U)
utapiamlo fejler næring (N U)
utaratibu plan, procedure, orden (N U, flt taratibu)
utasa sterilitet, goldhed (N U)
utasi talefejl, stumhed, tavshed (N U)
utashi vilje, viljestyrke, beslutsomhed (N U)
utata kompleksitet, komplikation (N U)
utatu treenighed (N U)
Utatu Mtakatifu den hellige treenighed (N U)
utatuzi løsning, udredning (N U)
utawa et religiøst liv (N U)
utawala administration, system, overhøjhed (N U)
utawala wa mabavu fascisme (N U)
ute spyt, slim, udsondring (N U, flt mate)
ute wa yai/uteyai æggehvite (N U)

- utegagi** skulkning, undgåelse (N U)
utekaji kidnapning, kapring (N U)
uteke følsomhed, omsorgfuldhed (N U)
utekelesaji udførelse, implementering (N U)
utelezi glathed (N U)
utembo fiber (N U, flt tembo)
utembo mnemba kunstig fiber
utenda aktiv (gram) (N U)
utendaji udførelse, service, indstilling (N U)
utendi/utenzi episk digt (N U, flt tendi/tenzi)
utendwa passiv (gram) (N U)
utengano udskilning, eksklusion (N U)
utengemano status quo (N U)
utegenezaji fremstilling, reparation (N U)
utenzi > utendi
utepe bånd, vinkel, tape (N U, flt tepe)
utepetevu apati, sløvhed (N U)
utetezi et forsvarende argument (N U)
uteuzi udnævnelse, udpegning (N U)
uteyai æggehvide, albumen (N U)
uthabiti 1. stabilitet, 2. gyldighed (N U)
uthibitisho bekræftelse, verificering (N U)
uti træstamme, trædelen af noget (N U, flt nyuti)
uti wa mgongo rygrad
 ugonjwa wa uti wa mgongo, meningitis
utiaji chumvi en overdrivelse
utifu velforberedt/kultiveret jord (N U)
utii lydighed (N U)
utimilifu fuldendelse, færdiggørelse (N U)
utingo buskonduktør hængende halvt ude af døren
utitiri hønse lus/lopper (N U)
uto vegetabilisk olie, enhver olieagtig substans (N U)
utoaji udlevering, udbringning, distribution (N U)
utohozi indlemmelsen af fremmedord i et sprog (N U)
utoko skedesekret (N U)
utomvu plantesaft (N U)
utoro forsømmelse, skulkeri, flugt (N U)
utosaji sætte under vand, neddykning (N U)
utoshelevu tilstrækkelighed, anvendelighed (N U)
utosi isse, top af hoved, (N U)
 fontanelle (den bløde plet på spædbørns hoveder)
utoto barndom, barnlighed (N U)
utovu mangel, fravær (N U)
 ~ wa adabu, mangel på respekt
utu menneskelighed, menneskelig natur (N U)
utu uzima/utuuzima modenhed, voksenalder (N U)
utukufu ære, hæder, pragt (N U)
utulivu afklarethed, sindsro (N U)
utumbo indvolde, tarm (N U, flt matumbo)
 ~ mpana, tyktarm
 ~ mwembamba, tyndtarm
utume helligelse, engagement (N U)
utumishi service, ministerium (N U)
utumizi anvendelse, brug (N U)
utumwa slaveri (N U)
utunda en kvindes perlekæde om taljen (N U)
utundu gale streger, spillopper, frækhed (N U)
- utunduizi** agtsomhed, omhu (N U)
utungishaji befrugtning af mennesker og dyr (N U)
utungisho > utungishaji (N U)
utungisho mtambuko krydsbefrugtning (N U)
utungo komposition, skrift (N U, flt tungo)
utungu/uchungu fødselsveer/smerte (N U)
utupu nøgenhed, tomhed, hulhed (N U)
uturi parfume, rosenolie (N U)
Uturuki Tyrkiet (N)
utusitusi tågedis (N U)
uuaji mord (N U, flt mauaji)
uuguzi pleje (N U)
uume manddom, fallos (N U)
uundaji formning (N U)
uungu guddommelighed (N U)
uungwana høflighed, (N U, flt maungwana) sømmelighed
uuzaji salg, sælgerkunst (N U)
uvamizi invasion, bemægtigelse, okkupation, (N U) overfald
uvimbe en hævelse (N U)
uvimbemchungu betændelse (N U)
uvivu dovenskab (N U)
uvuguvugu 1. lunkenhed, 2. stimulans (N U)
uvukivu flygtighed (N U)
uvumba røgelse, benzoeharpiks (N U)
uvumbi & vumbi, støv (flt mavumbi)
uvumbuzi en opdagelse (N U)
uvumi et rygte (N U)
uvundu stank, stank af råd (N U)
uvumilivu tålmodighed, tolerance (N U)
uvundo en væmmelig stank (N U)
uvutaji 1. rygning, 2. trækken, slæben (N U)
uvutano tyngdekraft, tiltrækning (N U)
uvutifu slægtskab (N U)
uvuvi fiskeri (N U)
uwajibikaji ansvarlighed (N U)
uwakili advokat professionen (N U)
uwanda plateau, slette (N U, flt nyanda)
uwanja åbent område, plads, bane, (N U, flt nyanja) fagligt område
 ~ wa mpira, fodboldbane, boldbane
 ~ wa taifa, nationalt stadion
 ~ uko wazi, diskussionen ligger åben
uwaja wa ndege lufthavn
 også ”kiwanja cha ndege”
uwashio & hatabu, brændstof (N U)
uwazi fri plads, tomhed, åbenhed, hulhed (N U)
uwaziri minister (i regering) (N U)
uwe vær - (høflig bydemåde)
 uwe mzuri!, vær nu rar!
uwekevu talent, anlæg (N U)
uwekezaji investering (N U)
uwele dunhammerhirse (N U, flt mawele)
uwele sygdom (N U, flt ndwele)
uweza > uwezo (N U)
uwezo magt, styrke, mulighed, evne (N U)
uwiano gensidighed, modstykke, forhold, (N U)

uwilisho - vimba

balance
uwilisho inkarnation (N U)
uwindaji jagt (N U)
uwingu himmel (N U, flt mbingu)
mbinguni, i himmeriget
U.W.T national kvindeorganisation TZ
Umoja wa Wanawake wa Tanzania
uyabisi tørke, varmt klima, hårdhed (N U)
Uyahudi Israel (N)
uyeyushaji smeltning (N U)
uyoga svamp, champignon (N U, flt nyoga)
uza sælge (U)
uzalendo patriotisme (N U)
uzalishaji produktion, ynglen, frugtbarhed, (N U)
nedkomst, reproduktion
uzandiki hykleri (N U)
uzani en vægt (N U)
uzao afkom, efterkommere (N U)
uzawa 1. fødsel, 2. indfødsret (N U)
uzazi fødsel, svangerskab, frugtbarhed (N U)
uzee alderdom (N U)
uzembe uagtsomhed, forsømmelighed (N U)
uzi tråd, sytråd (N U, flt nyuzi)
suka nyuzi, skabe kontakter
uzia sælge til/fra/på (U)
unauzia wapi?, hvor står du og sælger?
utaniuza baisikeli yako?, vil du sælge mig
din cykel?
uziduzi udtræk, ekstrakt (N U)
uzima helhed, liv, helbred, veltilpashed (N U)
uzinduzi indvielse, officiel åbning (N U)
uzinzi utugt, hor, udsvævende liv (N U)
uzio hegn, hæk (N U, flt nyuzio)
uzito 1. vægt, 2. vigtighed, alvorlighed (N U)
uziwa være/blive solgt til/fra/på (U)
uziwi døvhed (N U)
uzoefu erfaring, tilvænning (N U)
uzuiaji forebyggelse, forhindring (N U)
uzulu afskedige, fyre (U)
uzunguni i/på europæisk område (N U)
uzuri skønhed, godhed, det gode (N U)
uzushi spekulation, rygtespredning (N U)
uzwa være/blive solgt (U)

V

vaa klæde sig på, tage på, have på, gå med (U)
vaa sasa!, tag nu tøj på!
umevaa pete?, går du med ring
vali ventil (N)
valia bære/have noget på, stadse sig ud (U)
valisha klæde nogen/noget på (U)
valishwa være/blive klædt på (U)
valiwa være/blive båret, gået med (U)
vamia invadere, overfalde, angribe (U)

vamiwa være/blive invaderet, overfaldet, angrebet (U)
vazi klædningsstykke (N MA)
vema!*/vyema! Godt!, Fint!
vena blodåre, vene (N)
via 1. gå i stå, stagnere, størkne, 2. være (U)
stegt/kogt for lidt
via organer (i kroppen) (flt)
vianzio startkapital (flt)
viathari forbindelser, indflydelser (flt)
viasi kartofler (flt)
vibaraka håndlangere, marionetter (flt)
vibaya dårlig(t), forkert
ulicheza vibaya, du spillede dårligt
viberiti/vibiriti tændstikker (flt)
viburudisho snacks, forfriskninger (flt)
vichaka buske, buskads, lund, bush (flt)
vidahizo ords rødder (flt)
vidudu 1. småbitte insekter, mikrober, (flt)
2. børnehavebørn
vidukari bladlus (flt)
vielezo undervisningshjælpemidler (flt)
vifaa redskaber, udrustning, udstyr, materiel (flt)
vifiyo jubel, hurraråb, bifald (flt)
vifukusi 1. snudebiller, myggesprayer (flt)
vifusi stabilgrus, opfyldningsjord (flt)
vigae tagsten (flt)
vigelegele trillelyde lavet af kvinder (flt)
vigogo store kanoner (personer) (flt)
vigumu svært, hård(t)
vihusika omstændigheder (flt)
viigizo skuespil, teater (flt*)
viini mikrober, bakterier (flt)
vijana unge mennesker, ungdommen (flt)
vijidudu mikrober, bakterier (flt)
vijineno ubetydeligheder, små bemærkninger (flt)
vika beklæde, iklæde (U)
vikaratasi små papirer, pjecer (flt)
vikongwe de ældre (flt)
vikorokoro bras, ragelse (flt)
vikubwa i stor stil, i høj grad
vikwa være/blive beklædt, iklædt (U)
vikwazo hindringer, sanktioner (flt)
vile de der - (klasse 8)
viti vile, de der stole
(viti hivi, de her stole)
vile som
kama vili, ligesom
vile ambavyo ligesom, sådan som
vile vile lige de der (klasse 8)
vilevile også, ligeså, ligeledes
mtoto wako vilevile? ligeledes dit barn?
vilia damu 1. standse blødning, koagulere, (U)
2. danne et blå mærke
vilia spisebestik (flt)
vilio mærke efter slag, blå mærke (N MA)
vilivyo som er (klasse 8)
vilivyo som tingene er
vimba svulme, hæve, hæve i hovedet (U)

- af raseri
- vimbisha** forårsage, hævelse/svulmen (U)
- vimbiwa** være/føle sig oppustet, have dårlig mave (U)
- vimbizi** mavekatar, overmæthed (N MA)
- vimbwanga** en smart/forbløffende handling (flt)
- vimelea** parasitter (flt)
- vemeng'anya** enzymer (flt)
- vimulimuli** ildfluer, lysglimt
- vina** rim, vers, poesi (flt)
- vingi** mange (klasse 8)
- vingine** nogle, andre (klasse 8)
- vingine** ellers, i modsat fald
- vinginevyo** ellers, i modsat fald
- vinginevyo** samme slags
- vinginya** vrikke med hofterne og bagen (U)
- vingunge** store kanoner (personer) (flt)
- vinjari** drive rundt, vente på næste mulighed (U)
- vinyaji** drikkevarer (flt)
- vionjo** 1. modgang, trængsler, prøvelser, (flt)
2. mundsmag, små nip/slurke, prøver/tests
- vipele** filipenser, knopper, eksem, udslæt (flt)
- Vipi?** (som hilsen) Hvordan går det?
- vipi** hvordan
- vipi** hvilke (klasse 8)
- vipindi** afsnit (tv, radio etc.), perioder, (flt)
timer (i skolen)
- vipingamizi** ulemper, minusser, hindringer, (flt)
tilbageslag
- vipo** de er (klasse 8)
- vipodozi** kosmetik, forskønnelser (flt)
- vipuli** øringer (flt)
- vipuri** reservedele (flt)
- vipusa** 1. næsehornshorn, 2. smukke piger (flt)
- virago** campingudstyr, soveposer, liggeunderlag (flt)
- virai** bisætninger (flt)
- viringa** rulle sammen, vinde, vikle, spole (U)
- viringisha** rulle/vinde/vikle noget (U)
- viroboto** lopper (flt)
- virusi** virus (flt)
- virutubisho** næringsstoffer (flt)
- visa na mikasa** dette og hint, dit og dat
- visababu** skøre begrundelser/årsager (flt)
- visha** beklæde nogen, sørge for/tilvejebringe (U)
beklædning
- visivyo** forkert måde
- vita** krig, kamp, konfrontation (N)
- vitafunio** snacks (flt)
- vitambaa** stof, klæde, tørklæder (flt)
- vitamini** vitaminer (N)
- vitendo** dåd, handlinger (flt)
- vitimbi** mærkelig opførsel, intriger (flt*)
- vitisho** trusler, skræk (flt)
- vituko** alarmerende/unnormale hændelser (flt)
- vituo** stationer, stoppesteder, holdepladser (flt)
vituo vya polisi, politistationer
- viumbe** levende væsener, organismer (flt)
- viunga** forstæder (flt)
viungani, i forstæderne
- viungo** 1. led (i kroppen), 2. krydderier (flt)
- viunzi** rammer, skeletter, fletværk (flt)
- vivi hivi** på samme måde
- vivuli** 1. skygger, 2. spøgelse (flt)
- vivutio** tiltrækning, ansporinger (flt)
- vivuvu** bananfluer (flt)
- vivyo hivyo** på samme måde, ligesådan
- viwanda** fabrikker, industrier (flt)
- viwango** rater, kurser, skalaer (flt)
- viwavijeshi** army worm (skadedyr for landbrug) (flt)
- viza** et visa (N)
- viza** dårlig(t), rådden(t) (T)
- viza** hindre, besværliggøre (U)
- vizia** ligge i baghold, lure på (U)
- vizito** de store/indflydelsesrige (flt)
- vizuizi** hindringer, barriere, afskrækkelses- (flt)
våben
- vizuri** godt, fint, dejligt
- vizuu** onde ånder (flt)
- volkeno** vulkan (N)
- vua** tage af (tøj, sko etc.) (U)
- vua samaki** fiske, fange fisk (U)
- vuaza** 1. hugge, flænge, såre, (U)
2. bane vej
- vuguvugu** lunken(t) (T)
- vuja** lække, være utæt, dryppe (U)
- vuka** krydse (vej etc.), sejle over, rejse over (U)
- vukiza** fordampe, dampe (U)
- vukizwa** være/blive fordampet (U)
- vuli** den korte regntid (N)
- vulia** tage af for/til/på (tøj, sko etc.)
- vulia** fiske/fange fisk i/fra/på (U)
- vuliwa** være/blive taget af (tøj, sko etc.), frataget (U)
- vuliwa** være/blive fisket/fanget (U)
- vuma** brøle, larme, vække opmærksomhed (U)
- vumba** fiskelugt (N MA)
- vumbi** støv (N MA)
- vumbika** > vundika (U)
- vumbisha** stænke/strø/drysse/støve på (U)
- vumbua** opdage, opfinde (U)
- vumbuliwa** være/blive opdaget, opfundet (U)
- vumilia** tolerere, acceptere, tage det roligt (U)
- vumilika** være tolerabelt, acceptabelt (U)
- vumisha** publicere, annoncere (U)
- vuna** høste, meje (U)
- vunda** stinke, lugte grimt (U)
- vundika** tildække/lagre frugt/mad for at modnes (U)
- vunga** undvige, bedrage, narre (U)
- vungika** blive bedraget, vildledt (U)
- yunia** høste på/i/af/fra (U)
- vunja** smadre, ødelægge, brække (U)
- vunjia** smadre/ødelægge/brække for/på/i (U)
- vunjika** blive smadret, ødelagt, brækket (U)
- vunjilia mbali** smadre i tusinde stykker (U)
- vunjwa** være/blive smadret, ødelagt, brækket (U)
- vuruga** røre/rode op i, bringe i uorden (U)
- vurugika** blive røret/rodet op i, være i uorden (U)
- vurugu** uorden, rod, forvirring, håndgemæng (N)

vurumai - wamba

vurumai oprør, vild forvirring (N)
vusha føre over, færges over, følge over (U)
vuta trække, ryge (U)
lutia tiltrække, fascinere, imponere (U)
lutika 1. blive tiltrukket, 2. være tiltrækkende (U)
lutiva være/blive tiltrukket, fascineret (U)
lutia 1. puste, blæse, 2. narre, snyde (U)
vuvumka vokse hurtigt, skyde op (U)
vuzi krops/kønshår (N MA)
vya af, for, til (klasse 8)
vyake hans/hendes, dens/dets (klasse 8)
vyako dine (klasse 8)
vyakula mad, madvarer (flt)
vyangu mine (klasse 8)
vyanzo udspring, kilder, basis, (flt)
fundamenter for
vyao deres (klasse 8)
vyenu jeres (klasse 8)
vyetu vores (klasse 8)
vyema > vema
vyoga trampe på (U)
vyombo redskaber, værktøj, instrumenter (flt)
~ vya chakula, spisebestik
vyote alle, alle sammen (klasse 8)
vyovyote alle ting, enhver ting (klasse 8)

W

wa af, for, fra (klasse 1,2,3 & 11)
wa de (klasse 2)
wa klassepræfiks klasse 2
wa/kuwa, være (U)
wa na/kuwa na, have (U)
waa! Fint!, Fedt! (slang)
svar på "Mambo?"
waa plet, skjold (N MA)
waama faktisk, desuden, endvidere
waandamanaji demonstranter, protesterende (flt)
Wacha!/Acha!, Slut!, Stop det!, Det siger du ikke!
wacheuzi drøvtyggere (flt)
wadhifa rang, position, embede (N U, flt nyadhifa)
wadi 1. hospitalsafsnit, 2. vandløb (N)
wadi være tid/på høje tid (U)
wadia være tid for (U)
wadudu insekter, kryb (flt)
wafu de afdøde (flt)
wafanyakazi ansatte, medarbejdere, arbejdere (flt)
wahenga de gamle og vise (flt)
wahi komme til tiden, nå, opnå (U)
wahisha forårsage nogen/noget at komme til tiden (U)
wahiwa komme for sent (U)
waja 1. nyankomme, 2. tjenere (flt)
wajabika opføre sig ansvarligt, gøre (U)
sin pligt
wajibu pligt, ansvarlighed (N U)

udtales med tryk på WAjibu
wajih udseende, udtryk, mine, træk, (N U)
overflade, præsentation
wajih møde, hilse på (U)
wajihiana mødes ansigt til ansigt (U)
waka brænde, være tændt (U)
moto unawaka, bålet brænder
taa inawaka, lyset er tændt
wakala agentur, bureau, advokatur, (N)
fuldmagt
wakala agent, repræsentant (N MA)
wakati tid, tidspunkt, periode, gang, (N U, flt nyakati)
øjeblik
wakati utakapoelewa, det øjeblik når du forstår
wakati ujao fremtid (gram)
wakati uliopita før nutid (gram)
wakati uliopo nutid (gram)
wakazi beboere, indbyggere (flt)
wake hans/hendes, sin(e)/sit, (klasse 1,2,3 & 11)
dens/dets
mtoto wake, hans/hendes barn
wake koner, kvinder (flt)
wakf*/wakfu noget indviet (N U)
weka ~, indvie
wakia en unse (31 gram) (N)
wakili advokat, sagfører, stedfortræder (N MA)
wakifu tøjle, begrænse, styre (U)
Wakili Mkuu Statsadvokat
wakilisha advokere for, repræsentere (U)
nogen/noget
wako din/dine/dit (klasse 1,2,3 & 11)
wako de er (et sted) (klasse 2)
wakongwe de gamle erfarne (flt)
wakuu V.I.Ps, bosserne (flt)
wakwe svigerforældre (flt)
wala hverken, heller ikke
walakini tvivl, reservation, et "men" (N U)
walakini/lakini* men, dog
walala hoi folk af proletariatet (flt)
walau/angalau/angau i det mindste
Walawi levitter (flt)
wale de (der), dem (om mennesker og dyr)
watoto wale, de børn
walei lægfolk (flt)
walemavu handicappede (flt)
wali kogt ris (N U)
wali piger i den giftefærdige alder, (flt)
unge under indvielsesceremoni
walii en helgen/hellig person, engel (N)+(N MA)
walinzi vagter, forsvarere (flt)
walio dem/de som er
walio na de/dem som har
walivyo som de er
jinsi ~, sådan som de er
Wallahi! Jeg sværger til Gud!
Walokole religiøse fundamentalister (flt)
wamachinga de småhandelnde (flt)
wamba spænde/strække ud over (U)

- (f.eks. trommeskind)
- wamji** byboere (N)
- wamoja** begge (klasse 2)
- wana** de har
- wana** afkom, børn (flt, ent mwana)
- wanadamu** mennesker (flt)
- wanae** hendes/hans børn (flt)
- wananchi** borgere, indbyggere, folk (flt)
~ wa Denmark, indbyggerne i Danmark
- wanataalamu** specialister, professionelle (flt)
- wanaume** mænd, mandfolk (flt)
- wanawake** kvinder, kvindfolk (flt)
- wanaye** > wanae (flt)
- wanda/nenepa***, blive tyk/fed, tage på (U)
- wanetu** vores afkom/børn (flt)
- wanga** stivelse, stivelsesstof (N U)
- wanga** smerte, gøre ondt (U)
- wangali** de er stadig
- wangi** > wangu*
- wangu** min, mine
mke wangu, min kone
- wanguwangu** hurtigt, rask
- wangwa** tidevandsbassin, lagune (N U, flt nyangwa)
- wania** tilsigte, agte, planlægge (U)
- wanja** mascara, makeup (N U)
- wanyamapori** vilde dyr (flt)
- wao** de, deres (klasse 2)
wazazi wao, deres forældre
- wapampe** brudepiger (flt)
- wapatao** cirka, omkring
- wape** giv dem
- wapi?** hvor?, hvorhen?
- wapi** med hvilket formål, forgæves
nikajaribu tena lakini wapi!, jeg prøvede igen men forgæves
- wapo** de er her/der
- waraka** dokument, brev, (N U, flt nyaraka)
certifikat, epistel
- waranti** bemyndigelse, arrestordre (N U)
- wari** > wali (flt)
- waridi** en rose (N U, flt mawaridi)
- warsha** studiegruppe (N U)
- wasaa** tid, fritid (N U)
- wasalaam** afsluttende hilsener i brev
- washa** tænde, tænde op, slå til (U)
washa moto, tænde bålet
washa taa, tænde lyset
- washa** klø (U)
mgongo unawasha, det klør på ryggen
- washia** tænde for, tænde op for (U)
- washika vyeo** embedsmænd (flt)
- washwa** 1. være/blive tændt, (U)
2. være kløende
- wasia** & usia, fremsige højtidelige formaninger, (U)
testamentere
- wasia** formaning, afskedsord (N U)
- wasifu** akkrediter, curriculum vitae, biografi (N U)
- wasili** ankomme, nå frem (U)
- wasiliana** kommunikere, holde kontakt (U)
- wasilisha** sende meddelelse, kommunikere (U)
- wasiofika** dem som ikke deltager (flt)
- wasiojiweza** handicappede (flt)
- wasionacho** de som intet har (flt)
- wasiwasi** bekymring, ængstelse, (N U)
mistænksomhed
- wasomi** de veluddannede, eliten (flt)
- wastani** gennemsnit, normalen, middel (N U)
- wategemea** de forsørgede/afhængige af (flt)
- watoto** børn (flt)
- watu** folk, personer (flt)
- watumishi** tjenere, personale, tjenestemænd (flt)
- wavamizi** besættere, indtrængere (flt)
- wavu** net, metalnet ((N U, flt nuavu)
- wavuja jasho** de arbejdende masser (flt)
- wawa** klø (U)
- wawe** måtte de være
- waya** 1. mangel på penge, (N U, flt nyaya)
2. el-ledning
- wayawaya** vakle, rave, stavre (U)
- wayo** fodsål, fodspor (N U, flt nyayo)
- waza** tænke, forestille sig, reflektere, (U)
bekymre sig om
- wazazi** forældre (flt)
- wazi** åben, klar, tydelig, åbenbar (T)
mlongo ukowazi, døren er åben
- wazia** tænke på, (U)
bekymre sig om
- wazima** 1. sund, frisk, fin(t), god(t) (T)
2. voksne
- wazimamoto** brandfolk (flt)
- wazimu** vanvid, sindssyge (N U)
- Waziri** minister (N MA)
- Waziri Mkuu** premiere minister (N)
- waziwazi** ligefremt, åbent
- wazo** tanke, bekymring, forestilling (N MA)
- wazua** betragte fra alle sider (U)
- wazulufu** ”gamle grise” (mænd) (flt)
- wee!** du der!
- weka** sætte, stille, lægge, komme, putte, anbringe (U)
- wakea** sætte/stille/lægge/komme/putte for/på/i, (U)
få sat til side, få reserveret
- wakewa** være/blive sat til side, reserveret (U)
- welekeo** tilbøjelighed, tendens, retning (N U)
- welekefu/ulekevu**, talent, evne, anlæg for (N U)
- welewa** forståelse (N U)
- wema** venlighed, godhed, imødekommenhed (N U)
- wembamba** tyndhed, smalhed (N U)
- wembe** barberblad, skraber (N U, flt nyembe)
- wengi** mange (T, klasse 2)
- wengine** andre, nogle
- wengineo** og sådan nogle, og lignende
- wengu** & bandama, milt
- wenu** jeres (klasse 1,2,3 & 11)
- wenye** dem med/som har, ejere af
- wenyeji** beboerne, ejerne, værterne, de lokale,
nogen som kommer fra/tilhører et sted/profession

wenyewe - yamini

wenyewe dem selv, selv
wenzake hans/hendes slags/venner/kompagnoner
wenzako dine venner/slags/kompagnoner
wenzangu mine venner/slags/kompagnoner
wenzenu jeres venner/slags/kompagnoner
wenzetu vores venner/slags/kompagnoner
wenzi kompagnoner, venner
wenzie hans/ hendes venner
wenzio dine venner
wenziwe hans/hendes venner
wenzo løftestang, (N U, flt nyenzo)
praktisk hjælpemiddel
wepezi adræthed, behændighed, lethed (N U)
wepi? hvilke?
werevu listighed, list, lumskhed (N U)
wetu vor, vores (klasse 1,2,3 & 11)
weupe hvide, lyse (T, klasse 2)
weupe hvidhed (N U)
weusi sorte, mørke (T, klasse 2)
weusi sorthed (N U)
wewe*/weye du, dig
wewe ni nani?, hvem er du? (du er hvem)
weweseka tale i søvne (U)
weye > wewe
weza kunne (kan), klare, være i stand til, (U)
ninaweza kula?, kan/må jeg spise?
anaweza shule, kan han/hun klare skolen?
wezekana være mulig (U)
inawezekana, det er muligt
haiwezekani, det kan ikke lade sig gøre
siwezi kuongea kiswahili, jeg kan ikke tale swahili
wezi tyve, røvere (flt)
wia 1. begynde at blive varmt/koge,
2. være kreditor/skyldig,
3. være for
wiana skyldte hinanden, være lige gode om det (U)
wianisha modsvare hinden, være i forbindelse (U)
wibari klippegravling (N)
wifi kvindes svigerinde (et kvindeudtryk) (N)
wigo levende hegn (N U)
wika gale (som en hane) (U)
wiki en uge (N)
~ hii, denne uge
~ ijayo, næste uge
wilaya kommune, distrikt (N U)
-wili to (2) (T)
watu wawili, to personer
miaka miwili, to år
wima opret, lodret, vinkelret (T)
wima hæderlighed (N)
wimbi en bølge (N MA)
mawimbi, bølger
wimbo sang, hymne (N U, flt nyimbo)
winchi/winji et spil (f.eks. kædetræk), (N U)
håndsving
winda jage (U)
windo jagt (N MA)
winga afvise, drive tilbage, jage væk (U)

wingi 1. overflod, velstand, 2. flertal (N U)
wingu en sky (N MA)
mawingu, skyer
winji > winchi (N U)
wino blæk (N U)
wishwa avner, klid (N U)
witiri ulige tal (N)
wito kald, profession, erhverv (N U)
wiva/iva*, være modent (frugt), være (U)
færdigkogt/stegt (mad)
wivu jalousi, skinsyge (N U)
wiwa na være skyldig (penge etc.) (U)
Wizara ministerium, departement (N)
wizi tyveri (N U)
woga frygt, krysteri (N U)
wokofu redning, befrielse (N U)
wolokole vækkelse (N U)
wongofu retfærdighed, oprigtighed (N U)
wote 1. alle, alle sammen (klasse 2),
2. hele, fulde
watu wote, alle mennesker
kwa moyo wangu wote, af hele mit hjerte
woto/uoto, vækst, udvikling (N U)
wowowo! stor røv! (kvinder) (slang)
wozo/uozo, råddenskab, forfald (N U)

Y

ya af, fra, for, om (klasse 4, 6 & 9)
ya de (klasse 6)
ya klassepræfiks klasse 6
ya nini? for hvad?, på grund af hvad?
Ya Rabi! Gode Gud!
yaani det vil sige, det betyder, jeg mener
yabisi tør, hård, stiv, stram, streng (T)
baridi yabisi, gigt
yabisika blive stiv (U)
yabisisha gøre stiv (U)
yafaa det er godt/nok
yahe kammerat, bror (N)
kina yahe, den jævne mand
yai et æg (N MA)
Yaishe! Så er det nok!
yake hans/hendes, sin, dens/dets (klasse 4,6 & 9)
yakini vished, bestemthed, sikkerhed, sandhed
yakinifu virkelig, egentlig, nærværende (T)
yakinika være sikkert, bestemt, sandt (U)
yakinisha bekræfte (U)
yako din, dine (klasse 4, 6 & 9)
yako de er her/der (klasse 6)
yakuti rubin, safir (N)
yale de der (klasse 6)
yaliyomo indholdsfortegnelse (N MA)
yambwa genstandsled (gram) (N)
yamini løfte, ed (N)

yamkini sandsynlighed, mulighed (N)
yamkini være muligt, sandsynligt (U)
yamkini muligt, sandsynligt
yamo der er inde i (klasse 6)
 matunda yamo kwenye boksi, frugterne er i kassen
yana de har (klasse 6)
yangeyange en hejre (N)
yangu min, mine (klasse 4, 6 & 9)
yao deres (klasse 4, 6 & 9)
yapata cirka, omtrent
yapo de er her/der (klasse 6)
yatima forældreløst barn (N MA)
yaya barnepige, plejerske (N MA)
ye yote hvem som helst
venu jeres (klasse 4, 6 & 9)
yenye som har, med (klasse 4, 6 & 9)
Yesu Kristo Jesus Kristus
yetu vores (klasse 4, 6 & 9)
yeye hun, han, hende, ham
 sio yeye, ikke ham/hende
yeyuka smelte, opløse (U)
yeyusha smelte/opløse noget (U)
yeyushwa være/blive smeltet (U)
yongayonga > yumbayumba (U)
yote alt, alting, hele (klasse 4, 6 & 9)
yowe råb, skrig (N MA)
yoyoma forsvinde (U)
yoyote hvilken/hvad som helst (klasse 4, 6 & 9)
yu han/hun/det er
yuayua hænge rundt, vandre omkring (U)
yuko han/hun er her/der (klasse 1)
yule ham, hende, den person
yumba/yumbayumba svinge, svaje, gyng, vakle (U)
yumkini > yamkini
yumo hun/han er her/der inde/er involveret i
zungali han/hun er stadig
zungiyungi åkande (en slags) (N MA)
yupi? hvem?, hvilken person/hvilket dyr
yupo > yuko

Z

za af, fra, for, om (klasse 10)
 habari za leo, hvordan er nyhederne om i dag?
 (hvordan er din dag gået?)
zaa føde, nedkomme, bære frugt, formere sig (U)
zaana reproducere, formere sig (U)
zaba kofi give en overhaling, give et par flade (U)
zabibu vindrue, rosin (N)
zabuni byde på noget, give et bud (U)
zaburi salme, Davids salmer (N)
zafarani safran (N)
zagaa 1. lyse op, skinne, 2. udbrede (U)
zaha lava (N)
zahama plage, besvær, forvirring, oprør, razzia (N)

zahanati sundhedsklinik (N)
zaidi mere, flere, i højere grad
 zaidi ya, mere/flere end, foruden
zaka 1. almisse givet som aflade, 2. pilekogger (N)
zake hans/hendes, sine, dets/dens (klasse 10)
 gari zake, hendes/hans biler
zako dine (klasse 10)
zalia bære/føde for, føde på/i (U)
zaliana yngle, formere sig (U)
zalia moderkage, efterbyrd (N)
zalia hjælpe ved en fødsel (U)
zaliwa være/blive født (U)
zama synke, drukne, dykke (U)
zama > zamani
zamani tidsalder, tid, periode, epoke (N)
 -a zamani, gammel(t) (T)
zambarau 1. blomme, 2. lilla (N)
zamisha nedsænke, drukne nogen/noget (U)
zamu et skift, en tur (N)
 zamu yangu!, min tur
 kwa zamu, på skift/efter tur
zana redskaber, udstyr, dele, fittings (flt*)
 zana za kilimo, landbrugsudstyr
zangu mine (klasse 10)
zao deres (klasse 10)
zao høst, afgrøde, udbytte, produkter (N MA)
 zao kuu, hovedprodukt
zari guldtråd (N)
zarniki arsenik (N)
zatiti forberede, mande op, mønstre (U)
zawadi gave (N)
zawadiwa blive tildelt, begavet (U)
zebaki kviksølv (N)
 -zee gammel(t) (T)
zeeka blive gammel (U)
zeekea blive gammel i, på, ved (U)
zege beton (N)
zeituni oliven (N)
zembea kazi arbejde halvhjertet/sløset (U)
zengea lede/søge/jage efter (U)
zenu jeres (klasse 10)
zenye med, som har (klasse 10)
zeruzeru en albino (N MA)
zetu vores (klasse 10)
zezeta tåbe (N MA)
zi de (klasse 10)
 chupa zipo hapa, flaskerne er her
ziada overskud, forøgelse (N)
ziara 1. officielt besøg (N)
ziara 2. monument, valfartssted, helligdom (N MA)
ziba tilproppe, tilstoppe, stoppe, fylde ud (U)
zibuka blive åbnet op, noget tilstoppet renses (U)
zibua åbne, få proppen ud (U)
zibuliwa være/blive åbnet/renset (U)
zidi forøge, være for meget (U)
zidisha 1. forøge/forstørre/udbygge noget, (U)
 gange (mat)

zidishia - -zuri

- zidishia** give vækst/forøgelse (U)
zidiwa være/komme i en forværring/krise (U)
(helbredsmæssigt/psykisk), være/blive presset
zidua presse ud, trække ud (U)
zihi modstandskraft (N)
zii! buuh! > udtryk for utilfredshed
zika begrave, stede til hvile (U)
ziko de er her/der (klasse 10)
zikua udgrave, grave frem, bringe for en dag (U)
zikwa være/blive begravet, stedt til hvile (U)
zile de, de der (klasse 10)
zilizo (de/dem) som er (klasse 10)
zilizo nyekundu, de/dem som er røde
-zima hel, frisk, i live, voksen (T)
niko mzima, jeg har det fint
saa nzima, en hel time
zima slukke, slå fra (U)
zima taa, sluk lyset
zima moto, sluk ilden
zimia/zirai besvime, miste bevidstheden (U)
zimika blive slukket, slået fra (U)
zimua køle ned, svække, fortynde (U)
zimwa være/blive slukket, slået fra (U)
zimwi dæmon, trold, spøgelse (N MA)
zina de har (klasse 10)
zinaa utugt, hor (N)
zinda være bestemt, hård (U)
zindika beskytte sig med heksekraft (U)
zindiko beskyttende amulet eller andet (N MA)
zindua indvie, åbne officielt (U)
zinduka blive indviet, åbnet, få øjnene op (U)
zindukana > zinduka (U)
zinduko indvielse, officiel åbning (N MA)
zinduliwa være/blive indviet/åbnet, se lyset (U)
zinduo indvielse, åbning, en øjenåbner (N MA)
zinga rotere, rulle rundt, vikle op, ændre (U)
zingamana være sammenfiltret, snoet, viklet (U)
zingitia overveje, tage i betragtning, reflektere (U)
zingativu tankefuld (T)
zingia indskrive, vedlægge, omringe, afgrænse (U)
zingine andre, nogle (klasse 10)
zingira indskrive, vedlægge, sno, omringe (U)
zingirwa være/blive omringet, vedlagt (U)
zinguo remedier/ritualer til uddrivelse af (N MA)
onde ånder
zini have udenomsægteskabelig sex (U)
zipi? hvilke (klasse 10)
zipo > ziko
zirai/zimia besvime, miste bevidstheden (U)
-zito tung, svær, kompakt, vigtig, (T)
tung at danse med
ziwa et bryst, en sø/dam (N MA)
zizi indhegning, fold (N MA)
zizima blive kold, køle ned (U)
zizimisha køle noget (U)
zizimua tø op, fjerne afkølingen (U)
zoa samle/fejje/rive sammen, fejje op (U)
zoea vænne sig til (U)
zoeleka blive en vane (U)
zoesha tilvænne (U)
zoeza > zoesha (U)
zoezi træning, øvelse, motion (N MA)
zogo travlhed, forvirring, trængsel (N)
Zohali Saturn (N)
zolea fejje op (U)
zoleka blive fejjet sammen, fejjet op (U)
zoloto strubehoved (N)
zomari/zumari træblæseinstrument, fløjte (N)
zomea spotte, håne, vrænge (U)
zonga vinde op, kante, indkredse (U)
zongamana/zongomana vinde/vikle/rulle op/ (U)
sammen
zongoa vinde/vikle/rulle ud (U)
zongomezha spole/vikle, vikle om (U)
zorota være bagefter, forsinket (U)
zorotesha forsinke nogen/noget (U)
zote alle, alle sammen (klasse 10)
zoza skændes, mundhugges (U)
zozana kævles, mundhugges, gå til hinanden (U)
zozo skænderi, mundhuggeri (N)
zozote hvilke som helst (klasse 10)
zua anstifte, anspore, sprede rygter, intrigere (U)
zubaa være målløs/mundlam, måbe (U)
zubaisha gøre målløs/mundlam/måbende (U)
zubu/uume/mboro/boro, mboo, etc., penis (N)
zuga fremtvinge, presse (U)
Zuhura Venus (N)
zuia forhindre, modvirke, hæmme (U)
zulia tilbageholde, holde væk fra (U)
zulika 1. være modvirkeligt, 2. blive tilbageholdt (U)
zuliwa være/blive tilbageholdt modvirket (U)
zuiwa være/blive forhindret, modvirket (U)
zuka bryde ud, springe frem (U)
zulia tæppe (N MA)
zulifu kættersk (T)
zulika blive døsig, svimmel, omtåget (U)
zuliwa være/blive omtåget (U)
zulu være forvirret, fortumlet (U)
zulu tyndpladebeklædning (metal) (N)
zumari > zomari (N)
zumaridi smaragd (N)
zumo heppe/sejrssang, salme (N)
zunga forhud (N MA)
zunguka gå/køre rundt om/omkring (U)
zungukiwa na være/blive omgået/omringet af (U)
zunguko runde, rotation, kredsløb, omvej (N MA)
zungumza tale, snakke, konversere (U)
zungumizia tale om (U)
zungumzwa være/blive talt om (U)
zungusha 1. rotere, dreje rundt, omvikle, (U)
2. krybe udenom, spille ens tid, trække i langdrag
zungushia 1. omkredse/omvikle/omringe noget, (U)
2. krybe udenom noget, trække noget i langdrag
zuo kætter (N)+(N MA)
-zuri god, pæn, smuk (T)
gari nzuri, en god bil

msichana mzuri, en smuk pige

kiti kizuri, en pæn/god stol

zuru besøge (U)

zurura drive rundt, hænge rundt (U)

zusha anstifte, anspore, sprede rygter (U)

zuzu en tåbe, en enfoldig (N MA)

zuzua gøre grin med (U)

zuzuka blive gjort grin med (U)

zuzuliwa være/blive gjort grin med (U)